

Hoogbegaafd? Begeleiden? Zelfsturend leren? Hoe?

Een onderzoek over benodigde leerkrachtvaardigheden bij de begeleiding van meer- en hoogbegaafden.

Datum: 8 mei 2017

Naam: Nabila Kalliss

Studentnummer: 2345900

Onderzoeksdocent: Birgit van Duinen

Onderzoeksgroep: Fieke Schröder, Karen van der Wielen,
Marjon Hendriks & Marit Klösters.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Probleemanalyse.....	4
1.1 Aanleiding en context	4
1.2 Probleemstelling	5
2. Theoretisch kader	6
2.1 Meer- en hoogbegaafde kinderen	6
2.1.1 Kenmerken meer- en hoogbegaafden	7
2.1.2 Onderwijsbehoeften meer- en hoogbegaafden.....	7
2.2 Meer- en hoogbegaafden in de school	8
2.2.1 Organisatie in de school	8
2.2.2 Een plusklas	8
2.3 Meer- en hoogbegaafden in de klas.....	9
2.4 Leerkraftvaardigheden	9
2.5 Onderzoeksvragen	10
3. Opzet van het onderzoek.....	11
3.1 Beschrijving en verantwoording van dataverzameling	11
3.2 Respondenten	12
3.3 Instrumenten	13
3.4 Wijze van data-analyse	14
4. Resultaten	14
5. Conclusie en aanbevelingen.....	23
5.1 Conclusies	23
5.2 Kritische reflectie op het onderzoeksproces.....	24
5.3 Praktische opbrengst en aanbevelingen	25
Literatuurlijst	26
Bijlagen	29
Bijlage 1: Leerkenmerken meer- en hoogbegaafden	29
Bijlage 2: Persoonlijkheidskenmerken meer- en hoogbegaafden	30
Bijlage 3: Transcriptie interview plusklasleerkracht	31
Bijlage 4: Open codering interview plusklasleerkracht.....	34
Bijlage 5: Schema's met codes per onderdeel vragenlijst (axiale codering).....	38
Bijlage 6: Vragenlijst plusklasleerkracht	39
Bijlage 7: Ingevulde vragenlijsten bovenbouwleerkrachten.....	42
Bijlage 8: Resultaten grondhouding	66
Bijlage 9: Resultaten kennis.....	67
Bijlage 11: Transcripties interviews bovenbouwleerkrachten.....	69
Bijlage 12: Interviews markerings informatie per deelvraag	87
Bijlage 13: Open codering interviews bovenbouwleerkrachten.....	105
Bijlage 14: Schema's met codes per deelvraag.....	127
Bijlage 15: Axiale codering.....	135
Bijlage 16: Checklist 'taxonomie van Bloom'	144

Samenvatting

Voorafgaand aan dit onderzoek hebben bovenbouwleerkrachten van basisschool X aangegeven dat zij niet voldoende kennis hebben over de begeleiding van meer- en hoogbegaafden. Volgens Groenewegen, van Deelen-Meeng, van Hoffen & Emans (2014) moeten leerkrachten om meer- en hoogbegaafden te begeleiden de juiste leerkrachtvaardigheden bezitten.

Daarom is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd: *'Hoe kunnen bovenbouwleerkrachten van basisschool X in samenwerking met de plusklasleerkracht de begeleiding van meer- en hoogbegaafde leerlingen bij het zelfsturend leren in de klas verbeteren?'*

De focus van dit onderzoek ligt bij de specifieke leerkrachtvaardigheden die nodig zijn om in samenwerking met de plusklasleerkracht meer- en hoogbegaafden te begeleiden bij het zelfsturend leren. Kernbegrippen zoals leerkrachtvaardigheden, zelfsturend leren, Taxonomie van Bloom en samenwerking staan in dit onderzoek centraal.

In een vragenlijst hebben de plusklasleerkracht en bovenbouwleerkrachten aangegeven in hoeverre zij over de gevraagde leerkrachtvaardigheden beschikken. In interviews hebben zij aangegeven hoe zij de begeleiding momenteel vormgeven, welke knelpunten zij ervaren en wat wensen voor de samenwerking met de plusklasleerkracht zijn.

Uit de resultaten is gebleken dat bovenbouwleerkrachten niet weten hoe zij meer- en hoogbegaafden kunnen uitdagen middels hogere orde denkvragen en dat de samenwerking tussen de plusklasleerkracht en bovenbouwleerkrachten minimaal is.

De belangrijkste aanbeveling is het vergroten van de deskundigheid van bovenbouwleerkrachten op het gebied van vraagstelling. Door een studiedag en de checklist van de Taxonomie van Bloom in te zetten, krijgen bovenbouwleerkrachten meer inzicht in het stellen van hogere orde denkvragen. De tweede aanbeveling betreft de samenwerking tussen bovenbouwleerkrachten en de plusklasleerkracht.

1. Probleemanalyse

1.1 Aanleiding en context

Dit onderzoek richt zich op de leerkrachtvaardigheden die nodig zijn om meer- en hoogbegaafde leerlingen in het basisonderwijs te begeleiden bij het zelfsturend leren in de klas.

15 tot 20% van de leerlingen op basisscholen is (hoog)begaafd. Een klein deel van deze groep volgt onderwijs op een speciale school voor hoogbegaafden. De overige leerlingen volgen onderwijs op een reguliere basisschool (Brouwers & Ahlers, 2011). In 2009 hebben 63 projecten subsidies ontvangen van het ministerie Onderwijs Cultuur en Wetenschap om met behulp van de excellentieregeling beter aan te sluiten bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen. (Versus, 2009)

Naast de excellentieregeling verplicht de invoering van de wet Passend onderwijs scholen aan te sluiten bij specifieke onderwijsbehoeften van leerlingen (Rijksoverheid, 2014). Minister Dekker heeft naar aanleiding van het onderzoek van SLO aan de Tweede Kamer geschreven dat door scholen niet voldoende tegemoet wordt gekomen aan onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafden. Onder andere de specifieke leerkrachtvaardigheden die nodig zijn om deze leerlingen te begeleiden, kunnen beter ontwikkeld worden. (Dekker, 2014) De National Association for Gifted Children bevestigt dat leerkrachten niet voldoende begeleid worden en kennis hebben om meer- en hoogbegaafden te begeleiden (NAGC, 2013). 40% van de leerkrachten in het basisonderwijs in Nederland heeft moeite met het aansluiten bij onderwijsbehoeften van toptalenten (Ministerie OCW, 2014). Daarom pleit het Ministerie van OCW dat samenwerkingsverbanden en scholen voor beter toegeruste leerkrachten zorgen.

Dit onderzoek wordt uitgevoerd op basisschool X in 's-Hertogenbosch, deel van samenwerkingsverband Ato-scholenkring. Het eerste speerpunt van Ato-scholenkring is ruimte bieden voor talentontwikkeling middels uitdagend onderwijs. Iedere school van Ato-scholenkring moet in een ondersteuningsplan beschrijven hoe zij dit realiseren. (Strategisch beleidsplan Ato-Scholenkring, 2016)

In het ondersteuningsplan (2015-2019) van basisschool X staat dat meer- en hoogbegaafde leerlingen deel mogen nemen aan het plusprogramma op school. Dit houdt in dat reguliere leerstof compact wordt en dat er ruimte is voor verrijking.

Twee jaar geleden is een plusklas opgericht, nadat leerkrachten kenbaar maakten niet te weten hoe zij meer- en hoogbegaafden konden uitdagen. Ouders hebben aangegeven dat er niet voldoende tegemoet gekomen wordt aan de talenten van hun kinderen. De plusklas heeft een beperkt aantal plaatsen. Meer- en hoogbegaafden krijgen 10 weken lang, 1 dagdeel per week aanbod in de plusklas. Na 10 weken zijn er andere leerlingen aan de beurt.

Uit het onderzoek van Kersten (2016) is gebleken dat de betrokkenheid van leerlingen in de plusklas erg hoog is. De leerlingen werken volgens de theorie van meervoudige intelligentie zelfsturend aan verrijkende opdrachten in de digitale omgeving van Acadin (Edventure & Consortium, 2001). Hierbij worden zij gecoacht door de plusklasleerkracht. De leerlingen kunnen na het contactmoment met de plusklasleerkracht in de reguliere klas onder begeleiding van de bovenbouwleerkracht verder met het project in Acadin.

Bovenbouwleerkrachten hebben in een bouwoverleg aangegeven dat zij niet de vaardigheden bezitten en benodigde kennis hebben om meer- en hoogbegaafde leerlingen in de klas te kunnen begeleiden bij het zelfsturend leren. Bovenbouwleerkrachten willen weten hoe zij deze leerlingen kunnen begeleiden wanneer zij zelfsturend werken in Acadin.

Volgens Drent & van Gerven (2012) is het essentieel voor de ontwikkeling van meer- en hoogbegaafden dat hun leerkracht weet hoe zij uitgedaagd kunnen worden. Volgens van der Wielen (2016) en Drent en van Gerven is het werken in de plusklas van waarde als er continuïteit, aandacht en tijd in de reguliere groep is. De plusklas en groepsleerkrachten moeten samenwerken om meer- en hoogbegaafden beter te kunnen begeleiden op school. Bovenbouwleerkrachten op basisschool X willen weten hoe de samenwerking tussen hen vorm kan krijgen om meer- en hoogbegaafden beter te kunnen begeleiden.

1.2 Probleemstelling

Nu is gebleken dat de plusklas voldoet aan de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen, willen bovenbouwleerkrachten van basisschool X weten hoe zij in de klas kunnen aansluiten bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen. Bovenbouwleerkrachten willen weten welke leerkrachtvaardigheden zij moeten ontwikkelen om leerlingen te begeleiden bij het zelfsturend leren.

Om erachter te komen hoe leerkrachten dit kunnen doen, dient onderzocht te worden in hoeverre de bovenbouwleerkrachten de specifieke benodigde leerkrachtvaardigheden al bezitten en welke leerkrachtvaardigheden ontwikkeld moeten worden. Daarnaast dient onderzocht te worden hoe de plusklasleerkracht en bovenbouwleerkrachten kunnen samenwerken om de talentontwikkeling van meer- en hoogbegaafden te bevorderen. De focus van het onderzoek ligt bij de specifieke leerkrachtvaardigheden die nodig zijn om in samenwerking met de plusklasleerkracht de meer- en hoogbegaafden te begeleiden bij het zelfsturend leren. Met als doel beter aan te sluiten bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen.

2. Theoretisch kader

Scholen moeten in het kader van passend onderwijs leerlingen voorzien van onderwijs dat aansluit bij hun kwaliteiten, mogelijkheden en onderwijsbehoeften (Ministerie van OCW, 2014).

Basisschool X heeft met dit onderzoek extra aandacht voor de aansluiting bij onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen. In het onderzoek van Kersten (2016) is geconcludeerd dat de huidige plusklas voldoet aan de onderwijsbehoeften van de leerlingen. In dit onderzoek wordt gekeken welke leerkrachtvaardigheden nodig zijn om in samenwerking met de plusklasleerkracht aan te sluiten bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafden.

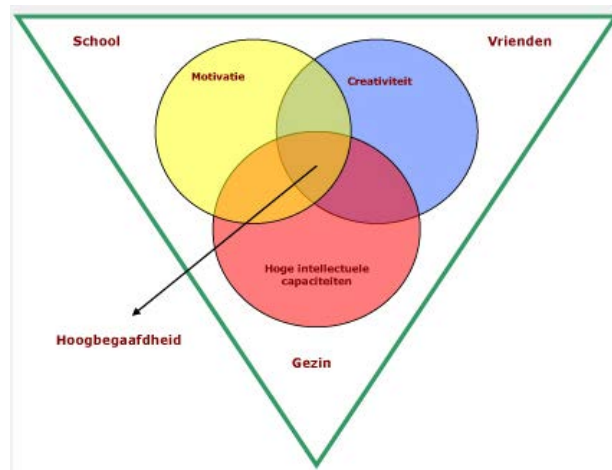
In het theoretisch kader wordt in paragraaf 2.1 de definitie van meer- en hoogbegaafdheid behandeld. In paragraaf 2.2 wordt ingegaan op hoe de school invulling kan geven aan het onderwijs van meer- en hoogbegaafden. In paragraaf 2.3 wordt beschreven hoe meer- en hoogbegaafden begeleidt moeten worden bij het zelfsturend leren en in paragraaf 2.4 worden de nodige leerkrachtvaardigheden toegelicht.

2.1 Meer- en hoogbegaafde kinderen

Meer- en hoogbegaafden zijn moeilijk te herkennen door uiteenlopende kenmerken die zij kunnen vertonen. Door de uiteenlopende kenmerken wordt het begrip meer- en hoogbegaafd in de praktijk verschillend gedefinieerd (Mönks & Ypenburg, 2011). Daarom wordt het 'meerfactorenmodel van hoogbegaafdheid' van Renzulli (Mönks & Ypenburg, 2011) als leidraad gebruikt voor dit onderzoek.

In het model van Renzulli (Mönks & Ypenburg, 2011) is zichtbaar dat hoogbegaafden drie persoonlijkheidskenmerken bezitten: creativiteit, hoge intellectuele capaciteiten en motivatie. Volgens Monster en Groen (2006) kunnen hoogbegaafden aan de hand van deze kenmerken herkend worden.

Mönks heeft dit model uitgebreid. Hij stelt namelijk dat zonder invloed van ontwikkelingsgelijken, de school en het gezin deze componenten zich niet kunnen manifesteren. De Hoop & Janson (2000) bevestigen dit door te schrijven dat de ontwikkeling van het kind een dynamisch proces is waarbij de omgeving van invloed is. Binnen het model van Renzulli en Mönks is geen aandacht voor het verschil tussen meerbegaafdheid en hoogbegaafdheid.

Figuur 1: Meerfactorenmodel van hoogbegaafdheid. (zie Mönks 1985; revisie Mönks en Ypenburg 1995). Herdrukt van 'Hoogbegaafdheid bij kinderen' Mönks, F. & Ypenburg, I. (2011)

Volgens Daeter (2012) levert een hoogbegaafde leerling op verschillende terreinen bijzondere prestaties. Hoogbegaafdheid heeft te maken met een hoge cognitieve intelligentie, maar ook met een grote aanwezigheid van motivatie, taakgerichtheid en creatief denken. Dit onderzoek heeft betrekking op hoogbegaafden en meerbegaafden. Meerbegaafden hebben geen moeite met de schoolse manier van leren, slaan feitenkennis gemakkelijk op, lopen op sociaal- emotioneel gebied gelijk aan leeftijdsgenoten en hebben 5 herhalingen nodig terwijl dit bij een hoogbegaafde 2 of 3 is. (Dekens, z.j.) Het grootste verschil tussen deze doelgroepen is de sociaal- emotionele leeftijd en het aantal benodigde herhalingen. De belangrijkste overeenkomst is de behoefte aan verrijking.

2.1.1 Kenmerken meer- en hoogbegaafden

Volgens de auteurs van Talentstimuleren (2016) is er geen eenduidige wetenschappelijke definitie van (hoog)begaafdheid. Er worden verschillende kenmerken benoemd die grotendeels met elkaar overeenkomen. Volgens Brouwers & Ahlers (2011) zijn er een aantal kenmerken die hoogbegaafden kunnen bezitten, maar komen de kenmerken niet bij alle hoogbegaafden (in dezelfde hoeveelheid) voor. De verschillen tussen hoogbegaafde leerlingen kunnen daarom groot zijn (Groenewegen et al, 2014).

Volgens Brouwers & Ahlers (2011) en Drent & van Gerven (2012) hebben hoogbegaafden een IQ van minimaal 130. Hoogbegaafden kunnen volgens Brouwers & Ahlers (2011) aan een aantal kenmerken herkend worden: hebben een ontwikkelingsvoorsprong, blinken uit op één of meerdere gebieden, kunnen gemakkelijk leren, kunnen gemakkelijk verbanden leggen, kunnen gemakkelijk problemen analyseren, maken grotere leerstappen, kunnen goed abstract denken, hebben een hoge mate van autonomie, hebben een brede of juist specifieke interesse, zijn creatief/origineel, zijn perfectionistisch, hebben een apart gevoel voor humor en bezitten een hoge mate van concentratie.

Drent en van Gerven (2012) voegen aan de kenmerkenlijst van Brouwers & Ahlers (2011) toe dat hoogbegaafden verworven kennis gemakkelijk met oude kennis integreren, taalvaardig sterk zijn en een intuïtieve denkers zijn. Monster & Groen (2006) benoemen als belangrijkste kenmerk het hebben van een grote woordenschat.

In het onderzoek van Kersten (2016) is onderzocht welke leer- en persoonlijkheidskenmerken van meer- en hoogbegaafden het meest voorkomen in theorieën. De volledige lijst leerkenmerken en persoonlijkheidskenmerken is te lezen in [bijlage 1 en 2](#). Omdat dit een vervolgonderzoek betreft op het onderzoek van Kersten, worden dezelfde kenmerken in dit onderzoek gehandhaafd.

2.1.2 Onderwijsbehoeften meer- en hoogbegaafden

Bij de leer- en persoonlijkheidskenmerken die genoemd zijn in paragraaf 2.1.1 behoren onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen. Hierbij geldt ook dat onderwijsbehoeften sterk kunnen verschillen, omdat de kenmerken bij iedere leerling anders kunnen zijn.

Volgens Althuizen, de Boer & van Kordelaar (2015) heeft een meer- of hoogbegaafde leerling ruimte nodig om zichzelf te zijn, zich te verdiepen of verbreden in de leerstof, vragen te stellen en om fouten te maken. Deze onderwijsbehoeften worden samengevat in de kernwoorden 'ruimte' en 'contact'.

De tweede onderwijsbehoefte die Althuizen et al. (2015) beschrijven is 'contact'. Wanneer er contact is tussen leerling en leerkracht zal de leerling zich inzetten en sneller tot ontwikkeling komen. Hoogbegaafde leerlingen willen een leerkracht die in hen gelooft en die zij kunnen vertrouwen. Uit onderzoek (Althuizen et al.) is gebleken dat wanneer een leerkracht de hoogbegaafde leerling begrijpt, zich probeert in te leven in de leerling én herkent en erkent wie de leerling is, de leerkracht meer gewaardeerd wordt door de hoogbegaafde leerling.

Een onderwijsvorm die aansluit bij deze onderwijsbehoeften is het zelfregulerend leren. In paragraaf 2.3.1 wordt het zelfregulerend leren toegelicht en in paragraaf 2.4 welke leerkrachtvaardigheden daarbij vereist zijn.

2.2 Meer- en hoogbegaafden in de school

Volgens de Rijksoverheid (2014) mogen scholen zelf bepalen hoe zij het onderwijs aan meer- en hoogbegaafden vorm willen geven. Dit kunnen scholen vormgeven door:

1. een aparte klas in te richten waarin leerlingen met ontwikkelingsgelijken zitten;
2. de stof aan te bieden die meer bij hun onderwijsbehoeften past;
3. de reguliere lessen versneld af te werken;

In dit hoofdstuk worden deze verschillende werkwijzen verder toegelicht.

2.2.1 Organisatie in de school

Volgens Brouwer en Ahlers (2011) zijn er in een school vier actoren die zich moeten inzetten om het onderwijs aan hoogbegaafden te realiseren. Het bestuur, de schoolleider, de leerkracht/interne begeleider én de leerling/assistenten. Voor dit onderzoek is gekozen om de actor 'leerkracht' uitgebreid uit te werken, omdat het onderzoek leerkrachtvaardigheden betreft. Daarnaast zal er gesproken worden over de plusklasleerkracht, omdat de plusklasleerkracht nu onbevoegd specialist is.

Volgens van Gerven en Hoogenberg-Engbers (2011) zorgt een bevoegd Specialist Begaafdheid gedeeltelijk voor de zorgstructuur van meer- en hoogbegaafden. Dit is volgens Brouwer en Ahlers (2011) de rol van de schoolleider en leerkracht. De Specialist Begaafdheid heeft als taak het verrijkingsonderwijs vorm te geven, in te spelen op sociale- en emotionele problemen, een plan op te zetten om het onderwijs te evalueren en leerlingen te begeleiden op niveau in de reguliere groep. De groepsleerkracht kan een Specialist Begaafdheid zijn. In dat geval wordt gesproken van een HB-leerkracht. De Specialist Begaafdheid heeft ook als taak leerkrachten te coachen en begeleiden. Tot slot kan de specialist onderdeel zijn van een plusklas. (Van Gerven en Hoogenberg-Engbers, 2011)

Wanneer er op school een Specialist Begaafdheid is, is het volgens Nederstigt (2003) belangrijk dat leerkrachten met elkaar blijven communiceren over de begeleiding van meer- en hoogbegaafde leerlingen. Nederstigt adviseert dat leerkrachten iedere 6 weken discussiëren middels intervisiebesprekingen over hoe zij zo goed mogelijk kunnen aansluiten bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafden. Door ook positieve ervaringen met elkaar te delen, kunnen leerkrachten van elkaar leren.

Basisschool X heeft geen Specialist Begaafdheid, daarom wordt er gesproken over de plusklasleerkracht. De plusleerkracht houdt zich bezig met de organisatie in en rondom de plusklas.

2.2.2 Een plusklas

Wanneer het niet mogelijk is om in de reguliere groep tegemoet te komen aan onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafden kan gekozen worden voor een plusklas waarin leerlingen met ontwikkelingsgelijken zitten. Volgens Bakx, de Boer, van den Brand en van Houtert (2016) moet de plusklas een aanvulling zijn op het reguliere aanbod.

Een plusklas is er voor leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong, met een IQ hoger dan gemiddeld, waarbij de leerkracht handelingsverlegen is op het gebied van uitdagend onderwijs bieden, met een ontwikkelingsvoorsprong en een irreëel zelfbeeld en voor leerlingen waarvan de leerkracht denkt dat zij onder hun niveau presteren (Hamsikova, 2012). Op basisschool X worden de eisen van Hamsikova (2012) gesteld aan de toelating van leerlingen aan de plusklas.

Volgens Mönks & Ypenburg (2011) krijgen leerlingen in een verrijkingsklas extra vakken ten opzichte van het reguliere programma, is er de mogelijkheid om leerstof uit te diepen en kunnen specifieke programmaonderdelen aan het curriculum toegevoegd worden ter ondersteuning van de sociale- en emotionele ontwikkeling. Leerstof van 2 schooljaren wordt versneld doorlopen in 1 schooljaar. De overige tijd wordt ingezet voor verrijkende opdrachten. Het voordeel van een plusklas is dat leerlingen met ontwikkelingsgelijken zitten. Dit komt de sociale- en emotionele ontwikkeling ten goede (Mönks & Ypenburg, 2011). Op basisschool X brengen leerlingen anderhalf uur per week door in de plusklas. Overige tijd brengen zij door in de reguliere klas.

2.3 Meer- en hoogbegaafden in de klas

In de vorige paragraaf is de plusklas beschreven. In deze paragraaf zal toegelicht worden wat zelfsturend leren inhoud en waarom deze manier van leren het best bij meer- en hoogbegaafden past (Schalkers, z.j.).

Zoals in paragraaf 2.1.2 is beschreven hebben meer- en hoogbegaafden ruimte nodig om zichzelf te zijn, zich te verbreden/verdiepen in leerstof, vragen te stellen en fouten te maken. Ze hebben een leerkracht nodig die hen vertrouwt en in hen gelooft. (Althuizen et al., 2015) Hierbij past de behoefte aan competentie, autonomie en relatie. In het model psychologische basisbehoeften van Ryan en Deci (2000) zijn de behoeften aan relatie, autonomie en competentie even groot. Bij meer- en hoogbegaafden is de behoefte aan autonomie groter (Groenewegen et al., 2014).

Volgens Stubbé (z.j.) bieden school en leerkrachten bij het zelfregulerend leren leerlingen 'Richting, Ruimte en Rugensteun'. 'Richting' houdt in dat de leerkracht leerlingen duidelijk maakt wat er van hen wordt verwacht. 'Ruimte' houdt in dat leerlingen mogelijkheden en faciliteiten aangeboden krijgen om zich op een eigen wijze te ontwikkelen. 'Rugensteun' houdt in dat de leerlingen worden herkend en erkend. (Schalkers, z.j.)

Tomlinson (z.j.) noemt de term zelfsturend leren niet, maar benoemt wel de kenmerken. Leerkrachten moeten volgens Tomlinson een rijke leeromgeving inrichten waarin leerlingen mogelijkheden krijgen om autonoom te leren. De leerkracht moet leerlingen helpen om meer te bereiken dan zij alleen kunnen. Om dat te doen, moet een leerkracht de leerlingen goed kennen. Deze kenmerken passen bij het zelfsturend leren zoals Schalkers (z.j.) en Stubbé (z.j.) beschrijven.

2.4 Leerkrachtvaardigheden

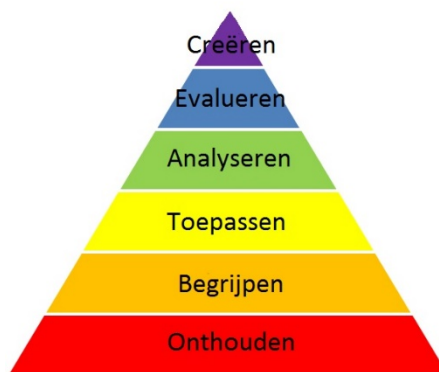
In paragraaf 2.2.1 is beschreven dat de leerkracht één van de actoren is die het onderwijs aan hoogbegaafden moet realiseren. Meer- en hoogbegaafde leerlingen vragen om andere leerkrachtvaardigheden dan een leerling met een gemiddeld IQ. Zij hebben andere leerstof nodig, een andere pedagogische benadering en vooral een andere begeleidingswijze. In deze paragraaf wordt de beste begeleidingswijze voor meer- en hoogbegaafden tijdens het zelfregulerend leren toegelicht. Tevens is er aandacht voor de grondhouding van de leerkracht.

Aan een leerkracht van meer- en hoogbegaafden worden hogere eisen gesteld. De basiscompetenties (Kok et al, 2012) van een leerkracht moeten op expertniveau beheerst worden. (Groenewegen et al, 2014) Daarbij hoort ook een bepaalde grondhouding van de leerkracht.

Volgens Brouwers en Ahlers (2011) moet een leerkracht van hoogbegaafden in hoge mate rekening houden met de psychologische basisbehoeften van leerlingen. Dat houdt in dat de leerkracht zorgt voor een veilig klassenklimaat, een positieve relatie aangaat met leerlingen, hoogbegaafde leerlingen kan herkennen, hoogbegaafde leerlingen erkent en ruimte geeft aan leerlingen om zich zelfsturend te ontwikkelen.

Op didactisch gebied zijn er vaardigheden die de leerkracht op expertniveau moet bezitten. Deze worden door Brouwer en Ahlers (2011) samengevat tot vijf punten. Een leerkracht moet zicht hebben op leerlijnen van verschillende vakgebieden en kunnen differentiëren. Ten tweede moet de leerkracht kunnen aansluiten bij individuele leerstijlen van leerlingen, daarom wordt van de leerkracht gevraagd leerlingen goed te kennen. Ten derde moet de leerkracht een klassenklimaat creëren dat de ontwikkeling van hoge prestaties bevordert. Ten vierde moet de leerkracht weten hoe een opdracht ontworpen moet worden om leerlingen intellectueel op het goede niveau uit te dagen. Tot slot moet de leerkracht de rol van gastheer, presentator, didacticus, pedagoog en afsluiter afwisselen in interactie met de leerlingen.

De belangrijkste eigenschap die leerkrachten moeten bezitten volgens Groenewegen et al. (2014) is leerlingen kunnen begeleiden bij het zelfsturend leren. Bij het zelfsturend leren, moeten leerlingen competenties verwerven. Om deze competenties te kunnen verwerven hebben leerlingen een omgeving nodig waarin zij gestimuleerd worden om kritisch te denken. Het kritisch denken kan de leerkracht stimuleren door de taxonomie van Bloom in te zetten.

Figuur 2: Taxonomie van Bloom volgens Bloom 1956

De Taxonomie van Bloom kan op verschillende manieren ingezet worden. In dit onderzoek wordt de taxonomie ingezet om vraagstellingen te ordenen op verschillende niveaus. De taxonomie bestaat uit 6 kennisniveaus die oplopen in moeilijkheidsgraad. (Forehand, 2010)

De hogere orde denkvragen zitten in de niveaus van analyseren, evalueren en creëren. Wanneer leerkrachten leerlingen vragen stellen over het analyseren, gaan deze over het zoeken naar verbanden, leggen van relaties, vergelijken, organiseren, etc. In de fase van evalueren worden er vragen gesteld om leerlingen te laten experimenteren, beoordelen en hypothetiseren. Hierbij staat het motiveren en rechtvaardigen van een besluit of gebeurtenis centraal. In het hoogste niveau van de taxonomie worden vragen gesteld passend bij het plannen, produceren, uitvinden, bouwen, etc. van nieuwe ideeën. Het SLO-informatiepunt heeft hulpvragen geformuleerd om leerkrachten hierin de ondersteunen. Deze hulpvragen zijn opgenomen in [bijlage 16](#). (SLO, z.j.)

Door hogere orde denkvragen te stellen, zullen leerlingen kritisch nadenken, wordt het probleem oplossend denkvermogen gestimuleerd en worden leerlingen autonomer (Althuizen, de Boer & van Kordelaar, 2015). Groenewegen, et al. (2014) stellen dat een ideale HB-leerkracht een specialist is in het stellen van juiste vragen. Uit het onderzoek van Samson, Strykowski, Weinstein & Walberg (2015) is gebleken dat het stellen van hogere orde denkvragen een grote invloed heeft op prestaties die leerlingen leveren.

2.5 Onderzoeksvragen

Hoofdvraag:

Hoe kunnen bovenbouwleerkrachten van basisschool X in samenwerking met de plusklasleerkracht de begeleiding van meer- en hoogbegaafde leerlingen bij het zelfsturend leren in de klas verbeteren?

Deelvragen:

1. In hoeverre past de plusleerkracht de leerkrachtvaardigheden toe die aansluiten bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen?
2. In hoeverre passen bovenbouwleerkrachten de specifieke leerkrachtvaardigheden toe tijdens de begeleiding van meer- en hoogbegaafden in de klas?
3. Welke knelpunten ervaren bovenbouwleerkrachten hierbij?
4. Hoe kan de samenwerking tussen de plusklasleerkracht en bovenbouwleerkrachten vorm krijgen?
5. Welke randvoorwaarden moeten volgens de bovenbouwleerkrachten worden vervuld om meer- en hoogbegaafden goed te begeleiden in de klas?

3. Opzet van het onderzoek

In dit hoofdstuk wordt de wijze van dataverzameling en data-analyse toegelicht en verantwoord vanuit theorie. Tevens worden de respondenten en instrumenten beschreven.

3.1 Beschrijving en verantwoording van dataverzameling

Het doel van dit onderzoek is leerkrachten door middel van een kwalitatief onderzoek adviseren over hoe zij de begeleiding van meer- en hoogbegaafden het best vorm kunnen geven. Zoals in het theoretisch kader beschreven staat, is het volgens Drent & van Gerven (2012) essentieel dat leerkrachten aan kunnen sluiten bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafden.

Vragenlijsten

Om deelvragen 1 en 2 te beantwoorden, zijn door de respondenten vragenlijsten ingevuld. Middels een zelfanalyse hebben leerkrachten aangegeven in hoeverre zij een bepaalde leerkrachtvaardigheid bezitten en toepassen. Volgens Baarda, de Goede & Kalmijn (2010) is een vragenlijst hiervoor een geschikt instrument, omdat respondenten eenduidige antwoorden geven en er percentages aan resultaten gekoppeld kunnen worden om deze inzichtelijk te maken.

Volgens de Grauw (z.j.) kan er middels een attitudevragenlijst informatie verkregen worden over een grondhouding ten opzichte van een bepaald onderwerp, de kennis van iemand en de wijze waarop iemand iets uitvoert. Op basis van de theorie van de Grauw is de attitudevragenlijst ontwikkeld. De vragenlijst bestaat uit de onderdelen 'grondhouding, kennis en begeleiding'.

Expertinterview

Om deelvragen 1 en 4 te beantwoorden is een expertinterview afgenomen bij de plusklasleerkracht. De plusklasleerkracht is op basisschool X expert op het gebied van hoogbegaafdheid. Volgens Baarda, van der Hulst & de Goede (2012) is een expert goed geïnformeerd over een bepaald onderwerp en daarom geschikt om in te zetten als informatiebron. De plusklasleerkracht krijgt hierbij de mogelijkheid om wensen uit te spreken en de interviewer kan gewenste informatie achterhalen.

Gestructureerde interviews

Om deelvragen 1,3,4 en 5 te beantwoorden zijn gestructureerde interviews afgenomen bij 9 bovenbouwleerkrachten. Volgens Baarda et al. (2010) is een gestructureerd interview in te zetten wanneer de onderzoeker voorkennis heeft over het onderwerp en weet waarop de respondenten bevraagd moeten worden. In het interview krijgen respondenten door open vraagstellingen de mogelijkheid om wensen en ervaringen uit te spreken.

3.2 Respondenten

De respondenten van dit onderzoek zijn groepsleerkrachten van groepen 5 t/m 8 en de plusklasleerkracht.

De plusklasleerkracht heeft op basisschool X het meest te maken met meer- en hoogbegaafden. Tevens is zij de leerkracht van de plusklas waar er volgens het onderzoek van Kersten (2016) voldaan wordt aan de onderwijsbehoeften van de leerlingen.

De andere respondenten zijn bovenbouwleerkrachten. Deze respondenten zijn representatief, omdat zij leerlingen in de groep hebben die aan de plusklas deelnemen. Gezien iedere leerkracht op een andere manier meer- en hoogbegaafden bedient, is het noodzakelijk hen allemaal te betrekken bij dit onderzoek.

Iedere bovenbouwleerkracht heeft een respondentnummer om de vragenlijsten en interviews aan elkaar te kunnen koppelen.

Respondent nummer	Groep	Geslacht	Leeftijd	Functie	Ervaring	Kwaliteiten
5.1	5	V	25	LA-functie	3	Master SEN
5.2	5	V	41	LA-functie	16	Vertrouwenspersoon
6.1	6	V	35	LA-functie	12	Pedagogiek Coördinator Engels
6.2	6	M	34	LA-functie	9	Lees coördinator
7.1	7	M	59	LA-functie	33	Kartrekker WO
7.2	7	V	48	LB-functie	20	Bouwcoördinator
7.3	7	M	45	LA-functie	12	Techniekcoördinator
8.1	8	V	47	LB-functie	23	Taalcoördinator
8.2	8	V	34	LB-functie	11	Rekencoördinator
	Plusklas-leerkracht	V	60	LA-functie	12 (12 VO)	Cambridge Engels first certificate Cursussen ADHD, ASS, psycho-educatie

3.3 Instrumenten

De instrumenten die voor dit onderzoek zijn ingezet, worden in deze paragraaf beschreven en verantwoord aan de hand van theorie.

Vragenlijsten

Om deelvragen 1 en 2 te beantwoorden, is een attitudevragenlijst ontwikkeld. Door middel van deze vragenlijst kunnen bovenbouwleerkrachten en plukklasleerkracht hun eigen leerkrachtvaardigheden analyseren (Baarda et al, 2010).

De vragenlijst bestaat uit 40 stellingen die beantwoordt konden worden met 'nooit', 'vaak niet', 'soms wel/soms niet', 'vaak wel' en 'altijd'. Er is gekozen voor een 5-punts Likertschaal, omdat volgens Baarda et al (2010) 'soms wel/soms niet' niet weggelaten kan worden wanneer er gevraagd wordt naar gedrag of kennis.

Om te zorgen voor eenduidige antwoorden moeten begrippen geoperationaliseerd worden (Baarda et al, 2010). Voorafgaand aan het operationaliseren heeft een literatuurstudie plaatsgevonden (zie theoretisch kader). Dit houdt in dat de vragenlijst deductief is ontwikkeld (Tubbing, 2016). De kernbegrippen taxonomie van Bloom, zelfregulerend leren en leerkrachtvaardigheden zijn geoperationaliseerd tot stellingen voor de vragenlijst. Voorbeeld: Volgens Schalkers (z.j.) moeten leerkrachten meer- en hoogbegaafden erkennen om hen te begeleiden bij het zelfsturend leren. Deze informatie is vertaald naar de volgende enquêtestelling: 'Ik zie dat meer- en hoogbegaafde leerlingen anders zijn dan 'reguliere' leerlingen'.

Volgens Baarda et al (2010) is de betrouwbaarheid en validiteit in een vragenlijst lastig te waarborgen, omdat mensen geneigd zijn sociaal wenselijke antwoorden te geven en het geheugen selectief werkt. Om de validiteit van deze vragenlijst te waarborgen zijn alle respondenten persoonlijk benaderd om het belang van het onderzoek toe te lichten. Om de betrouwbaarheid te waarborgen zijn de respondenten na het invullen van de vragenlijst ook in een interview bevraagd over de betreffende onderwerpen.

Om te zorgen voor kwalitatief sterke vragenlijsten zijn deze voorgelegd aan 3 proefpersonen. Naar aanleiding van de proefafnamen is bij een aantal stellingen een toelichting toegevoegd ter verduidelijking.

Expertinterview

Deelvraag 2 wordt middels een *expertinterview* beantwoord. Volgens van Gerven & Hoogenberg-Engbers (2011) is een hb-leerkracht gedeeltelijk verantwoordelijk voor de organisatie van het onderwijs aan meer- en hoogbegaafden in de school. Daarom is aan de plukklasleerkracht gevraagd hoe bovenbouwleerkrachten samen kunnen werken om de begeleiding aan meer- en hoogbegaafden te verbeteren. Naast vragen over organisatorische zaken is de plukklasleerkracht bevraagd over specifieke leerkrachtvaardigheden en randvoorwaarden waaraan voldaan moet worden.

Gestructureerde interviews

Om deelvragen 2 t/m 5 te beantwoorden zijn bij 9 bovenbouwleerkrachten gestructureerde interviews afgenomen. De vragen voor het interview zijn vooraf opgesteld. De antwoorden konden hierdoor beter geanalyseerd en gestructureerd worden (Baarda et al, 2012). Essentieel voor een gestructureerd interview is dat de interviewer genoeg voorkennis heeft over het onderwerp (Baarda et al, 2012). Aan de hand van de kennis van de onderzoeker zijn de interviewvragen opgesteld. Hier volgt een voorbeeldvraag bij het begrip 'taxonomie van Bloom'.

Volgens Althuizen, de Boer & van Kordelaar (2015) worden meer- en hoogbegaafden uitgedaagd wanneer leerkrachten hogere orde denkvragen stellen door de Taxonomie van Bloom in te zetten. In de vragenlijst is aan bovenbouwleerkrachten gevraagd of zij dit doen. Om een betrouwbaar resultaat te krijgen is ter controle van de vragenlijst de vraag 'Kun je voorbeelden van vragen noemen die je de kinderen stelt wanneer zij werken in Acadin?' gesteld.

Volgens Baarda et al. (2012) kan de betrouwbaarheid van een interview gewaarborgd worden wanneer het interview wordt opgenomen en wanneer de interviewer objectief blijft. Gedurende de interviews is de interviewer zoveel mogelijk objectief gebleven, is er een opname gemaakt en heeft de respondent de transcriptie gelezen ter goedkeuring.

De validiteit wordt gewaarborgd door de gegevens waar mogelijk te vergelijken met de vragenlijsten. Volgens Baarda et al. (2012) zijn gegevens valide wanneer er verschillende dataverzamelingsmethoden ingezet zijn.

3.4 Wijze van data-analyse

In paragraaf 3.3 zijn de instrumenten beschreven. In deze paragraaf wordt toegelicht hoe de data-analyse heeft plaatsgevonden.

Vragenlijsten

Een van de voordelen van een vragenlijst is dat deze vooraf gestructureerd is per categorie. Dit kost veel tijd in het ontwikkelen van de vragenlijst, maar de verwerking juist minder (Brinkman, 2014).

De gegeven antwoorden zijn overzichtelijk gemaakt in grafieken (bijlagen 8, 9 en 10). Naar aanleiding hiervan werd inzichtelijk welke gegevens ingezet konden worden bij het beantwoorden van deelvragen 1 en 3. De antwoorden/resultaten van de vragen waarbij minder dan 5 keer hetzelfde geantwoord is, worden niet in acht genomen. Dit zegt iets over minder dan de helft van de respondentengroep (N=9).

Het tweede deel van de data-analyse bestond uit het berekenen van de percentages per onderdeel van de vragenlijst. Er is berekend voor hoeveel procent leerkrachten de gevraagde leerkrachtvaardigheden laten zien.

Interviews

Om de validiteit van de interviews te waarborgen, zijn deze op de dag van afname getranscribeerd. Vervolgens is de data inductief geanalyseerd volgens de gefundeerde theorie benadering (Baarda, van der Hulst & de Goede, 2012). Inductief houdt in dat er bij de analyse uit is gegaan van gegeven antwoorden en niet de theorie (Tubbing, 2016). In de volgende alinea wordt het analyseerproces beschreven.

Na de transcriptie is er een kleur gegeven aan fragmenten die betrekking hebben op de begeleiding (deelvraag 3), de knelpunten (deelvraag 4), de samenwerking (deelvraag 5), de randvoorwaarden (deelvraag 6). Vervolgens zijn alle fragmenten open gecodeerd (bijlage 13). De open codes zijn in schema's gezet om de resultaten axiaal te coderen. De codes zijn onder een categorie geplaatst (bijlage 14 en 15). Tot slot zijn de gegevens selectief gecodeerd. Er is gekeken naar terugkerende categorieën. Op basis hiervan zijn lijsten gemaakt met 10 categorieën of minder. Op basis van relevantie is de volgorde van de lijst bepaald. Voorbeeld: Een leerkracht heeft gezegd: 'Als ik de klas alleen moet draaien, kom ik soms tijd te kort'. Dit fragment is met groen gemarkeerd, want dit valt onder deelvraag 4> het fragment is gecodeerd met de code tijd> tijd is 11 keer benoemd als knelpunt> Daarom staat tijd op nummer 1 als subcategorie onder de categorie 'knelpunten voor organisatorische factoren'.

Er is niet gekozen om informatie die niet relevant is te schrappen, omdat volgens Boeije (2014) informatie die niet geselecteerd wordt in de fragmentatiefase automatisch als niet relevant beschouwd wordt.

4. Resultaten

Resultaten van de dataverzameling worden in dit hoofdstuk per deelvraag beschreven. De resultaten zijn verzameld aan de hand van vragenlijsten en interviews. De belangrijkste data wordt toegelicht en waar mogelijk ondersteund middels grafieken en tabellen.

Deelvraag 1: In hoeverre past de plusleerkracht de leerkrachtvaardigheden toe die aansluiten bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen?

Deelvraag 1 wordt beantwoord aan de hand van data verzameld door vragenlijsten en een afgenomen interview bij de plusklasleerkracht.

Vragenlijst

In de beschrijving van de resultaten van deze deelvraag wordt onderscheid gemaakt in de drie deelonderwerpen van de vragenlijst: *grondhouding, kennis en begeleiding*.

Grondhouding

De plusklasleerkracht heeft bij het onderdeel *grondhouding* aangegeven bijna alle specifieke leerkrachtvaardigheden 'altijd' toe te passen. Op één stelling na. Bij stelling H. 'Ik geef aandacht aan het herkennen van emoties bij klasgenoten door meer- en hoogbegaafde leerlingen' heeft de plusklasleerkracht aangegeven dit 'vaak wel' te doen. Stelling O. 'Ik weet wat meer- en hoogbegaafde leerlingen doen in de plusklas' heeft de plusklasleerkracht gemarkeerd met n.v.t.

De plusklasleerkracht past voor 87% 'altijd' de gevraagde leerkrachtvaardigheden op het gebied van de grondhouding zien. Een schematische weergave hiervan is zichtbaar in figuur 3.

Kennis

Bij het onderdeel *kennis* heeft de plusklasleerkracht aangegeven 12 van de 15 stellingen 'altijd' toe te passen. Bij stelling B. 'Ik ben op de hoogte van de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen', I. 'Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafde leerlingen kan begeleiden bij het zelfsturend leren' en O. 'Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafde leerlingen kan begeleiden wanneer zij samenwerken' geeft de plusklasleerkracht aan deze 'vaak wel' toe te passen.

In figuur 4 is weergegeven dat de plusklasleerkracht de gevraagde leerkrachtvaardigheden op het gebied van kennis voor 80 % 'altijd' en voor 20% 'vaak wel' toepast.

Begeleiding

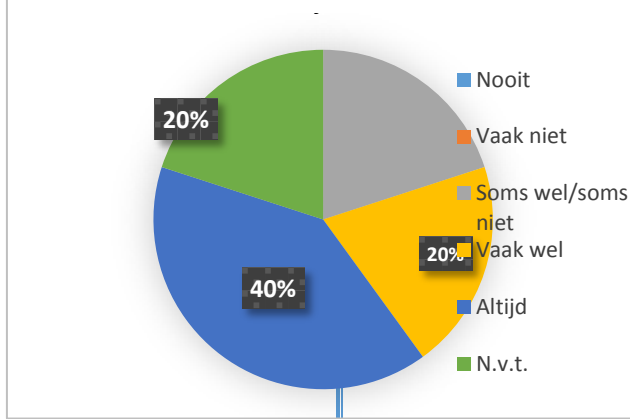
De antwoorden bij het onderdeel *begeleiding* wisselen meer. Bij 4 van de 10 stellingen heeft de plusklasleerkracht aangegeven deze 'altijd' toe te passen. Op 2 van de 10 stellingen is geantwoord met

Figuur 3: Cirkeldiagram waarin resultaten op de vragenlijst van de plusklasleerkracht op het onderdeel 'grondhouding' procentueel worden weergegeven. N-factor=15 stellingen/gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheidx100.

Figuur 4: Cirkeldiagram waarin de resultaten op de vragenlijst van de plusklasleerkracht op het onderdeel 'kennis' procentueel worden weergegeven. N-factor=15 stellingen/gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheidx100.

'vaak wel'. Bij stellingen D. 'Ik begeleid meer- en hoogbegaafde leerlingen passend bij hun eigen leerstijl tijdens het zelfstandig werken' en E. 'Ik koppel meer- en hoogbegaafde leerlingen aan een minder competente leerling wanneer zij zelfstandig werken' heeft de plusklasleerkracht aangegeven de leerkrachtvaardigheid 'soms wel/soms niet' toe te passen. Stelling I. en J. zijn door de plusklasleerkracht met n.v.t. gemarkeerd. Deze wisselende verdeling is ook te zien in figuur 5.

De plusklasleerkracht laat in de begeleiding 40% 'altijd', 20% 'vaak wel' en 20% 'soms wel/soms niet' de gevraagde leerkrachtvaardigheden zien. 2 stellingen zijn door de plusklasleerkracht met n.v.t. gemarkeerd.

Totaal

In totaal laat de plusklasleerkracht 72% 'altijd', 15% 'vaak wel' en 5% 'soms wel/soms niet' de leerkrachtvaardigheden zien die gewenst zijn voor de begeleiding van meer- en hoogbegaafden. Voor een volledige weergave van de resultaten per stelling kan [bijlage 6](#) geraadpleegd worden.

Figuur 5: Cirkeldiagram waarin de resultaten op de vragenlijst van de plusklasleerkracht op het onderdeel 'begeleiding' procentueel worden weergegeven. N-factor=10 stellingen/gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheidx100.

Figuur 6: Cirkeldiagram waarin de resultaten op de vragenlijst van de plusklasleerkracht procentueel worden weergegeven. N-factor=totaal aantal gegeven antwoorden/gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheidx100.

Interview

Naast het invullen van de vragenlijst is de plusklasleerkracht in een interview bevraagd over de wijze waarop meer- en hoogbegaafden worden begeleid in de plusklas. Dit interview is gecodeerd terug te lezen in [bijlage 4](#).

Uit analyse van het interview is gebleken dat de plusklasleerkracht een aantal leerkrachtvaardigheden essentieel vindt voor een optimale begeleiding van meer- en hoogbegaafden. Volgens de plusklasleerkracht moeten bovenbouwleerkrachten interesse tonen in de leerling, rekening houden met grilligheden, leerlingen niet onderschatten, ruimte geven, nieuwsgierig zijn, leerlingen ruimte geven, een afwachterende houding aannemen, kritische vragen stellen, geen beperkingen opleggen, niet te snel beoordelen of interpreteren en moeten leerkrachten kunnen omgaan met de humor van meer- en hoogbegaafden.

Tevens is uit analyse van het interview gebleken dat leerlingen in de plusklas begeleid worden door feed up, feedback en feedforward te ontvangen van de plusklasleerkracht (procesgericht). De plusklasleerkracht stelt leerlingen productgerichte vragen over het project en helpt hen met het zoeken naar bronnen voor hun project. Hierbij neemt de plusklasleerkracht een coachende houding aan, maar wordt er niet een bepaalde theorie ingezet waarmee het handelen van de plusklasleerkracht verantwoord kan worden.

Deelvraag 2: In hoeverre passen bovenbouwleerkrachten de specifieke leerkrachtvaardigheden toe tijdens de begeleiding van meer- en hoogbegaafden in de klas?

Deelvraag 2 wordt beantwoord aan de hand van de data verzameld door vragenlijsten en afgenomen interviews bij bovenbouwleerkrachten. Voor een weergave van de resultaten per respondent kan [bijlage 7](#) geraadpleegd worden.

Vragenlijst

Net als bij de resultatenbeschrijving van deelvraag 1 wordt ook bij deelvraag 2 onderscheid gemaakt in de deelonderwerpen van de vragenlijst.

Grondhouding

In figuur 7 is zichtbaar dat bovenbouwleerkrachten in totaal 40% 'vaak wel', 43% 'soms wel/soms niet' en 12% 'vaak niet' de gevraagde grondhouding laten zien.

De gegeven antwoorden op het onderdeel *grondhouding* verschillen van elkaar. De stellingen waarbij de antwoordmogelijkheden te ver uiteenlopen worden niet expliciet beschreven. Dit onderzoek richt zich op de stellingen waarbij minimaal 5 keer hetzelfde antwoord is gegeven. In [bijlage 8](#) is een volledige weergave van gegeven antwoorden van het onderdeel grondhouding weergegeven.

Bij stellingen 'A. Ik zie dat meer- en hoogbegaafde leerlingen anders zijn dan 'reguliere leerlingen', 'D. Ik neem meer- en hoogbegaafde leerlingen serieus', 'G. Ik geef aandacht aan de wijze waarop meer- en hoogbegaafde leerlingen met anderen omgaan' en 'L. Ik stimuleer hoge prestaties bij alle leerlingen in mijn klas' hebben 7 van de 9 leerkrachten ingevuld de gevraagde grondhouding 'vaak wel' te laten zien.

Bij stellingen 'B. Ik maak tijd om aandacht te hebben voor de begeleiding van meer- en hoogbegaafde leerlingen', 'H. Ik geef aandacht aan het herkennen van emoties bij klasgenoten door meer- en hoogbegaafde leerlingen' en 'O. Ik weet wat meer- en hoogbegaafde leerlingen doen in de plusklas' hebben 7 van de 9 leerkrachten ingevuld de gevraagde grondhouding 'soms wel/soms niet' te laten zien.

6 van de 9 leerkrachten hebben bij stellingen 'F. Ik werk samen met meer- en hoogbegaafde leerlingen' en 'J. Ik geef meer- en hoogbegaafde leerlingen ruimte om hun eigen fouten te ontdekken' aangegeven deze grondhouding 'soms wel/soms niet' te laten zien.

Kennis

Uit analyse van de vragenlijst is gebleken dat bovenbouwleerkrachten 27% 'vaak wel', 38% 'soms wel/soms niet' en 20% 'vaak niet' de benodigde kennis hebben voor de begeleiding van meer- en hoogbegaafden (figuur 8).

In [bijlage 9](#) worden de resultaten per stelling op het onderdeel *kennis* weergegeven. Zichtbaar is dat bij stelling 'C. Ik begrijp de humor van meer- en hoogbegaafde leerlingen' 6 van de 9 leerkrachten 'vaak wel' hebben ingevuld.

Figuur 7: Cirkeldiagram waarin resultaten op de vragenlijst van de bovenbouwleerkrachten op het onderdeel 'grondhouding' procentueel worden weergegeven. N-factor=totaal aantal gegeven antwoorden/gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheidx100.

Figuur 8: Cirkeldiagram waarin resultaten op de vragenlijst van de bovenbouwleerkrachten op het onderdeel 'kennis' procentueel worden weergegeven. N-factor=totaal aantal gegeven antwoorden/gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheidx100.

Bij stellingen 'D. Ik begrijp de denkwijze van meer- en hoogbegaafde leerlingen' en 'E. Ik weet aan welke eisen meer- en hoogbegaafde leerlingen moeten voldoen om in aanmerking te komen voor de plusklas' hebben 5 van de 9 leerkrachten ingevuld dat zij dat 'vaak wel' weten.

Bij stellingen 'A. Ik kan meer- en hoogbegaafde leerlingen herkennen', 'G. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafden kan helpen bij de ontwikkeling van autonomie' en 'O. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafde leerlingen kan begeleiden wanneer zij samenwerken' hebben 5 leerkrachten aangegeven de gevraagde kennis 'soms wel/soms niet' te hebben.

Begeleiding

Bovenbouwleerkrachten hebben aangegeven 41% 'vaak wel', 37% 'soms wel/soms niet' en 16 % 'vaak niet' de leerkrachtvaardigheden toe te passen die nodig zijn voor de begeleiding van meer- en hoogbegaafden (figuur 9). Een gedetailleerde schematische weergave van deze gegevens is te raadplegen in [bijlage 10](#).

6 van de 9 leerkrachten hebben op stellingen B. 'Ik geef blijk van mijn waardering aan meer- en hoogbegaafde leerlingen over hoe zij de zaak aanpakken', C. 'Ik koppel meer- en hoogbegaafde leerlingen aan elkaar wanneer zij zelfstandig werken' en H. 'Ik laat de leerlingen zelf oplossingen bedenken voor problemen waar zij tegenaan lopen wanneer zij zelfstandig werken' geantwoord deze begeleidingswijze 'vaak wel' toe te passen.

7 van de 9 leerkrachten hebben met 'soms wel/soms niet' geantwoord op stelling E. 'Ik koppel meer- en hoogbegaafde leerlingen aan een minder competente leerling wanneer zij zelfstandig werken'.

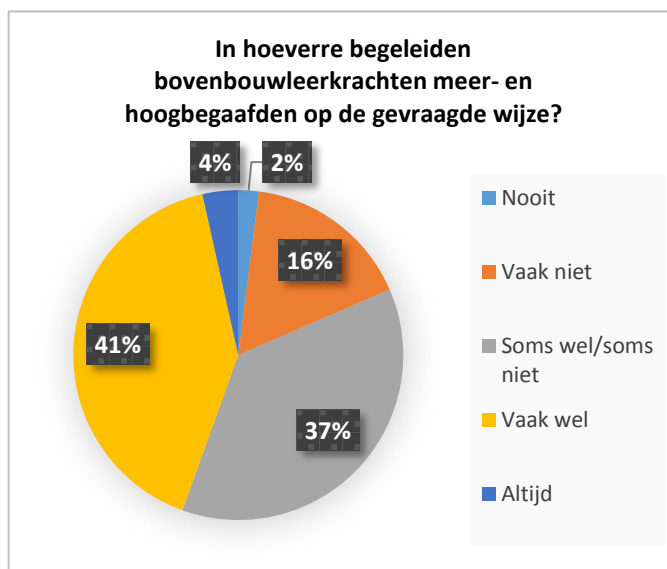
Op stelling F. 'Ik weet wat specifieke ontwikkelpunten van meer- en hoogbegaafde leerlingen zijn' hebben 6 van de 9 leerkrachten 'soms wel/soms niet' ingevuld.

Totaal

In totaal heeft iedere leerkracht 40 stellingen beantwoord. Er zijn 360 antwoorden gegeven. Er is 21 keer (6%) geantwoord met 'nooit', 58 keer (16%) met 'vaak niet', 144 keer (39%) met 'soms wel/soms niet', 127 keer (36%) met 'vaak wel' en 10 keer (3 %) met 'altijd'. In figuur 10 worden deze gegevens schematisch getoond.

Interview

Bovenbouwleerkrachten zijn in een interview bevraagd over de wijze waarop zij meer- en hoogbegaafden in de klas begeleiden. De interviews zijn open-, axiaal- en selectief gecodeerd. Dit proces is terug te lezen in [bijlagen 11 t/m 15](#). Uit het coderingsproces is een tabel ontstaan waarin er met cijfers een volgorde is aangegeven op basis van frequentie (figuur 11).

Figuur 9: Cirkeldiagram waarin resultaten op de vragenlijst van de bovenbouwleerkrachten op het onderdeel 'begeleiding' procentueel worden weergegeven. N-factor=totaal aantal gegeven antwoorden/gegeven antwoorden per antwoordmogelijkheidx100.

Figuur 10: Cirkeldiagram waarin de totaalscores op de vragenlijst (40 stellingen) die door 9 bovenbouwleerkrachten is ingevuld procentueel wordt weergegeven.

Uit analyse van de interviews is gebleken dat bovenbouwleerkrachten meer- en hoogbegaafden zoveel mogelijk proberen uit te dagen door bepaalde *vragen* te stellen, hierbij plannen zij tijd in om *te overleggen* met leerlingen. Leerkrachten lopen *rondes* wanneer leerlingen zelfstandig werken en *beantwoorden vragen*. Leerkrachten laten meer- en hoogbegaafden ook weten dat zij *bij hen terecht kunnen met vragen*.

Uit de vragenlijst is gebleken dat 7 van de 9 leerkrachten leerlingen de mogelijkheid bieden om *aan Acadin te werken* in de reguliere klas. Uit analyse van de interviews is gebleken dat wanneer leerlingen aan Acadin werken, zij *geen specifieke begeleiding* van hun groepsleerkracht krijgen. Het werk van leerlingen wordt *compact* aangeboden, waardoor er de mogelijkheid is om te *verrijken*. Leerkrachten hebben aangegeven dat zij proberen de *onderzoekende houding van leerlingen te stimuleren*.

	Begeleiding nu
1	Uitdagen door vraagstelling
2	Overleg met de kinderen
3	Vragen beantwoorden
4	Kinderen werken aan Acadin
5	Geen specifieke begeleiding
6	Compacten
7	Verrijken
8	Compacten en verrijken
9	Wordt niet gewerkt aan Acadin
10	Onderzoekende houding stimuleren

Figuur 11: Tabel waarin wordt weergegeven hoe bovenbouwleerkrachten de begeleiding van meer- en hoogbegaafden momenteel vormgeven. Volgorde is bepaald op basis van frequentie.

Deelvraag 3: Welke knelpunten ervaren bovenbouwleerkrachten hierbij?

Deelvraag 3 wordt beantwoord aan de hand van data verzameld met de afgenomen interviews bij bovenbouwleerkrachten.

Uit analyse van de interviews blijkt dat bovenbouwleerkrachten knelpunten ervaren op kennis en organisatie gebied. In de onderstaande tabellen zijn deze knelpunten weergegeven. Bovenaan staan de knelpunten die bovenbouwleerkrachten het meest ervaren.

Kennis gerelateerde knelpunten

Bovenbouwleerkrachten hebben aangegeven dat zij niet over kennis beschikken om juiste vragen aan meer- en hoogbegaafden te stellen. Opvallend is dat zij in hetzelfde interview hebben aangegeven dat zij meer- en hoogbegaafden uitdagen door een bepaalde vraagstelling te hanteren. In [bijlage 15](#) is zichtbaar dat 'uitdagen door vraagstelling' op 25 verschillende momenten benoemd wordt door bovenbouwleerkrachten.

Op gebied van kennis ervaren bovenbouwleerkrachten dat zij niet voldoende weten over Acadin, niet genoeg algemene kennis hebben over meer- en hoogbegaafden begeleiden en niet weten wat zij van de leerlingen kunnen verwachten. Tot slot worden er nog een aantal knelpunten ervaren door een aantal van de geïnterviewde leerkrachten. Dit zijn: het loslaten van de leerlingen, vakinhoudelijke kennis en kennis over de rol die van een leerkracht gewenst is.

	Kennisgerelateerde knelpunten
1	Juiste vraagstelling
2	Kennis over Acadin
3	Algemene kennis
4	Verwachtingen
5	Loslaten, vakinhoudelijke kennis, rol van de leerkracht.

Figuur 12: Tabel waarin wordt weergegeven welke kennisgerelateerde knelpunten bovenbouwleerkrachten momenteel ervaren bij de begeleiding van meer- en hoogbegaafden. Volgorde is bepaald op basis van frequentie.

Organisatorische knelpunten

In figuur 16 worden organisatorische knelpunten die bovenbouwleerkrachten ervaren weergegeven. Uit analyse van de interviews is gebleken dat bovenbouwleerkrachten *tijd* als grootste organisatorische knelpunt ervaren. Een voorbeeld hiervan is een reactie van respondent 5.1: 'Ik heb tijd nodig of mankracht om mijn basisgroep op te vangen, zodat ik een moment heb met hen' (hen=meer- en hoogbegaafden).

Het *klassenmanagement* zoals deze nu is, vinden leerkrachten te beperkend. Bovenbouwleerkrachten vinden ook dat er niet voldoende *plusmateriaal* aanwezig is. Tot slot hebben leerkrachten benoemd dat er niet voldoende laptops, werkruimtes en uren voor de kinderen zijn. Hiermee bedoelen zij de tijd die de kinderen nodig hebben om aan het pluswerk of Acadin te werken.

Organisatorische knelpunten	
1	Tijd
2	Klassenmanagement
3	Plusmateriaal
4	Laptops, ruimte, tijd voor de kinderen

Figuur 13: Tabel waarin wordt weergegeven welke organisatorische knelpunten bovenbouwleerkrachten momenteel ervaren bij de begeleiding van meer- en hoogbegaafden. Volgorde is bepaald op basis van frequentie.

Deelvraag 4: Hoe kan de samenwerking tussen de plusklasleerkracht en bovenbouwleerkrachten vorm krijgen?

Deelvraag 4 wordt beantwoord aan de hand van data verzameld door afgenomen interviews bij bovenbouwleerkrachten en de plusklasleerkracht.

Samenwerking momenteel

In het interview zijn bovenbouwleerkrachten bevraagd over 3 onderdelen binnen de samenwerking. Hoe de samenwerking momenteel verloopt, hoe zij de samenwerking graag zouden willen zien en wat zij ervan zouden vinden om intervisiebijeenkomsten te organiseren, zoals door Nederstigt (2003) geadviseerd wordt.

Uit analyse van de interviews zijn verschillende reacties gekomen wat betreft de samenwerking met de plusklasleerkracht. Bovenbouwleerkrachten noemen begrippen zoals: 'minimaal, is er niet, minder en te weinig'. 1 van de 9 leerkrachten heeft aangegeven de samenwerking 'prima' te vinden.

Momenteel schrijft de plusklasleerkracht een stukje tekst over de plusklas dat opgenomen wordt in het rapport van de kinderen. De plusklasleerkracht komt ook in de klas wanneer leerlingen de presentatie houden over hun Acadin project. Volgens de plusklasleerkracht verschilt de samenwerking per leerkracht. Er zijn leerkrachten die precies weten waar leerlingen mee bezig zijn en er zijn leerkrachten die alleen de eindpresentaties zien. In figuur 14 worden alle reacties weergegeven.

Samenwerking momenteel	
Bovenbouwleerkrachten	Plusklasleerkracht
Samenwerking is prima	Leerkrachten kijken mee
Samenwerking is minimaal	Leerkracht stuurt leerlingen aan
Samenwerking is er niet	Leerkracht weet precies wat de leerling doet
Samenwerking is minder	Leerkrachten die alleen de eindpresentatie zien
Samenwerking is te weinig	Leerkrachten die waarderen wat leerlingen maken
Stukje voor het rapport	Leerkrachten die zeggen geen tijd te hebben
Plusklasleerkracht in de klas bij presentaties	Mate waarin leerkracht op de hoogte is van wat de leerlingen doen, verschilt

Figuur 14: Tabel waarin wordt weergegeven hoe bovenbouwleerkrachten en plusklasleerkracht de samenwerking met elkaar ervaren.

Wensen voor de samenwerking

Uit analyse van de interviews blijkt dat bovenbouwleerkrachten graag gebruik willen maken van de kennis van de plusklasleerkracht, meer willen weten over Acadin, de ontwikkeling van de leerlingen met de plusklasleerkracht willen bespreken, willen observeren in de plusklas en de plusklasleerkracht willen spreken over verwachtingen die zij kunnen stellen aan leerlingen.

Een tweetal leerkrachten benoemt dat er een aparte klas moet komen voor de meer- en hoogbegaafden, omdat het organisatorisch niet mogelijk is om deze leerlingen in de klas te houden.

Tot slot benoemen bovenbouwleerkrachten dat zij ook schriftelijk kunnen communiceren met de plusklasleerkracht, hierbij zijn voorbeelden benoemd zoals mail en een heen-en-weer-schrift.

Wensen voor de samenwerking		
	Bovenbouwleerkrachten	Plusklasleerkracht
1	Kennis van de plusklasleerkracht inzetten	Leerkrachten moeten weten waar de leerlingen mee bezig zijn
2	Kennis over Acadin krijgen	Contact met leerkrachten
3	Gesprek over de kinderen	Sparren met collega's
4	Kijken in de plusklas	Computervaardigheden in de reguliere klas laten beoefenen
5	Gesprek over verwachtingen	
6	Aparte klas	
7	Schriftelijke communicatie	

Figuur 15: Tabel waarin wordt weergegeven hoe bovenbouwleerkrachten en plusklasleerkracht de samenwerking met elkaar vorm willen geven.

Reacties op interview

Uit figuur 16 blijkt dat leerkrachten over het algemeen positief zijn over het organiseren van interviewbijeenkomsten. Hierbij benoemen zij wel het knelpunt 'tijd' die zij hiervoor moeten vrijmaken. Er worden suggesties genoemd, zoals een interviewbijeenkomst in een bouwvergadering inpassen. De plusklasleerkracht zou zo'n interview stimuleren en motiverend vinden.

Reacties op interview	
Bovenbouwleerkrachten	Plusklasleerkracht
Interview: goed, in bouwoverleg	Interview: leuk, stimulerend en motiverend. Meer mensen weten meer.
Interview: fijn	
Interview: goed	
Interview: handig, 6 weken te veel	
Interview: halverwege project	
Interview: minipresentatie + discussie	
Interview: onderdeel van een bouwvergadering	
Interview: kennis opdoen	
Interview: prima, 1x per half jaar	
Interview: prima	
Interview: nee of in een bouwvergadering	
Interview: mooi, 1 op 1	

Figuur 16: Tabel waarin reacties van bovenbouwleerkrachten en plusklasleerkracht weergegeven worden over het organiseren van een interviewbijeenkomst.

Deelvraag 5: Welke randvoorwaarden moeten volgens de bovenbouwleerkrachten worden vervuld om meer- en hoogbegaafden goed te begeleiden in de klas?

Deelvraag 5 wordt beantwoord aan de hand van data verzameld door interviews met bovenbouwleerkrachten.

Randvoorwaarden klassenmanagement

Uit analyse van de interviews is gebleken dat volgens bovenbouwleerkrachten aan 10 randvoorwaarden voldaan moet worden om het onderwijs aan meer- en hoogbegaafden te kunnen realiseren. Deze randvoorwaarden zijn onderverdeeld in de hoofdcategorieën 'klassenmanagement' en 'kennis'. Op basis van relevantie volgens bovenbouwleerkrachten en de plusklasleerkracht zijn de meest benoemde kenmerken in de tabel weergegeven.

Leerkrachten benoemen als belangrijkste randvoorwaarde dat zij *begeleidingstijd* nodig hebben. Gevolgd door voldoende *plusmateriaal* in de klas, *tijd voor de kinderen* om te kunnen werken, een *ruimte* waar de kinderen kunnen werken en dat de *basisstof compact* moet worden.

	Klassenmanagement
1	Begeleidingstijd
2	Plusmateriaal
3	Tijd creëren voor de kinderen
4	Ruimte
5	Compacten

Figuur 17: Tabel waarin wordt weergegeven welke klassenmanagement gerelateerde randvoorwaarden bovenbouwleerkrachten stellen om het onderwijs aan meer- en hoogbegaafden te kunnen realiseren. Volgorde is bepaald op basis van frequentie.

Randvoorwaarden kennis

Op gebied van 'kennis' scheppen leerkrachten de randvoorwaarden dat leerkrachten moeten weten hoe zij *juiste vragen kunnen stellen*, dat zij *kennis* moeten hebben om kinderen te *begeleiden*, dat zij moeten weten wat zij van kinderen kunnen *verwachten*, dat zij *vakinhoudelijke expertise* hebben en dat zij meer- en hoogbegaafden kunnen *herkennen*.

	Kennis
1	Juiste vraagstelling
2	Kennis voor begeleiding
3	Verwachtingen van kinderen
4	Vakinhoudelijke expertise
5	Herkennen

Figuur 18: Tabel waarin wordt weergegeven welke kennis gerelateerde randvoorwaarden bovenbouwleerkrachten stellen om het onderwijs aan meer- en hoogbegaafden te kunnen realiseren. Volgorde is bepaald op basis van frequentie.

5. Conclusie en aanbevelingen

5.1 Conclusies

In deze paragraaf worden de resultaten per deelvraag kort samengevat. Vervolgens worden er uit de resultaatbeschrijving conclusies getrokken om antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag. Waar mogelijk wordt de koppeling met het theoretisch kader gemaakt.

Deelvraag 1: In hoeverre past de plusleerkracht de leerkrachtvaardigheden toe die aansluiten bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen?

Volgens Althuizen et al. (2015) moet een leerkracht kunnen aansluiten bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafden om zijn of haar ontwikkeling positief te stimuleren. Om te onderzoeken of de plusklasleerkracht de benodigde leerkrachtvaardigheden bezit, heeft de plusklasleerkracht een vragenlijst ingevuld. Hieruit is gebleken dat de plusklasleerkracht voor 88% de gevraagde leerkrachtvaardigheden laat zien. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de plusklasleerkracht ruim voldoende beschikt over de gevraagde leerkrachtvaardigheden.

Deelvraag 2: In hoeverre passen bovenbouwleerkrachten de specifieke leerkrachtvaardigheden toe tijdens de begeleiding van meer- en hoogbegaafden in de klas?

Om deze deelvraag te onderzoeken, hebben bovenbouwleerkrachten een vragenlijst ingevuld. Uit de analyse is gebleken dat bovenbouwleerkrachten voor 43% over de gevraagde *grondhouding* beschikken. Hiermee kan geconcludeerd worden dat bovenbouwleerkrachten niet voldoende over de gevraagd grondhouding beschikken. Tevens is gebleken dat leerkrachten niet weten wat leerlingen in de plusklas doen en dat leerkrachten geen tijd vrij maken voor meer- en hoogbegaafden. Tegenstrijdig is dat bovenbouwleerkrachten hebben aangegeven dat zij meer- en hoogbegaafden erkennen en serieus nemen.

Betreft het onderdeel *kennis* beschikken bovenbouwleerkrachten over 30% van de gevraagde kennis. Leerkrachten weten niet voldoende hoe zij meer- en hoogbegaafden kunnen helpen bij het ontwikkelen van autonomie. Volgens Schalkers (z.j.) is dit een voorwaarde om zelfsturend te kunnen leren. Daarnaast weten bovenbouwleerkrachten niet wat de taxonomie van Bloom inhoudt en hoe zij deze kunnen inzetten. Tevens weten bovenbouwleerkrachten niet hoe zij de begeleiding vorm kunnen geven door hogere orde denkvragen te stellen. Hiermee kan geconcludeerd worden dat bovenbouwleerkrachten niet voldoende kennis hebben om meer- en hoogbegaafden bij het zelfsturende leren te begeleiden.

Naar aanleiding van dit onderzoek kan geconcludeerd worden dat bovenbouwleerkrachten voor 44% gevraagde leerkrachtvaardigheden laten zien in hun *begeleiding*. Leerkrachten faciliteren leerlingen niet altijd wanneer leerlingen willen werken in Acadin en leerkrachten stellen geen kritische vragen. Uit de interviews is gebleken dat bovenbouwleerkrachten meer- en hoogbegaafden wel proberen uit te dagen door het stellen van kritische vragen. Volgens Groenewegen et al. (2014) is het essentieel voor de ontwikkeling van meer- en hoogbegaafden dat zij kritisch bevraagd worden.

Deelvraag 3: Welke knelpunten ervaren bovenbouwleerkrachten hierbij?

Uit dit onderzoek is gebleken dat de grootste knelpunten die bovenbouwleerkrachten ervaren is dat zij niet weten hoe zij juiste vragen kunnen stellen, dat zij niet voldoende kennis hebben over Acadin, dat zij geen tijd hebben om meer- en hoogbegaafden te begeleiden en dat zij niet weten hoe zij hun klassenmanagement vorm kunnen geven om tijd vrij te maken voor deze groep leerlingen.

Deelvraag 4: Hoe kan de samenwerking tussen de plusklasleerkracht en bovenbouwleerkrachten vorm krijgen?

Geconcludeerd kan worden dat bovenbouwleerkrachten en de plusklasleerkracht de samenwerking momenteel minimaal vinden. Zij vinden dat er meer overlegd moet worden. Ook vinden bovenbouwleerkrachten dat zij kennis moeten krijgen over Acadin van de plusklasleerkracht. Tot slot willen bovenbouwleerkrachten middels intervisiebijeenkomsten overleggen over de begeleiding van meer- en hoogbegaafden.

Deelvraag 5: Welke randvoorwaarden moeten volgens de bovenbouwleerkrachten worden vervuld om meer- en hoogbegaafden goed te begeleiden in de klas?

Naar aanleiding van de analyse van de data kan geconcludeerd worden dat begeleidingstijd, plusmateriaal, de juiste vraagstelling en kennis voor de begeleiding door bovenbouwleerkrachten als randvoorwaarden geschept zijn om het onderwijs aan meer- en hoogbegaafden te kunnen realiseren. Uit analyse van de vragenlijst is ook gebleken dat bovenbouwleerkrachten niet voldoende kennis hebben om meer- en hoogbegaafden te begeleiden.

Hoofdvraag: Hoe kunnen bovenbouwleerkrachten van basisschool X in samenwerking met de plusklasleerkracht de begeleiding van meer- en hoogbegaafde leerlingen bij het zelfsturend leren in de klas verbeteren?

Uit geanalyseerde data is gebleken dat de plusklasleerkracht voor 88% over de gevraagde leerkrachtvaardigheden beschikt voor de begeleiding van meer- en hoogbegaafden. Bovenbouwleerkrachten beschikken voor 39% over deze leerkrachtvaardigheden. Dus niet voldoende, want uit het onderzoek van Kersten (2016) is gebleken dat de plusklasleerkracht aansluit bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafden. Dat is bij 88%.

In interviews hebben bovenbouwleerkrachten aangegeven dat zij tijd vrij proberen te maken om leerlingen te begeleiden bij het zelfsturend leren en dat zij meer- en hoogbegaafden kritische vragen stellen om hen uit te dagen. Dit zijn ook tevens de grootste knelpunten die zij benoemen.

Uit geanalyseerde data is gebleken dat bovenbouwleerkrachten niet weten hoe zij leerlingen kunnen uitdagen door het stellen van hogere orde denkvragen. Bovenbouwleerkrachten scheppen het stellen van de juiste vragen wel als randvoorwaarde die vervuld moet worden om het onderwijs aan meer- en hoogbegaafden te realiseren. Bovenbouwleerkrachten hebben aangegeven dat zij gebruik willen maken van kennis van de plusklasleerkracht om meer- en hoogbegaafden beter te kunnen begeleiden.

Het tweede genoemde knelpunt en tevens randvoorwaarde volgens bovenbouwleerkrachten is 'begeleidingstijd'. Uit de vragenlijsten en interviews is gebleken dat bovenbouwleerkrachten niet over voldoende tijd beschikken om meer- en hoogbegaafden te begeleiden. Zij hebben aangegeven op zoek te zijn naar een wijze waarop zij hun klas kunnen organiseren om tijd vrij te maken voor deze groep leerlingen.

Tot slot kan geconcludeerd worden dat de plusklasleerkracht en bovenbouwleerkrachten de samenwerking tussen beide minimaal vinden. Bovenbouwleerkrachten hebben aangegeven meer te willen overleggen over de ontwikkeling van de leerlingen en over het programma Acadin. Volgens Daeter (2012) is overleg essentieel, omdat iedere leerling andere onderwijsbehoeften heeft.

5.2 Kritische reflectie op het onderzoeksproces

In deze paragraaf worden de sterke en zwakkere punten van dit onderzoek benoemd. Tevens wordt er een suggestie gegeven voor een vervolgonderzoek.

Sterk aan dit onderzoek zijn de probleemanalyse en probleemstelling. Dit heeft een groot deel van de onderzoeksperiode beslagen. Er is uitgebreid gekeken naar waar problemen ervaren werden en wat precies onderzocht moest worden. Volgens Kallenberg, Koster, Onstenk en Scheepsma (2014) is een afgebakende en concrete onderzoeksvraag van belang wanneer een productieve uitkomst gewenst is.

Tevens is de mate waarin theorie geraadpleegd is in dit onderzoek erg sterk. In totaal zijn 50 bronnen geraadpleegd om kernbegrippen te definiëren en theorieën met elkaar te vergelijken. Ook is er een ruim aantal bronnen ingezet om ervoor te zorgen dat de cyclus van het onderzoek betrouwbaar verliep, om instrumenten te ontwikkelen en om te toetsen of deze aan verschillende eisen voldeden. Volgens Boeije (2016) is onderzoeksliteratuur van belang om de kwaliteit van een onderzoek te waarborgen.

Meer aandacht had de ontwikkeling van de vragen voor de interviews mogen krijgen. Door de vragen in de interviews nog beter af te stemmen met de stellingen uit de vragenlijsten had de vragenlijst meer valide

kunnen zijn. Omdat de vragenlijst een momentopname is, is het mogelijk dat het antwoord een andere keer verschilt (Baarda, van der Hulst & de Goede, 2012).

Uit dit onderzoek is gebleken dat bovenbouwleerkrachten graag willen weten hoe zij hun klassenmanagement beter in kunnen richten om voor alle niveaugroepen in de klas evenveel tijd te reserveren. Een vervolgonderzoek kan gericht worden op verschillende wijzen van klassenmanagement. De vraag van leerkrachten is vooral hoe zij organisatorisch hun planning in kunnen delen om tijd te hebben voor begeleiding van niveaugroepen. Onderzocht kan worden welke wijzen van klassenmanagement er zijn en welke op basisschool X toegepast kunnen worden.

5.3 Praktische opbrengst en aanbevelingen

Naar aanleiding van dit onderzoek kan advies gegeven worden over hoe bovenbouwleerkrachten specifieke leerkrachtvaardigheden kunnen verwerven en over hoe de samenwerking tussen bovenbouwleerkrachten en de plusklasleerkracht vorm kan krijgen.

Aanbeveling 1: Investeren in deskundigheid

Juiste vraagstelling toepassen

Uit dit onderzoek is gebleken dat bovenbouwleerkrachten niet voldoende (30%) kennis hebben om meer- en hoogbegaafden te begeleiden bij het zelfsturend leren. Bovenbouwleerkrachten hebben aangegeven niet te weten met welke vraagstellingen zij meer- en hoogbegaafden kunnen uitdagen door de Taxonomie van Bloom in te zetten. Om van 30% kennis meer te maken, moeten leerkrachten ten eerste inzicht krijgen in de vraagstellingen van de Taxonomie van Bloom. Hiervoor bestaat de checklist van SLO([bijlage 16](#)). Bovenbouwleerkrachten achterhalen met deze checklist welke niveaus van de taxonomie zij voldoende beheersen en welke vraagstellingen aandacht behoeven. Tevens is de checklist een hulpmiddel om vragen te kunnen formuleren.

Studiedag taxonomie van Bloom

Ten tweede is essentieel dat leerkrachten tijdens een studiedag geïnformeerd worden over het ontwikkelen van een kritische houding bij kinderen en dat leerkrachten oefenen met de juiste vraagstellingen toepassen. Dit vraagt van de directeur dat dit onderwerp tijdens een studiedag op de agenda staat en dat hiervoor een expert wordt ingeschakeld. Stichting 'Onderwijs maak je samen' heeft deze expert tot hun beschikking.

Aanbeveling 2: Samenwerking

Overleg

Uit dit onderzoek is gebleken dat bovenbouwleerkrachten en de plusklasleerkracht vinden dat er te weinig overleg is tussen de twee partijen. Voor de ontwikkeling van meer- en hoogbegaafden is het van belang dat de plusklasleerkracht en bovenbouwleerkrachten wekelijks elkaar op de hoogte stellen over de vorderingen van leerlingen (Drent & van Gerven, 2012). Hiervoor moet de plusklasleerkracht een format ontwerpen waarmee gewenst informatie doorgegeven kan worden.

Leren van elkaar

Volgens Nederstigt (2003) moeten leerkrachten intervisiebijeenkomsten organiseren om met elkaar te sparren over de beste begeleidingswijze van meer- en hoogbegaafden. Uit dit onderzoek is gebleken dat bovenbouwleerkrachten en de plusklasleerkracht het nut van zo'n intervisiebijeenkomst inzien. Belangrijk is dat leerkrachten iedere 10 weken bij elkaar komen voor een intervisiebijeenkomst waarbij de plusklasleerkracht aansluit. In de jaarplanning moet door de bovenbouwcoördinator rekening gehouden worden met 4 intervisiebijeenkomsten van één uur.

Consultaties

Uit dit onderzoek is gebleken dat bovenbouwleerkrachten niet weten wat leerlingen precies doen in de plusklas en niet weten hoe Acadin werkt. Bovenbouwleerkrachten willen de mogelijkheid krijgen om te observeren in de plusklas. Zij zien dan welke begeleidingswijze de plusklasleerkracht toepast en krijgen meer kennis over het programma Acadin. Dit vraagt van de directeur van basisschool X dat leerkrachten gefaciliteerd worden in tijd om te kunnen observeren in de plusklas.

Literatuurlijst

Althuizen, M., Boer, E., & Kordelaar, N. (2015). *Een andere kijk op hoogbegaafdheid*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.

Auteur onbekend. *Thematisch werken en het hogere orde denken van Bloom*. Geraadpleegd op 20-11-2016, van <http://www.wereldverkenning.nl/thematisch-werken-en-het-hogere-orde-denken-van-bloom/>

Ato-Scholenkring (2011-2015). Strategisch beleidsplan, geraadpleegd op 29-09-2016, van http://www.ato-scholenkring.nl/Digidact_Co1/ShowDocument.asp?OriginCode=H&OriginComID=129&OriginModID=21333&OriginItemID=0&CustID=525&ComID=129&DocID=1&Ext=.pdf

Baarda, B., Goede, de, M. & Kalmijn, M. (2010). *Basisboek enquêteren*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers bv.

Baarda, B., Hulst, van der, M. & Goede, de, M. (2012) *Basisboek interviewen*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers bv.

Bakx, A. , Boer, E., Brand, M., & Houtert, T. (2016). *Werken met begaafde leerlingen in de klas: Pedagogische sensitiviteit als leidraad*. Assen: Koninklijke Van Gorcum.

Boeije, H. R. (2016). *Analyseren in kwalitatief onderzoek: Denken en doen*. Amsterdam: Boom.

Brouwers, G. & Ahlers, L. (2011) *Knappe koppen in de klas. Wat hoogbegaafde leerlingen nodig hebben in het onderwijs*. Nijmegen: Drukkerij Wilco

Brinkman, J. (2014). *De vragenlijst: Een goed meetinstrument voor toepasbaar onderzoek*. Groningen: Noordhoff.

Daeter, B. (2012). *Hoogbegaafde kinderen. Leonardo-onderwijs: Recht van het kind-Uitdaging voor ons*. Soesterberg: Uitgeverij ASPEKt.

De Bil, P. (2014) *Observeren, registreren, rapporteren en interpreteren*. Amersfoort: Uitgeverij Boom/Nelissen.

De Grauw, C. (z.j.) *Het meten van attitude en attitudeverandering*. Geraadpleegd op 3-4-2017, van <http://claudiadegrauw.nl/het-meten-van-attitude-en-attitudeverandering/>

Dekens, E.M. (z.j.). *Verschil meer- en hoogbegaafdheid*. Hoogbegaafdheid in het Juiste Perspectief. Geraadpleegd op 17-11-2016, van <http://www.hoogbegaafdheid.net/hoogbegaafdheid-in-het-juiste-perspectief-2/verschil-meer-en-hoogbegaafdheid/>

Dekker, S. (2014) *Passend onderwijs en (hoog)begaafdheid*, geraadpleegd op 7-10-2016, van [http://www.koepelhb.nl/documenten/kamerbrief_passend_onderwijs_en_\(hoog\)begaafdheid.pdf](http://www.koepelhb.nl/documenten/kamerbrief_passend_onderwijs_en_(hoog)begaafdheid.pdf)

Drent, S. & Gerven, van, E. (2012). *Passend onderwijs voor begaafde leerlingen*. Assen: Uitgeverij Koninklijke Van Gorcum.

Donk, van der, C. & Lanen, van, B. (2009). *Praktijkonderzoek in de school*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.

Edventure & Consortium (2001). *Acadin*. Geraadpleegd op 15-11-2016, van <http://www.acadin.nl/over-acadin/>

Forehand, M. (2010). *Bloom's Taxonomy. From emerging perspectives on learning, teaching and technology*. The University of Georgia. Geraadpleegd op 25-02-2017, van http://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/29569858/mary_forehand_discussion-

blooms_taxonomy.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1493294283&Signature=2HXXJXOYnJc2eywNpcjhlCwtgo%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DBlooms_taxonomy.pdf

Gerven, van, E. (2001). *Zicht op (hoog)begaafdheid. Handboek voor leerkrachten in het basisonderwijs*. Utrecht: Uitgeverij Lemma bv.

Gerven, van, E. & Hoogenberg-Engbers, I. (2011) *Begaafd Begeleiden. De competentiematrix voor de Specialist Begaafdheid*. Assen: Koninklijke Van Gorcum

Groenewegen, P., van Deelen-Meeng, L., van Hoffen, Z. & Emans, B. (2014). *Slim onderwijs doe je zo. Effectief onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen*. Amersfoort: Drukkerij Wilco

Hamsikova, R. (2012) *Wie kan meedoen aan een plusklas?* IeKu advies. Geraadpleegd op 1-12-2016, van <http://www.iekunl/2012/02/wie-kan-meedoen-aan-een-plusklas/>

Haenen, J. & Mol Lous, A. (2014) *Succesfactoren voor passend onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen: adviezen voor (aankomende) leerkrachten en opleidingen*. Tijdschrift voor Hoger Onderwijs 2014 (31/32) 4/1. Geraadpleegd op 5-12-2016, van <https://www.hsleiden.nl/binaries/content/assets/hsl/lectoraten/passend-onderwijs/publicaties/succesfactoren-voor-passend-onderwijs.pdf>

Hoogeveen, L. (2008). *Social Emotional Consequences of Accelerating Gifted Students*. Geraadpleegd op 18-11-2015, van <https://talentstimuleren.nl/?file=199&m=1358281619&action=file.download>

Hoop, de, F., & Janson, D. (2000). *Omgaan met (hoog)begaafde kinderen: Een andere kijk op (hoog)begaafdheid in school en gezin*. Baarn: HB Uitgevers.

Kallenberg, T., Koster, B., Onstenk, J. & Scheepsmma, W. (2014) *Ontwikkeling door onderzoek. Een handreiking voor leraren*. Amersfoort: ThiemeMeulenhoff

Kersten, D. (2016) *De kleine professors onder ons. Advies over het plusaanbod op basisschool X*.

Kok, J., Wolfslag, W., Dummer, G., Klein, S., Niemeijer, S., Paalman-Vos, H., Poiesz, J., Heusschen, J. Visser, P., Brekelmans, M., Brummelhuis, ten A., Leseman, P., Lassche & E., Goorhuis-Brouwer, S. (2012) *Generieke kennisbasis leraar basisonderwijs*. Den Haag: HBO-raad, vereniging van scholen. Geraadpleegd op 6 januari 2017, van https://www.10voordeleraar.nl/documents/documenten/kennisbases_pabo/kb_generiek_pabo.pdf

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2014). Geraadpleegd op 29-09-2016, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs>

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2014). *Plan van aanpak toptalenten 2014 – 2018*. Geraadpleegd op 5-12-2016, van [file:///C:/Users/Nabila/Downloads/kamerbrief-plan-van-aanpak-toptalenten-2014-2018%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Nabila/Downloads/kamerbrief-plan-van-aanpak-toptalenten-2014-2018%20(1).pdf)

Mönks, F. & Ypenburg, I. (2011). *(hoog)begaafdheid bij kinderen*. Amsterdam: Uitgeverij Boom.

Monster, K., Groen, P. (2006) *Hoogbegaafdheid in de klas: definities en herkenning*. Jeugd in School en Wereld. Geraadpleegd op 20-11-2016, van [file:///C:/Users/Nabila/Downloads/jrggo_nr6_februarizoo6_Monster_\(hoog\)begaafdheid%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Nabila/Downloads/jrggo_nr6_februarizoo6_Monster_(hoog)begaafdheid%20(1).pdf)

National Association for Gifted Children (2013). *NAGC – CEC Teacher Preparation Standards in Gifted and Talented Education*. Geraadpleegd op 19-11-2016, van <http://www.nagc.org/sites/default/files/standards/NAGC%20CEC%20CAEP%20standards%20%282013%20final%29.pdf>

Nederstigt, I. (2003). *Hoogbegaafdheid een gave? Omgaan met hoogbegaafdheid*. Amersfoort: CPS onderwijsontwikkeling en advies.

Talentstimuleren (2016). Wat is de definitie van (hoog)begaafdheid? Geraadpleegd op 5-12-2016, van <https://talentstimuleren.nl/faq/2843-wat-is-de-definitie-van-hoog-begaafdheid>

Tubbing, L. (2016). *Deductie vs. inductie: Alles wat je moet weten hierover*. Geraadpleegd op 20-03-2017, van <http://deafstudeerconsultant.nl/deductie-vs-inductie-alles-wat-je-moet-weten-hierover/>

Rijksoverheid. (2014). *Hoe krijgt mijn hoogbegaafde kind onderwijs?* Geraadpleegd op 17-11-2016, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/vraag-en-antwoord/hoe-krijgt-mijn-hoogbegaafde-kind-onderwijs>

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). *Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. New York : Guilford Press

Samson, G. K, Strykowski, B., Weinstein, T., Walberg, H. J. (2015). *The effects of teacher questioning levels on student achievement*. Geraadpleegd op 25-02-2017, van <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00220671.1987.10885769>

Schalkers, K. (z.j.). *Leren? Dat kan ik zelf! Maar wil je even helpen? Handvatten voor schoolteams die zelfsturend leren competenties van leerlingen willen stimuleren*. KPC groep. Geraadpleegd op 14-01-2017, van <http://www.kpcgroep.nl/overig/praktisch-aan-de-slag.aspx>

SLO Cursus en curriculumontwerp (z.j.) *Checklist 'taxonomie van Bloom'*. Geraadpleegd op 4-4-2017, van http://www.cursuscurriculumontwerp.slo.nl/toolkit/Checklist_taxonomie_van_Bloom_.docx/

Slooter, M. (2009). *De vijf rollen van de leraar*. Amersfoort: CPS, onderwijsontwikkeling en advies.

SLO Informatiepunt Onderwijs en talentontwikkeling (z.j.) *Taxonomie van Bloom*. Geraadpleegd op 16-2-2017, van <https://talentstimuleren.nl/thema/stimulerend-signaleren/rijke-leeractiviteiten/bloom>

SLO Nationaal Expertisecentrum voor Leerplanontwikkeling (2016). *(Hoog) begaafdheid*. Geraadpleegd op 20-11-2016, van <https://talentstimuleren.nl/thema/begaafdheid/hoog-begaafdheid>

Slim! Educatief. Specialist begaafdheid SE/ZOO. (z.j.) *Specialist begaafdheid*. Geraadpleegd op 4-4-2017, van <http://www.specialistbegaafdheid.nl/nl/specialist-begaafdheid/>

Stubbé, H. (z.j.). *Zelfsturend leren meetbaar maken dankzij iSELF*. KPC Groep. Geraadpleegd op 25-02-2017, van [file:///C:/Users/Nabila/Downloads/Zelfsturend-leren-meetbaar-maken-dankzij-iSELF%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Nabila/Downloads/Zelfsturend-leren-meetbaar-maken-dankzij-iSELF%20(1).pdf)

Tomlinson, A. (z.j.). *What it Means to Teach Gifted Learners Well*. Washington, DC: National Association for Gifted Children. Geraadpleegd op 17-11-2016, van <https://www.nagc.org/resources-publications/gifted-education-practices/what-it-means-teach-gifted-learners-well>

Versus (2009). Geld voor excellent onderwijs. Geraadpleegd op 06-10-2016, van <http://www.versus.nl/nieuws/geld-voor-excellent-onderwijs>

Wielen, van der, K. (2016) *Evaluatie Plusklas basisschool X. 's-Hertogenbosch: basisschool X*.

Bijlagen

Bijlage 1: Leerkenmerken meer- en hoogbegaafden

Brouwer & Ahlers (2011)	SLO Informatiepunt Onderwijs en Talentontwikkeling (2015)	Drent & van Gerven (2007)	Daeter (2014)	Althuisen, de Boer en van Kordelaar (2015)	Kerpel (2014)
Voorkeur voor abstractie	-	-	Voorkeur voor abstractie	-	-
Hoge mate van zelfstandigheid	-	-	Hoge mate van zelfstandigheid	-	Hoge mate van zelfstandigheid
Brede of juist specifieke interesses	Brede of juist specifieke interesses	-	Brede of juist specifieke interesses	Brede of juist specifieke interesses	Brede of juist specifieke interesses
-	-	-	Grote hoeveelheid algemene kennis	-	-
Doorzettingsvermogen	Doorzettingsvermogen	Doorzettingsvermogen	Doorzettingsvermogen	Doorzettingsvermogen	-
Intrinsiek gemotiveerd	Intrinsiek gemotiveerd	-	-	-	-
Veel energie	Veel energie	-	Veel energie	Veel energie	-
Creatief/origineel	Creatief/origineel	Creatief/origineel	Creatief/origineel	Creatief/origineel	Creatief/origineel
Perfectionistisch	Perfectionistisch	Perfectionistisch	Perfectionistisch	Perfectionistisch	Perfectionistisch
Apart gevoel voor humor	Apart gevoel voor humor	-	Apart gevoel voor humor	Apart gevoel voor humor	-
Goed concentratievermogen	Goed concentratievermogen	-	Groot concentratievermogen	-	-
-	Gevoelig	-	Gevoelig	Gevoelig	-
-	Nieuwsgierig	-	-	-	-
-	Scherpe waarneming	-	-	-	Scherpe waarneming
-	Procesgericht en productief	-	-	-	-
-	Rijke fantasie	-	Rijke fantasie	-	-
-	Creërend (denk)vermogen	-	-	-	-
-	Behoeftte aan autonomie	Behoeftte aan autonomie	Behoeftte aan autonomie	-	Behoeftte aan autonomie
-	Reflecterend vermogen	Reflecterend vermogen	-	Reflecterend vermogen	Reflecterend vermogen
-	Rijk en levendig voorstellingsvermogen	-	Rijk en levendig voorstellingsvermogen	Rijk en levendig voorstellingsvermogen	-
-	Kritische houding tegenover andere en zichzelf	-	Kritische houding tegenover andere en zichzelf	Kritische houding tegenover andere en zichzelf	Kritische houding tegenover andere en zichzelf
-	Ondernemend/ initiatiefrijk	-	-	-	-
-	Sterk rechtvaardigheids gevoel	-	-	-	Sterk rechtvaardigheids gevoel
-	-	Houdt van uitdagingen	-	-	-
-	-	Sociaal competent	-	Sociaal competent	-
-	-	-	Hoge mate van empathie en betrokkenheid	Hoge mate van empathie en betrokkenheid	-
-	-	-	Goed kunnen observeren	-	-
-	-	-	Hypersensitief	Hypersensitief	-
-	-	-	Behoeftte aan contact met ontwikkelingsgelijken	Behoeftte aan contact met ontwikkelingsgelijken	Behoeftte aan contact met ontwikkelingsgelijken (oudere kinderen)
-	-	-	-	Faalangst	-
-	-	-	-	Onzeker	-
-	-	-	-	-	Out of the box denken
-	-	-	-	-	Doorvragen

Bijlage 2: Persoonlijkheidskenmerken meer- en hoogbegaafden

Brouwer & Ahlers (2011)	SLO Informatiepunt Onderwijs en Talentontwikkeling (2015)	Drent & van Gerven (2007)	Daeter (2014)	Althuisen, de Boer en van Kordelaar (2015)	Kerpel (2014)
Hoge intelligentie	-	-	-	Hoge intelligentie	Hoge intelligentie
IQ 115 – 130	-	-	-	-	-
Vroege ontwikkeling	-	Vroege ontwikkeling	Vroege ontwikkeling	-	Vroege ontwikkeling
-	-	Snel van begrip	Snel van begrip	-	Snel van begrip
Uitzonderlijke prestaties	-	-	Uitzonderlijke prestaties	-	-
Groot leervermogen	Groot leervermogen	Groot leervermogen	Groot leervermogen	Groot leervermogen	-
-	-	-	Hoog leertempo	Hoog leertempo	Hoog leertempo
-	Leergierig	-	Leergierig	Leergierig	-
-	-	-	-	-	-
Goed leggen van verbanden	-	-	-	-	-
Maakt grote denk- en leerstappen	-	Maakt grote denk- en leerstappen	-	Maakt grote denk- en leerstappen	Maakt grote denk- en leerstappen
Analytisch vermogen	-	Analytisch vermogen	-	-	Analytisch vermogen
-	Ontwikkelings- potentieel	-	-	-	-
-	-	Kan met taal spelen	Kan met taal spelen	-	-
-	-	Taalvaardig	Taalvaardig	-	Taalvaardig
-	-	Goed geheugen	Goed geheugen	Goed geheugen	Goed geheugen
-	-	-	Snelle cognitieve ontwikkeling	Snelle cognitieve ontwikkeling	-
-	-	-	Grote hoeveelheid algemene kennis	-	-
-	-	-	Sterk redeneer vermogen	Sterk redeneer vermogen	-
-	-	-	-	Sterk inzicht	-
-	-	-	-	Abstractievermogen	-
-	Probleemoplossend vermogen en analyseren van problemen	Probleemoplossend vermogen en analyseren van problemen	Probleemoplossend vermogen en analyseren van problemen	Probleemoplossend vermogen en analyseren van problemen	Probleemoplossend vermogen en analyseren van problemen
-	-	-	Metacognitie	Metacognitie	-
-	-	Verworven kennis toepassen en integreren met oude kennis	-	-	Verworven kennis toepassen en integreren met oude kennis
-	-	-	Andere leerstrategieën	Andere leerstrategieën	-
-	-	-	Wiskundig inzicht	-	-
-	-	-	Multitasken	Multitasken	-

Bijlage 3: Transcriptie interview plusklasleerkracht

Dit interview is op 14 maart 2017 om 15.15 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de plusklasleerkracht met 'LK'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarin je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, de kennis die je over de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafden hebt en over de wijze waarop je de leerlingen begeleidt. Deze vragen gingen over de plusklas. Je hebt net aangegeven dat je daarbij soms de reguliere klas in gedachten had.

LK: Ja, klopt.

I: Je gaat nu de vragenlijst opnieuw invullen met alleen in gedachten de plusklas. Bij sommige vragen zal ik de resultaten erbij pakken. Het doel van het interview is informatie krijgen over hoe we meer- en hoogbegaafden het best kunnen begeleiden in de reguliere klas in samenwerking met jou als expert. Dit houdt in dat jij over de specifieke leerkrachtvaardigheden kunt vertellen, maar ik zal jou ook bevragen over organisatorische zaken binnen de school. De resultaten van het interview zullen gebruikt worden om een advies te kunnen geven aan de school over het onderwijs aan meer- en hoogbegaafden. Dan wil ik beginnen met de vraag: welke leerkrachtvaardigheden vind jij essentieel bij de begeleiding van meer- en hoogbegaafde kinderen?

LK: Echte interesse in de persoon waar je mee werkt. Wetende dat die hoogbegaafd is en misschien op een andere manier reageert dan je gewend bent. Dat kinderen misschien wat grilligheden vertonen op bepaalde vlakken. Dat je ze misschien onderschat, terwijl er achter hun antwoord een andere gedachten gang zit. En kinderen dus die ruimte geven om zich daarin te tonen. Daar moet je je op aanpassen. Ik ben ook heel nieuwsgierig naar hen, dat vind ik ook wel een goede grondhouding. Ik laat ze ook zelf experimenteren. Ik laat ze dingen aanpakken waarvan ik denk dat het tot niks leidt. Daarna word ik toch verrast als er iets moois uit komt. Een leerkracht moet soms afwachtend zijn.

I: Dat vat je dan samen met het begrip afwachtend zijn?

LK: Afwachtend zijn als ze aan de slag gaan. Behalve als zij om hulp vragen. Of wanneer zij aan 1 woord genoeg hebben en vervolgens aan de slag gaan. Op een gegeven moment moet je het met ze over het resultaat hebben. Je hebt je kritische vragen die je stelt. Maar daar moet je aanvankelijk niet mee beginnen. Je laat ze eerst zelf aanmodderen en naderhand kan je die vragen er weer op loslaten. Dan hebben zij hun eigen proces ook wel zodanig doorgemaakt dat zij daar iets over kunnen zeggen. Zij vinden het leuk om te vertellen hoe zij aan de slag zijn gegaan, zonder beperkingen die door mij zouden worden opgelegd. Dat vind ik wel een belangrijke grondhouding.

I: Ja, ik hoorde je een aantal dingen noemen. Stel je mag vijf grondhoudingen kiezen. Welke vind je dan echt essentieel? Welke leerkrachtvaardigheden moet elke leerkracht dan bezitten?

LK: Niet te snel beoordelen. Niet te snel interpreteren, maar dingen even zo laten. Heb jij een lijst met leerkrachtvaardigheden waar ik uit kan kiezen?

I: Het gaat nu eigenlijk om wat jij vindt. De dingen die jij noemt komen ook terug in de theorie, maar welke vind jij het belangrijkste?

LK: Ja, die vind ik dus belangrijk. En dat je ze ruimte geeft om soms naar jou idee misschien aan te klooiën. Die ruimte vind ik belangrijk. Ook vind ik dat je een leerling zelf moet laten reflecteren als die van alles gedaan heeft.

I: Daar haal ik drie dingen uit. Afwachtende houding, ruimte geven, reflecteren zijn heel belangrijk. Heb je nog 2 belangrijke leerkrachtvaardigheden?

LK: Ik vind ook dat een leerkracht om moet kunnen gaan met de humor van de meer- en hoogbegaafden. Of eraan mee kan doen.

I: Dus, omgang met de humor.

LK: Ja, omgang met humor.

I: En een vijfde punt?

LK: Ja, de daadwerkelijke interesse in wat zij aan het onderzoeken zijn.

I: Interesse tonen?

LK: Ja.

I: Oké, de leerlingen in de plusklas werken in Acadin. Met dit programma werken de kinderen vooral zelfsturend. Op welke manier begeleid jij de kinderen in de plusklas hierbij?

LK: Ik vraag altijd naar de stand van zaken als ze in de plusklas aan het werk zijn. Wat ze tot nu toe gedaan hebben. Wat dat heeft opgeleverd. En wat zij nog van plan zijn.

I: Kan ik dat samenvatten met feed up, feedback en feed forward?

LK: Ja, kan wel.

I: Oké. Dan zijn zij vooral aan het doen en dan stel jij vragen over hoe het staat met het proces.

LK: En wat ze al gemaakt hebben, dus ook een stukje product.

I: En hoe begeleid jij de leerlingen inhoudelijk? Dus als zij echt bezig zijn met het onderzoeken op dat moment?

LK: Dan kijk ik mee of zij ook nog websites kunnen bezoeken die ik dan ook kan vinden. Ik laat ook weleens kinderen uit een hoger leerjaar helpen. Die kunnen soms ook meedenken. Die vinden dat ook heel leuk, omdat ze eerder of hetzelfde onderwerp hebben gekozen of iets wat erop lijkt. Dan is het heel leuk hoe je met z'n allen tot iets komt. Soms hebben de leerlingen ook wel een technische vragen over bijvoorbeeld Prezi. De leerlingen uit een hoger leerjaar kunnen daar veel beter bij helpen dan ik. Die kinderen vinden het leuk om te helpen.

I: Zijn er theorieën waar jij jouw begeleidingswijze op baseert?

LK: Nee, niet speciale theorieën. Ik probeer wel een soort coachende houding aan te nemen. Dat is niet gelijk aan een theorie van een onderwijskundige.

I: Oké. Op welke haalbare manier zou de reguliere leerkrachten de kinderen kunnen begeleiden bij Acadin?

LK: Ze moeten natuurlijk eerst weten waar ze mee bezig zijn, met welk onderwerp. En ze moeten ook tijd krijgen in de week om eraan te werken. En het zou heel fijn zijn als wij middels mail op z'n minst een contact in de week hebben van hoe het gegaan is met een leerling.

I: In de klas bedoel je dan?

LK: Ja, in de klas. Dat ik dat dan ook weet. Ik krijg ook weleens van de leerlingen te horen dat ze in de klas niet veel in Acadin konden werken, omdat zij veel regulier pluswerk in de klas hadden. Dat weet ik pas als de leerlingen weer bij mij komen, het zou fijner zijn als ik hier eerder van op de hoogte gesteld word.

I: Dat brengt mij inderdaad meteen naar het tweede deel van het interview. Dat gaat over de samenwerking tussen jou en de reguliere leerkrachten van de kinderen die je op dat moment in de plusklas begeleidt. Kan je wat vertellen over hoe die samenwerking nu gaat?

LK: Die is heel verschillend. Er zijn leerkrachten die mee kijken over de schouders van de kinderen en geven dat aan mij door. Dat vind ik wel prettig. Er is ook een leerkracht die zelf ook de kinderen op pad stuurt en die komen ook langs mij, omdat zij spullen moeten halen. Dat geeft heel mooi effecten tussen die groepen. Er zijn ook leerkrachten die precies weten waar de kinderen mee bezig zijn. En er zijn leerkrachten die alleen de eindpresentaties zien. Het varieert heel sterk. Er zijn ook leerkrachten die echt waarderen wat de leerlingen maken. En die dan dat ook naar mij toe uiten. Ook zijn er leerkrachten die zeggen dat ze hier geen tijd voor hebben.

I: Is er een bepaalde samenwerking tussen jou en de reguliere leerkrachten wanneer de leerlingen aan een project werken.

LK: Ja, dat is bij één leerkracht wel. Dat is wel heel leuk. Niet bij allemaal. Het wisselt.

I: Wat wisselt er dan?

LK: De mate waarin de leerkracht op de hoogte is van wat de leerlingen aan het onderzoeken zijn.

I: Wat vind jij van die manier waarop dat nu in zijn werking gaat?

LK: Jammer. Wat meer mensen weten meer dingen. Het is voor mij ook fijn om het hier met de leerkrachten over te hebben. Dat prikkelt mij natuurlijk ook op bijvoorbeeld meer op bepaalde punten te gaan letten. De leerlingen moeten het idee hebben dat het niet alleen maar vrijblijvend is. Dat hebben ze nu ook niet, maar dan moet de vrijblijvendheid ook wel iets minder. Ik word door leerkrachten gestimuleerd om bepaalde dingen te doen. Bijvoorbeeld modelletjes, tabelletjes of

schemaatjes opzetten. Ik heb eerder een kijkwijzer gemaakt. Ik denk ook dat het belangrijk om buiten de school het met collega's over dit onderwerp te hebben.

I: Kan je uitleggen wat je daarmee bedoelt?

LK: Ik heb begrepen dat er ook op andere scholen behoefte is om dit onderwerp ter sprake te brengen en dat dat eraan zit te komen. Dat vind ik leuk, Daar hou ik me van op de hoogte.

I: Hoe zou jij het willen zien dat de ontwikkeling van de kinderen wordt besproken tussen de plusklas leerkracht en de reguliere leerkracht?

LK: Ik wil wel weten welke computervaardigheden en opzoekvaardigheden de leerlingen al bezitten. De opzoekvaardigheden zijn erg belangrijk, want ik denk dat het niveau van de projecten daardoor hoger kan worden. Als we daar samen meer aandacht aan zouden besteden, zouden we nog verder kunnen komen.

I: Zeg je dan dat de kinderen meer moeten oefenen, voordat ze in de plusklas komen met die opzoekvaardigheden? Of zeg je ik wil in ieder geval weten wat hun startniveau is als ze bij mij komen?

LK: Ik zou het heel luxe vinden als ze daar meer mee oefenen. Dat wil zeggen dat ze bronnen beter kunnen hanteren. Maar dat is misschien gezien de leeftijd nog wel ver gezocht.

I: Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten intervisiebijeenkomsten moeten organiseren om samen te spuien over de beste begeleidingswijze van de meer- en hoogbegaafde leerlingen. Wat zou jij ervan vinden om iedere 6 weken aanwezig te zijn als expert tijdens deze intervisie?

LK: Ik zou dat wel leuk vinden. Dat is wel stimulerend en motiverend. Als meer mensen ergens over nadenken, zie je het ook in een breder perspectief.

I: Zijn er nog punten over dit onderwerp die nog niet genoemd zijn, maar die je graag wil benoemen?

LK: Ik vind de randvoorwaarden om te kunnen werken in de plusklas niet volledig. De laptops zijn wat ouder. Een snelle wifi zou fijn zijn. Hier klagen de leerlingen ook over. Een ruimte waarin we efficiënt kunnen werken zou ook fijn zijn.

I: Is er misschien nog iets dat je wil benoemen?

LK: Nee

I: Dan wil ik je bedanken voor je deelname aan het onderzoek.

Bijlage 4: Open codering interview plusklasleerkracht

Dit interview is op 14 maart 2017 om 15.15 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de plusklasleerkracht met 'LK'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarin je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, de kennis die je over de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafden hebt en over de wijze waarop je de leerlingen begeleidt. Deze vragen gingen over de plusklas. Je hebt net aangegeven dat je daarbij soms de reguliere klas in gedachten had.

LK: Ja, klopt.

I: Je gaat nu de vragenlijst opnieuw invullen met alleen in gedachten de plusklas. Bij sommige vragen zal ik de resultaten erbij pakken. Het doel van het interview is informatie krijgen over hoe we meer- en hoogbegaafden het best kunnen begeleiden in de reguliere klas in samenwerking met jou als expert. Dit houdt in dat jij over de specifieke leerkrachtvaardigheden kunt vertellen, maar ik zal jou ook bevragen over organisatorische zaken binnen de school. De resultaten van het interview zullen gebruikt worden om een advies te kunnen geven aan de school over het onderwijs aan meer- en hoogbegaafden. Dan wil ik beginnen met de vraag: welke leerkrachtvaardigheden vind jij essentieel bij de begeleiding van meer- en hoogbegaafde kinderen?

LK: Echte interesse in de persoon waar je mee werkt. Wetende dat die hoogbegaafd is en misschien op een andere manier reageert dan je gewend bent. Dat kinderen misschien wat grilligheden vertonen op bepaalde vlakken. Dat je ze misschien onderschat, terwijl er achter hun antwoord een andere gedachten gang zit. En kinderen dus die ruimte geven om zich daarin te tonen. Daar moet je je op aanpassen. Ik ben ook heel nieuwsgierig naar hen, dat vind ik ook wel een goede grondhouding. Ik laat ze ook zelf experimenteren. Ik laat ze dingen aanpakken waarvan ik denk dat het tot niks leidt. Daarna word ik toch verrast als er iets moois uit komt. Een leerkracht moet soms afwachtend zijn.

I: Dat vat je dan samen met het begrip afwachtend zijn?

LK: Afwachtend zijn als ze aan de slag gaan. Behalve als zij om hulp vragen. Of wanneer zij aan 1 woord genoeg hebben en vervolgens aan de slag gaan. Op een gegeven moment moet je het met ze over het resultaat hebben. Je hebt je kritische vragen die je stelt. Maar daar moet je aanvankelijk niet mee beginnen. Je laat ze eerst zelf aanmodderen en naderhand kan je die vragen er weer op loslaten. Dan hebben zij hun eigen proces ook wel zodanig doorgemaakt dat zij daar iets over kunnen zeggen. Zij vinden het leuk om te vertellen hoe zij aan de slag zijn gegaan, zonder beperkingen die door mij zouden worden opgelegd. Dat vind ik wel een belangrijke grondhouding.

I: Ja, ik hoorde je een aantal dingen noemen. Stel je mag vijf grondhoudingen kiezen. Welke vind je dan echt essentieel? Welke leerkrachtvaardigheden moet elke leerkracht dan bezitten?

LK: Niet te snel beoordelen. Niet te snel interpreteren, maar dingen even zo laten. Heb jij een lijst met leerkrachtvaardigheden waar ik uit kan kiezen?

I: Het gaat nu eigenlijk om wat jij vindt. De dingen die jij noemt komen ook terug in de theorie, maar welke vind jij het belangrijkste?

LK: Ja, die vind ik dus belangrijk. En dat je ze ruimte geef om soms naar jouw idee misschien aan te klooiën. Die ruimte vind ik belangrijk. Ook vind ik dat je een leerling zelf moet laten reflecteren als die van alles gedaan heeft.

Interesse tonen
Rekening houden met
grilligheden in de
ontwikkeling
Niet onderschatten
Ruimte geven
Nieuwsgierig zijn
Zelf laten
experimenteren
Afwachtende houding
aannemen

Kritische vragen stellen
Kinderen laten
aanmodderen
Geen beperkingen
opleggen

Niet te snel beoordelen
Niet te snel interpreteren

I: Daar haal ik drie dingen uit. **Afwachtende houding, ruimte geven, reflecteren** zijn heel belangrijk. Heb je nog 2 belangrijke leerkrachtvaardigheden?

LK: Ik vind ook dat een leerkracht **om moet kunnen gaan met de humor** van de meer- en hoogbegaafden. Of eraan mee kan doen.

I: Dus, omgang met de humor.

LK: Ja, omgang met humor.

I: En een vijfde punt?

LK: Ja, de **daadwerkelijke interesse in wat zij aan het onderzoeken zijn**.

I: Interesse tonen?

LK: Ja.

I: Oké, de leerlingen in de plusklas werken in Acadin. Met dit programma werken de kinderen vooral zelfsturend. Op welke manier begeleid jij de kinderen in de plusklas hierbij?

LK: **Ik vraag altijd naar de stand van zaken als ze in de plusklas aan het werk zijn. Wat ze tot nu toe gedaan hebben. Wat dat heeft opgeleverd. En wat zij nog van plan zijn.**

I: Kan ik dat samenvatten met **feed up, feedback en feed forward**?

LK: Ja, kan wel.

I: Oké. Dan zijn zij vooral aan het doen en dan stel jij vragen over hoe het staat met het proces.

LK: **En wat ze al gemaakt hebben, dus ook een stukje product.**

I: En hoe begeleid jij de leerlingen inhoudelijk? Dus als zij echt bezig zijn met het onderzoeken op dat moment?

LK: **Dan kijk ik mee of zij ook nog websites kunnen bezoeken die ik dan ook kan vinden.** Ik laat ook weleens **kinderen uit een hoger leerjaar helpen**. Die kunnen soms ook meedenken. Die vinden dat ook heel leuk, omdat ze eerder of hetzelfde onderwerp hebben gekozen of iets wat erop lijkt. Dan is het heel leuk hoe je met z'n allen tot iets komt. Soms hebben de leerlingen ook wel een technische vragen over bijvoorbeeld Prezi. De leerlingen uit een hoger leerjaar kunnen daar veel beter bij helpen dan ik. Die kinderen vinden het leuk om te helpen.

I: Zijn er theorieën waar jij jouw begeleidingswijze op baseert?

LK: **Nee, niet speciale theorieën. Ik probeer wel een soort coachende houding aan te nemen.** Dat is niet gelijk aan een theorie van een onderwijskundige.

I: Oké. Op welke haalbare manier zou de reguliere leerkrachten de kinderen kunnen begeleiden bij Acadin?

LK: **Ze moeten natuurlijk eerst weten waar ze mee bezig zijn, met welk onderwerp. En ze moeten ook tijd krijgen in de week om eraan te werken. En het zou heel fijn zijn als wij middels mail op z'n minst een contact in de week hebben van hoe het gegaan is met een leerling.**

I: In de klas bedoel je dan?

LK: Ja, in de klas. Dat ik dat dan ook weet. **Ik krijg ook weleens van de leerlingen te horen dat ze in de klas niet veel in Acadin konden werken, omdat zij veel regulier pluswerk in de klas hadden. Dat weet ik pas als de leerlingen weer bij mij komen, het zou fijner zijn als ik hier eerder van op de hoogte gesteld word.**

I: Dat brengt mij inderdaad meteen naar het tweede deel van het interview. Dat gaat over de samenwerking tussen jou en de reguliere leerkrachten van de kinderen die je op dat moment in de plusklas begeleidt. Kan je wat vertellen over hoe die samenwerking nu gaat?

Nieuwe laptops, snelle WIFI en een fijne werkruimte waarin efficiënt gewerkt kan worden.

LK: Die is heel verschillend. Er zijn leerkrachten die mee kijken over de schouders van de kinderen en geven dat aan mij door. Dat vind ik wel prettig. Er is ook een leerkracht die zelf ook de kinderen op pad stuurt en die komen ook langs mij, omdat zij spullen moeten halen. Dat geeft heel mooi effecten tussen die groepen. Er zijn ook leerkrachten die precies weten waar de kinderen mee bezig zijn. En er zijn leerkrachten die alleen de eindpresentaties zien. Het varieert heel sterk. Er zijn ook leerkrachten die echt waarderen wat de leerlingen maken. En die dan dat ook naar mij toe uiten. Ook zijn er leerkrachten die zeggen dat ze hier geen tijd voor hebben.

I: Is er een bepaalde samenwerking tussen jou en de reguliere leerkrachten wanneer de leerlingen aan een project werken.

LK: Ja, dat is bij één leerkracht wel. Dat is wel heel leuk. Niet bij allemaal. Het wisselt.

I: Wat wisselt er dan?

LK: De mate waarin de leerkracht op de hoogte is van wat de leerlingen aan het onderzoeken zijn.

I: Wat vind jij van die manier waarop dat nu in zijn werking gaat?

LK: Jammer. Wat meer mensen weten meer dingen. Het is voor mij ook fijn om het hier met de leerkrachten over te hebben. Dat prikkelt mij natuurlijk ook op bijvoorbeeld meer op bepaalde punten te gaan letten. De leerlingen moeten het idee hebben dat het niet alleen maar vrijblijvend is. Dat hebben ze nu ook niet, maar dan moet de vrijblijvendheid ook wel iets minder. Ik word door leerkrachten gestimuleerd om bepaalde dingen te doen. Bijvoorbeeld modelletjes, tabelletjes of schemaatjes opzetten. Ik heb eerder een kijkwijzer gemaakt. Ik denk ook dat het belangrijk om buiten de school het met collega's over dit onderwerp te hebben.

I: Kan je uitleggen wat je daarmee bedoelt?

LK: Ik heb begrepen dat er ook op andere scholen behoefte is om dit onderwerp ter sprake te brengen en dat dat eraan zit te komen. Dat vind ik leuk, Daar hou ik me van op de hoogte.

I: Hoe zou jij het willen zien dat de ontwikkeling van de kinderen wordt besproken tussen de plusklas leerkracht en de reguliere leerkracht?

LK: Ik wil wel weten welke computervaardigheden en opzoekvaardigheden de leerlingen al bezitten. De opzoekvaardigheden zijn erg belangrijk, want ik denk dat het niveau van de projecten daardoor hoger kan worden. Als we daar samen meer aandacht aan zouden besteden, zouden we nog verder kunnen komen.

I: Zeg je dan dat de kinderen meer moeten oefenen, voordat ze in de plusklas komen met die opzoekvaardigheden? Of zeg je ik wil in ieder geval weten wat hun startniveau is als ze bij mij komen?

LK: Ik zou het heel luxe vinden als ze daar meer mee oefenen. Dat wil zeggen dat ze bronnen beter kunnen hanteren. Maar dat is misschien gezien de leeftijd nog wel ver gezocht.

I: Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten intervisiebijeenkomsten moeten organiseren om samen te spuien over de beste begeleidingswijze van de meer- en hoogbegaafde leerlingen. Wat zou jij ervan vinden om iedere 6 weken aanwezig te zijn als expert tijdens deze intervisie?

LK: Ik zou dat wel leuk vinden. Dat is wel stimulerend en motiverend. Als meer mensen ergens over nadenken, zie je het ook in een breder perspectief.

Samenwerking nu: leerkrachten kijken mee, leerkracht stuurt leerlingen aan, leerkracht weet precies wat de leerling doet, leerkrachten die alleen de eindpresentatie zijn, leerkrachten die waarderen wat de leerlingen maken en leerkrachten die zeggen hier geen tijd voor te hebben.

Mate waarin de leerkracht op de hoogte is van wat de leerlingen doet wisselt.

Sparren met collega's

Computervaardigheden ook in de reguliere klas oefenen

Intervisie: leuk, stimulerend en motiverend. Meer mensen weten meer.

I: Zijn er nog punten over dit onderwerp die nog niet genoemd zijn, maar die je graag wil benoemen?

LK: Ik vind de randvoorwaarden om te kunnen werken in de plusklas niet volledig. De laptops zijn wat ouder. Een snelle wifi zou fijn zijn. Hier klagen de leerlingen ook over. Een ruimte waarin we efficiënt kunnen werken zou ook fijn zijn.

I: Is er misschien nog iets dat je wil benoemen?

LK: Nee

I: Dan wil ik je bedanken voor je deelname aan het onderzoek.

Nieuwe laptops, snelle WIFI en een fijne werkruimte waarin efficiënt gewerkt kan worden.

Bijlage 5: Schema's met codes per onderdeel vragenlijst (axiale codering)

Leerkrachtvaardigheden/begeleiding
Interesse tonen
Rekening houden met grilligheden in de ontwikkeling
Niet onderschatten
Ruimte geven
Nieuwsgierig zijn
Zelf laten experimenteren
Afwachtende houding aannemen
Kritische vragen stellen
Kinderen laten aanmodderen
Geen beperkingen opleggen
Niet te snel beoordelen
Niet te snel interpreteren
Ruimte geven
Kinderen laten reflecteren
Omgang met humor
Feed up, feedback en feed forward geven
Productgerichte vragen stellen
Helpen bij het zoeken naar bronnen
Begeleiding niet gebaseerd op theorie
Coachende houding

Samenwerking
Leerkrachten moeten weten waar de leerlingen precies mee bezig zijn
Contact met de leerkracht over de leerling, 1x in de week voordat de leerlingen in de plusklas komen
Leerkrachten kijken mee
Leerkracht stuurt leerlingen aan
Leerkracht weet precies wat de leerling doet
Leerkrachten die alleen de eindpresentatie zien
Leerkrachten die waarderen wat leerlingen maken
Leerkrachten die zeggen geen tijd te hebben
Mate waarin leerkracht op de hoogte is van wat de leerlingen doen, verschilt
Sparren met collega's
Computervaardigheden in de reguliere klas laten beoefenen
Intervisie: leuk, stimulerend en motiverend. Meer mensen weten meer.

Bijlage 6: Vragenlijst plusklasleerkracht

Plusklasleerkracht: Grondhouding	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik zie dat meer- en hoogbegaafde leerlingen anders zijn dan 'reguliere' leerlingen.					x
B. Ik maak tijd om aandacht te hebben voor de begeleiding van meer- en hoogbegaafde leerlingen.					x
C. Ik luister actief naar meer- en hoogbegaafde leerlingen.					x
D. Ik neem meer- en hoogbegaafde leerlingen serieus.					x
E. Ik laat meer- en hoogbegaafde leerlingen merken dat ik hun 'hoor'.					x
F. Ik werk samen met meer- en hoogbegaafde leerlingen. <i>Dit houdt in dat u niet de opdrachten geeft, maar in overleg met de leerling zoekt naar uitdaging.</i>					x
G. Ik geef aandacht aan de wijze waarop meer- en hoogbegaafde leerlingen met anderen omgaan.					x
H. Ik geef aandacht aan het herkennen van emoties bij klasgenoten door meer- en hoogbegaafde leerlingen.				x	
I. Ik geef meer- en hoogbegaafde leerlingen tijd waarin zij kunnen experimenteren.					x
J. Ik geef meer- en hoogbegaafde leerlingen ruimte om hun eigen fouten te ontdekken.					x
K. Ik stimuleer meer- en hoogbegaafde leerlingen om een onderwerp te onderzoeken.					x
L. Ik stimuleer hoge prestaties bij alle leerlingen in mijn klas.					x
M. Ik weet hoe ik de reguliere leerstof kan compacten om ruimte te maken voor verrijking. <i>Dit houdt in dat u kennis heeft van de leerlijnen en weet waar u kunt compacten in de reguliere leerstof.</i>					n.v.t.
N. Ik compact de reguliere leerstof, opdat er ruimte is voor plustaken.					n.v.t.
O. Ik weet wat meer- en hoogbegaafde leerlingen doen in de plusklas.					n.v.t.

Plusklasleerkracht: Kennis

	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik kan meer- en hoogbegaafde leerlingen herkennen.				x	
B. Ik ben op de hoogte van de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen.					x
C. Ik begrijp de humor van meer- en hoogbegaafde leerlingen.					x
D. Ik begrijp de denkwijze van meer- en hoogbegaafde leerlingen.					x
E. Ik weet aan welke eisen meer- en hoogbegaafde leerlingen moeten voldoen om in aanmerking te komen voor de plusklas.					x
F. Ik weet welke fasen meer- en hoogbegaafde leerlingen doorlopen wanneer zij aan een onderzoek werken in Acadin.					x
G. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafden kan helpen bij de ontwikkeling van autonomie.					x
H. Ik weet wat zelfsturend leren inhoudt.					x
I. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafde leerlingen kan begeleiden bij het zelfsturend leren.				x	
J. Ik weet wat de Taxonomie van Bloom inhoudt.					x
K. Ik weet hoe ik de Taxonomie van Bloom kan inzetten.					x
L. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen vragen over het creëren van nieuwe ideeën.					x
M. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen kritische vragen over geleverde producten/resultaten.					x
N. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen procesgerichte vragen wanneer zij aan het werk zijn.					x
O. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafde leerlingen kan begeleiden wanneer zij samenwerken.				x	

Plusklasleerkracht: Begeleiding

Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
-------	-----------	--------------------	----------	--------

A. Ik faciliteer de meer- en hoogbegaafde leerlingen wanneer zij willen werken in Acadin. <i>Dit houdt in dat u de leerlingen de benodigde middelen (tijd, ruimte en pc) aanreikt om te kunnen werken.</i>					x
B. Ik geef blijk van mijn waardering aan meer- en hoogbegaafde leerlingen over hoe zij de zaak aanpakken.					x
C. Ik koppel meer- en hoogbegaafde leerlingen aan elkaar wanneer zij zelfstandig werken.				x	
D. Ik begeleid meer- en hoogbegaafde leerlingen passend bij hun eigen leerstijl tijdens het zelfstandig werken.			x		
E. Ik koppel meer- en hoogbegaafde leerlingen aan een minder competente leerling wanneer zij zelfstandig werken.			x		
F. Ik weet wat specifieke ontwikkelpunten van meer- en hoogbegaafde leerlingen zijn.				x	
G. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen kritische vragen.					x
H. Ik laat de leerlingen zelf oplossingen bedenken voor problemen waar zij tegenaan lopen wanneer zij zelfstandig werken.					x
I. Ik vraag advies aan de plusklasleerkracht over hoe ik de meer- en hoogbegaafden kan begeleiden wanneer zij werken in Acadin.					n.v.t.
J. Ik heb contact met de plusklasleerkracht over wat er van de leerling verwacht wordt in de plusklas.					n.v.t.

Bijlage 7: Inge vulde vragenlijsten bovenbouwleerkrachten

Respondent 5.1 Grondhouding	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik zie dat meer- en hoogbegaafde leerlingen anders zijn dan 'reguliere' leerlingen.				x	
B. Ik maak tijd om aandacht te hebben voor de begeleiding van meer- en hoogbegaafde leerlingen.		x			
C. Ik luister actief naar meer- en hoogbegaafde leerlingen.			x		
D. Ik neem meer- en hoogbegaafde leerlingen serieus.					x
E. Ik laat meer- en hoogbegaafde leerlingen merken dat ik hun 'hoor'.					x
F. Ik werk samen met meer- en hoogbegaafde leerlingen. <i>Dit houdt in dat u niet de opdrachten geeft, maar in overleg met de leerling zoekt naar uitdaging.</i>			x		
G. Ik geef aandacht aan de wijze waarop meer- en hoogbegaafde leerlingen met anderen omgaan.			x		
H. Ik geef aandacht aan het herkennen van emoties bij klasgenoten door meer- en hoogbegaafde leerlingen.			x		
I. Ik geef meer- en hoogbegaafde leerlingen tijd waarin zij kunnen experimenteren.		x			
J. Ik geef meer- en hoogbegaafde leerlingen ruimte om hun eigen fouten te ontdekken.		x			
K. Ik stimuleer meer- en hoogbegaafde leerlingen om een onderwerp te onderzoeken.	x				
L. Ik stimuleer hoge prestaties bij alle leerlingen in mijn klas.				x	
M. Ik weet hoe ik de reguliere leerstof kan compacten om ruimte te maken voor verrijking. <i>Dit houdt in dat u kennis heeft van de leerlijnen en weet waar u kunt compacten in de reguliere leerstof.</i>					
N. Ik compact de reguliere leerstof, opdat er ruimte is voor plustaken.				x	
O. Ik weet wat meer- en hoogbegaafde leerlingen doen in de plusklas.			x		

Respondent 5.1 Kennis

	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik kan meer- en hoogbegaafde leerlingen herkennen.			x		
B. Ik ben op de hoogte van de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen.		x			
C. Ik begrijp de humor van meer- en hoogbegaafde leerlingen.				x	
D. Ik begrijp de denkwijze van meer- en hoogbegaafde leerlingen.			x		
E. Ik weet aan welke eisen meer- en hoogbegaafde leerlingen moeten voldoen om in aanmerking te komen voor de plusklas.		x			
F. Ik weet welke fasen meer- en hoogbegaafde leerlingen doorlopen wanneer zij aan een onderzoek werken in Acadin.	x				
G. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafden kan helpen bij de ontwikkeling van autonomie.	x				
H. Ik weet wat zelfsturend leren inhoudt.	x				
I. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafde leerlingen kan begeleiden bij het zelfsturend leren.	x				
J. Ik weet wat de Taxonomie van Bloom inhoudt.			x		
K. Ik weet hoe ik de Taxonomie van Bloom kan inzetten.		x			
L. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen vragen over het creëren van nieuwe ideeën.	x				
M. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen kritische vragen over geleverde producten/resultaten.		x			
N. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen procesgerichte vragen wanneer zij aan het werk zijn.		x			
O. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafde leerlingen kan begeleiden wanneer zij samenwerken.		x			

Nooit	Vaak	Soms wel/soms	Vaak	Altijd
-------	------	---------------	------	--------

Respondent 5.1 Begeleiding

	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik faciliteer de meer- en hoogbegaafde leerlingen wanneer zij willen werken in Acadin. <i>Dit houdt in dat u de leerlingen de benodigde middelen (tijd, ruimte en pc) aanreikt om te kunnen werken.</i>	x				
B. Ik geef blijk van mijn waardering aan meer- en hoogbegaafde leerlingen over hoe zij de zaak aanpakken.			x		
C. Ik koppel meer- en hoogbegaafde leerlingen aan elkaar wanneer zij zelfstandig werken.			x		
D. Ik begeleid meer- en hoogbegaafde leerlingen passend bij hun eigen leerstijl tijdens het zelfstandig werken.		x			
E. Ik koppel meer- en hoogbegaafde leerlingen aan een minder competente leerling wanneer zij zelfstandig werken.			x		
F. Ik weet wat specifieke ontwikkelpunten van meer- en hoogbegaafde leerlingen zijn.		x			
G. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen kritische vragen.		x			
H. Ik laat de leerlingen zelf oplossingen bedenken voor problemen waar zij tegenaan lopen wanneer zij zelfstandig werken.			x		
I. Ik vraag advies aan de plusklasleerkracht over hoe ik de meer- en hoogbegaafden kan begeleiden wanneer zij werken in Acadin.		x			
J. Ik heb contact met de plusklasleerkracht over wat er van de leerling verwacht wordt in de plusklas.				x	

Respondent 5.2: Grondhouding		niet	niet	wel	
A. Ik zie dat meer- en hoogbegaafde leerlingen anders zijn dan 'reguliere' leerlingen.				x	
B. Ik maak tijd om aandacht te hebben voor de begeleiding van meer- en hoogbegaafde leerlingen.			x		
C. Ik luister actief naar meer- en hoogbegaafde leerlingen.			x		
D. Ik neem meer- en hoogbegaafde leerlingen serieus.					x
E. Ik laat meer- en hoogbegaafde leerlingen merken dat ik hun 'hoor'.				x	
F. Ik werk samen met meer- en hoogbegaafde leerlingen. <i>Dit houdt in dat u niet de opdrachten geeft, maar in overleg met de leerling zoekt naar uitdaging.</i>		x			
G. Ik geef aandacht aan de wijze waarop meer- en hoogbegaafde leerlingen met anderen omgaan.				x	
H. Ik geef aandacht aan het herkennen van emoties bij klasgenoten door meer- en hoogbegaafde leerlingen.				x	
I. Ik geef meer- en hoogbegaafde leerlingen tijd waarin zij kunnen experimenteren.			x		
J. Ik geef meer- en hoogbegaafde leerlingen ruimte om hun eigen fouten te ontdekken.			x		
K. Ik stimuleer meer- en hoogbegaafde leerlingen om een onderwerp te onderzoeken.		x			
L. Ik stimuleer hoge prestaties bij alle leerlingen in mijn klas.				x	
M. Ik weet hoe ik de reguliere leerstof kan compacten om ruimte te maken voor verrijking. <i>Dit houdt in dat u kennis heeft van de leerlijnen en weet waar u kunt compacten in de reguliere leerstof.</i>	x				
N. Ik compact de reguliere leerstof, opdat er ruimte is voor plustaken.		x			
O. Ik weet wat meer- en hoogbegaafde leerlingen doen in de plusklas.			x		

Respondent 5.2: Kennis

	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik kan meer- en hoogbegaafde leerlingen herkennen.			x		
B. Ik ben op de hoogte van de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen.			x		
C. Ik begrijp de humor van meer- en hoogbegaafde leerlingen.			x		
D. Ik begrijp de denkwijze van meer- en hoogbegaafde leerlingen.		x			
E. Ik weet aan welke eisen meer- en hoogbegaafde leerlingen moeten voldoen om in aanmerking te komen voor de plusklas.			x		
F. Ik weet welke fasen meer- en hoogbegaafde leerlingen doorlopen wanneer zij aan een onderzoek werken in Acadin.	x				
G. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafden kan helpen bij de ontwikkeling van autonomie.	x				
H. Ik weet wat zelfsturend leren inhoudt.		x			
I. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafde leerlingen kan begeleiden bij het zelfsturend leren.	x				
J. Ik weet wat de Taxonomie van Bloom inhoudt.	x				
K. Ik weet hoe ik de Taxonomie van Bloom kan inzetten.	x				
L. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen vragen over het creëren van nieuwe ideeën.		x			
M. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen kritische vragen over geleverde producten/resultaten.		x			
N. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen procesgerichte vragen wanneer zij aan het werk zijn.		x			
O. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafde leerlingen kan begeleiden wanneer zij samenwerken.		x			

Respondent 5.2: Begeleiding

	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik faciliteer de meer- en hoogbegaafde leerlingen wanneer zij willen werken in Acadin. <i>Dit houdt in dat u de leerlingen de benodigde middelen (tijd, ruimte en pc) aanreikt om te kunnen werken.</i>			x		
B. Ik geef blijk van mijn waardering aan meer- en hoogbegaafde leerlingen over hoe zij de zaak aanpakken.				x	
C. Ik koppel meer- en hoogbegaafde leerlingen aan elkaar wanneer zij zelfstandig werken.				x	
D. Ik begeleid meer- en hoogbegaafde leerlingen passend bij hun eigen leerstijl tijdens het zelfstandig werken.		x			
E. Ik koppel meer- en hoogbegaafde leerlingen aan een minder competente leerling wanneer zij zelfstandig werken.			x		
F. Ik weet wat specifieke ontwikkelpunten van meer- en hoogbegaafde leerlingen zijn.		x			
G. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen kritische vragen.		x			
H. Ik laat de leerlingen zelf oplossingen bedenken voor problemen waar zij tegenaan lopen wanneer zij zelfstandig werken.			x		
I. Ik vraag advies aan de plusklasleerkracht over hoe ik de meer- en hoogbegaafden kan begeleiden wanneer zij werken in Acadin.		x			
J. Ik heb contact met de plusklasleerkracht over wat er van de leerling verwacht wordt in de plusklas.			x		

Respondent 6.1: Grondhouding	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik zie dat meer- en hoogbegaafde leerlingen anders zijn dan 'reguliere' leerlingen.				X	
B. Ik maak tijd om aandacht te hebben voor de begeleiding van meer- en hoogbegaafde leerlingen.			X		
C. Ik luister actief naar meer- en hoogbegaafde leerlingen.				X	
D. Ik neem meer- en hoogbegaafde leerlingen serieus.				X	
E. Ik laat meer- en hoogbegaafde leerlingen merken dat ik hun 'hoor'.			X		
F. Ik werk samen met meer- en hoogbegaafde leerlingen. <i>Dit houdt in dat u niet de opdrachten geeft, maar in overleg met de leerling zoekt naar uitdaging.</i>			X		
G. Ik geef aandacht aan de wijze waarop meer- en hoogbegaafde leerlingen met anderen omgaan.				X	
H. Ik geef aandacht aan het herkennen van emoties bij klasgenoten door meer- en hoogbegaafde leerlingen.			X		
I. Ik geef meer- en hoogbegaafde leerlingen tijd waarin zij kunnen experimenteren.			X		
J. Ik geef meer- en hoogbegaafde leerlingen ruimte om hun eigen fouten te ontdekken.				X	
K. Ik stimuleer meer- en hoogbegaafde leerlingen om een onderwerp te onderzoeken.				X	
L. Ik stimuleer hoge prestaties bij alle leerlingen in mijn klas.				X	
M. Ik weet hoe ik de reguliere leerstof kan compacten om ruimte te maken voor verrijking. <i>Dit houdt in dat u kennis heeft van de leerlijnen en weet waar u kunt compacten in de reguliere leerstof.</i>				X	
N. Ik compact de reguliere leerstof, opdat er ruimte is voor plustaken.				X	
O. Ik weet wat meer- en hoogbegaafde leerlingen doen in de plusklas.				X	

Respondent 6.1: Kennis

	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik kan meer- en hoogbegaafde leerlingen herkennen.				X	
B. Ik ben op de hoogte van de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen.				X	
C. Ik begrijp de humor van meer- en hoogbegaafde leerlingen.			X		
D. Ik begrijp de denkwijze van meer- en hoogbegaafde leerlingen.			X		
E. Ik weet aan welke eisen meer- en hoogbegaafde leerlingen moeten voldoen om in aanmerking te komen voor de plusklas.					X
F. Ik weet welke fasen meer- en hoogbegaafde leerlingen doorlopen wanneer zij aan een onderzoek werken in Acadin.				X	
G. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafden kan helpen bij de ontwikkeling van autonomie.			X		
H. Ik weet wat zelfsturend leren inhoudt.				X	
I. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafde leerlingen kan begeleiden bij het zelfsturend leren.				X	
J. Ik weet wat de Taxonomie van Bloom inhoudt.	X				
K. Ik weet hoe ik de Taxonomie van Bloom kan inzetten.	X				
L. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen vragen over het creëren van nieuwe ideeën.			X		
M. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen kritische vragen over geleverde producten/resultaten.				X	
N. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen procesgerichte vragen wanneer zij aan het werk zijn.				X	
O. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafde leerlingen kan begeleiden wanneer zij samenwerken.			X		

Respondent 6.1: Begeleiding

	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik faciliteer de meer- en hoogbegaafde leerlingen wanneer zij willen werken in Acadin. <i>Dit houdt in dat u de leerlingen de benodigde middelen (tijd, ruimte en pc) aanreikt om te kunnen werken.</i>					X
B. Ik geef blijk van mijn waardering aan meer- en hoogbegaafde leerlingen over hoe zij de zaak aanpakken.				X	
C. Ik koppel meer- en hoogbegaafde leerlingen aan elkaar wanneer zij zelfstandig werken.					X
D. Ik begeleid meer- en hoogbegaafde leerlingen passend bij hun eigen leerstijl tijdens het zelfstandig werken.				X	
E. Ik koppel meer- en hoogbegaafde leerlingen aan een minder competente leerling wanneer zij zelfstandig werken.				X	
F. Ik weet wat specifieke ontwikkelpunten van meer- en hoogbegaafde leerlingen zijn.			X		
G. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen kritische vragen.				X	
H. Ik laat de leerlingen zelf oplossingen bedenken voor problemen waar zij tegenaan lopen wanneer zij zelfstandig werken.				X	
I. Ik vraag advies aan de plusklasleerkracht over hoe ik de meer- en hoogbegaafden kan begeleiden wanneer zij werken in Acadin.				X	
J. Ik heb contact met de plusklasleerkracht over wat er van de leerling verwacht wordt in de plusklas.				X	

Respondent 6.2: Grondhouding

	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik zie dat meer- en hoogbegaafde leerlingen anders zijn dan 'reguliere' leerlingen.				x	
B. Ik maak tijd om aandacht te hebben voor de begeleiding van meer- en hoogbegaafde leerlingen.				x	
C. Ik luister actief naar meer- en hoogbegaafde leerlingen.			x		
D. Ik neem meer- en hoogbegaafde leerlingen serieus.				x	
E. Ik laat meer- en hoogbegaafde leerlingen merken dat ik hun 'hoor'.			x		
F. Ik werk samen met meer- en hoogbegaafde leerlingen. <i>Dit houdt in dat u niet de opdrachten geeft, maar in overleg met de leerling zoekt naar uitdaging.</i>		x			
G. Ik geef aandacht aan de wijze waarop meer- en hoogbegaafde leerlingen met anderen omgaan.		x			
H. Ik geef aandacht aan het herkennen van emoties bij klasgenoten door meer- en hoogbegaafde leerlingen.			x		
I. Ik geef meer- en hoogbegaafde leerlingen tijd waarin zij kunnen experimenteren.	x				
J. Ik geef meer- en hoogbegaafde leerlingen ruimte om hun eigen fouten te ontdekken.			x		
K. Ik stimuleer meer- en hoogbegaafde leerlingen om een onderwerp te onderzoeken.		x			
L. Ik stimuleer hoge prestaties bij alle leerlingen in mijn klas.				x	
M. Ik weet hoe ik de reguliere leerstof kan compacten om ruimte te maken voor verrijking. <i>Dit houdt in dat u kennis heeft van de leerlijnen en weet waar u kunt compacten in de reguliere leerstof.</i>			x		
N. Ik compact de reguliere leerstof, opdat er ruimte is voor plustaken.		x			
O. Ik weet wat meer- en hoogbegaafde leerlingen doen in de plusklas.		x			

Respondent 6.2: Kennis

	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik kan meer- en hoogbegaafde leerlingen herkennen.				x	
B. Ik ben op de hoogte van de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen.				x	
C. Ik begrijp de humor van meer- en hoogbegaafde leerlingen.				x	
D. Ik begrijp de denkwijze van meer- en hoogbegaafde leerlingen.				x	
E. Ik weet aan welke eisen meer- en hoogbegaafde leerlingen moeten voldoen om in aanmerking te komen voor de plusklas.				x	
F. Ik weet welke fasen meer- en hoogbegaafde leerlingen doorlopen wanneer zij aan een onderzoek werken in Acadin.		x			
G. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafden kan helpen bij de ontwikkeling van autonomie.			x		
H. Ik weet wat zelfsturend leren inhoudt.			x		
I. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafde leerlingen kan begeleiden bij het zelfsturend leren.			x		
J. Ik weet wat de Taxonomie van Bloom inhoudt.	x				
K. Ik weet hoe ik de Taxonomie van Bloom kan inzetten.	x				
L. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen vragen over het creëren van nieuwe ideeën.			x		
M. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen kritische vragen over geleverde producten/resultaten.				x	
N. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen procesgerichte vragen wanneer zij aan het werk zijn.			x		
O. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafde leerlingen kan begeleiden wanneer zij samenwerken.			x		

Respondent 6.2: Begeleiding

	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik faciliteer de meer- en hoogbegaafde leerlingen wanneer zij willen werken in Acadin. <i>Dit houdt in dat u de leerlingen de benodigde middelen (tijd, ruimte en pc) aanreikt om te kunnen werken.</i>				x	
B. Ik geef blijk van mijn waardering aan meer- en hoogbegaafde leerlingen over hoe zij de zaak aanpakken.				x	
C. Ik koppel meer- en hoogbegaafde leerlingen aan elkaar wanneer zij zelfstandig werken.				x	
D. Ik begeleid meer- en hoogbegaafde leerlingen passend bij hun eigen leerstijl tijdens het zelfstandig werken.				x	
E. Ik koppel meer- en hoogbegaafde leerlingen aan een minder competente leerling wanneer zij zelfstandig werken.			x		
F. Ik weet wat specifieke ontwikkelpunten van meer- en hoogbegaafde leerlingen zijn.			x		
G. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen kritische vragen.			x		
H. Ik laat de leerlingen zelf oplossingen bedenken voor problemen waar zij tegenaan lopen wanneer zij zelfstandig werken.				x	
I. Ik vraag advies aan de plusklasleerkracht over hoe ik de meer- en hoogbegaafden kan begeleiden wanneer zij werken in Acadin.		x			
J. Ik heb contact met de plusklasleerkracht over wat er van de leerling verwacht wordt in de plusklas.		x			

Respondent 7.1: Grondhouding	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik zie dat meer- en hoogbegaafde leerlingen anders zijn dan 'reguliere' leerlingen.			X		
B. Ik maak tijd om aandacht te hebben voor de begeleiding van meer- en hoogbegaafde leerlingen.			X		
C. Ik luister actief naar meer- en hoogbegaafde leerlingen.			X		
D. Ik neem meer- en hoogbegaafde leerlingen serieus.				X	
E. Ik laat meer- en hoogbegaafde leerlingen merken dat ik hun 'hoor'.				X	
F. Ik werk samen met meer- en hoogbegaafde leerlingen. <i>Dit houdt in dat u niet de opdrachten geeft, maar in overleg met de leerling zoekt naar uitdaging.</i>			X		
G. Ik geef aandacht aan de wijze waarop meer- en hoogbegaafde leerlingen met anderen omgaan.			X		
H. Ik geef aandacht aan het herkennen van emoties bij klasgenoten door meer- en hoogbegaafde leerlingen.			X		
I. Ik geef meer- en hoogbegaafde leerlingen tijd waarin zij kunnen experimenteren.		X			
J. Ik geef meer- en hoogbegaafde leerlingen ruimte om hun eigen fouten te ontdekken.			X		
K. Ik stimuleer meer- en hoogbegaafde leerlingen om een onderwerp te onderzoeken.			X		
L. Ik stimuleer hoge prestaties bij alle leerlingen in mijn klas.				X	
M. Ik weet hoe ik de reguliere leerstof kan compacten om ruimte te maken voor verrijking. <i>Dit houdt in dat u kennis heeft van de leerlijnen en weet waar u kunt compacten in de reguliere leerstof.</i>					
N. Ik compact de reguliere leerstof, opdat er ruimte is voor plustaken.			X		
O. Ik weet wat meer- en hoogbegaafde leerlingen doen in de plusklas.			X		

Respondent 7.1: Kennis

	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik kan meer- en hoogbegaafde leerlingen herkennen.			X		
B. Ik ben op de hoogte van de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen.			X		
C. Ik begrijp de humor van meer- en hoogbegaafde leerlingen.				X	
D. Ik begrijp de denkwijze van meer- en hoogbegaafde leerlingen.				X	
E. Ik weet aan welke eisen meer- en hoogbegaafde leerlingen moeten voldoen om in aanmerking te komen voor de plusklas.				X	
F. Ik weet welke fasen meer- en hoogbegaafde leerlingen doorlopen wanneer zij aan een onderzoek werken in Acadin.		X			
G. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafden kan helpen bij de ontwikkeling van autonomie.		X			
H. Ik weet wat zelfsturend leren inhoudt.			X		
I. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafde leerlingen kan begeleiden bij het zelfsturend leren.			X		
J. Ik weet wat de Taxonomie van Bloom inhoudt.		X			
K. Ik weet hoe ik de Taxonomie van Bloom kan inzetten.		X			
L. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen vragen over het creëren van nieuwe ideeën.			X		
M. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen kritische vragen over geleverde producten/resultaten.			X		
N. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen procesgerichte vragen wanneer zij aan het werk zijn.			X		
O. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafde leerlingen kan begeleiden wanneer zij samenwerken.			X		

Respondent 7.1: Begeleiding

	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik faciliteer de meer- en hoogbegaafde leerlingen wanneer zij willen werken in Acadin. <i>Dit houdt in dat u de leerlingen de benodigde middelen (tijd, ruimte en pc) aanreikt om te kunnen werken.</i>				X	
B. Ik geef blijk van mijn waardering aan meer- en hoogbegaafde leerlingen over hoe zij de zaak aanpakken.				X	
C. Ik koppel meer- en hoogbegaafde leerlingen aan elkaar wanneer zij zelfstandig werken.				X	
D. Ik begeleid meer- en hoogbegaafde leerlingen passend bij hun eigen leerstijl tijdens het zelfstandig werken.			X	X	
E. Ik koppel meer- en hoogbegaafde leerlingen aan een minder competente leerling wanneer zij zelfstandig werken.				X	
F. Ik weet wat specifieke ontwikkelpunten van meer- en hoogbegaafde leerlingen zijn.			X		
G. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen kritische vragen.			X	X	
H. Ik laat de leerlingen zelf oplossingen bedenken voor problemen waar zij tegenaan lopen wanneer zij zelfstandig werken.				X	
I. Ik vraag advies aan de plusklasleerkracht over hoe ik de meer- en hoogbegaafden kan begeleiden wanneer zij werken in Acadin.			X		
J. Ik heb contact met de plusklasleerkracht over wat er van de leerling verwacht wordt in de plusklas.			X		

Respondent 7.2: Grondhouding	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik zie dat meer- en hoogbegaafde leerlingen anders zijn dan 'reguliere' leerlingen.			x		
B. Ik maak tijd om aandacht te hebben voor de begeleiding van meer- en hoogbegaafde leerlingen.			x		
C. Ik luister actief naar meer- en hoogbegaafde leerlingen.				x	
D. Ik neem meer- en hoogbegaafde leerlingen serieus.				x	
E. Ik laat meer- en hoogbegaafde leerlingen merken dat ik hun 'hoor'.				x	
F. Ik werk samen met meer- en hoogbegaafde leerlingen. <i>Dit houdt in dat u niet de opdrachten geeft, maar in overleg met de leerling zoekt naar uitdaging.</i>			x		
G. Ik geef aandacht aan de wijze waarop meer- en hoogbegaafde leerlingen met anderen omgaan.				x	
H. Ik geef aandacht aan het herkennen van emoties bij klasgenoten door meer- en hoogbegaafde leerlingen.				x	
I. Ik geef meer- en hoogbegaafde leerlingen tijd waarin zij kunnen experimenteren.				x	
J. Ik geef meer- en hoogbegaafde leerlingen ruimte om hun eigen fouten te ontdekken.			x		
K. Ik stimuleer meer- en hoogbegaafde leerlingen om een onderwerp te onderzoeken.			x		
L. Ik stimuleer hoge prestaties bij alle leerlingen in mijn klas.					x
M. Ik weet hoe ik de reguliere leerstof kan compacten om ruimte te maken voor verrijking. <i>Dit houdt in dat u kennis heeft van de leerlijnen en weet waar u kunt compacten in de reguliere leerstof.</i>				x	
N. Ik compact de reguliere leerstof, opdat er ruimte is voor plustaken.				x	
O. Ik weet wat meer- en hoogbegaafde leerlingen doen in de plusklas.			x		

Respondent 7.2: Kennis

	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik kan meer- en hoogbegaafde leerlingen herkennen.					
B. Ik ben op de hoogte van de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen.				x	
C. Ik begrijp de humor van meer- en hoogbegaafde leerlingen.					x
D. Ik begrijp de denkwijze van meer- en hoogbegaafde leerlingen.				x	
E. Ik weet aan welke eisen meer- en hoogbegaafde leerlingen moeten voldoen om in aanmerking te komen voor de plusklas.				x	
F. Ik weet welke fasen meer- en hoogbegaafde leerlingen doorlopen wanneer zij aan een onderzoek werken in Acadin.			x		
G. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafden kan helpen bij de ontwikkeling van autonomie.			x		
H. Ik weet wat zelfsturend leren inhoudt.				x	
I. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafde leerlingen kan begeleiden bij het zelfsturend leren.			x		
J. Ik weet wat de Taxonomie van Bloom inhoudt.			x		
K. Ik weet hoe ik de Taxonomie van Bloom kan inzetten.		x			
L. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen vragen over het creëren van nieuwe ideeën.		x			
M. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen kritische vragen over geleverde producten/resultaten.			x		
N. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen procesgerichte vragen wanneer zij aan het werk zijn.			x		
O. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafde leerlingen kan begeleiden wanneer zij samenwerken.				x	

Respondent 7.2: Begeleiding

	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik faciliteer de meer- en hoogbegaafde leerlingen wanneer zij willen werken in Acadin. <i>Dit houdt in dat u de leerlingen de benodigde middelen (tijd, ruimte en pc) aanreikt om te kunnen werken.</i>				x	
B. Ik geef blijk van mijn waardering aan meer- en hoogbegaafde leerlingen over hoe zij de zaak aanpakken.			x		
C. Ik koppel meer- en hoogbegaafde leerlingen aan elkaar wanneer zij zelfstandig werken.				x	
D. Ik begeleid meer- en hoogbegaafde leerlingen passend bij hun eigen leerstijl tijdens het zelfstandig werken.			x		
E. Ik koppel meer- en hoogbegaafde leerlingen aan een minder competente leerling wanneer zij zelfstandig werken.			x		
F. Ik weet wat specifieke ontwikkelpunten van meer- en hoogbegaafde leerlingen zijn.			x		
G. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen kritische vragen.			x		
H. Ik laat de leerlingen zelf oplossingen bedenken voor problemen waar zij tegenaan lopen wanneer zij zelfstandig werken.				x	
I. Ik vraag advies aan de plusklasleerkracht over hoe ik de meer- en hoogbegaafden kan begeleiden wanneer zij werken in Acadin.		x			
J. Ik heb contact met de plusklasleerkracht over wat er van de leerling verwacht wordt in de plusklas.		x			

Respondent 8.1: Grondhouding	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik zie dat meer- en hoogbegaafde leerlingen anders zijn dan 'reguliere' leerlingen.				X	
B. Ik maak tijd om aandacht te hebben voor de begeleiding van meer- en hoogbegaafde leerlingen.			X		
C. Ik luister actief naar meer- en hoogbegaafde leerlingen.				X	
D. Ik neem meer- en hoogbegaafde leerlingen serieus.				X	
E. Ik laat meer- en hoogbegaafde leerlingen merken dat ik hun 'hoor'.				X	
F. Ik werk samen met meer- en hoogbegaafde leerlingen. <i>Dit houdt in dat u niet de opdrachten geeft, maar in overleg met de leerling zoekt naar uitdaging.</i>			X		
G. Ik geef aandacht aan de wijze waarop meer- en hoogbegaafde leerlingen met anderen omgaan.				X	
H. Ik geef aandacht aan het herkennen van emoties bij klasgenoten door meer- en hoogbegaafde leerlingen.			X		
I. Ik geef meer- en hoogbegaafde leerlingen tijd waarin zij kunnen experimenteren.				X	
J. Ik geef meer- en hoogbegaafde leerlingen ruimte om hun eigen fouten te ontdekken.			X		
K. Ik stimuleer meer- en hoogbegaafde leerlingen om een onderwerp te onderzoeken.			X		
L. Ik stimuleer hoge prestaties bij alle leerlingen in mijn klas.				X	
M. Ik weet hoe ik de reguliere leerstof kan compacten om ruimte te maken voor verrijking. <i>Dit houdt in dat u kennis heeft van de leerlijnen en weet waar u kunt compacten in de reguliere leerstof.</i>			X		
N. Ik compact de reguliere leerstof, opdat er ruimte is voor plustaken.			X		
O. Ik weet wat meer- en hoogbegaafde leerlingen doen in de plusklas.			X		

Respondent 8.1: Kennis

	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik kan meer- en hoogbegaafde leerlingen herkennen.				X	
B. Ik ben op de hoogte van de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen.			X		
C. Ik begrijp de humor van meer- en hoogbegaafde leerlingen.				X	
D. Ik begrijp de denkwijze van meer- en hoogbegaafde leerlingen.				X	
E. Ik weet aan welke eisen meer- en hoogbegaafde leerlingen moeten voldoen om in aanmerking te komen voor de plusklas.				X	
F. Ik weet welke fasen meer- en hoogbegaafde leerlingen doorlopen wanneer zij aan een onderzoek werken in Acadin.			X		
G. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafden kan helpen bij de ontwikkeling van autonomie.			X		
H. Ik weet wat zelfsturend leren inhoudt.			X		
I. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafde leerlingen kan begeleiden bij het zelfsturend leren.			X		
J. Ik weet wat de Taxonomie van Bloom inhoudt.			X		
K. Ik weet hoe ik de Taxonomie van Bloom kan inzetten.			X		
L. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen vragen over het creëren van nieuwe ideeën.			X		
M. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen kritische vragen over geleverde producten/resultaten.			X		
N. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen procesgerichte vragen wanneer zij aan het werk zijn.			X		
O. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafde leerlingen kan begeleiden wanneer zij samenwerken.				x	

Respondent 8.1: Begeleiding

	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik faciliteer de meer- en hoogbegaafde leerlingen wanneer zij willen werken in Acadin. <i>Dit houdt in dat u de leerlingen de benodigde middelen (tijd, ruimte en pc) aanreikt om te kunnen werken.</i>				X	
B. Ik geef blijk van mijn waardering aan meer- en hoogbegaafde leerlingen over hoe zij de zaak aanpakken.				X	
C. Ik koppel meer- en hoogbegaafde leerlingen aan elkaar wanneer zij zelfstandig werken.				X	
D. Ik begeleid meer- en hoogbegaafde leerlingen passend bij hun eigen leerstijl tijdens het zelfstandig werken.			X		
E. Ik koppel meer- en hoogbegaafde leerlingen aan een minder competente leerling wanneer zij zelfstandig werken.			X		
F. Ik weet wat specifieke ontwikkelpunten van meer- en hoogbegaafde leerlingen zijn.			X		
G. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen kritische vragen.				X	
H. Ik laat de leerlingen zelf oplossingen bedenken voor problemen waar zij tegenaan lopen wanneer zij zelfstandig werken.				X	
I. Ik vraag advies aan de plusklasleerkracht over hoe ik de meer- en hoogbegaafden kan begeleiden wanneer zij werken in Acadin.			X		
J. Ik heb contact met de plusklasleerkracht over wat er van de leerling verwacht wordt in de plusklas.			X		

Respondent 8.2: Grondhouding	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik zie dat meer- en hoogbegaafde leerlingen anders zijn dan 'reguliere' leerlingen.				x	
B. Ik maak tijd om aandacht te hebben voor de begeleiding van meer- en hoogbegaafde leerlingen.			x		
C. Ik luister actief naar meer- en hoogbegaafde leerlingen.				x	
D. Ik neem meer- en hoogbegaafde leerlingen serieus.				x	
E. Ik laat meer- en hoogbegaafde leerlingen merken dat ik hun 'hoor'.				x	
F. Ik werk samen met meer- en hoogbegaafde leerlingen. <i>Dit houdt in dat u niet de opdrachten geeft, maar in overleg met de leerling zoekt naar uitdaging.</i>			x		
G. Ik geef aandacht aan de wijze waarop meer- en hoogbegaafde leerlingen met anderen omgaan.			x		
H. Ik geef aandacht aan het herkennen van emoties bij klasgenoten door meer- en hoogbegaafde leerlingen.			x		
I. Ik geef meer- en hoogbegaafde leerlingen tijd waarin zij kunnen experimenteren.			x		
J. Ik geef meer- en hoogbegaafde leerlingen ruimte om hun eigen fouten te ontdekken.				x	
K. Ik stimuleer meer- en hoogbegaafde leerlingen om een onderwerp te onderzoeken.			x		
L. Ik stimuleer hoge prestaties bij alle leerlingen in mijn klas.				x	
M. Ik weet hoe ik de reguliere leerstof kan compacten om ruimte te maken voor verrijking. <i>Dit houdt in dat u kennis heeft van de leerlijnen en weet waar u kunt compacten in de reguliere leerstof.</i>			x		
N. Ik compact de reguliere leerstof, opdat er ruimte is voor plustaken.			x		
O. Ik weet wat meer- en hoogbegaafde leerlingen doen in de plusklas.			x		

Respondent 8.2: Kennis

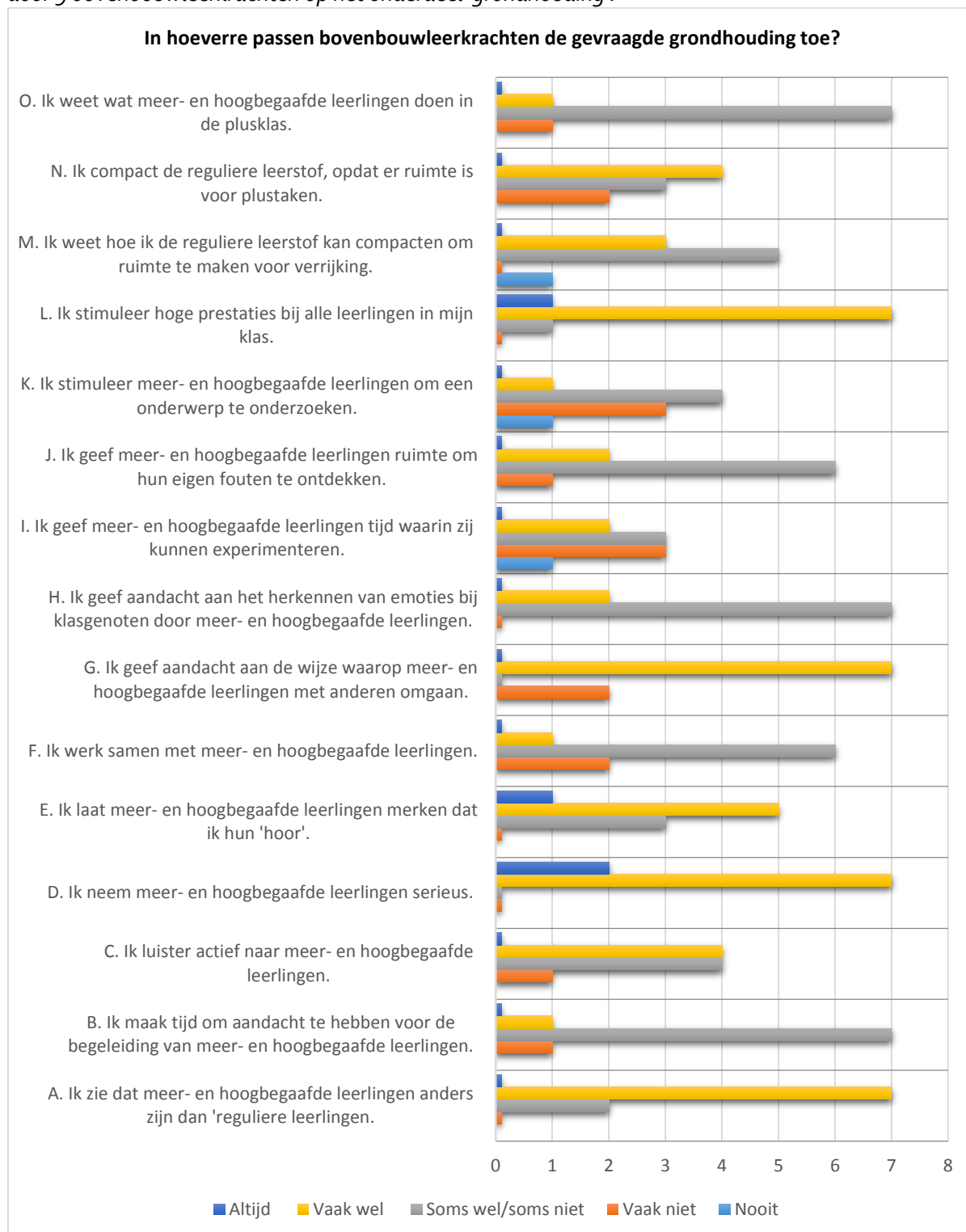
	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik kan meer- en hoogbegaafde leerlingen herkennen.				x	
B. Ik ben op de hoogte van de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen.				x	
C. Ik begrijp de humor van meer- en hoogbegaafde leerlingen.				x	
D. Ik begrijp de denkwijze van meer- en hoogbegaafde leerlingen.			x		
E. Ik weet aan welke eisen meer- en hoogbegaafde leerlingen moeten voldoen om in aanmerking te komen voor de plusklas.				x	
F. Ik weet welke fasen meer- en hoogbegaafde leerlingen doorlopen wanneer zij aan een onderzoek werken in Acadin.			x		
G. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafden kan helpen bij de ontwikkeling van autonomie.		x			
H. Ik weet wat zelfsturend leren inhoudt.			x		
I. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafde leerlingen kan begeleiden bij het zelfsturend leren.		x			
J. Ik weet wat de Taxonomie van Bloom inhoudt.				x	
K. Ik weet hoe ik de Taxonomie van Bloom kan inzetten.		x			
L. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen vragen over het creëren van nieuwe ideeën.			x		
M. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen kritische vragen over geleverde producten/resultaten.			x		
N. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen procesgerichte vragen wanneer zij aan het werk zijn.		x			
O. Ik weet hoe ik meer- en hoogbegaafde leerlingen kan begeleiden wanneer zij samenwerken.			x		

Respondent 8.2: Begeleiding

	Nooit	Vaak niet	Soms wel/soms niet	Vaak wel	Altijd
A. Ik faciliteer de meer- en hoogbegaafde leerlingen wanneer zij willen werken in Acadin. <i>Dit houdt in dat u de leerlingen de benodigde middelen (tijd, ruimte en pc) aanreikt om te kunnen werken.</i>				x	
B. Ik geef blijk van mijn waardering aan meer- en hoogbegaafde leerlingen over hoe zij de zaak aanpakken.				x	
C. Ik koppel meer- en hoogbegaafde leerlingen aan elkaar wanneer zij zelfstandig werken.			x		
D. Ik begeleid meer- en hoogbegaafde leerlingen passend bij hun eigen leerstijl tijdens het zelfstandig werken.				x	
E. Ik koppel meer- en hoogbegaafde leerlingen aan een minder competente leerling wanneer zij zelfstandig werken.				x	
F. Ik weet wat specifieke ontwikkelpunten van meer- en hoogbegaafde leerlingen zijn.			x		
G. Ik stel meer- en hoogbegaafde leerlingen kritische vragen.			x		
H. Ik laat de leerlingen zelf oplossingen bedenken voor problemen waar zij tegenaan lopen wanneer zij zelfstandig werken.				x	
I. Ik vraag advies aan de plusklasleerkracht over hoe ik de meer- en hoogbegaafden kan begeleiden wanneer zij werken in Acadin.			x		
J. Ik heb contact met de plusklasleerkracht over wat er van de leerling verwacht wordt in de plusklas.				x	

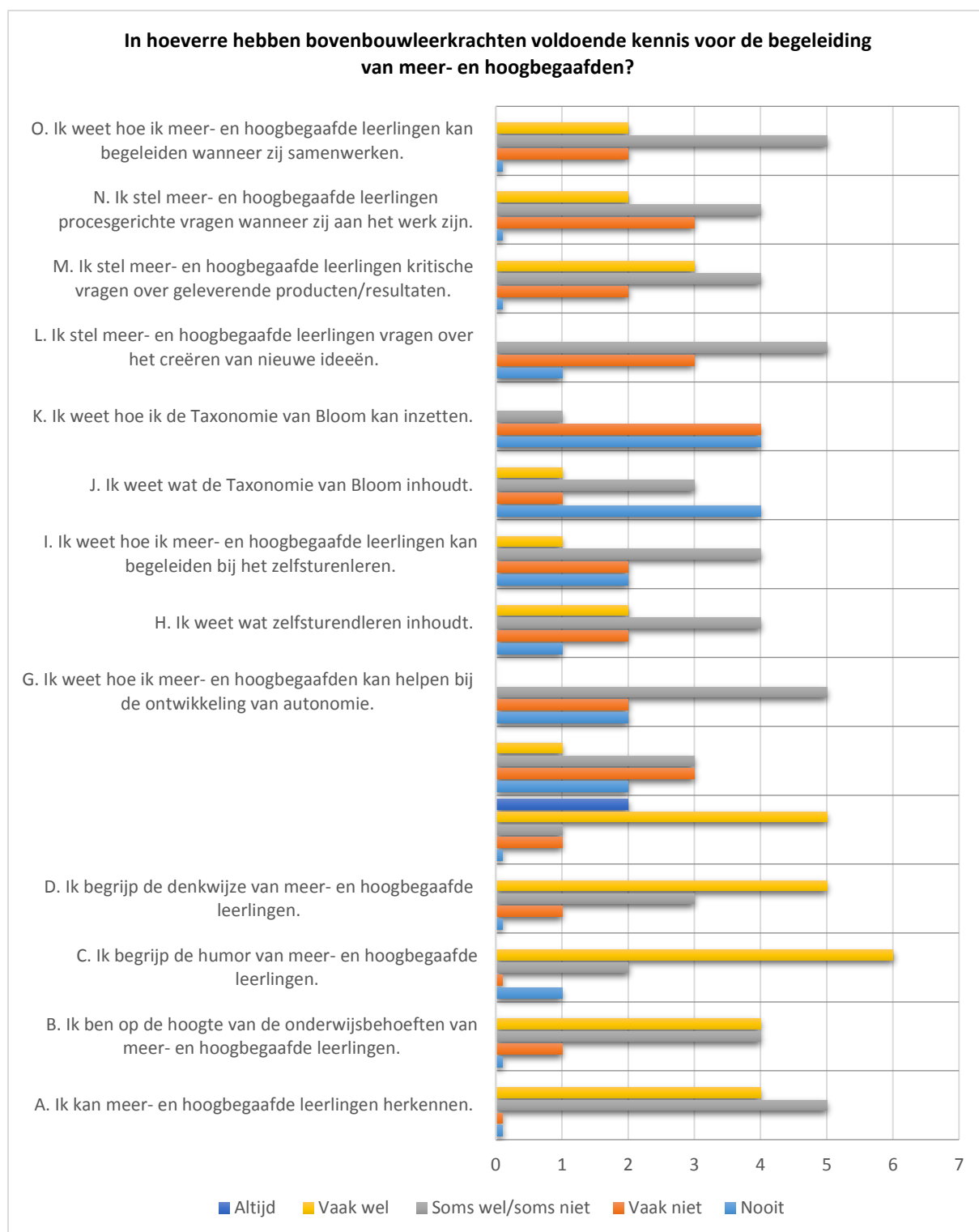
Bijlage 8: Resultaten grondhouding

Grafiek waarin wordt aangegeven welke antwoorden er zijn gegeven op 15 stellingen uit de vragenlijst door 9 bovenbouwleerkrachten op het onderdeel 'grondhouding'.

Bijlage 9: Resultaten kennis

Grafiek waarin wordt aangegeven welke antwoorden er zijn gegeven op 10 stellingen uit de vragenlijst door 9 bovenbouwleerkrachten op het onderdeel 'kennis'.

Bijlage 10: Resultaten begeleiding

Grafiek waarin wordt aangegeven welke antwoorden er zijn gegeven op 10 stellingen uit de vragenlijst door 9 bovenbouwleerkrachten op het onderdeel 'begeleiding'.

Bijlage 11: Transcripties interviews bovenbouwleerkrachten

Transcriptie interview respondent 5.1

Dit interview is op 16 maart 2017 om 15.15 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R5.1'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarbij je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, jouw kennis en de wijze waarop je de meer- en hoogbegaafden begeleidt. De resultaten daarvan heb ik hier liggen. Bij een aantal vragen zal ik die erbij pakken. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij nodig hebt om de meer- en hoogbegaafden in de klas te begeleiden. Wanneer ik spreek over meer- en hoogbegaafden, heb ik het over de kinderen die in aanmerking komen voor de plusklas.

R5.1: Oké. Dat is wel een goeie.

I: Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om meer en hoogbegaafden zo goed mogelijk te kunnen begeleiden?

R5.1: Wat ik dan nodig heb als leerkracht bedoel je?

I: Ja

R5.1: Waar ik nu tegenaan loop is de tijd. Ik heb tijd nodig of mankracht om mijn basisgroep op te vangen, zodat ik een moment heb met hen. Daarnaast moet je ook over kennis beschikken om de juiste vragen te kunnen stellen en om tegemoet te kunnen komen aan die kinderen. Aan de ene kant denk ik dus tijd en aan de andere kant kennis. In mijn geval mis ik die.

I: Hoe geef jij nu de differentiatie vorm binnen jouw groep?

R5.1: Uhm. Nu krijgen zij een verkorte instructie en verkort werk eigenlijk. Er worden stukjes geschrapt voor ze en daarnaast hebben ze hun pluswerk waar ik 1 keer in de week met hun naar ga kijken. Zij doen al veel zelfstandig.

I: Als zij dan zelfstandig aan het werk zijn. Wat doe jij dan nog voor hen?

R5.1: Ik heb hier een structurele ronde. Deze geldt voor iedereen. De plusgroep gaat als eerst aan het werk, dan de basisgroep en dan de verlengde instructiegroep. Zodra iedereen aan het werk is, begint mijn rond. Dan ga ik ook langs de meer begaafde leerlingen. Maar als zij zeggen: 'ik snap het niet', ga ik het niet klakkeloos uitleggen. Dat is misschien wat jij bedoelt. Ik ga meer met hen in gesprek. Ik zet ze meer aan het denken.

I: Wat voor soort vragen stel je dan?

R5.1: Ik begin altijd met: 'heb je het goed gelezen?' Want ze zijn hier makkelijk uitgevallen en slordig. Vaak deel ik de opdracht op in stappen. Dan kijken we per stukje, wat moeten we als eerste doen. De opdrachten zijn vaak wat groter, vooral bij rekenen. Als ze de start hebben gemaakt, komen ze er wel. Ze lopen dan vast, omdat ze te snel willen gaan. Het komt neer op samen lezen en een hint geven. En 'wat nou als je dit doet?' Soms zeg ik het verkeerde en soms stuur ik ze wel de goede richting op. Dan komen ze erachter wat wel of niet moet.

I: Zelfsturend leren past het best bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen. In de vragenlijst heb je aangegeven dat je niet weet wat zelfsturend leren inhoudt. Dat is wanneer zij werken in Acadin. Dan bepalen zij hun eigen stappen in Acadin. Het is daarbij belangrijk dat de leerkracht daarin ruimte, richting en ruggeleuning biedt. Hoe begeleid jij de leerlingen wanneer zij zelfsturend leren?

R5.1: Gaat het over mij of over K.?

I: Over jou.

R5.1: In mijn tijd zitten ze niet aan Acadin. Ze werken maar 1 keer per week in Acadin. Ik weet ook niet of dat dat moet.

I: Is dat dan wanneer zij in de plusklas zitten?

R5.1: Ja.

I: Buiten die tijd werken zij in de klas niet aan Acadin.

R5.1: Nee.

I: Weet jij hoe je de leerlingen kan begeleiden bij het zelfsturend leren?

R5.1: Nee. In het geval van Acadin niet. Ik weet daar niets van. De plusklas is een los stukje. Daar gaan ze heen en komen ze van terug. Ik krijg terugkoppeling, omdat ik die aan de leerkracht van de plusklas vraag. En wat ik hoor van de kinderen.

I: Het stellen van hogere orde denkvragen draagt bij aan de kritische houding van meer- en hoogbegaafde leerlingen. In de vragenlijst heb je aangegeven 'soms wel en soms niet' weet wat de taxonomie van Bloom inhoudt. En vaak niet weet hoe je deze in kan zetten. Kun je vertellen wat voor soort vragen je de leerlingen stelt als je hen begeleidt tijdens het zelfstandig werken?

R5.1: Ik vind dat een beetje lastig om te zeggen. Het zijn geen vragen waarin ik ze iets wil voorkauwen. Ik kan niet echt een voorbeeld noemen.

I: Dus je zet ze wel aan het denken met jouw vragen?

R5.1: Liever wel. Ik ga de leerlingen niets voorkauwen, ik zet ze liever aan het denken.

I: Vind je dat je genoeg kennis hebt over de meer- en hoogbegaafden om hen zo goed mogelijk te kunnen begeleiden?

R5.1: Nee.

I: Welke knelpunten ervaar je dagelijks?

R5.1: Wat ik al zei aan het begin van dit gesprek: 'kennis'. Ik denk dat je veel kan doen met begeleiding in weinig tijd, maar ik weet niet hoe ik moet begeleiden. Dat doe ik nu op gevoel. Daardoor is het niet efficiënt en heb ik meer tijd nodig die ik eigenlijk niet heb.

I: Wat zou je daar specifiek bij willen leren?

R5.1: Die vragen. Wat voor vragen kan ik stellen en wat ik van ze kan verwachten. Ik verwacht wel dat ze preciezer zijn, maar dat zijn ze niet. Ligt het aan mij of ligt het aan hen.

I: Oké meer gericht op de vragen die je meer- en hoogbegaafden kan stellen.

R5.1: Ja.

I: Zou de plusklasleerkracht iets voor jou kunnen betekenen?

R5.1: Ik denk het wel. Ik weet niet in welke vorm. We koppelen weleens wat terug naar elkaar, maar dat gaat dan over de leerling. Niet zozeer over de kennis die zij daar toepast. Ik denk wel dat ik daar veel uit zou kunnen halen.

I: Hoe ervaar jij de samenwerking nu?

R5.1: Wel prima. Ik moet zeggen dat ik de dingen die ik weet, weet omdat ik ernaar vraag. Ik wist eerst bijvoorbeeld helemaal niet wat zij gingen doen. De plusklas leerkracht is ook mij duo collega van deze groep, dus de drempel om iets te vragen is laag. Maar ik weet niet wat er van mij verwacht wordt. Ik heb er ook niet aan gedacht om dat te vragen.

I: Hoe zou jij een optimale samenwerking willen zien?

R5.1: Het is nu goed. Maar ik zou meer willen weten over wat de kinderen daar doen en ik zou tips willen krijgen voor de dagelijkse praktijk in de reguliere klas. In een evaluatiegesprek voor of na een blok.

I: Een van de dingen die theorieën aangeven, is om iedere 6 weken intervisie bijeenkomsten te organiseren waarbij leerkrachten bij elkaar zitten en eventueel de plusklas leerkracht als expert. Wat zou je daarvan vinden?

R5.1: Dat zou ik goed vinden. Ik mis nu de kennis. De plusklas staat voor mij nu los, terwijl dat wat mij betreft meer uitgedruppeld mag worden over de basisklas. De kinderen hebben hier tijd over. Als ik had geweten dat de kinderen ook aan Acadin in de klas konden werken, zou dat heel mooi zijn. Er ligt wel een kans.

I: Ik heb geen vragen meer. Zijn er nog dingen die jij wil benoemen over dit onderwerp?

R5.1: Nee.

I: Oké. Dank je wel voor dit interview.

Transcriptie interview respondent 5.2

Dit interview is op 21 maart 2017 om 15.15 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R5.2'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarvan je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, kennis die je hebt en over de begeleidingswijze van meer- en hoogbegaafden. De resultaten zal ik er bij een aantal vragen bij pakken. Het doel van dit interview is informatie van jou krijgen over wat jij nodig hebt om meer- en hoogbegaafden zo goed mogelijk te kunnen begeleiden. Als ik het heb over meer- en hoogbegaafden heb ik het over de kinderen die deel mogen nemen aan de plusklas. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om meer- en hoogbegaafden in de klas zo goed mogelijk te kunnen begeleiden?

R5.2: Ruimte, een extra ruimte waar de kinderen kunnen werken. Tijd, in een klas van 30 kinderen vind ik het ingewikkeld om hen tijd te geven. Ik ben geneigd om meer de zwakkere leerlingen te helpen. Expertise, ik weet niet altijd hoe ik de kinderen kan helpen bijvoorbeeld met het plusschrift van rekenen.

I: Dus tijd, ruimte en expertise. Bedoel je dan de expertise op het gebied van begeleiden of de opdrachten?

R5.2: Ik denk het begeleiden. De opdrachten zijn soms ingewikkeld. Ik denk dat als ik beter weet hoe de opdrachten in elkaar zitten, dat ik de kinderen dan ook beter kan begeleiden. Misschien is er wel een speciale manier van begeleiden. Bijvoorbeeld hoe ik vragen kan stellen aan leerlingen.

I: Wat doe je momenteel aan de begeleiding van meer- en hoogbegaafden in jouw groep?

R5.2: Zij werken allemaal op een eigen lijn. Ik zorg ervoor dat zij een plusschrift hebben en dat ik regelmatig met hen ga zitten. Om samen na te kijken en om na te gaan wat zij wel of niet hebben begrepen.

I: Hoe vaak is regelmatig?

R5.2: 1 keer in de week of 1 keer in de 2 weken. De kinderen doen heel veel zelf. Ze mogen ook dingen op de computer opzoeken of de rekenspellen die ze kennen op de computer doen.

I: Hoe ziet de differentiatie er in jouw klas uit?

R5.2: Bij spelling en rekenen zijn er 3 niveaus. In het instructie onafhankelijk niveau zit ook nog een niveau. Er zijn kinderen die het minst maken, kinderen die het gemiddelde maken, kinderen die net geen plusniveau hebben, zij maken ook een extra gedeelte en dan zijn er nog de pluskinderen.

I: Welke rol speel jij in hun begeleiding?

R5.2: Ze kunnen bij mij komen als zij vragen hebben. Ik zorg ervoor dat de spullen klaarliggen, bijvoorbeeld dat KIEN gekopieerd is, zodat zij daarmee aan de slag kunnen. Ik kijk of zij in een plusschrift kunnen werken als dat nodig is. Bij sommige opgaven moeten de kinderen gewoon meedoen. De overgang van groep 4 naar groep 5 is best groot. Zij moeten bij de instructielessen meedoen en bij de zelfstandige lessen mogen ze zelf de keus maken of zij de instructie willen volgen. En ik kijk samen met hen de plusschriften na.

I: Het zelfsturend leren past het best bij meer- en hoogbegaafde kinderen. Dat is wanneer zij werken in Acadin. Hoe begeleid jij de kinderen hierbij?

R5.2: Niet. Dat krijgen zij in groep 5 voor het eerst. Er is ook maar 1 groepje die dat doet. Zij gaan daar op woensdag zelf naartoe. Er is daar heel soms tijd voor, maar dan krijgen ze geen hulp van mij. Zij werken daar dan zelfstandig aan.

I: Met het stellen van hogere orde denkvragen stimuleer je het kritische denkvermogen van kinderen. Je hebt in de vragenlijst aangegeven dat je niet weet wat de taxonomie van Bloom is. Kan je aangeven wat voor vragen je stelt als de kinderen bezig zijn met een project?

R5.2: Ik vind de manier van vragen stellen best lastig, omdat de kinderen zelf al best veel weten. Ik ben geneigd om gesloten vragen te stellen, dus hier probeer ik al wat meer op te letten. Ik toon wel interesse in de kinderen. Dat probeer ik door zoveel mogelijk open vragen te stellen om erachter te komen hoe ver ze zijn en wat zij kunnen. Soms vraag ik hen ook wat ze nodig hebben van mij.

I: Vind je dat je genoeg kennis hebt van meer- en hoogbegaafden om hen in de klas te kunnen begeleiden?

R5.2: Zeker niet. Ik vind eigenlijk dat het niet kan met 30 kinderen in de klas. Ze werken op zoveel verschillende niveaus. Ik merk dat ik op verschillende gebieden te kort schiet.

I: Je zegt nu dus dat het met 2 handen niet lukt om iedereen genoeg te kunnen helpen.

R5.2: Precies. Vorig jaar had ik een stagiaire die een hele dag les moest geven. Toen was het makkelijker om tussendoor groepjes mee te nemen om hen te begeleiden.

I: Zijn er nog andere knelpunten die je ervaart?

R5.2: Ik wil graag leren hoe ik de kinderen met de vraagstelling beter kan uitdagen.

I: Kan de plusklas leerkracht iets voor jou betekenen?

R5.2: Dat denk ik wel. Zij heeft al heel veel expertise.

I: Hoe zie je dat voor je?

R5.2: Ik zou het fijn vinden om een keer te kijken wat zij precies doet. De kinderen komen altijd enthousiast terug en maken mooie presentaties. Ik vind het leuk om een keer in groepsverband te zien wat ze precies doen.

I: We gaan nu naar het laatste deel van het interview. Dit gaat over de samenwerking met collega's. Je hebt net gezegd dat je niet precies weet wat de kinderen in de plusklas doen. Hoe ervaar je de samenwerking met de plusklasleerkracht?

R5.2: Dat is bij ons een beetje anders, omdat zij voor 1 dag in de week mijn groep draait. Dus ze kent de kinderen al. Maar ik weet niet wat zij in de plusklas doet. Zij schrijft wel een stukje voor op het rapport. Ik heb eigenlijk niet echt zicht op wat de kinderen in de plusklas doen.

I: Op welke manier zou jij de samenwerking vorm willen geven?

R5.2: Misschien kan zij tips geven over hoe ik de kinderen verder kan helpen in de klas. En over waar zij mee bezig zijn en hoe ik ze daarbij verder kan helpen. Ik denk wel dat er in groep 5 minder ruimte voor is dan in hogere klassen. De kinderen in mijn klas zijn ook al wel toe aan iets extra's. In de hogere groepen zijn de kinderen zelfstandiger en kunnen ze daar zelf mee aan de slag. De kinderen bij mij hebben al wel geleerd om zelfstandig een laptop te pakken en hoe dat opgestart moet worden.

I: Hoe zouden jij en de plusklasleerkracht met elkaar kunnen samenwerken om de kinderen te helpen?

R5.2: Dat we de kinderen een keer bespreken. Niet pas aan het eind van het project, maar ook tussendoor. Dat kan ze ook zeggen waarin ik de kinderen nog kan stimuleren.

I: Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten elke 6 weken bij elkaar kunnen zitten voor een intervisiebijeenkomst. Dan staat de begeleiding van meer- en hoogbegaafden op de agenda. Wat zou jij daarvan vinden?

R5.2: Goed. Maar daar moet ik ook weer tijd voor vinden. Er moet al zoveel, maar er is geen tijd voor. Eigenlijk moet het gewoon, ik zou er voor open staan. Wel in mijn achterhoofd dat dit er weer bijkomt.

I: Ik heb geen vragen meer. Wil jij nog dingen benoemen?

R5.2: Het is niet de bedoeling dat de meer- en hoogbegaafden zich gaan vervelen of onder gaan presteren. Daarvoor is het van belang dat je weet wanneer een kind meer- of hoogbegaafd is. Ik denk dat ik daar te weinig van af weet. Ik had vorig jaar een meisje in de klas, waarvan ik zeker weet dat ze hoogbegaafd is, maar ze kwam nooit aan haar pluswerk toe. Het is ook best lastig om dan te weten wat ik moet doen. Het durven loslaten vind ik ook best lastig als leerkracht, omdat ik er te weinig vanaf weet.

I: Oké. Bedankt voor je deelname aan het onderzoek.

Transcriptie interview respondent 6.1

Dit interview is op 20 maart 2017 om 12.15 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R6.1'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarin je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, de kennis die je van meer- en hoogbegaafden hebt en over de wijze waarop je deze leerlingen begeleidt. De resultaten van deze vragenlijst zal ik er bij een aantal vragen bij pakken. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij als leerkracht nodig hebt om deze kinderen te kunnen begeleiden. Als ik het heb over meer- en hoogbegaafden bedoel ik de leerlingen die in de plusklas zitten of hebben gezeten. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om meer- en hoogbegaafden te kunnen begeleiden in de klas?

R6.1: Er moet voldoende plusmateriaal aanwezig zijn. Ik denk dat het belangrijk is dat je als leerkracht de basisstof kunt compacten en daaruit kunt halen wat de leerlingen wel moeten maken. Het is ook belangrijk om regelmatig in gesprek te gaan met die kinderen over wat ze missen en hoe het gaat. Hun werk moet ook goed gecontroleerd worden, vooral bij die kinderen zie ik dat zij vaak snel werken en dingen over het hoofd zien die ze eigenlijk wel weten. Je moet ook kunnen doorvragen als ze aan het werk zijn. Je moet verdiepingsvragen kunnen stellen.

I: Je hebt al een aantal voorbeelden gegeven. Hoe ziet de differentiatie er in de klas precies uit?

R6.1: Ik werk met 3 niveaus in de klas. Het instructieafhankelijk niveau, het basisniveau en het instructie onafhankelijk niveau. De meer- en hoogbegaafden zitten in het instructie onafhankelijk niveau. Daarnaast hebben zij een aangepast programma. Zij hoeven niet mee te doen met de instructies. Voor deze kinderen staat in het groepsplan wat zij naast de dingen voor de instructie onafhankelijke groep moeten doen of juist niet hoeven te doen. Bijvoorbeeld bij spelling hoeven zij niet alle dictees mee te doen en zij hoeven niet alle basisopdrachten te maken. Zij moeten dan werken in het plusschrift voor spelling.

I: Welke rol speel jij daarin?

R6.1: Ik bespreek 2 keer per week met hen het programma, wat zij moeten maken en op welke momenten zij in de klas moeten zijn. Zij weten dan wanneer zij aan Acadin kunnen werken.

I: Tijdens Acadin werken de kinderen zelfsturend. Dat past het best bij meer- en hoogbegaafde leerlingen. Hoe begeleid jij de kinderen tijdens het zelfsturend leren?

R6.1: Dat is lastig, omdat ik dan bezig ben met de rest van de klas en de kinderen verder weg zitten. Ik laat de kinderen van te voren bij mij komen om te kijken wat er gemaakt moet worden. Wanneer zij zelfsturend aan de slag gaan, loop ik naar ze toe om te kijken of het allemaal lukt. Ik probeer wel 1 keer in de week met de kinderen te bespreken waar zij mee bezig zijn met Acadin. Dan kan ik hier meer verdieping in geven.

I: Hoe ziet zo'n gesprek er dan uit?

R6.1: De kinderen leggen mij het onderwerp voor waarmee ze bezig zijn. Als eerst vraag ik naar hun leervraag. Als die goed in elkaar zit, komen vaak vanzelf de verdiepende vragen. 'Over welk onderwerp binnen je leervraag wil je informatie opzoeken? Hoe ga je die informatie opzoeken? Wat wil je dat de klas daarover weet, nadat je dit gepresenteerd hebt?' Ik vraag ook of de manier waarop zij presenteren begrijpelijke taal is voor de kinderen in de klas. Dat vraagt van de pluskinderen zich verplaatsen in kinderen van de klas. Zij moeten door hebben dat de kinderen in de klas anders denken dan zij.

I: Oké. Kan jij de kinderen voldoende faciliteren als de kinderen in Acadin werken?

R6.1: Als ik een stagiaire heb wel, maar als ik de klas alleen moet draaien, kom ik soms tijd te kort. Ik probeer zo'n overleg wel te plannen om een moment wanneer de rest van de klas mij niet nodig heeft. Want tijdens het zelfstandig werken, zijn er al groepjes die extra begeleiding nodig hebben.

I: Het stellen van hogere orde denkvragen draagt bij aan de kritische houding van meer- en hoogbegaafde leerlingen. Je hebt aangegeven dat je niet weet wat de Taxonomie van Bloom inhoudt. Wat voor soort vragen stel je de leerlingen wanneer de kinderen zelfstandig werken aan een opdracht? Of wanneer zij er niet uitkomen?

R6.1: Ik vraag als eerst of zij goed gelezen hebben. Vaak wijs ik hen op bepaalde woorden die de opdrachten verduidelijken. Ik vraag hen wat zij denken dat daarmee bedoeld wordt. Tijdens het rekenen vraag ik hen naar verschillende rekenstrategieën die ze toepassen. Ik vind het lastig om vragen te stellen die bij hun denkwijze passen. Ik probeer hen wel vragen te stellen die hen aan het denken zetten, zonder dat ik daarbij het antwoord geef. Ik probeer ze wel te sturen richting een bepaalde strategie of een bepaalde denkwijze die in de opdracht gevraagd wordt.

I: Wat voor soort vragen stel je als de kinderen werken in Acadin?

R6.1: Verdiepingsvragen op het onderwerp. Voornamelijk richting hun eigen leervraag. Die leervraag stellen zij vaak heel uitgebreid. Ik help hen bij het concreter maken van hun onderwerp. Dat doe ik door vragen te stellen over wat zij vooral willen leren. Ik stel ook vragen om het inlevingsvermogen beter te ontwikkelen.

I: Vind je dat je genoeg kennis hebt over meer- en hoogbegaafden om hen zo goed mogelijk te kunnen begeleiden?

R6.1: Ik heb wel de basiskennis, maar het kan altijd beter.

I: Zijn er knelpunten die je nu ervaart in de dagelijkse praktijk?

R6.1: Niet specifiek. Ik merk soms wel dat ik op het gebied van rekenen het naslagwerk erbij moet pakken om te kijken wat er bedoeld wordt. Omdat ik meer bezig ben met het basisniveau en instructieafhankelijk niveau, zit het instructie onafhankelijk niveau niet goed in mijn hoofd. Ik zou willen dat het instructie onafhankelijk niveau wat meer op de voorgrond zou liggen.

I: Wat zou je nog graag willen leren?

R6.1: Ik wil graag leren hoe ik de aandacht tussen de meer- en hoogbegaafden en de instructie afhankelijke groep evenwichtig kan verdelen. Ik ben hierbij op zoek naar een organisatievorm om nog beter tegemoet te kunnen komen aan de meer- en hoogbegaafden. Mijn tijd gaat nu vaak naar het helpen van de instructie afhankelijke groep.

I: Oké. Het laatste deel van het interview gaat over het samenwerken met collega's. In de vragenlijst heb je aangegeven dat je 'vaak wel' weet wat de kinderen doen in de plusklas. Hoe ervaar jij de samenwerking met de plusklas leerkracht?

R6.1: Goed. Ik kan altijd bij haar aankloppen voor meer informatie. Ik ga ook zelf naar haar toe, omdat ik wil weten wat de kinderen doen.

I: Hoe zou jouw ideaalbeeld eruitzien met de samenwerking tussen jou en de plusklas leerkracht?

R6.1: Het is een idee om een soort heen-en-weer-schriftje te gebruiken. Daarin kunnen de plusklas leerkracht en ik opschrijven waar de kinderen mee bezig zijn en waar zij hulp bij nodig hebben. Dan weet de plusklas leerkracht op woensdag hoe ver de leerlingen zijn en op vrijdag kan ik hen daarbij helpen in mijn begeleidingstijd.

I: Wat kan de plusklas leerkracht voor jou betekenen om de begeleiding van de meer- en hoogbegaafden?

R6.1: Wat ik net al zei. Als we elkaar blijven informeren, ben ik op de hoogte en weet ik hoe ik de kinderen het best kan begeleiden. De plusklas leerkracht heeft alle inzichten en kennis al. Andersom natuurlijk ook. Als ik opschrijf waar de kinderen mee bezig zijn en wat zij moeilijk vonden. Dan kan ze dat bijvoorbeeld op maandag doorlezen en op woensdag daar verder op in gaan met deze kinderen. Het zou ook fijn zijn om een eigen inlogcode te hebben voor Acadin. Dan kan ik zien waar de kinderen mee bezig zijn, zonder dat ik dat aan de kinderen hoeft te vragen.

I: Tot slot. Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten om de 6 weken intervisie bijeenkomsten organiseren om samen te spuien over de beste begeleidingswijze van meer- en hoogbegaafden. Wat zou je daarvan vinden?

R6.1: Aan de ene kant zou ik dat goed vinden. Aan de andere kant, kost het wel weer meer tijd. Het is dan weer iets extra's. Daar komen we tijd te kort voor, terwijl we die kinderen wel goed willen begeleiden. Maar 1 keer per halfjaar vergt al minder tijd. Dan moet het wel goed gepland worden.

I: Ik heb geen vragen meer. Zijn er nog dingen die jij wil benoemen over dit onderwerp?

R6.1: Nee, ik vond het een fijn interview.

I: Dank je wel.

Transcriptie interview respondent 6.2

Dit interview is op 20 maart 2017 om 09.15 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R6.2'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarin je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, kennis en begeleidingswijze van meer- en hoogbegaafden. De resultaten daarvan heb ik hier liggen, bij een aantal vragen pak ik deze resultaten erbij. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij nodig hebt om meer- en hoogbegaafden te begeleiden. Wanneer ik het heb over meer- en hoogbegaafden, bedoel ik de leerlingen die in aanmerkingen komen voor de plusklas. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om meer- en hoogbegaafden te begeleiden in de klas?

R6.2: Begeleidingstijd waarin ik de kinderen ondersteunen en materiaal om de kinderen op weg te helpen.

I: Wat voor materiaal heb je nodig?

R6.2: De kinderen werken nu in Acadin. Ik denk dat er veel meer is. Het pluswerk van de methode schiet soms nog te kort.

I: Wat doe je nu aan de begeleiding van de meer- en hoogbegaafden in jouw klas?

R6.2: De kinderen komen 1 keer in de week bij mij aan tafel. Dan behandel ik het werk dat ze de komende week moeten maken. Ik laat ze dit vooraf al bekijken, zodat zij met vragen kunnen komen. Ik kijk waarbij zij ondersteuning nodig hebben en dat leg ik uit. Als zij aan het werk zijn, loop ik naar hen toe om vragen die zij hebben te beantwoorden.

I: Hoe geef jij de differentiatie vorm in de klas.

R6.2: Op de weektaak staat wat de kinderen moeten maken. Zij hoeven de basisinstructie niet te volgen, tenzij zij dit zelf willen. Soms krijgen zij instructie in verkorte vorm.

I: Hoe ziet de differentiatie eruit tijdens het werken?

R6.2: De kinderen maken dan wat er op de weektaak staat. Bij rekenen en spelling werken de kinderen in een plusschrift. Bij taal differentieer ik soms met verschillende ster opdrachten.

I: Welke rol neem jij dan aan?

R6.2: Een begeleidende rol.

I: Kan je dat omschrijven?

R6.2: Als de kinderen ergens tegenaan lopen, probeer ik ze te begeleiden door te kijken naar hoe ze het kunnen aanpakken.

I: Wat voor vragen stel je daarbij?

R6.2: Dat is afhankelijk van waar ze mee bezig zijn. Ik kan geen voorbeeld noemen.

I: Zijn het procesgerichte of productgerichte vragen?

R6.2: Ik denk op het proces. Daar valt nog winst te behalen, daar ben ik me van bewust. Soms vind ik het lastig om de juiste vragen te stellen om de diepere laag te bereiken.

I: Daar komen we zo nog op terug. Het zelfsturend leren past het best bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafden. Dat is wanneer zij werken in Acadin. In de vragenlijst heb jij aangegeven dat je 'soms wel/soms niet' weet wat zelfsturend leren inhoudt. Hoe begeleid jij de kinderen als zij werken in Acadin?

R6.2: Bijna niet. Ik heb te weinig kennis van wat het programma inhoudt.

I: Kun je de kinderen voldoende faciliteren als zij werken in Acadin.

R6.2: Inmiddels wel. Er is een vast moment gecreëerd wanneer zij op een bepaalde plek kunnen werken aan hun project.

I: Het stellen van hogere orde denkvragen draagt bij aan de kritische houding van meer- en hoogbegaafden. In de vragenlijst heb je aangegeven dat je niet weet wat de Taxonomie van Bloom inhoudt. Wat voor soort vragen stel je de kinderen wanneer zij werken aan een project of bepaald onderwerp?

R6.2: Ik probeer ze te stimuleren om dieper te gaan naar de inhoud. Ik probeer open vragen te stellen, zodat zij gaan nadenken over het onderwerp. 'Wat zou je nog meer kunnen doen? Hoe kun je dit oplossen?'

I: Vind je dat je genoeg kennis hebt over meer- en hoogbegaafden?

R6.2: Nee.

I: Welke knelpunten ervaar je?

R6.2: Ik vraag me vaak af of het werk dat de leerlingen aangeboden krijgen voldoende is. Ik ervaar nu dat het werk te veel voor ze is, ze krijgen het werk ook niet allemaal af. Ik vraag me af of ik ze pluswerk moet blijven geven of juist niet. Ik probeer dat zo goed mogelijk af te stemmen, maar dat is best moeilijk.

I: Wat zou je graag willen leren?

R6.2: Wanneer het goed is voor de leerlingen, dus wanneer hebben zij genoeg goede leerstof. Ik heb al wel de stap gemaakt dat de kinderen minder basiswerk hoeven te maken. Dat gaat dit jaar al beter. Ik laat de kinderen meer aan het plusprogramma werken. Maar aan het pluswerk merk ik dat het te veel of juist te makkelijk is. Ik wil hier graag een balans in vinden. Ik wil de begeleiding graag verbeteren, mijn vraagstelling mag beter. Ik moet ook achter het programma Acadin gaan zitten om te kijken wat het precies inhoudt. Door gebrek aan tijd heb ik minder aandacht voor de plusleerlingen.

I: Zou de plusklasleerkracht iets voor jou kunnen betekenen?

R6.2: Het ideaalbeeld zou een aparte leerkracht zijn voor deze groep leerlingen. De klassen zijn nu erg groot. Er is een grote basisgroep en een grote groep instructieafhankelijke groep. Er is dan minder aandacht voor de plusleerlingen. Ik wil het wel heel graag, maar kom hier niet aan toe.

I: Je hebt nu het ideaalbeeld geschetst. Kan je ook vertellen wat je van de plusklas leerkracht nodig hebt als je deze leerlingen in jouw groep moet begeleiden?

R6.2: Ik hoop dat ze mij dan kan helpen met het stellen van de juiste vragen. Ik zou meer willen weten wat de plusklasleerkracht in de plusklas doet. Daar moet ik eigenlijk zelf achteraan. Het zou fijn zijn als de plusklasleerkracht een keer uitlegt hoe Acadin werkt en hoe zij de lessen in de plusklas aanpakt. Ik zou weleens willen zien hoe zij de plusklas draait om mij meer inzicht te geven.

I: Het laatste deel van het interview gaat over de samenwerking met collega's. Je hebt aangegeven dat je niet zo goed weet wat de kinderen precies doen in de plusklas. Hoe ervaar je de samenwerking met de plusklas leerkracht?

R6.2: Minimaal.

I: Hoe ziet de samenwerking/communicatie eruit?

R6.2: We spreken elkaar eigenlijk alleen met de presentaties en als de plusklas leerkracht het stukje voor het rapport aanlevert, hebben we het er kort over.

I: Hoe zou je de samenwerking willen zien?

R6.2: Elke week kort contact om te bespreken hoe het gaat met het project en wat het kind de komende week in de klas nog kan doen. Dit kan ook in een schriftje of 1 keer in de maand. De plusklas leerkracht schrijft ook voor de rapporten een stukje, dat is eigenlijk ook het enige wat ik ervan weet. Ik zou meer inhoudelijk contact willen met de leerkracht over de ontwikkeling van de kinderen.

I: Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten intervisiebijeenkomsten organiseren om te spuien over de beste begeleidingswijze. Wat zou jij ervan vinden om hier iedere 6 weken over bij elkaar te komen?

R6.2: Gaat dat inhoudelijk over pluskinderen of over de leerlingen uit de plusklas?

I: Inhoudelijk over meer- en hoogbegaafden.

R6.2: Het is fijn dat er dan een moment gecreëerd wordt. Dat vind ik fijn.

I: Oké. Ik heb geen vragen meer. Wil jij nog dingen benoemen?

R6.2: Nee.

I: Bedankt voor je deelname aan het interview.

Transcriptie interview respondent 7.1

Dit interview is op 22 maart 2017 om 13.45 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R7.1'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld over de kennis die je hebt van meer- en hoogbegaafden, jouw grondhouding en de begeleiding die je geeft aan meer- en hoogbegaafden. Je kon aangeven in hoeverre je bepaalde leerkrachtvaardigheden toepast. De resultaten daarvan heb ik hier liggen. Bij een aantal vragen pak ik die erbij. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij als leerkracht nodig hebt om de meer- en hoogbegaafden te begeleiden in jouw klas. Als ik het heb over meer- en hoogbegaafden, bedoel ik de leerlingen die recht hebben op een plekje in de plusklas.

R7.1: Gaat dat over dit schooljaar?

I: Ja. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om de meer- en hoogbegaafden in jouw klas te kunnen begeleiden?

R7.1: Ik heb genoeg materiaal in de klas. De uitdaging van de leerlingen die in de plusklas zitten, is hoog genoeg.

I: Wat doe je momenteel aan de begeleiding van de meer- en hoogbegaafden?

R7.1: Ik bied het pluswerk voor spelling en rekenen aan. Ik laat ze ook extra werken aan Acadin.

I: Oké. Hoe ziet de differentiatie er in de klas uit?

R7.1: Voor alle kinderen?

I: Ja.

R7.1: De kinderen werken op het niveau waarop ze zitten. Dit wisselt tussen kinderen die werken in het maatschrift of de plusopdrachten, de uitgebreide oefeningen. Dit is allemaal aan de methode gebonden.

I: Zijn er naast de methodegebonden opdrachten nog dingen die de leerlingen doen?

R7.1: Op dit moment komen ze daar niet aan toe, groep 7 is een druk jaar. Maar ik zou ze aan extra werk kunnen zetten wat uitdagend en zinvol is. Bijvoorbeeld Junior Informatie.

I: Welke rol speel jij in de begeleiding van meer- en hoogbegaafden?

R7.1: Ik verzorg naast de plusklasleerkracht de extra ondersteuning voor Acadin. Niet inhoudelijk, maar wel bij het opzoeken van vragen.

I: Hoe ziet die ondersteuning er dan uit?

R7.1: Ik maak er af en toe tijd voor als ik merk dat zij behoefte hebben aan het stellen van vragen.

I: Komt de vraag dan vanuit het kind zelf?

R7.1: Ja, want de opdracht krijgen ze van de plusklasleerkracht of van zichzelf. Want in Acadin moeten de kinderen zelf ontdekkend/vragend werken.

I: Daar ga ik nu vragen over stellen. Het zelfsturend leren past het best bij meer- en hoogbegaafden. Dat is wanneer de kinderen werken in Acadin. Daarbij is het belangrijk dat jij als leerkracht richting, ruimte en ruggeleuning biedt. Hoe ziet jouw begeleiding eruit als de kinderen werken in Acadin?

R7.1: Ik bied de kinderen hooguit extra tijd om daaraan te werken. Ik ga ze niet extra bevragen. Als zij vragen hebben, maak ik daar tijd voor.

I: Oké. Een manier om hen het kunnen begeleiden, is het stellen van hogere order denkvragen.

Hiermee kan jij het kritisch denkvermogen stimuleren. Is er een bepaalde manier van vraagstelling die jij hanteert?

R7.1: Als de kinderen met een vraag komen, ga ik op die vraag wel in. Maar ik stel dan een vraag terug naar de kinderen om door te vragen. Ik wil ze stimuleren om zelf daarin door te denken.

I: Je geeft dus het antwoord niet, maar je stelt vragen terug?

R7.1: Ja, behalve als het een 'weet' iets is. Dan geef ik het antwoord of laat ik ze het achter de computer zelf opzoeken. Dat is wel de meest makkelijkste manier in de interactie. Ik wil dat ze zelf nadenken en tot oplossingen komen. Maar echte hulpmiddelen of handleidingen heb ik daar niet voor.

I: Lukt het om de kinderen voldoende te faciliteren wanneer zij willen werken in Acadin?

R7.1: Op dit moment wel. Zij pakken een laptop en dan gaan zij naar hun werkplek toe. Dan zitten zij voor mij op een hele verre plek in het gebouw. Daar kan ik tussendoor niet komen.

I: Zijn er nog dingen die jij in de klas nodig hebt om de kinderen te kunnen begeleiden bij het zelfsturend leren?

R7.1: Dan komen we bij materiële dingen. Dan zou ik graag de laptops in de klas willen hebben of heel dichtbij.

I: Vind je dat je genoeg kennis hebt over meer- en hoogbegaafden om hen in de klas te kunnen begeleiden?

R7.1: Ik probeer het wel, maar ik weet niet of ik voldoende kennis heb. Ik kan altijd meer leren.

I: Ervaar je bepaalde knelpunten in de dagelijkse praktijk?

R7.1: Nee.

I: Wat zou je nog graag willen leren om de kinderen beter te kunnen begeleiden?

R7.1: Hoe ik het eindresultaat van het gemaakte werk kan beoordelen. Ik weet niet wanneer het voldoende toereikend is op de vraag die ze gesteld hebben bij Acadin.

I: Heb je het dan over de eisen van de presentatie van Acadin?

R7.1: Ja, de eisen van de uiteindelijke resultaat dat bereikt is. En wat ik mag verwachten van de kinderen. De plusklas leerkracht beoordeelt het werk, maar ik zou best willen weten hoe ik het kan beoordelen. En hoe ik het traject beter kan begeleiden.

I: Wat zou de plusklas leerkracht voor jou kunnen betekenen?

R7.1: Dan komen we uit op tijd, uitleg, bij elkaar komen, klassenconsultatie.

I: Hoe zie je dat voor je?

R7.1: Dat we de kinderen en de eisen van de opdrachten bespreken. Die kunnen we dan bekijken en bespreken.

I: Het laatste deel van het interview gaat over de samenwerking met collega's en de plusklas leerkracht. Hoe ziet de samenwerking tussen de plusklasleerkracht en jou er nu uit?

R7.1: De samenwerking is intermenselijk goed, maar te kort en te weinig. Inhoudelijk vind ik het af en toe matig. Ik weet tussendoor niet veel over wat de kinderen doen. Daar moet ik eigenlijk meer van weten om ze beter te kunnen begeleiden.

I: Hoe zou je de samenwerking vorm geven?

R7.1: Moeilijk. Dan zou ik meer tijd en faciliteit moeten krijgen.

I: Kan je dat uitleggen?

R7.1: Als ik een keer in de plusklas kan kijken waar de kinderen mee bezig zijn en welke eisen de plusklas leerkracht stelt, kan ik zelf ook kijken of de kinderen aan deze eisen voldoen.

I: Wat kunnen jullie voor elkaar betekenen?

R7.1: Ik heb behoefte om bijvoorbeeld te overleggen met de plusklas leerkracht, want ik wil weten wat er van de kinderen verlangd wordt en hoever zij zijn.

I: Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten intervisiebijeenkomsten moeten organiseren om samen te spuien over de beste begeleidingswijze van meer- en hoogbegaafden. Wat zou jij daarvan vinden?

R7.1: Mooi. Alleen komt het er wel weer bij. Ik vind dat dat dan 1 op 1 moet met de plusklas leerkracht en niet met alle leerkrachten bij elkaar. Er moet een korte lijn zijn met de plusklas leerkracht.

I: Ik heb geen vragen meer. Zijn er nog punten die jij wil benoemen die relevant zijn voor het onderzoek?

R7.1: Nee.

I: Oké. Bedankt.

R7.1: Graag gedaan.

Transcriptie interview respondent 7.2

Dit interview is op 21 maart 2017 om 16.00 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R7.2'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarvan je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. De resultaten daarvan zal ik er bij een aantal vragen bij pakken. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij nodig hebt om de meer- en hoogbegaafden te begeleiden in jouw klas. Als ik het over meer- en hoogbegaafden heb, bedoel ik de kinderen die in aanmerking komen voor de plusklas. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om de meer- en hoogbegaafden in jouw klas te kunnen begeleiden?

R7.2: Je moet extra uitdagend materiaal hebben op het gebied van taal, spelling, rekenen en wereldoriëntatie. Dat heb ik.

I: Wat heb je nog meer nodig om deze kinderen te kunnen begeleiden?

R7.2: Tijd om eventueel extra uitleg te geven of te controleren of het werk goed gaat. De kinderen moeten tijd hebben om aan de computer te kunnen werken.

I: Wat doe je nu aan de begeleiding van de meer- en hoogbegaafden in jouw klas?

R7.2: Niet zoveel als ik zou willen, maar dat komt omdat de uitvallers momenteel meer aandacht nodig hebben. Ik gebruik vaak het eerste half uur leestijd om met de uitvallers aan de slag te gaan.

I: Wat doe je wel voor de meer- en hoogbegaafden?

R7.2: Aan het begin van het jaar en vorig jaar had ik meer aandacht voor ze. Ik heb deze groep nu voor het 2e jaar. De kinderen hebben een plusschrift, ze mogen werken in Acadin, daar hebben ze extra tijd voor. Ik merk dat bij 1 van de plusleerlingen de animo voor het extra werk niet zo groot is. Die is tevreden met de dingen die hij doet. Hij is vooral met zijn vriendjes bezig. Ik denk dat dat nu belangrijker is.

I: Hoe ziet de differentiatie er in jouw klas uit?

R7.2: Ik heb kinderen met een basisprogramma, plusprogramma en een maatschrift. En ik loop rondes.

I: Is er in de begeleiding nog verschil tussen de groepen?

R7.2: De kinderen die in het maatschrift werken, krijgen na de gewone instructie nog verlengde instructie. Af en toe neem ik het eerste half uur van de dag om dingen met de pluskinderen te bespreken. We hebben gehad dat de kinderen te weinig maakten van het plusschrift. In gesprek probeerde ik erachter te komen, wat daar oorzaken van waren. De kinderen moeten kritisch zijn op wat zij doen.

I: Dit doe je dan tijdens dit half uur?

R7.2: Ja, eens in de twee weken. Behalve tijdens rekenen. Dan kan ik tijdens rekentijd als ze met het pluswerk aan de slag gaan de kinderen begeleiden.

I: Het zelfsturend leren past het best bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafden. Je hebt in de vragenlijst aangegeven dat je weet wat het zelfsturend leren inhoudt. Wat voor soort vragen stel je de kinderen als zij werken in Acadin?

R7.2: Daarin begeleid ik ze niet. Puur met het extra werk in de klas. Want de dagen waarop ze aan Acadin werken, ben ik er niet.

I: Stel de kinderen werken aan een project waarin ze zelf dingen moeten uitzoeken. Hoe begeleid je de kinderen dan?

R7.2: Ik merk dat de kinderen te weinig de diepte ingaan. Dat merk ik ook aan de presentaties die zij maken.

I: Wat voor soort vragen zou je de kinderen stellen om de diepte in te gaan?

R7.2: 'Wat zou je nog meer over het onderwerp kunnen vertellen?' Ze blijven heel erg aan de oppervlakte.

I: Vind je dat je genoeg kennis hebt over meer- en hoogbegaafden om hen te begeleiden?

R7.2: Ja, ik heb 2 kinderen die hoogbegaafd zijn.

I: Zijn er bepaalde knelpunten die je ervaart in hun begeleiding?

R7.2: Tijd.

I: Zijn er nog dingen die je wil leren?

R7.2: Ik zou meer over Acadin willen weten en wat de kinderen daarmee doen.

I: Kan de plusklas leerkracht iets voor jou betekenen?

R7.2: Nee. De plusklas leerkracht doet het goed, ze mag nog wel meer eisen stellen aan het werk van de kinderen.

I: Het laatste deel van het interview gaat over de samenwerking met collega's. Hoe ervaar je de samenwerking met de plusklasleerkracht?

R7.2: Ik werk eigenlijk niet echt met haar samen. Ik heb er niet veel mee te maken, omdat ik maar 2 dagen in de groep sta. De plusklasleerkracht krijgt wel alle ruimte als ze dat nodig heeft met de bouwvergadering.

I: Hoe ziet jullie communicatie eruit?

R7.2: Veel gaat per mail of in de wandelgangen. Dat is goed zo.

I: Gaat het dan over de kinderen of over organisatorische zaken?

R7.2: Allebei, maar vooral over organisatorische zaken.

I: Op welke manier zou je de samenwerking met de plusklas leerkracht vorm willen geven?

R7.2: Ik weet niet aan wie het ligt. Maar ik wil wel meer weten over wat ze in de plusklas doen. Dan kan ik de kinderen daar tussendoor ook een vraag over stellen.

I: Er zijn theorieën die zeggen dat leerkrachten intervisiebijeenkomsten moeten organiseren om te spuien over de beste begeleidingswijze van meer- en hoogbegaafden. Wat zou jij daarvan vinden?

R7.2: Niet. Ik heb nu te veel op m'n bord. Ik doe aan coachingsvaardigheden en leergesprekken met kinderen, dat kan ik daarbij gebruiken.

I: Denk je wel dat het zinvol is?

R7.2: Ja, maar dan kan het een keer in een bouwvergadering en ook niet iedere 6 weken.

I: Ik heb geen vragen meer. Wil jij nog wat kwijt over dit onderwerp?

R7.2: Nee.

I: Bedankt voor je deelname aan het onderzoek.

Transcriptie interview leerkracht 7.3

Dit interview is op 16 maart 2017 om 12.15 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R7.3'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarin je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, de kennis die je over de onderwijsbehoeften van meer en hoogbegaafden hebt en over de wijze waarop je die leerlingen begeleidt. De resultaten heb ik hier liggen, die zal ik er misschien bij pakken. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij nodig hebt om de meer- en hoogbegaafden in de klas te kunnen begeleiden. Wanneer ik spreek over meer- en hoogbegaafden, heb ik het over de kinderen die recht hebben op een plekje in de plusklas.

R7.3: Dus de Acadin groep.

I: Ja. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om meer- en hoogbegaafden zo goed mogelijk te kunnen begeleiden?

R7.3: Ik denk dat er tijd voor moet zijn, tijd voor moet maken en werkzaamheden voor de hoogbegaafden of meer begaafden.

I: Welke werkzaamheden bedoel je?

R7.3: Activiteiten die ze kunnen doen, lessen, projecten. Dat daar binnen handbereik makkelijk tijd voor is. Bedoel je dat?

I: Oké, als jij als leerkracht tijd hebt en de benodigde materialen hebt, zijn dat voor jou de randvoorwaarden.

R7.3: En kennis hebben en de juiste vragen leren stellen is ook wel heel belangrijk. Hoe stel je de juiste leervragen.

I: Wat doe je momenteel al aan de begeleiding van de meer- en hoogbegaafden in jouw klas?

R7.3: Niet heel veel. Wat ik wel doe, is: ik geef ze de tijd om te werken. Het dagelijkse programma passen we aan voor hun. Ik loop langs en stel vragen aan ze. Maar dat zijn niet echte leervragen waarmee je in gesprek kunt gaan. Hoe gaat het nou? Waar denk je uit te komen? Nee, dat doen we niet.

I: Hoe ziet de differentiatie voor de meer- en hoogbegaafden eruit?

R7.3: Wat betreft het werk?

I: Ja en begeleiding van jou.

R7.3: Ze werken meestal in het plusprogramma. Dus dan hebben ze al compacte stof. Als ze klaar zijn, mogen ze aan Acadin werken. Maar we hebben wel afgesproken dat ze op vaste dagen, zoals vrijdag aan Acadin kunnen werken. Dan hebben ze vrijstelling van ander werk voor anderhalf uur of een uur om aan hun werkstuk te werken.

I: Dan heb je het over het werkstuk van Acadin?

R7.3: Ja.

I: Welke rol heb jij daar dan in? Want, je zegt net dat je het programma voor hen maakt en voor hen aanpast. Welke rol speel jij nog meer in hun begeleiding?

R7.3: Tijdens hun werkzaamheden vragen of er hulp nodig is. Dus tijdens dat uurtje dat ze aan de slag gaan, werken ze bij Erik op de kamer of bij mij in het lokaal. Dus dat is dichtbij, waar ik ook heel makkelijk vragen kan stellen.

I: Dus als zij een vraag hebben, bied jij je aan voor hulp.

R7.3: Ik bied me aan voor hulp en als zij een vraag hebben, kunnen zij die stellen.

I: Oké. Het zelfsturend leren past het best bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafden en in de vragenlijst heb je aangegeven dat je niet zo goed weet wat zelfsturend leren inhoudt.

Volgens het zelfsturend leren moet de leerkracht, leerlingen richting, ruimte en ruggeleuning bieden. Dit is vooral wanneer zij werken in Acadin. Is er nog een bepaalde begeleidingswijze die jij daarbij hanteert?

R7.3: Nee. Niet echt. Wat zei je dat zelfsturend leren was?

I: Richting, ruimte en ruggeleuning.

R7.3: Soms kijk ik weleens mee naar wat zij maken en daar stel ik vragen over, maar niet dat ik daar structureel over in gesprek ga. Ruimte die hebben ze met de tijd voor het uurtje Acadin en ruggeleuning is gewoon helpen als dat nodig is. Verder niet specifiek.

I: Kun je de leerlingen voldoende faciliteren?

R7.3: Met materiaal lukt dat wel, met ruimte ook. Maar ik denk vooral met leergesprekken met de leerlingen voeren. Van welke kant wil je op? En wat denk je? En wat wil je leren? En doelen stellen. Een hoofddoel. Dat denk ik nog niet. En misschien is dat ook een goede voor de leerlingen.

I: Wat bedoel je?

R7.3: We zijn nog maar net begonnen met Acadin, althans dit is het 2e jaar. Dat ze moeten weten hoe ze meer inhoud kunnen geven aan datgene dat ze onderzoeken. Om daar de juiste vragen voor te stellen.

I: En wat heb jij daarvoor nodig?

R7.3: De kennis om de juiste vragen te kunnen stellen. De ruimte kunnen we bieden. Een moment samen zitten en te praten over het project waarmee ze bezig zijn. Dat is het belangrijkste wat ik daarvoor nodig heb.

I: Dat is meteen de brug naar het volgende onderwerp. Dat is het stellen van hogere orde denkvragen volgens de Taxonomie van Bloom.

R7.3: Ja die kende ik niet. Dat was ook een van de vragen.

I: Dat klopt. Dat heb je inderdaad ook aangegeven in de vragenlijst. Deze vragen zijn nodig om kinderen kritisch te laten nadenken. Zijn er al een bepaald soort vragen die je de leerlingen stelt over hun werk?

R7.3: Vooral waarom vragen. 'Waarom heb je bepaalde keuzes hebben gemaakt? Waarom kies je hiervoor? En hoe?' Vooral de W en H vragen. Ik weet wel dat ik zo min mogelijk moet proberen om gesloten antwoorden te geven.

I: Dat jij gesloten antwoorden moet geven?

R7.3: Ja, dat gewoon, dat ik de vragen te afgebakend ga stellen waardoor ik ze niet de vrijheid geef om hun eigen richting op te gaan.

I: Je hebt net aangegeven dat je kennis mist op het gebied van stellen van vragen. Zijn er nog andere knelpunten die je ervaart bij de begeleiding van meer en hoogbegaafden?

R7.3: In het kiezen van een onderwerp is een kind vrij. Acadin is een grote kennisbak waar allerlei projecten staan waar ze de opdrachten kunnen uitkiezen. Op het moment dat ze daarmee bezig zijn, dat ze de juiste vragen krijgen van mij. Ik weet niet of het nodig is om een stapje daarvoor te maken om samen met het kind te bepalen welk onderwerp interessant is.

I: Dus dat je de leerlingen begeleidt bij het kiezen van een onderwerp.

R7.3: Ja en daarna het begeleiden bij het werken. De juiste vragen stellen, de juiste diepgang zien te krijgen in de antwoorden van de opdracht.

I: Zijn er nog dingen die je daarbij wil leren?

R7.3: Ik denk dat ik vooral inzicht moet hebben in de interesses van de leerlingen. Een kind moet wel interesse hebben in het onderwerp, wil het überhaupt met het onderwerp aan de slag gaan. Ik wil wel de mogelijkheid hebben om te kijken in Acadin om te weten wat het aanbod is. En ik wil weten hoe ik de juiste diepgang kan krijgen door het stellen van vragen.

I: Ik heb verder geen vragen meer over het onderdeel begeleiding. Zijn er misschien nog dingen die daarover kwijt wil?

R7.3: De begeleiding, nee.

I: Het volgende stukje gaat over de samenwerking met collega's. Je hebt in de vragenlijst aangegeven dat je soms wel en soms niet weet wat de kinderen in de plusklas doen. Hoe ervaar je de samenwerking met de plusklasleerkracht?

R7.3: Wat minder. Maar dat ligt ook aan mezelf. Je moet wel weten waar de kinderen mee bezig zijn. Dat kan ik de kinderen gaan vragen, dat doe ik ook niet altijd. Ik weet wel waar ze mee bezig zijn als ze aan de slag zijn met een onderwerp. In welk stadium ze zitten, weet ik niet.

I: Hoe ziet de samenwerking/communicatie tussen jou en de plusklasleerkracht eruit?

R7.3: Vooral mondelinge communicatie. Af en toe een gesprekje, maar niet structureel.

I: Een gesprekje waarover?

R7.3: Over hoe ze werken, hoe ver ze zijn met de opdracht of ze een presentatie moeten houden. Meer de basale dingen. Het is niet zo dat ik een discussie met K. houd.

I: En op welke manier zou je de samenwerking vorm willen geven? Wat kunnen jullie voor elkaar betekenen? Wat hebben jullie van elkaar nodig?

R7.3: Ik denk een makkelijk toegankelijk systeem voor de leerkrachten fijn is. Dan kan je op een eigen moment kijken wat het kind aan het doen is, hoe het project loopt en hoe de planning loopt.

I: Dus het gaat het over, dat jij middels het systeem in de computer wil weten hoe het project van de kinderen loopt.

R7.3: Ja, dat ik kan kijken wat hebben ze gedaan. Want dat kan je in 5 minuten even doen wanneer het mij uitkomt. Dan hoef je niet tijd vrij te maken om naar elkaar te gaan.

I: Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten iedere 6 weken moeten spuien over de begeleiding van meer- en hoogbegaafden. Wat zou jij ervan vinden om bij elkaar te komen met de bovenbouwleerkrachten hierover?

R7.3: Ik denk dat zou best wel handig zou zijn. Maar elke 6 weken is denk ik wel veel. Hoe lang werken de kinderen aan een project in Acadin?

I: 10 weken.

R7.3: Dat zou wel kunnen. Dan zo zo'n interview halverwege een project kunnen.

I: En als de interview gaat over het leren leren.

R7.3: Ik zou het wel heel handig vinden zo'n interview met leerkrachten en om het erover te hebben. Het moet wel een bepaalde inhoud hebben, iemand kan dan een minipresentatie houden of er kan een bepaald onderwerp centraal staan. Daar kunnen we dan over discussiëren.

I: Zijn er nog punten over dit onderzoeksonderwerp die niet aanbod zijn geweest, maar die je wel graag wil benoemen?

R7.3: Ja ik zou wel een uitbreiding willen van het hele pakket van wat ze kunnen doen. Ik hoor van andere scholen dat ze ook aan projecten werken als hele grote groep. Bijvoorbeeld zo'n LEGO League of filosoferen. Filosoferen ze al in de plusklas?

I: Ja, elke week en daarna werken ze aan de projecten. Je zei dat je meer wil dan de school nu heeft?

R7.3: Mijn zoontje heeft in zo'n plusgroep gezeten en hij kreeg een werkmap gericht op zijn interesses waarmee hij ook in de klas aan de slag kon. Dat zou ik wel fijn vinden. Ik denk dat de kinderen dat ook wel fijn vinden.

I: Oké. Bedankt voor je deelname aan het interview.

R7.3: Graag gedaan.

Transcriptie interview respondent 8.1

Dit interview is afgenomen op 22 maart 2017 om 13.15 uur. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R8.1'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarvan je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, kennis en begeleiding. Bij een aantal vragen pak ik de resultaten erbij. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij nodig hebt om de meer- en hoogbegaafden in jouw klas te kunnen begeleiden. Als ik het heb over de meer- en hoogbegaafden, bedoel ik de kinderen die recht hebben op een plekje in de plusklas. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om de meer- en hoogbegaafden in de klas te kunnen begeleiden?

R8.1: Een goed klassenmanagement. Het is voor mij en de kinderen die in het plusprogramma van de methode werken duidelijk wat zij moeten doen. Dit staat ook in de weektaak. Dat geeft mij overzicht. Met de kinderen die in de plusklas werken is dat wat lastiger, omdat zij ook in Acadin werken zonder dat de plusklasleerkracht daarbij is. Zij kijkt af en toe wel mee. Maar ik merk dat het er soms bij inschiet om de kinderen te begeleiden. Dat is organisatorisch haast onmogelijk. Ik heb in de klas best veel kinderen die ook mijn hulp nodig hebben of die er niet zo goed tegen kunnen als ik te lang met een ander groepje bezig ben. Dat vind ik wel heel jammer.

I: Jij zou dus graag de mogelijkheid willen om die kinderen ook te begeleiden?

R8.1: Ik wil de kinderen ook graag de tijd bieden die zij nodig hebben. Misschien ligt het aan deze groep, maar het zal ook zeker een stukje organisatie zijn. Het lukt nu wel om een extra instructie voor spelling in te roosteren, maar de begeleiding van de pluskinderen hangt er een beetje bij.

I: Zijn er nog andere randvoorwaarden waaraan voldaan moet worden?

R8.1: Ja, genoeg spullen. Soms zijn alle laptops in gebruik als de kinderen in Acadin willen werken. In de klas heb ik maar 2 computers die ook nodig zijn voor andere dingen. Daarom houdt het soms op. Dit is een essentieel onderdeel.

I: Wat doe je nu aan de begeleiding van meer- en hoogbegaafden in de klas?

R8.1: Ik heb altijd vaste momenten in de week waarbij ik met de pluskinderen van taal, rekenen en spelling ga zitten. Dit zijn ook vaak dezelfde kinderen. Dit doe ik aan de verlengde instructietafel of wanneer zij op de gang hebben gewerkt. Zij komen dan verantwoorden wat zij hebben gedaan. Dit gebeurt structureel. Ik laat ze veel zelf oplossen. Soms komen ze met vragen waarvan ik denk dat zij dat zelf kunnen uitzoeken. Bij de kinderen die nu zelfstandig werken in Acadin, ga ik wel langs en vraag ik waar ze mee bezig zijn. Maar ik zou dat graag als vast moment willen. Ik doe dat al wel meer dan eerst, maar het kan nog veel beter.

I: Hoe ziet de differentiatie er in jouw klas uit?

R8.1: Met spelling, lezen, rekenen en taal heb ik de basisgroep, de instructieafhankelijke groep en de instructie onafhankelijke groep. De kinderen hebben ook op hun eigen niveau extra werk. De pluskinderen maken dit of zij werken aan Acadin. Het gedifferentieerd werken wordt binnen de methode Staal wel makkelijker gemaakt.

I: Welke rol speel jij in de begeleiding van de meer- en hoogbegaafden?

R8.1: Ik laat de pluskinderen veel zelfstandig werken. Aan het eind van de week moeten ze aan mij komen laten zien wat zij gedaan hebben.

I: Wanneer de kinderen werken in Acadin, werken zij zelfsturend. De leerkracht moet hier ruimte, richting en ruggeleuning bieden. Hoe begeleid jij de kinderen bij het zelfsturend leren?

R8.1: De kinderen zitten dan meestal op de gang. Ik zorg ervoor dat ik ook daar langsloop. Dan vraag ik of de kinderen vooruit kunnen. Dat is een hele oppervlakkige vraag. Maar het ligt aan de tijd en mogelijkheid die ik heb om op de gang te blijven. Ik vraag de kinderen ook naar hun plannen, welke volgende stappen ze willen zetten, welke stappen ze al hebben gezet. Ik probeer dan meer in de diepte te gaan.

I: Met de taxonomie van Bloom kan je de kinderen stimuleren om kritisch te denken. Je hebt in de vragenlijst aangegeven dat je 'soms wel/soms niet' weet wat de taxonomie van Bloom inhoudt.

R8.1: Dat ligt heel erg aan het onderwerp, de klassensituatie, aan de ICT-spullen. Ik weet vaak wel hoe het moet, maar heb de rust niet om ervoor te gaan zitten. Ik wil het wel anders, maar dat vind ik moeilijk.

I: Wat voor soort vragen stel je als je met de kinderen in gesprek bent?

R8.1: Bijvoorbeeld 'Wat is je volgende stap? Waarom is dat jouw volgende stap?' Als ze op onderzoek uit zijn naar iets. Vraag ik hen naar het proces dat ze gaan doorlopen. 'Hoe ziet de weg eruit? Wat ga je eerst doen? Wat heb je nodig om die stappen te nemen? Heb je de stappen gevolgd?'

I: Vind je dat je genoeg kennis hebt over meer- en hoogbegaafden om hen te kunnen begeleiden?

R8.1: Ik denk wel dat ik ze kan begeleiden in de basis. Als het gaat over de onderzoekende houding stimuleren, heb ik de kennis niet paraat. Dat zit niet echt in mijn systeem, bijvoorbeeld als ze in Acadin werken. Ik wil ook weten hoe ik de kinderen verder kan helpen als ze daarin werken.

I: Zijn er nog andere knelpunten die je in de dagelijkse praktijk ervaart?

R8.1: Ik heb er in dit gesprek al een aantal genoemd. De plek waar de kinderen kunnen zitten, de ICT-middelen die ze nodig hebben, de tijd die ik moet hebben om ze te begeleiden. Dit zijn de drie basisdingen die ik moeilijk vind.

I: Oké. Zijn er nog dingen die je wil leren als het gaat om de begeleiding van de kinderen?

R8.1: Ik denk dat ik altijd kan blijven leren. En de kinderen leggen soms de lat niet zo hoog voor zichzelf en zijn snel tevreden. Ik wil wel leren hoe ik de juiste vragen kan stellen om tot de juiste stappen te komen.

I: Zou de plusklasleerkracht iets voor jou kunnen betekenen?

R8.1: Ik vind dat zij het heel goed doet. Toen de plusklas leerkracht in de klas kwam om te kijken naar de presentaties, merkte ik dat zij met haar vraagstellingen meer de diepte in gaat. Zij is hierin een goed voorbeeld. Ik denk dat zij in de klassen moet blijven komen. Misschien ook meer overlegmomenten over de kinderen die bij haar werken. Ik weet wel dat het heel lastig is, omdat iedereen het druk heeft. Ik denk wel dat dat heel waardevol zal zijn. Dan kan zij ook haar ervaringen van die kinderen delen.

I: Hoe ervaar je de samenwerking met de plusklasleerkracht?

R8.1: Heel goed. Mijn kinderen zitten nu niet in de plusklas. Maar als de kinderen vragen hebben, mogen zij wel naar de plusklasleerkracht. Ze is heel flexibel. Ik zou meer willen zien van hoe zij werkt met de kinderen.

I: Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten om de 6 weken intervisiebijeenkomsten moeten organiseren om samen te spuien over de beste begeleidingswijze van meer- en hoogbegaafden. Wat zou jij daarvan vinden?

R8.1: Dan zou ik het wel als een onderdeel van de bouwvergadering willen zien dat elke keer weer terugkomt. Anders wordt het wel erg veel. Ik vind het wel belangrijk. Want ik denk dat wij veel van elkaar kunnen leren.

I: Ik heb geen vragen meer. Heb jij nog punten die je wil benoemen die van belang zijn voor dit onderzoek?

R8.1: Nee.

I: Bedankt voor je deelname aan het onderzoek.

Transcriptie interview respondent 8.2

Dit interview is op 20 maart 2017 om 15.15 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R8.2'.

I: Vorige week heb je een vragenlijst ingevuld. Daarin kon je van een aantal stellingen aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, kennis en begeleidingswijze. De resultaten zal ik er bij een aantal vragen bij pakken. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij nodig hebt om meer- en hoogbegaafden te begeleiden in de klas. Als ik het heb over meer- en hoogbegaafden dan bedoel ik de kinderen die in de plusklas zitten of hebben gezeten. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om meer- en hoogbegaafden zo goed mogelijk te begeleiden?

R8.2: Tijd inplannen. Een dag zit al erg vol, dan vind ik het lastig om ook tijd te vinden voor deze kinderen. Ik plan het wel in, maar kom er vaak niet aan toe.

I: Tijd om de kinderen te begeleiden of tijd voor de kinderen?

R8.2: Beide. De kinderen hebben veel plustaken, zij vinden het lastig om het werk binnen de tijd af te hebben. Dit heb ik al veranderd. Deze kinderen mogen eerst het pluswerk maken en daarna het reguliere werk. Dat vinden zij veel fijner werken. Ze hebben dan bijna geen tijd meer om te werken in Acadin. Ook denk ik er niet zo veel aan en vind ik het lastig om tijd te vinden om de kinderen te begeleiden.

I: Zijn er nog andere randvoorwaarden waaraan voldaan moet worden?

R8.2: Er is genoeg passende leerstof, daar ligt het niet aan. En over Acadin weet ik niet zoveel.

I: Wat doe je momenteel aan de begeleiding van meer- en hoogbegaafden in de groep?

R8.2: Ik probeer minimaal 1 keer per week met deze kinderen aan tafel te zitten en te kijken naar wat zij hebben gedaan en waar zij tegenaan lopen. Meestal gaat het goed. Deze kinderen zijn heel zelfstandig.

I: Zijn er nog andere manieren hoe jij de differentiatie vormgeeft, behalve dan je net al genoemd hebt?

R8.2: Tijdens het rekenen werken wij niet meer met de boeken van de methode, maar alleen met de doelen. Daarin moeten de kinderen zichzelf uitdagen, maar ik daag hen ook uit. Ik stel hogere eisen aan hen dan aan de andere kinderen.

I: Kan je misschien een voorbeeld noemen?

R8.2: Vandaag waren wij bezig met grote getallen. Voor hen zijn de getallen nog groter. Ik verwacht van hen meer dan van de kinderen die in een maatschrift werken. Zij moeten verder kijken en meer op onderzoek uitgaan.

I: Welke rol heb jij daarin?

R8.2: Ik vraag aan de leerlingen wat zij aan het doen zijn en waarin zij hulp nodig hebben. Ik probeer ze door vragen te stellen verder te laten denken dan waar zij mee bezig zijn.

I: Wat voor soort vragen stel je?

R8.2: Een voorbeeld van vandaag. De kinderen gingen onderzoeken hoeveel tafels er in de school zijn. De kinderen zeiden dat ze alle klassen rondgaan om de tafels te tellen. Ik vraag hen dan hoe ze het anders aan kunnen pakken. 'Hoe kan je dat onderzoek groter maken of wat denk je dat het antwoord zal zijn?' De kinderen bedachten hoeveel kinderen er op school zitten en kwamen op 400. Zij zagen in dat 400 niet een groot getal is. 'Als je dezelfde soort opdracht doet met grote getallen waar kom je dan op uit?' Zij realiseerden zich dat zij hier veel meer informatie voor nodig hebben als ze het bijvoorbeeld hebben over heel Nederland of de wereld. Zo laat ik ze zelf verder denken.

I: Mooi voorbeeld. Het zelfsturend leren past het best bij meer- en hoogbegaafden. Dat is wanneer zij werken in Acadin, maar ook wanneer zij werken aan zo'n rekenopdracht die jij de leerlingen geeft. Dan gaan de leerlingen zelf onderzoeken. In de vragenlijst heb je aangegeven dat je 'soms wel/soms niet' weet wat het zelfsturend leren inhoudt en 'vaak niet' weet hoe je de leerlingen hierbij kan begeleiden. Welke rol neem jij aan als de kinderen zelfsturend leren?

R8.2: Ik ben nu bezig met een cursus over de onderzoekende houding van kinderen tijdens het rekenen. Daar ben ik me meer in aan het verdiepen. Ik probeer de kinderen door te laten denken door vragen te blijven stellen. Ik wil wel graag dat de ideeën van kinderen komen en dat zij naar oplossingen gaan zoeken.

I: Daarbij stelt het stellen van hogere orde denkvragen. Je hebt in de vragenlijst aangegeven dat je weet wat de taxonomie van Bloom inhoudt, maar dat je niet weet wat voor soort vragen je aan de leerlingen kan stellen. Heb je weleens hogere orde denkvragen gesteld aan leerlingen?

R8.2: Niet bewust. Ik ben daar nu vooral met rekenen mee bezig ben, maar het kan bij veel meer. Ik moet dat bewuster doen. Ik krijg vandaag wel van een observant terug dat ik goede vragen kan stellen. Ik ben er een beetje bang voor dat ik suggestieve vragen stel of dat ik te snel het antwoord wil geven.

I: Vind je dat genoeg kennis hebt over meer- en hoogbegaafden om hen zo goed mogelijk te begeleiden?

R8.2: Ik denk dat het altijd meer kan.

I: Ervaar je in de dagelijkse praktijk knelpunten?

R8.2: Nu niet echt. Ik heb een keer een kind in de klas gehad met een hoog IQ en extreem laag scoorde. Daarvan wist ik niet wat ik daarmee kon.

I: Zijn er dingen die je wil leren om de meer- en hoogbegaafde kinderen bij jou in de klas beter te begeleiden?

R8.2: Waar ik nu al mee bezig ben. Dus hoe ik de kinderen naar een hoger niveau kan tillen.

I: Oké. Kan de plusklas leerkracht iets voor jou betekenen?

R8.2: Ik zou het fijn vinden om met de plusklasleerkracht te kijken naar hoe het programma Acadin werkt.

I: Het laatste deel van het interview gaat over de samenwerking met de plusklasleerkracht. Hoe ervaar je de samenwerking met de plusklasleerkracht?

R8.2: Dat is al beter dan hoe het eerst was. Wij krijgen nu een stukje voor het rapport door en de leerkracht is erbij als er gepresenteerd wordt. Dan hoor ik ook wat zij van dingen vindt. Er is geen overleg over hoe het gaat met de kinderen. Daar moet ik zelf wat actiever in zijn.

I: Op welke manier zou je de samenwerking tussen jou en de plusklasleerkracht vorm willen geven.

R8.2: Door bijvoorbeeld een gesprekje over hoe het gaat met de leerlingen. Dan weten we van elkaar waar wij tegenaan lopen in de begeleiding van deze kinderen.

I: Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten om de 6 weken intervisiebijeenkomsten organiseren over de beste begeleidingswijze. Wat zou jij daarvan vinden?

R8.2: Dat zou ik wel goed vinden. Bijvoorbeeld in een bouwoverleg.

I: Ik heb geen vragen meer. Heb jij nog punten over dit onderwerp die je wil benoemen?

R8.2: Ik denk nooit dat ik ergens genoeg van weet. Ook over dit onderwerp. Onbewust doe ik echt al veel, ik spreek het kind aan op een manier dat bij hen past. Ik vind het wel lastig om echt tijd te maken. Die tijd moet er wel zijn.

I: Bedankt voor het delen van jouw ervaringen.

Bijlage 12: Interviews markeringen informatie per deelvraag

Transcriptie interview respondent 5.1

Dit interview is op 16 maart 2017 om 15.15 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R5.1'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarbij je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, jouw kennis en de wijze waarop je de meer- en hoogbegaafden begeleidt. De resultaten daarvan heb ik hier liggen. Bij een aantal vragen zal ik die erbij pakken. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij nodig hebt om de meer- en hoogbegaafden in de klas te begeleiden. Wanneer ik spreek over meer- en hoogbegaafden, heb ik het over de kinderen die in aanmerking komen voor de plusklas.

R5.1: Oké. Dat is wel een goeie.

I: Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om meer en hoogbegaafden zo goed mogelijk te kunnen begeleiden?

R5.1: Wat ik dan nodig heb als leerkracht bedoel je?

I: Ja

R5.1: Waar ik nu tegenaan loop is de tijd. Ik heb tijd nodig of mankracht om mijn basisgroep op te vangen, zodat ik een moment heb met hen. Daarnaast moet je ook over kennis beschikken om de juiste vragen te kunnen stellen en om tegemoet te kunnen komen aan die kinderen. Aan de ene kant denk ik dus tijd en aan de andere kant kennis. In mijn geval mis ik die.

I: Hoe geef jij nu de differentiatie vorm binnen jouw groep?

R5.1: Uhm. Nu krijgen zij een verkorte instructie en verkort werk eigenlijk. Er worden stukjes geschrapt voor ze en daarnaast hebben ze hun pluswerk waar ik 1 keer in de week met hun naar ga kijken. Zij doen al veel zelfstandig.

I: Als zij dan zelfstandig aan het werk zijn. Wat doe jij dan nog voor hen?

R5.1: Ik heb hier een structurele ronde. Deze geldt voor iedereen. De plusgroep gaat als eerst aan het werk, dan de basisgroep en dan de verlengde instructiegroep. Zodra iedereen aan het werk is, begint mijn rond. Dan ga ik ook langs de meer begaafde leerlingen. Maar als zij zeggen: 'ik snap het niet', ga ik het niet klakkeloos uitleggen. Dat is misschien wat jij bedoelt. Ik ga meer met hen in gesprek. Ik zet ze meer aan het denken.

I: Wat voor soort vragen stel je dan?

R5.1: Ik begin altijd met: 'heb je het goed gelezen?' Want ze zijn hier makkelijk uitgevallen en slordig. Vaak deel ik de opdracht op in stappen. Dan kijken we per stukje, wat moeten we als eerste doen. De opdrachten zijn vaak wat groter, vooral bij rekenen. Als ze de start hebben gemaakt, komen ze er wel. Ze lopen dan vast, omdat ze te snel willen gaan. Het komt neer op samen lezen en een hint geven. En 'wat nou als je dit doet?' Soms zeg ik het verkeerde en soms stuur ik ze wel de goede richting op. Dan komen ze erachter wat wel of niet moet.

I: Zelfsturend leren past het best bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen. In de vragenlijst heb je aangegeven dat je niet weet wat zelfsturend leren inhoudt. Dat is wanneer zij werken in Acadin. Dan bepalen zij hun eigen stappen in Acadin. Het is daarbij belangrijk dat de leerkracht daarin ruimte, richting en ruggeleuning biedt. Hoe begeleid jij de leerlingen wanneer zij zelfsturend leren?

R5.1: Gaat het over mij of over K.?

I: Over jou.

R5.1: In mijn tijd zitten ze niet aan Acadin. Ze werken maar 1 keer per week in Acadin. Ik weet ook niet of dat dat moet.

I: Is dat dan wanneer zij in de plusklas zitten?

R5.1: Ja.

I: Buiten die tijd werken zij in de klas niet aan Acadin.

R5.1: Nee.

I: Weet jij hoe je de leerlingen kan begeleiden bij het zelfsturend leren?

R5.1: Nee. In het geval van Acadin niet. Ik weet daar niets van. De plusklas is een los stukje. Daar gaan ze heen en komen ze van terug. Ik krijg terugkoppeling, omdat ik die aan de leerkracht van de plusklas vraag. En wat ik hoor van de kinderen.

I: Het stellen van hogere orde denkvragen draagt bij aan de kritische houding van meer- en hoogbegaafde leerlingen. In de vragenlijst heb je aangegeven 'soms wel en soms niet' weet wat de taxonomie van Bloom inhoudt. En vaak niet weet hoe je deze in kan zetten. Kun je vertellen wat voor soort vragen je de leerlingen stelt als je hen begeleidt tijdens het zelfstandig werken?

R5.1: Ik vind dat een beetje lastig om te zeggen. Het zijn geen vragen waarin ik ze iets wil voorkauwen. Ik kan niet echt een voorbeeld noemen.

I: Dus je zet ze wel aan het denken met jouw vragen?

R5.1: Liever wel. Ik ga de leerlingen niets voorkauwen, ik zet ze liever aan het denken.

I: Vind je dat je genoeg kennis hebt over de meer- en hoogbegaafden om hen zo goed mogelijk te kunnen begeleiden?

R5.1: Nee.

I: Welke knelpunten ervaar je dagelijks?

R5.1: Wat ik al zei aan het begin van dit gesprek: 'kennis'. Ik denk dat je veel kan doen met begeleiding in weinig tijd, maar ik weet niet hoe ik moet begeleiden. Dat doe ik nu op gevoel. Daardoor is het niet efficiënt en heb ik meer tijd nodig die ik eigenlijk niet heb.

I: Wat zou je daar specifiek bij willen leren?

R5.1: Die vragen. Wat voor vragen kan ik stellen en wat ik van ze kan verwachten. Ik verwacht wel dat ze preciezer zijn, maar dat zijn ze niet. Ligt het aan mij of ligt het aan hen.

I: Oké meer gericht op de vragen die je meer- en hoogbegaafden kan stellen.

R5.1: Ja.

I: Zou de plusklasleerkracht iets voor jou kunnen betekenen?

R5.1: Ik denk het wel. Ik weet niet in welke vorm. We koppelen weleens wat terug naar elkaar, maar dat gaat dan over de leerling. Niet zozeer over de kennis die zij daar toepast. Ik denk wel dat ik daar veel uit zou kunnen halen.

I: Hoe ervaar jij de samenwerking nu?

R5.1: Wel prima. Ik moet zeggen dat ik de dingen die ik weet, weet omdat ik ernaar vraag. Ik wist eerst bijvoorbeeld helemaal niet wat zij gingen doen. De plusklas leerkracht is ook mij duo collega van deze groep, dus de drempel om iets te vragen is laag. Maar ik weet niet wat er van mij verwacht word. Ik heb er ook niet aan gedacht om dat te vragen.

I: Hoe zou jij een optimale samenwerking willen zien?

R5.1: Het is nu goed. Maar ik zou meer willen weten over wat de kinderen daar doen en ik zou tips willen krijgen voor de dagelijkse praktijk in de reguliere klas. In een evaluatiegesprek voor of na een blok.

I: Een van de dingen die theorieën aangeven, is om iedere 6 weken intervisie bijeenkomsten te organiseren waarbij leerkrachten bij elkaar zitten en eventueel de plusklasleerkracht als expert. Wat zou je daarvan vinden?

R5.1: Dat zou ik goed vinden. Ik mis nu de kennis. De plusklas staat voor mij nu los, terwijl dat wat mij betreft meer uitgedruppeld mag worden over de basisklas. De kinderen hebben hier tijd over. Als ik had geweten dat de kinderen ook aan Acadin in de klas konden werken, zou dat heel mooi zijn. Er ligt wel een kans.

I: Ik heb geen vragen meer. Zijn er nog dingen die jij wil benoemen over dit onderwerp?

R5.1: Nee.

I: Oké. Dank je wel voor dit interview.

Transcriptie interview respondent 5.2

Dit interview is op 21 maart 2017 om 15.15 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R5.2'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarvan je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, kennis die je hebt en over de begeleidingswijze van meer- en hoogbegaafden. De resultaten zal ik er bij een aantal vragen bij pakken. Het doel van dit interview is informatie van jou krijgen over wat jij nodig hebt om meer- en hoogbegaafden zo goed mogelijk te kunnen begeleiden. Als ik het heb over meer- en hoogbegaafden heb ik het over de kinderen die deel mogen nemen aan de plusklas. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om meer- en hoogbegaafden in de klas zo goed mogelijk te kunnen begeleiden?

R5.2: Ruimte, een extra ruimte waar de kinderen kunnen werken. Tijd, in een klas van 30 kinderen vind ik het ingewikkeld om hen tijd te geven. Ik ben geneigd om meer de zwakkere leerlingen te helpen. Expertise, ik weet niet altijd hoe ik de kinderen kan helpen bijvoorbeeld met het plusschrift van rekenen.

I: Dus tijd, ruimte en expertise. Bedoel je dan de expertise op het gebied van begeleiden of de opdrachten?

R5.2: Ik denk het begeleiden. De opdrachten zijn soms ingewikkeld. Ik denk dat als ik beter weet hoe de opdrachten in elkaar zitten, dat ik de kinderen dan ook beter kan begeleiden. Misschien is er wel een speciale manier van begeleiden. Bijvoorbeeld hoe ik vragen kan stellen aan leerlingen.

I: Wat doe je momenteel aan de begeleiding van meer- en hoogbegaafden in jouw groep?

R5.2: Zij werken allemaal op een eigen lijn. Ik zorg ervoor dat zij een plusschrift hebben en dat ik regelmatig met hen ga zitten. Om samen na te kijken en om na te gaan wat zij wel of niet hebben begrepen.

I: Hoe vaak is regelmatig?

R5.2: 1 keer in de week of 1 keer in de 2 weken. De kinderen doen heel veel zelf. Ze mogen ook dingen op de computer opzoeken of de rekenspellen die ze kennen op de computer doen.

I: Hoe ziet de differentiatie er in jouw klas uit?

R5.2: Bij spelling en rekenen zijn er 3 niveaus. In het instructieonafhankelijk niveau zit ook nog een niveau. Er zijn kinderen die het minst maken, kinderen die het gemiddelde maken, kinderen die net geen plusniveau hebben, zij maken ook een extra gedeelte en dan zijn er nog de pluskinderen.

I: Welke rol speel jij in hun begeleiding?

R5.2: Ze kunnen bij mij komen als zij vragen hebben. Ik zorg ervoor dat de spullen klaarliggen, bijvoorbeeld dat KIEN gekopieerd is, zodat zij daarmee aan de slag kunnen. Ik kijk of zij in een plusschrift kunnen werken als dat nodig is. Bij sommige opgaven moeten de kinderen gewoon meedoen. De overgang van groep 4 naar groep 5 is best groot. Zij moeten bij de instructielessen meedoen en bij de zelfstandige lessen mogen ze zelf de keus maken of zij de instructie willen volgen. En ik kijk samen met hen de plusschriften na.

I: Het zelfsturend leren past het best bij meer- en hoogbegaafde kinderen. Dat is wanneer zij werken in Acadin. Hoe begeleid jij de kinderen hierbij?

R5.2: Niet. Dat krijgen zij in groep 5 voor het eerst. Er is ook maar 1 groepje die dat doet. Zij gaan daar op woensdag zelf naartoe. Er is daar heel soms tijd voor, maar dan krijgen ze geen hulp van mij. Zij werken daar dan zelfstandig aan.

I: Met het stellen van hogere orde denkvragen stimuleer je het kritische denkvermogen van kinderen. Je hebt in de vragenlijst aangegeven dat je niet weet wat de taxonomie van Bloom is. Kan je aangeven wat voor vragen je stelt als de kinderen bezig zijn met een project?

R5.2: Ik vind de manier van vragen stellen best lastig, omdat de kinderen zelf al best veel weten. Ik ben geneigd om gesloten vragen te stellen, dus hier probeer ik al wat meer op te letten. Ik toon wel interesse in de kinderen. Dat probeer ik door zoveel mogelijk open vragen te stellen om erachter te komen hoe ver ze zijn en wat zij kunnen. Soms vraag ik hen ook wat ze nodig hebben van mij.

I: Vind je dat je genoeg kennis hebt van meer- en hoogbegaafden om hen in de klas te kunnen begeleiden?

R5.2: Zeker niet. Ik vind eigenlijk dat het niet kan met 30 kinderen in de klas. Ze werken op zoveel verschillende niveaus. Ik merk dat ik op verschillende gebieden tekortschiet.

I: Je zegt nu dus dat het met 2 handen niet lukt om iedereen genoeg te kunnen helpen.

R5.2: Precies. Vorig jaar had ik een stagiaire die een hele dag les moest geven. Toen was het makkelijker om tussendoor groepjes mee te nemen om hen te begeleiden.

I: Zijn er nog andere knelpunten die je ervaart?

R5.2: Ik wil graag leren hoe ik de kinderen met de vraagstelling beter kan uitdagen.

I: Kan de plusklas leerkracht iets voor jou betekenen?

R5.2: Dat denk ik wel. Zij heeft al heel veel expertise.

I: Hoe zie je dat voor je?

R5.2: Ik zou het fijn vinden om een keer te kijken wat zij precies doet. De kinderen komen altijd enthousiast terug en maken mooie presentaties. Ik vind het leuk om een keer in groepsverband te zien wat ze precies doen.

I: We gaan nu naar het laatste deel van het interview. Dit gaat over de samenwerking met collega's. Je hebt net gezegd dat je niet precies weet wat de kinderen in de plusklas doen. Hoe ervaar je de samenwerking met de plusklas leerkracht?

R5.2: Dat is bij ons een beetje anders, omdat zij voor 1 dag in de week mijn groep draait. Dus ze kent de kinderen al. Maar ik weet niet wat zij in de plusklas doet. Zij schrijft wel een stukje voor op het rapport. Ik heb eigenlijk niet echt zicht op wat de kinderen in de plusklas doen.

I: Op welke manier zou jij de samenwerking vorm willen geven?

R5.2: Misschien kan zij tips geven over hoe ik de kinderen verder kan helpen in de klas. En over waar zij mee bezig zijn en hoe ik ze daarbij verder kan helpen. Ik denk wel dat er in groep 5 minder ruimte voor is dan in hogere klassen. De kinderen in mijn klas zijn ook al wel toe aan iets extra's. In de hogere groepen zijn de kinderen zelfstandiger en kunnen ze daar zelf mee aan de slag. De kinderen bij mij hebben al wel geleerd om zelfstandig een laptop te pakken en hoe dat opgestart moet worden.

I: Hoe zouden jij en de plusklasleerkracht met elkaar kunnen samenwerken om de kinderen te helpen?

R5.2: Dat we de kinderen een keer bespreken. Niet pas aan het eind van het project, maar ook tussendoor. Dat kan ze ook zeggen waarin ik de kinderen nog kan stimuleren.

I: Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten elke 6 weken bij elkaar kunnen zitten voor een intervisiebijeenkomst. Dan staat de begeleiding van meer- en hoogbegaafden op de agenda. Wat zou jij daarvan vinden?

R5.2: Goed. Maar daar moet ik ook weer tijd voor vinden. Er moet al zoveel, maar er is geen tijd voor. Eigenlijk moet het gewoon, ik zou er voor open staan. Wel in mijn achterhoofd dat dit er weer bijkomt.

I: Ik heb geen vragen meer. Wil jij nog dingen benoemen?

R5.2: Het is niet de bedoeling dat de meer- en hoogbegaafden zich gaan vervelen of onder gaan presteren. Daarvoor is het van belang dat je weet wanneer een kind meer- of hoogbegaafd is. Ik denk dat ik daar te weinig van af weet. Ik had vorig jaar een meisje in de klas, waarvan ik zeker weet dat ze hoogbegaafd is, maar ze kwam nooit aan haar pluswerk toe. Het is ook best lastig om dan te weten wat ik moet doen. Het durven loslaten vind ik ook best lastig als leerkracht, omdat ik er te weinig vanaf weet.

I: Oké. Bedankt voor je deelname aan het onderzoek.

Transcriptie interview respondent 6.1

Dit interview is op 20 maart 2017 om 12.15 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R6.1'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarin je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, de kennis die je van meer- en hoogbegaafden hebt en over de wijze waarop je deze leerlingen begeleidt. De resultaten van deze vragenlijst zal ik er bij een aantal vragen bij pakken. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij als leerkracht nodig hebt om deze kinderen te kunnen begeleiden. Als ik het heb over meer- en hoogbegaafden bedoel ik de leerlingen die in de plusklas zitten of hebben gezeten. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om meer- en hoogbegaafden te kunnen begeleiden in de klas?

R6.1: Er moet voldoende plusmateriaal aanwezig zijn. Ik denk dat het belangrijk is dat je als leerkracht de basisstof kunt compacten en daaruit kunt halen wat de leerlingen wel moeten maken. Het is ook belangrijk om regelmatig in gesprek te gaan met die kinderen over wat ze missen en hoe het gaat. Hun werk moet ook goed gecontroleerd worden, vooral bij die kinderen zie ik dat zij vaak snel werken en dingen over het hoofd zien die ze eigenlijk wel weten. Je moet ook kunnen doorvragen als ze aan het werk zijn. Je moet verdiepingsvragen kunnen stellen.

I: Je hebt al een aantal voorbeelden gegeven. Hoe ziet de differentiatie er in de klas precies uit?

R6.1: Ik werk met 3 niveaus in de klas. Het instructieafhankelijk niveau, het basisniveau en het instructie onafhankelijk niveau. De meer- en hoogbegaafden zitten in het instructie onafhankelijk niveau. Daarnaast hebben zij een aangepast programma. Zij hoeven niet mee te doen met de instructies. Voor deze kinderen staat in het groepsplan wat zij naast de dingen voor de instructie onafhankelijke groep moeten doen of juist niet hoeven te doen. Bijvoorbeeld bij spelling hoeven zij niet alle dictees mee te doen en zij hoeven niet alle basisopdrachten te maken. Zij moeten dan werken in het plusschrift voor spelling.

I: Welke rol speel jij daarin?

R6.1: Ik bespreek 2 keer per week met hen het programma, wat zij moeten maken en op welke momenten zij in de klas moeten zijn. Zij weten dan wanneer zij aan Acadin kunnen werken.

I: Tijdens Acadin werken de kinderen zelfsturend. Dat past het best bij meer- en hoogbegaafde leerlingen. Hoe begeleid jij de kinderen tijdens het zelfsturend leren?

R6.1: Dat is lastig, omdat ik dan bezig ben met de rest van de klas en de kinderen verder weg zitten. Ik laat de kinderen van te voren bij mij komen om te kijken wat er gemaakt moet worden. Wanneer zij zelfsturend aan de slag gaan, loop ik naar ze toe om te kijken of het allemaal lukt. Ik probeer wel 1 keer in de week met de kinderen te bespreken waar zij mee bezig zijn met Acadin. Dan kan ik hier meer verdieping in geven.

I: Hoe ziet zo'n gesprek er dan uit?

R6.1: De kinderen leggen mij het onderwerp voor waarmee ze bezig zijn. Als eerst vraag ik naar hun leervraag. Als die goed in elkaar zit, komen vaak vanzelf de verdiepende vragen. 'Over welk onderwerp binnen je leervraag wil je informatie opzoeken? Hoe ga je die informatie opzoeken? Wat wil je dat de klas daarover weet, nadat je dit gepresenteerd hebt?' Ik vraag ook of de manier waarop zij presenteren begrijpelijke taal is voor de kinderen in de klas. Dat vraagt van de pluskinderen zich verplaatsen in kinderen van de klas. Zij moeten door hebben dat de kinderen in de klas anders denken dan zij.

I: Oké. Kan jij de kinderen voldoende faciliteren als de kinderen in Acadin werken?

R6.1: Als ik een stagiaire heb wel, maar als ik de klas alleen moet draaien, kom ik soms tijd te kort. Ik probeer zo'n overleg wel te plannen op een moment wanneer de rest van de klas mij niet nodig heeft. Want tijdens het zelfstandig werken, zijn er al groepjes die extra begeleiding nodig hebben.

I: Het stellen van hogere orde denkvragen draagt bij aan de kritische houding van meer- en hoogbegaafde leerlingen. Je hebt aangegeven dat je niet weet wat de Taxonomie van Bloom inhoudt. Wat voor soort vragen stel je de leerlingen wanneer de kinderen zelfstandig werken aan een opdracht? Of wanneer zij er niet uitkomen?

R6.1: Ik vraag als eerst of zij goed gelezen hebben. Vaak wijs ik hen op bepaalde woorden die de opdrachten verduidelijken. Ik vraag hen wat zij denken dat daarmee bedoeld wordt. Tijdens het rekenen vraag ik hen naar verschillende rekenstrategieën die ze toepassen. Ik vind het lastig om vragen te stellen die bij hun denkwijze passen. Ik probeer hen wel vragen te stellen die hen aan het denken zetten, zonder dat ik daarbij het antwoord geef. Ik probeer ze wel te sturen richting een bepaalde strategie of een bepaalde denkwijze die in de opdracht gevraagd wordt.

I: Wat voor soort vragen stel je als de kinderen werken in Acadin?

R6.1: Verdiepingsvragen op het onderwerp. Voornamelijk richting hun eigen leervraag. Die leervraag stellen zij vaak heel uitgebreid. Ik help hen bij het concreter maken van hun onderwerp. Dat doe ik door vragen te stellen over wat zij vooral willen leren. Ik stel ook vragen om het inlevingsvermogen beter te ontwikkelen.

I: Vind je dat je genoeg kennis hebt over meer- en hoogbegaafden om hen zo goed mogelijk te kunnen begeleiden?

R6.1: Ik heb wel de basiskennis, maar het kan altijd beter.

I: Zijn er knelpunten die je nu ervaart in de dagelijkse praktijk?

R6.1: Niet specifiek. Ik merk soms wel dat ik op het gebied van rekenen het naslagwerk erbij moet pakken om te kijken wat er bedoeld wordt. Omdat ik meer bezig ben met het basisniveau en instructieafhankelijk niveau, zit het instructie onafhankelijk niveau niet goed in mijn hoofd. Ik zou willen dat het instructie onafhankelijk niveau wat meer op de voorgrond zou liggen.

I: Wat zou je nog graag willen leren?

R6.1: Ik wil graag leren hoe ik de aandacht tussen de meer- en hoogbegaafden en de instructie afhankelijke groep evenwichtig kan verdelen. Ik ben hierbij op zoek naar een organisatievorm om nog beter tegemoet te kunnen komen aan de meer- en hoogbegaafden. Mijn tijd gaat nu vaak naar het helpen van de instructie afhankelijke groep.

I: Oké. Het laatste deel van het interview gaat over het samenwerken met collega's. In de vragenlijst heb je aangegeven dat je 'vaak wel' weet wat de kinderen doen in de plusklas. Hoe ervaar jij de samenwerking met de plusklasleerkracht?

R6.1: Goed. Ik kan altijd bij haar aankloppen voor meer informatie. Ik ga ook zelf naar haar toe, omdat ik wil weten wat de kinderen doen.

I: Hoe zou jouw ideaalbeeld eruitzien met de samenwerking tussen jou en de plusklas leerkracht?

R6.1: Het is een idee om een soort heen-en-weer-schriftje te gebruiken. Daarin kunnen de plusklas leerkracht en ik opschrijven waar de kinderen mee bezig zijn en waar zij hulp bij nodig hebben. Dan weet de plusklas leerkracht op woensdag hoe ver de leerlingen zijn en op vrijdag kan ik hen daarbij helpen in mijn begeleidingstijd.

I: Wat kan de plusklas leerkracht voor jou betekenen om de begeleiding van de meer- en hoogbegaafden?

R6.1: Wat ik net al zei. Als we elkaar blijven informeren, ben ik op de hoogte en weet ik hoe ik de kinderen het best kan begeleiden. De plusklas leerkracht heeft alle inzichten en kennis al. Andersom natuurlijk ook. Als ik opschrijf waar de kinderen mee bezig zijn en wat zij moeilijk vonden. Dan kan ze dat bijvoorbeeld op maandag doorlezen en op woensdag daar verder op in gaan met deze kinderen. Het zou ook fijn zijn om een eigen inlogcode te hebben voor Acadin. Dan kan ik zien waar de kinderen mee bezig zijn, zonder dat ik dat aan de kinderen hoeft te vragen.

I: Tot slot. Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten om de 6 weken intervisie bijeenkomsten organiseren om samen te spuien over de beste begeleidingswijze van meer- en hoogbegaafden. Wat zou je daarvan vinden?

R6.1: Aan de ene kant zou ik dat goed vinden. Aan de andere kant, kost het wel weer meer tijd. Het is dan weer iets extra's. Daar komen we tijd te kort voor, terwijl we die kinderen wel goed willen begeleiden. Maar 1 keer per halfjaar vergt al minder tijd. Dan moet het wel goed gepland worden.

I: Ik heb geen vragen meer. Zijn er nog dingen die jij wil benoemen over dit onderwerp?

R6.1: Nee, ik vond het een fijn interview.

I: Dank je wel.

Transcriptie interview respondent 6.2

Dit interview is op 20 maart 2017 om 09.15 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R6.2'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarin je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, kennis en begeleidingswijze van meer- en hoogbegaafden. De resultaten daarvan heb ik hier liggen, bij een aantal vragen pak ik deze resultaten erbij. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij nodig hebt om meer- en hoogbegaafden te begeleiden. Wanneer ik het heb over meer- en hoogbegaafden, bedoel ik de leerlingen die in aanmerkingen komen voor de plusklas. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om meer- en hoogbegaafden te begeleiden in de klas?

R6.2: Begeleidingstijd waarin ik de kinderen ondersteunen en materiaal om de kinderen op weg te helpen.

I: Wat voor materiaal heb je nodig?

R6.2: De kinderen werken nu in Acadin. Ik denk dat er veel meer is. Het pluswerk van de methode schiet soms nog tekort.

I: Wat doe je nu aan de begeleiding van de meer- en hoogbegaafden in jouw klas?

R6.2: De kinderen komen 1 keer in de week bij mij aan tafel. Dan behandel ik het werk dat ze de komende week moeten maken. Ik laat ze dit vooraf al bekijken, zodat zij met vragen kunnen komen. Ik kijk waarbij zij ondersteuning nodig hebben en dat leg ik uit. Als zij aan het werk zijn, loop ik naar hen toe om vragen die zij hebben te beantwoorden.

I: Hoe geef jij de differentiatie vorm in de klas?

R6.2: Op de weektaak staat wat de kinderen moeten maken. Zij hoeven de basisinstructie niet te volgen, tenzij zij dit zelf willen. Soms krijgen zij instructie in verkorte vorm.

I: Hoe ziet de differentiatie eruit tijdens het werken?

R6.2: De kinderen maken dan wat er op de weektaak staat. Bij rekenen en spelling werken de kinderen in een plusschrift. Bij taal differentieer ik soms met verschillende steropdrachten.

I: Welke rol neem jij dan aan?

R6.2: Een begeleidende rol.

I: Kan je dat omschrijven?

R6.2: Als de kinderen ergens tegenaan lopen, probeer ik ze te begeleiden door te kijken naar hoe ze het kunnen aanpakken.

I: Wat voor vragen stel je daarbij?

R6.2: Dat is afhankelijk van waar ze mee bezig zijn. Ik kan geen voorbeeld noemen.

I: Zijn het procesgerichte of productgerichte vragen?

R6.2: Ik denk op het proces. Daar valt nog winst te behalen, daar ben ik me van bewust. Soms vind ik het lastig om de juiste vragen te stellen om de diepere laag te bereiken.

I: Daar komen we zo nog op terug. Het zelfsturend leren past het best bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafden. Dat is wanneer zij werken in Acadin. In de vragenlijst heb jij aangegeven dat je 'soms wel/soms niet' weet wat zelfsturend leren inhoudt. Hoe begeleid jij de kinderen als zij werken in Acadin?

R6.2: Bijna niet. Ik heb te weinig kennis van wat het programma inhoudt.

I: Kun je de kinderen voldoende faciliteren als zij werken in Acadin?

R6.2: Inmiddels wel. Er is een vast moment gecreëerd wanneer zij op een bepaalde plek kunnen werken aan hun project.

I: Het stellen van hogere orde denkvragen draagt bij aan de kritische houding van meer- en hoogbegaafden. In de vragenlijst heb je aangegeven dat je niet weet wat de Taxonomie van Bloom inhoudt. Wat voor soort vragen stel je de kinderen wanneer zij werken aan een project of bepaald onderwerp?

R6.2: Ik probeer ze te stimuleren om dieper te gaan naar de inhoud. Ik probeer open vragen te stellen, zodat zij gaan nadenken over het onderwerp. 'Wat zou je nog meer kunnen doen? Hoe kun je dit oplossen?'

I: Vind je dat je genoeg kennis hebt over meer- en hoogbegaafden?

R6.2: Nee.

I: Welke knelpunten ervaar je?

R6.2: Ik vraag me vaak af of het werk dat de leerlingen aangeboden krijgen voldoende is. Ik ervaar nu dat het werk te veel voor ze is, ze krijgen het werk ook niet allemaal af. Ik vraag me af of ik ze pluswerk moet blijven geven of juist niet. Ik probeer dat zo goed mogelijk af te stemmen, maar dat is best moeilijk.

I: Wat zou je graag willen leren?

R6.2: Wanneer het goed is voor de leerlingen, dus wanneer hebben zij genoeg goede leerstof. Ik heb al wel de stap gemaakt dat de kinderen minder basiswerk hoeven te maken. Dat gaat dit jaar al beter. Ik laat de kinderen meer aan het plusprogramma werken. Maar aan het pluswerk merk ik dat het te veel of juist te makkelijk is. Ik wil hier graag een balans in vinden. Ik wil de begeleiding graag verbeteren, mijn vraagstelling mag beter. Ik moet ook achter het programma Acadin gaan zitten om te kijken wat het precies inhoudt. Door gebrek aan tijd heb ik minder aandacht voor de plusleerlingen.

I: Zou de plusklasleerkracht iets voor jou kunnen betekenen?

R6.2: Het ideaalbeeld zou een aparte leerkracht zijn voor deze groep leerlingen. De klassen zijn nu erg groot. Er is een grote basisgroep en een grote groep instructieafhankelijke groep. Er is dan minder aandacht voor de plusleerlingen. Ik wil het wel heel graag, maar kom hier niet aan toe.

I: Je hebt nu het ideaalbeeld geschetst. Kan je ook vertellen wat je van de plusklasleerkracht nodig hebt als je deze leerlingen in jouw groep moet begeleiden?

R6.2: Ik hoop dat ze mij dan kan helpen met het stellen van de juiste vragen. Ik zou meer willen weten wat de plusklasleerkracht in de plusklas doet. Daar moet ik eigenlijk zelf achteraan. Het zou fijn zijn als de plusklasleerkracht een keer uitlegt hoe Acadin werkt en hoe zij de lessen in de plusklas aanpakt. Ik zou weleens willen zien hoe zij de plusklas draait om mij meer inzicht te geven.

I: Het laatste deel van het interview gaat over de samenwerking met collega's. Je hebt aangegeven dat je niet zo goed weet wat de kinderen precies doen in de plusklas. Hoe ervaar je de samenwerking met de plusklasleerkracht?

R6.2: Minimaal.

I: Hoe ziet de samenwerking/communicatie eruit?

R6.2: We spreken elkaar eigenlijk alleen met de presentaties en als de plusklasleerkracht het stukje voor het rapport aanlevert, hebben we het er kort over.

I: Hoe zou je de samenwerking willen zien?

R6.2: Elke week kort contact om te bespreken hoe het gaat met het project en wat het kind de komende week in de klas nog kan doen. Dit kan ook in een schriftje of 1 keer in de maand. De plusklasleerkracht schrijft ook voor de rapporten een stukje, dat is eigenlijk ook het enige wat ik ervan weet. Ik zou meer inhoudelijk contact willen met de leerkracht over de ontwikkeling van de kinderen.

I: Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten intervisie bijeenkomsten organiseren om te spuien over de beste begeleidingswijze. Wat zou jij ervan vinden om hier iedere 6 weken over bij elkaar te komen?

R6.2: Gaat dat inhoudelijk over pluskinderen of over de leerlingen uit de plusklas?

I: Inhoudelijk over meer- en hoogbegaafden.

R6.2: Het is fijn dat er dan een moment gecreëerd wordt. Dat vind ik fijn.

I: Oké. Ik heb geen vragen meer. Wil jij nog dingen benoemen?

R6.2: Nee.

I: Bedankt voor je deelname aan het interview.

Transcriptie interview respondent 7.1

Dit interview is op 22 maart 2017 om 13.45 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R7.1'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld over de kennis die je hebt van meer- en hoogbegaafden, jouw grondhouding en de begeleiding die je geeft aan meer- en hoogbegaafden. Je kon aangeven in hoeverre je bepaalde leerkrachtvaardigheden toepast. De resultaten daarvan heb ik hier liggen. Bij een aantal vragen pak ik die erbij. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij als leerkracht nodig hebt om de meer- en hoogbegaafden te begeleiden in jouw klas. Als ik het heb over meer- en hoogbegaafden, bedoel ik de leerlingen die recht hebben op een plekje in de plusklas.

R7.1: Gaat dat over dit schooljaar?

I: Ja. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om de meer- en hoogbegaafden in jouw klas te kunnen begeleiden?

R7.1: Ik heb genoeg materiaal in de klas. De uitdaging van de leerlingen die in de plusklas zitten is hoog genoeg.

I: Wat doe je momenteel aan de begeleiding van de meer- en hoogbegaafden?

R7.1: Ik bied het pluswerk voor spelling en rekenen aan. Ik laat ze ook extra werken aan Acadin.

I: Oké. Hoe ziet de differentiatie er in de klas uit?

R7.1: Voor alle kinderen?

I: Ja.

R7.1: De kinderen werken op het niveau waarop ze zitten. Dit wisselt tussen kinderen die werken in het maatschrift of de plusopdrachten, de uitgebreide oefeningen. Dit is allemaal aan de methode gebonden.

I: Zijn er naast de methodegebonden opdrachten nog dingen die de leerlingen doen?

R7.1: Op dit moment komen ze daar niet aan toe, groep 7 is een druk jaar. Maar ik zou ze aan extra werk kunnen zetten wat uitdagend en zinvol is. Bijvoorbeeld Junior Informatie.

I: Welke rol speel jij in de begeleiding van meer- en hoogbegaafden?

R7.1: Ik verzorg naast de plusklasleerkracht de extra ondersteuning voor Acadin. Niet inhoudelijk, maar wel bij het opzoeken van vragen.

I: Hoe ziet die ondersteuning er dan uit?

R7.1: Ik maak er af en toe tijd voor als ik merk dat zij behoefte hebben aan het stellen van vragen.

I: Komt de vraag dan vanuit het kind zelf?

R7.1: Ja, want de opdracht krijgen ze van de plusklasleerkracht of van zichzelf. Want in Acadin moeten de kinderen zelf ontdekkend/vragend werken.

I: Daar ga ik nu vragen over stellen. Het zelfsturend leren past het best bij meer- en hoogbegaafden. Dat is wanneer de kinderen werken in Acadin. Daarbij is het belangrijk dat jij als leerkracht richting, ruimte en ruggeleuning biedt. Hoe ziet jouw begeleiding eruit als de kinderen werken in Acadin?

R7.1: Ik bied de kinderen hooguit extra tijd om daaraan te werken. Ik ga ze niet extra bevragen. Als zij vragen hebben, maak ik daar tijd voor.

I: Oké. Een manier om hen het kunnen begeleiden, is het stellen van hogere order denkvragen. Hiermee kan jij het kritisch denkvermogen stimuleren. Is er een bepaalde manier van vraagstelling die jij hanteert?

R7.1: Als de kinderen met een vraag komen, ga ik op die vraag wel in. Maar ik stel dan een vraag terug naar de kinderen om door te vragen. Ik wil ze stimuleren om zelf daarin door te denken.

I: Je geeft dus het antwoord niet, maar je stelt vragen terug?

R7.1: Ja, behalve als het een 'weet' iets is. Dan geef ik het antwoord of laat ik ze het achter de computer zelf opzoeken. Dat is wel de meest makkelijke manier in de interactie. Ik wil dat ze zelf nadenken en tot oplossingen komen. Maar echte hulpmiddelen of handleidingen heb ik daar niet voor.

I: Lukt het om de kinderen voldoende te faciliteren wanneer zij willen werken in Acadin?

R7.1: Op dit moment wel. Zij pakken een laptop en dan gaan zij naar hun werkplek toe. Dan zitten zij voor mij op een hele verre plek in het gebouw. Daar kan ik tussendoor niet komen.

I: Zijn er nog dingen die jij in de klas nodig hebt om de kinderen te kunnen begeleiden bij het zelfsturend leren?

R7.1: Dan komen we bij materiële dingen. Dan zou ik graag de laptops in de klas willen hebben of heel dichtbij.

I: Vind je dat je genoeg kennis hebt over meer- en hoogbegaafden om hen in de klas te kunnen begeleiden?

R7.1: Ik probeer het wel, maar ik weet niet of ik voldoende kennis heb. Ik kan altijd meer leren.

I: Ervaar je bepaalde knelpunten in de dagelijkse praktijk?

R7.1: Nee.

I: Wat zou je nog graag willen leren om de kinderen beter te kunnen begeleiden?

R7.1: Hoe ik het eindresultaat van het gemaakte werk kan beoordelen. Ik weet niet wanneer het voldoende toereikend is op de vraag die ze gesteld hebben bij Acadin.

I: Heb je het dan over de eisen van de presentatie van Acadin?

R7.1: Ja, de eisen van de uiteindelijke resultaat dat bereikt is. En wat ik mag verwachten van de kinderen. De plusklasleerkracht beoordeelt het werk, maar ik zou best willen weten hoe ik het kan beoordelen. En hoe ik het traject beter kan begeleiden.

I: Wat zou de plusklasleerkracht voor jou kunnen betekenen?

R7.1: Dan komen we uit op tijd, uitleg, bij elkaar komen, klassenconsultatie.

I: Hoe zie je dat voor je?

R7.1: Dat we de kinderen en de eisen van de opdrachten bespreken. Die kunnen we dan bekijken en bespreken.

I: Het laatste deel van het interview gaat over de samenwerking met collega's en de plusklas leerkracht. Hoe ziet de samenwerking tussen de plusklas leerkracht en jou er nu uit?

R7.1: De samenwerking is intermenselijk goed, maar te kort en te weinig. Inhoudelijk vind ik het af en toe matig. Ik weet tussendoor niet veel over wat de kinderen doen. Daar moet ik eigenlijk meer van weten om ze beter te kunnen begeleiden.

I: Hoe zou je de samenwerking vorm geven?

R7.1: Moeilijk. Dan zou ik meer tijd en faciliteit moeten krijgen.

I: Kan je dat uitleggen?

R7.1: Als ik een keer in de plusklas kan kijken waar de kinderen mee bezig zijn en welke eisen de plusklas leerkracht stelt, kan ik zelf ook kijken of de kinderen aan deze eisen voldoen.

I: Wat kunnen jullie voor elkaar betekenen?

R7.1: Ik heb behoefte om bijvoorbeeld te overleggen met de plusklasleerkracht, want ik wil weten wat er van de kinderen verlangd wordt en hoever zij zijn.

I: Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten intervisiebijeenkomsten moeten organiseren om samen te spuien over de beste begeleidingswijze van meer- en hoogbegaafden. Wat zou jij daarvan vinden?

R7.1: Mooi. Alleen komt het er wel weer bij. Ik vind dat dat dan 1 op 1 moet met de plusklas leerkracht en niet met alle leerkrachten bij elkaar. Er moet een korte lijn zijn met de plusklas leerkracht.

I: Ik heb geen vragen meer. Zijn er nog punten die jij wil benoemen die relevant zijn voor het onderzoek?

R7.1: Nee.

I: Oké. Bedankt.

R7.1: Graag gedaan.

Transcriptie interview respondent 7.2

Dit interview is op 21 maart 2017 om 16.00 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R7.2'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarvan je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. De resultaten daarvan zal ik er bij een aantal vragen bij pakken. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij nodig hebt om de meer- en hoogbegaafden te begeleiden in jouw klas. Als ik het over meer- en hoogbegaafden heb, bedoel ik de kinderen die in aanmerking komen voor de plusklas. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om de meer- en hoogbegaafden in jouw klas te kunnen begeleiden?

R7.2: Je moet extra uitdagend materiaal hebben op het gebied van taal, spelling, rekenen en wereldoriëntatie. Dat heb ik.

I: Wat heb je nog meer nodig om deze kinderen te kunnen begeleiden?

R7.2: Tijd om eventueel extra uitleg te geven of te controleren of het werk goed gaat. De kinderen moeten tijd hebben om aan de computer te kunnen werken.

I: Wat doe je nu aan de begeleiding van de meer- en hoogbegaafden in jouw klas?

R7.2: Niet zoveel als ik zou willen, maar dat komt omdat de uitvallers momenteel meer aandacht nodig hebben. Ik gebruik vaak het eerste half uur leestijd om met de uitvallers aan de slag te gaan.

I: Wat doe je wel voor de meer- en hoogbegaafden?

R7.2: Aan het begin van het jaar en vorig jaar had ik meer aandacht voor ze. Ik heb deze groep nu voor het 2e jaar. De kinderen hebben een plusschrift, ze mogen werken in Acadin, daar hebben ze extra tijd voor. Ik merk dat bij 1 van de plusleerlingen de animo voor het extra werk niet zo groot is. Die is tevreden met de dingen die hij doet. Hij is vooral met zijn vriendjes bezig. Ik denk dat dat nu belangrijker is.

I: Hoe ziet de differentiatie er in jouw klas uit?

R7.2: Ik heb kinderen met een basisprogramma, plusprogramma en een maatschrift. En ik loop rondes.

I: Is er in de begeleiding nog verschil tussen de groepen?

R7.2: De kinderen die in het maatschrift werken, krijgen na de gewone instructie nog verlengde instructie. Af en toe neem ik het eerste half uur van de dag om dingen met de pluskinderen te bespreken. We hebben gehad dat de kinderen te weinig maakten van het plusschrift. In gesprek probeerde ik erachter te komen, wat daar oorzaken van waren. De kinderen moeten kritisch zijn op wat zij doen.

I: Dit doe je dan tijdens dit half uur?

R7.2: Ja, eens in de twee weken. Behalve tijdens rekenen. Dan kan ik tijdens rekentijd als ze met het pluswerk aan de slag gaan de kinderen begeleiden.

I: Het zelfsturend leren past het best bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafden. Je hebt in de vragenlijst aangegeven dat je weet wat het zelfsturend leren inhoudt. Wat voor soort vragen stel je de kinderen als zij werken in Acadin?

R7.2: Daarin begeleid ik ze niet. Puur met het extra werk in de klas. Want de dagen waarop ze aan Acadin werken, ben ik er niet.

I: Stel de kinderen werken aan een project waarin ze zelf dingen moeten uitzoeken. Hoe begeleid je de kinderen dan?

R7.2: Ik merk dat de kinderen te weinig de diepte ingaan. Dat merk ik ook aan de presentaties die zij maken.

I: Wat voor soort vragen zou je de kinderen stellen om de diepte in te gaan?

R7.2: 'Wat zou je nog meer over het onderwerp kunnen vertellen?' Ze blijven heel erg aan de oppervlakte.

I: Vind je dat je genoeg kennis hebt over meer- en hoogbegaafden om hen te begeleiden?

R7.2: Ja, ik heb 2 kinderen die hoogbegaafd zijn.

I: Zijn er bepaalde knelpunten die je ervaart in hun begeleiding?

R7.2: Tijd.

I: Zijn er nog dingen die je wil leren?

R7.2: Ik zou meer over Acadin willen weten en wat de kinderen daarmee doen.

I: Kan de plusklas leerkracht iets voor jou betekenen?

R7.2: Nee. De plusklasleerkracht doet het goed, ze mag nog wel meer eisen stellen aan het werk van de kinderen.

I: Het laatste deel van het interview gaat over de samenwerking met collega's. Hoe ervaar je de samenwerking met de plusklas leerkracht?

R7.2: Ik werk eigenlijk niet echt met haar samen. Ik heb er niet veel mee te maken, omdat ik maar 2 dagen in de groep sta. De plusklasleerkracht krijgt wel alle ruimte als ze dat nodig heeft met de bouwvergadering.

I: Hoe ziet jullie communicatie eruit?

R7.2: Veel gaat per mail of in de wandelgangen. Dat is goed zo.

I: Gaat het dan over de kinderen of over organisatorische zaken?

R7.2: Allebei, maar vooral over organisatorische zaken.

I: Op welke manier zou je de samenwerking met de plusklas leerkracht vorm willen geven?

R7.2: Ik weet niet aan wie het ligt. Maar ik wil wel meer weten over wat ze in de plusklas doen. Dan kan ik de kinderen daar tussendoor ook een vraag over stellen.

I: Er zijn theorieën die zeggen dat leerkrachten intervisiebijeenkomsten moeten organiseren om te spuien over de beste begeleidingswijze van meer- en hoogbegaafden. Wat zou jij daarvan vinden?

R7.2: Niet. Ik heb nu te veel op m'n bord. Ik doe aan coachingsvaardigheden en leergesprekken met kinderen, dat kan ik daarbij gebruiken.

I: Denk je wel dat het zinvol is?

R7.2: Ja, maar dan kan het een keer in een bouwvergadering en ook niet iedere 6 weken.

I: Ik heb geen vragen meer. Wil jij nog wat kwijt over dit onderwerp?

R7.2: Nee.

I: Bedankt voor je deelname aan het onderzoek.

Transcriptie interview leerkracht 7.3

Dit interview is op 16 maart 2017 om 12.15 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R7.3'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarin je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, de kennis die je over de onderwijsbehoeften van meer en hoogbegaafden hebt en over de wijze waarop je die leerlingen begeleidt. De resultaten heb ik hier liggen, die zal ik er misschien zomenteen bij pakken. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij nodig hebt om de meer- en hoogbegaafden in de klas te kunnen begeleiden. Wanneer ik spreek over meer- en hoogbegaafden, heb ik het over de kinderen die recht hebben op een plekje in de plusklas.

R7.3: Dus de Acadin groep.

I: Ja. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om meer- en hoogbegaafden zo goed mogelijk te kunnen begeleiden?

R7.3: Ik denk dat er tijd voor moet zijn, tijd voor moet maken en werkzaamheden voor de hoogbegaafden of meer begaafden.

I: Welke werkzaamheden bedoel je?

R7.3: Activiteiten die ze kunnen doen, lessen, projecten. Dat daar binnen handbereik makkelijk tijd voor is. Bedoel je dat?

I: Oké, als jij als leerkracht tijd hebt en de benodigde materialen hebt, zijn dat voor jou de randvoorwaarden?

R7.3: En kennis hebben en de juiste vragen leren stellen is ook wel heel belangrijk. Hoe stel je de juiste leervragen.

I: Wat doe je momenteel al aan de begeleiding van de meer- en hoogbegaafden in jouw klas?

R7.3: Niet heel veel. Wat ik wel doe, is: ik geef ze de tijd om te werken. Het dagelijkse programma passen we aan voor hun. Ik loop langs en stel vragen aan ze. Maar dat zijn niet echte leervragen waarmee je in gesprek kunt gaan. Hoe gaat het nou? Waar denk je uit te komen? Nee, dat doen we niet.

I: Hoe ziet de differentiatie voor de meer- en hoogbegaafden eruit?

R7.3: Wat betreft het werk?

I: Ja en begeleiding van jou.

R7.3: Ze werken meestal in het plusprogramma. Dus dan hebben ze al compacte stof. Als ze klaar zijn, mogen ze aan Acadin werken. Maar we hebben wel afgesproken dat ze op vaste dagen, zoals vrijdag aan Acadin kunnen werken. Dan hebben ze vrijstelling van ander werk voor anderhalf uur of een uur om aan hun werkstuk te werken.

I: Dan heb je het over het werkstuk van Acadin?

R7.3: Ja.

I: Welke rol heb jij daar dan in? Want je zegt net dat je het programma voor hun maakt en voor hen aanpast. Welke rol speel jij nog meer in hen begeleiding?

R7.3: Tijdens hun werkzaamheden vragen of er hulp nodig is. Dus tijdens dat uurtje dat ze aan de slag gaan, werken ze bij Erik op de kamer of bij mij in het lokaal. Dus dat is dichtbij, waar ik ook heel makkelijk vragen kan stellen.

I: Dus als zij een vraag hebben, bied jij je aan voor hulp.

R7.3: Ik bied me aan voor hulp en als zij een vraag hebben, kunnen zij die stellen.

I: Oké. Het zelfsturend leren past het best bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafden en in de vragenlijst heb je aangegeven dat je niet zo goed weet wat zelfsturend leren inhoudt. Volgens het zelfsturend leren moet de leerkracht, leerlingen richting, ruimte en ruggeleuning bieden. Dit is vooral wanneer zij werken in Acadin. Is er nog een bepaalde begeleidingswijze die jij daarbij hanteert?

R7.3: Nee. Niet echt. Wat zei je dat zelfsturend leren was?

I: Richting, ruimte en ruggeleuning.

R7.3: Soms kijk ik weleens mee naar wat zij maken en daar stel ik vragen over, maar niet dat ik daar structureel over in gesprek ga. Ruimte die hebben ze met de tijd voor het uurtje Acadin en ruggeleuning is gewoon helpen als dat nodig is. Verder niet specifiek.

I: Kun je de leerlingen voldoende faciliteren?

R7.3: Met materiaal lukt dat wel, met ruimte ook. Maar ik denk vooral met leergesprekken met de leerlingen voeren. Van welke kant wil je op? En wat denk je? En wat wil je leren? En doelen stellen. Een hoofddoel. Dat denk ik nog niet. En misschien is dat ook een goede voor de leerlingen.

I: Wat bedoel je?

R7.3: We zijn nog maar net begonnen met Acadin, althans dit is het 2e jaar. Dat ze moeten weten hoe ze meer inhoud kunnen geven aan datgene dat ze onderzoeken. Om daar de juiste vragen voor te stellen.

I: En wat heb jij daarvoor nodig?

R7.3: De kennis om de juiste vragen te kunnen stellen. De ruimte kunnen we bieden. Een moment samen zitten en te praten over het project waarmee ze bezig zijn. Dat is het belangrijkste wat ik daarvoor nodig heb.

I: Dat is meteen de brug naar het volgende onderwerp. Dat is het stellen van hogere orde denkvragen volgens de Taxonomie van Bloom.

R7.3: Ja die kende ik niet. Dat was ook een van de vragen.

I: Dat klopt. Dat heb je inderdaad ook aangegeven in de vragenlijst. Deze vragen zijn nodig om kinderen kritisch te laten nadenken. Zijn er al een bepaald soort vragen die je de leerlingen stelt over hun werk?

R7.3: Vooral waarom vragen. 'Waarom heb je bepaalde keuzes hebben gemaakt? Waarom kies je hiervoor? En hoe?' Vooral de W en H vragen. Ik weet wel dat ik zo min mogelijk moet proberen om gesloten antwoorden te geven.

I: Dat jij gesloten antwoorden moet geven?

R7.3: Ja, dat gewoon, dat ik de vragen te afgebakend ga stellen waardoor ik ze niet de vrijheid geef om hun eigen richting op te gaan.

I: Je hebt net aangegeven dat je kennis mist op het gebied van stellen van vragen. Zijn er nog andere knelpunten die je ervaart bij de begeleiding van meer en hoogbegaafden?

R7.3: In het kiezen van een onderwerp is een kind vrij. Acadin is een grote kennisbak waar allerlei projecten staan waar ze de opdrachten kunnen uitkiezen. Op het moment dat ze daarmee bezig zijn, dat ze de juiste vragen krijgen van mij. Ik weet niet of het nodig is om een stapje daarvoor te maken om samen met het kind te bepalen welk onderwerp interessant is.

I: Dus dat je de leerlingen begeleidt bij het kiezen van een onderwerp.

R7.3: Ja en daarna het begeleiden bij het werken. De juiste vragen stellen, de juiste diepgang zien te krijgen in de antwoorden van de opdracht.

I: Zijn er nog dingen die je daarbij wil leren?

R7.3: Ik denk dat ik vooral inzicht moet hebben in de interesses van de leerlingen. Een kind moet wel interesse hebben in het onderwerp, wil het überhaupt met het onderwerp aan de slag gaan. Ik wil wel de mogelijkheid hebben om te kijken in Acadin om te weten wat het aanbod is. En ik wil weten hoe ik de juiste diepgang kan krijgen door het stellen van vragen.

I: Ik heb verder geen vragen meer over het onderdeel begeleiding. Zijn er misschien nog dingen die daarover kwijt wil?

R7.3: De begeleiding, nee.

I: Het volgende stukje gaat over de samenwerking met collega's. Je hebt in de vragenlijst aangegeven dat je soms wel en soms niet weet wat de kinderen in de plusklas doen. Hoe ervaar je de samenwerking met de plusklas leerkracht?

R7.3: Wat minder. Maar dat ligt ook aan mezelf. Je moet wel weten waar de kinderen mee bezig zijn. Dat kan ik de kinderen gaan vragen, dat doe ik ook niet altijd. Ik weet wel waar ze mee bezig zijn als ze aan de slag zijn met een onderwerp. In welk stadium ze zitten, weet ik niet.

I: Hoe ziet de samenwerking/communicatie tussen jou en de plusklas leerkracht eruit?

R7.3: Vooral mondelinge communicatie. Af en toe een gesprekje, maar niet structureel.

I: Een gesprekje waarover?

R7.3: Over hoe ze werken. Hoe ver ze zijn met de opdracht. Of ze een presentatie moeten houden. Meer de basale dingen. Het is niet zo dat ik een discussie met K. houd.

I: En op welke manier zou je de samenwerking vorm willen geven? Wat kunnen jullie voor elkaar betekenen? Wat hebben jullie van elkaar nodig?

R7.3: Ik denk een makkelijk toegankelijk systeem voor de leerkrachten fijn is. Dan kan je op een eigen moment kijken wat het kind aan het doen is, hoe het project loopt en hoe de planning loopt.

I: Dus het gaat het over, dat jij middels het systeem in de computer wil weten hoe het project van de kinderen loopt.

R7.3: Ja, dat ik kan kijken wat hebben ze gedaan. Want dat kan je in 5 minuten even doen wanneer het mij uitkomt. Dan hoef je niet en tijd vrij te maken om naar elkaar te gaan.

I: Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten iedere 6 weken moeten spuien over de begeleiding van meer- en hoogbegaafden. Wat zou jij ervan vinden om bij elkaar te komen met de bovenbouwleerkrachten hierover?

R7.3: Ik denk dat zou best wel handig zou zijn. Maar elke 6 weken is denk ik wel veel. Hoe lang werken de kinderen aan een project in Acadin?

I: 10 weken.

R7.3: Dat zou wel kunnen. Dan zo zo'n intervisie halverwege een project kunnen.

I: En als de intervisie gaat over het leren, leren.

R7.3: Ik zou het wel heel handig vinden zo'n intervisie met leerkrachten en om het erover te hebben. Het moet wel een bepaalde inhoud hebben, iemand kan dan een minipresentatie houden of er kan een bepaald onderwerp centraal staan. Daar kunnen we dan over discussiëren.

I: Zijn er nog punten over dit onderzoeksonderwerp die niet aanbod zijn geweest, maar die je wel graag wil benoemen?

R7.3: Ja ik zou wel een uitbreiding willen van het hele pakket van wat ze kunnen doen. Ik hoor van andere scholen dat ze ook aan projecten werken als hele grote groep. Bijvoorbeeld zo'n LEGO League of filosoferen. Filosoferen ze al in de plusklas?

I: Ja, elke week en daarna werken ze aan de projecten. Je zei dat je meer wil dan de school nu heeft?

R7.3: Mijn zoontje heeft in zo'n plusgroep gezeten en hij kreeg een werkmappie gericht op zijn interesses waarmee hij ook in de klas aan de slag kon. Dat zou ik wel fijn vinden. Ik denk dat de kinderen dat ook wel fijn vinden.

I: Oké. Bedankt voor je deelname aan het interview.

R7.3: Graag gedaan.

Transcriptie interview respondent 8.1

Dit interview is afgenomen op 22 maart 2017 om 13.15 uur. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R8.1'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarvan je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, kennis en begeleiding. Bij een aantal vragen pak ik de resultaten erbij. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij nodig hebt om de meer- en hoogbegaafden in jouw klas te kunnen begeleiden. Als ik het heb over de meer- en hoogbegaafden, bedoel ik de kinderen die recht hebben op een plekje in de plusklas. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om de meer- en hoogbegaafden in de klas te kunnen begeleiden?

R8.1: Een goed klassenmanagement. Het is voor mij en de kinderen die in het plusprogramma van de methode werken duidelijk wat zij moeten doen. Dit staat ook in de weektaak. Dat geeft mij overzicht. Met de kinderen die in de plusklas werken is dat wat lastiger, omdat zij ook in Acadin werken zonder dat de plusklasleerkracht daarbij is. Zij kijkt af en toe wel mee. Maar ik merk dat het er soms bij inschiet om de kinderen te begeleiden. Dat is organisatorisch haast onmogelijk. Ik heb in de klas best veel kinderen die ook mijn hulp nodig hebben of die er niet zo goed tegen kunnen als ik te lang met een ander groepje bezig ben. Dat vind ik wel heel jammer.

I: Jij zou dus graag de mogelijkheid willen om die kinderen ook te begeleiden?

R8.1: Ik wil de kinderen ook graag de tijd bieden die zij nodig hebben. Misschien ligt het aan deze groep, maar het zal ook zeker een stukje organisatie zijn. Het lukt nu wel om een extra instructie voor spelling in te roosteren, maar de begeleiding van de pluskinderen hangt er een beetje bij.

I: Zijn er nog andere randvoorwaarden waaraan voldaan moet worden?

R8.1: Ja, genoeg spullen. Soms zijn alle laptops in gebruik als de kinderen in Acadin willen werken. In de klas heb ik maar 2 computers die ook nodig zijn voor andere dingen. Daarom houdt het soms op. Dit is een essentieel onderdeel.

I: Wat doe je nu aan de begeleiding van meer- en hoogbegaafden in de klas?

R8.1: Ik heb altijd vaste momenten in de week waarbij ik met de pluskinderen van taal, rekenen en spelling ga zitten. Dit zijn ook vaak dezelfde kinderen. Dit doe ik aan de verlengde instructietafel of wanneer zij op de gang hebben gewerkt. Zij komen dan verantwoorden wat zij hebben gedaan. Dit gebeurt structureel. Ik laat ze veel zelf oplossen. Soms komen ze met vragen waarvan ik denk dat zij dat zelf kunnen uitzoeken. Bij de kinderen die nu zelfstandig werken in Acadin, ga ik wel langs en vraag ik waar ze mee bezig zijn. Maar ik zou dat graag als vast moment willen. Ik doe dat al wel meer dan eerst, maar het kan nog veel beter.

I: Hoe ziet de differentiatie er in jouw klas uit?

R8.1: Met spelling, lezen, rekenen en taal heb ik de basisgroep, de instructieafhankelijke groep en de instructie onafhankelijke groep. De kinderen hebben ook op hun eigen niveau extra werk. De pluskinderen maken dit of zij werken aan Acadin. Het gedifferentieerd werken wordt binnen de methode Staal wel makkelijker gemaakt.

I: Welke rol speel jij in de begeleiding van de meer- en hoogbegaafden?

R8.1: Ik laat de pluskinderen veel zelfstandig werken. Aan het eind van de week moeten ze aan mij komen laten zien wat zij gedaan hebben.

I: Wanneer de kinderen werken in Acadin, werken zij zelfsturend. De leerkracht moet hier ruimte, richting en ruggeleuning bieden. Hoe begeleid jij de kinderen bij het zelfsturend leren?

R8.1: De kinderen zitten dan meestal op de gang. Ik zorg ervoor dat ik ook daar langsloop. Dan vraag ik of de kinderen vooruit kunnen. Dat is een heel oppervlakkige vraag. Maar het ligt aan de tijd en mogelijkheid die ik heb om op de gang te blijven. Ik vraag de kinderen ook naar hun plannen, welke volgende stappen ze willen zetten, welke stappen ze al hebben gezet. Ik probeer dan meer in de diepte te gaan.

I: Met de taxonomie van Bloom kan je de kinderen stimuleren om kritisch te denken. Je hebt in de vragenlijst aangegeven dat je 'soms wel/soms niet' weet wat de taxonomie van Bloom inhoudt.

R8.1: Dat ligt heel erg aan het onderwerp, de klassensituatie, aan de ICT-spullen. Ik weet vaak wel hoe het moet, maar heb de rust niet om ervoor te gaan zitten. Ik wil het wel anders, maar dat vind ik moeilijk.

I: Wat voor soort vragen stel je als je met de kinderen in gesprek bent?

R8.1: Bijvoorbeeld 'Wat is je volgende stap? Waarom is dat jouw volgende stap?' Als ze op onderzoek uit zijn naar iets. Vraag ik hen naar het proces dat ze gaan doorlopen. 'Hoe ziet de weg eruit? Wat ga je eerst doen? Wat heb je nodig om die stappen te nemen? Heb je de stappen gevolgd?'

I: Vind je dat je genoeg kennis hebt over meer- en hoogbegaafden om hen te kunnen begeleiden?

R8.1: Ik denk wel dat ik ze kan begeleiden in de basis. Als het gaat over de onderzoekende houding stimuleren, heb ik de kennis niet paraat. Dat zit niet echt in mijn systeem, bijvoorbeeld als ze in Acadin werken. Ik wil ook weten hoe ik de kinderen verder kan helpen als ze daarin werken.

I: Zijn er nog andere knelpunten die je in de dagelijkse praktijk ervaart?

R8.1: Ik heb er in dit gesprek al een aantal genoemd. De plek waar de kinderen kunnen zitten, de ICT-middelen die ze nodig hebben, de tijd die ik moet hebben om ze te begeleiden. Dit zijn de drie basisdingen die ik moeilijk vind.

I: Oké. Zijn er nog dingen die je wil leren als het gaat om de begeleiding van de kinderen?

R8.1: Ik denk dat ik altijd kan blijven leren. En de kinderen leggen soms de lat niet zo hoog voor zichzelf en zijn snel tevreden. Ik wil wel leren hoe ik de juiste vragen kan stellen om tot de juiste stappen te komen.

I: Zou de plusklasleerkracht iets voor jou kunnen betekenen?

R8.1: Ik vind dat zij het heel goed doet. Toen de plusklasleerkracht in de klas kwam om te kijken naar de presentaties, merkte ik dat zij met haar vraagstellingen meer de diepte in gaat. Zij is hierin een goed voorbeeld. Ik denk dat zij in de klassen moet blijven komen. Misschien ook meer overlegmomenten over de kinderen die bij haar werken. Ik weet wel dat het heel lastig is, omdat iedereen het druk heeft. Ik denk wel dat dat heel waardevol zal zijn. Dan kan zij ook haar ervaringen van die kinderen delen.

I: Hoe ervaar je de samenwerking met de plusklasleerkracht?

R8.1: Heel goed. Mijn kinderen zitten nu niet in de plusklas. Maar als de kinderen vragen hebben, mogen zij wel naar de plusklasleerkracht. Ze is heel flexibel. Ik zou meer willen zien van hoe zij werkt met de kinderen.

I: Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten om de 6 weken intervisiebijeenkomsten moeten organiseren om samen te spuien over de beste begeleidingswijze van meer- en hoogbegaafden. Wat zou jij daarvan vinden?

R8.1: Dan zou ik het wel als een onderdeel van de bouwvergadering willen zien dat elke keer weer terugkomt. Anders wordt het wel erg veel. Ik vind het wel belangrijk. Want ik denk dat wij veel van elkaar kunnen leren.

I: Ik heb geen vragen meer. Heb jij nog punten die je wil benoemen die van belang zijn voor dit onderzoek?

R8.1: Nee.

I: Bedankt voor je deelname aan het onderzoek.

Transcriptie interview respondent 8.2

Dit interview is op 20 maart 2017 om 15.15 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R8.2'.

I: Vorige week heb je een vragenlijst ingevuld. Daarin kon je van een aantal stellingen aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, kennis en begeleidingswijze. De resultaten zal ik er bij een aantal vragen bij pakken. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij nodig hebt om meer- en hoogbegaafden te begeleiden in de klas. Als ik het heb over meer- en hoogbegaafden dan bedoel ik de kinderen die in de plusklas zitten of hebben gezeten. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om meer- en hoogbegaafden zo goed mogelijk te begeleiden?

R8.2: Tijd inplannen. Een dag zit al erg vol, dan vind ik het lastig om ook tijd te vinden voor deze kinderen. Ik plan het wel in, maar kom er vaak niet aan toe.

I: Tijd om de kinderen te begeleiden of tijd voor de kinderen?

R8.2: Beide. De kinderen hebben veel plustaken, zij vinden het lastig om het werk binnen de tijd af te hebben. Dit heb ik al veranderd. Deze kinderen mogen eerst het pluswerk maken en daarna het reguliere werk. Dat vinden zij veel fijner werken. Ze hebben dan bijna geen tijd meer om te werken in Acadin. Ook denk ik er niet zo veel aan en vind ik het lastig om tijd te vinden om de kinderen te begeleiden.

I: Zijn er nog andere randvoorwaarden waaraan voldaan moet worden?

R8.2: Er is genoeg passende leerstof, daar ligt het niet aan. En over Acadin weet ik niet zoveel.

I: Wat doe je momenteel aan de begeleiding van meer- en hoogbegaafden in de groep?

R8.2: Ik probeer minimaal 1 keer per week met deze kinderen aan tafel te zitten en te kijken naar wat zij hebben gedaan en waar zij tegenaan lopen. Meestal gaat het goed. Deze kinderen zijn heel zelfstandig.

I: Zijn er nog andere manieren hoe jij de differentiatie vorm geeft, behalve dan je net al genoemd hebt?

R8.2: Tijdens het rekenen werken wij niet meer met de boeken van de methode, maar alleen met de doelen. Daarin moeten de kinderen zichzelf uitdagen, maar ik daag hen ook uit. Ik stel hogere eisen aan hen dan aan de andere kinderen.

I: Kan je misschien een voorbeeld noemen?

R8.2: Vandaag waren wij bezig met grote getallen. Voor hen zijn de getallen nog groter. Ik verwacht van hen meer dan van de kinderen die in een maatschrift werken. Zij moeten verder kijken en meer op onderzoek uitgaan.

I: Welke rol heb jij daarin?

R8.2: Ik vraag aan de leerlingen wat zij aan het doen zijn en waarin zij hulp nodig hebben. Ik probeer ze door vragen te stellen verder te laten denken dan waar zij mee bezig zijn.

I: Wat voor soort vragen stel je?

R8.2: Een voorbeeld van vandaag. De kinderen gingen onderzoeken hoeveel tafels er in de school zijn. De kinderen zeiden dat ze alle klassen rondgaan om de tafels te tellen. Ik vraag hen dan hoe ze het anders aan kunnen pakken. 'Hoe kan je dat onderzoek groter maken of wat denk je dat het antwoord zal zijn?' De kinderen bedachten hoeveel kinderen er op school zitten en kwamen op 400. Zij zagen in dat 400 niet een groot getal is. 'Als je dezelfde soort opdracht doet met grote getallen waar kom je dan op uit?' Zij realiseerden zich dat zij hier veel meer informatie voor nodig hebben als ze het bijvoorbeeld hebben over heel Nederland of de wereld. Zo laat ik ze zelf verder denken.

I: Mooi voorbeeld. Het zelfsturend leren past het best bij meer- en hoogbegaafden. Dat is wanneer zij werken in Acadin, maar ook wanneer zij werken aan zo'n rekenopdracht die jij de leerlingen geeft. Dan gaan de leerlingen zelf onderzoeken. In de vragenlijst heb je aangegeven dat je 'soms wel/soms niet' weet wat het zelfsturend leren inhoudt en 'vaak niet' weet hoe je de leerlingen hierbij kan begeleiden. Welke rol neem jij aan als de kinderen zelfsturend leren?

R8.2: Ik ben nu bezig met een cursus over de onderzoekende houding van kinderen tijdens het rekenen. Daar ben ik me meer in aan het verdiepen. Ik probeer de kinderen door te laten denken

door vragen te blijven stellen. Ik wil wel graag dat de ideeën van kinderen komen en dat zij naar oplossingen gaan zoeken.

I: Daarbij stelt het stellen van hogere orde denkvragen. Je hebt in de vragenlijst aangegeven dat je weet wat de taxonomie van Bloom inhoudt, maar dat je niet weet wat voor soort vragen je aan de leerlingen kan stellen. Heb je wel eens hogere orde denkvragen gesteld aan leerlingen?

R8.2: Niet bewust. Ik ben daar nu vooral met rekenen mee bezig ben, maar het kan bij veel meer. Ik moet dat bewuster doen. Ik krijg vandaag wel van een observant terug dat ik goede vragen kan stellen. Ik ben er een beetje bang voor dat ik suggestieve vragen stel of dat ik te snel het antwoord wil geven.

I: Vind je dat genoeg kennis hebt over meer- en hoogbegaafden om hen zo goed mogelijk te begeleiden?

R8.2: Ik denk dat het altijd meer kan.

I: Ervaar je in de dagelijkse praktijk knelpunten?

R8.2: Nu niet echt. Ik heb een keer een kind in de klas gehad met een hoog IQ en extreem laag scoorde. Daarvan wist ik niet wat ik daarmee kon.

I: Zijn er dingen die je wil leren om de meer- en hoogbegaafde kinderen bij jou in de klas beter te begeleiden?

R8.2: Waar ik nu al mee bezig ben. Dus hoe ik de kinderen naar een hoger niveau kan tillen.

I: Oké. Kan de plusklas leerkracht iets voor jou betekenen?

R8.2: Ik zou het fijn vinden om met de plusklasleerkracht te kijken naar hoe het programma Acadin werkt.

I: Het laatste deel van het interview gaat over de samenwerking met de plusklasleerkracht. Hoe ervaar je de samenwerking met de plusklas leerkracht?

R8.2: Dat is al beter dan hoe het eerst was. Wij krijgen nu een stukje voor het rapport door en de leerkracht is erbij als er gepresenteerd wordt. Dan hoor ik ook wat zij van dingen vindt. Er is geen overleg over hoe het gaat met de kinderen. Daar moet ik zelf wat actiever in zijn.

I: Op welke manier zou je de samenwerking tussen jou en de plusklasleerkracht vorm willen geven?

R8.2: Door bijvoorbeeld een gesprekje over hoe het gaat met de leerlingen. Dan weten we van elkaar waar wij tegenaan lopen in de begeleiding van deze kinderen.

I: Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten om de 6 weken intervisiebijeenkomsten organiseren over de beste begeleidingswijze. Wat zou jij daarvan vinden?

R8.2: Dat zou ik wel goed vinden. Bijvoorbeeld in een bouwoverleg.

I: Ik heb geen vragen meer. Heb jij nog punten over dit onderwerp die je wil benoemen?

R8.2: Ik denk nooit dat ik ergens genoeg van weet. Ook over dit onderwerp. Onbewust doe ik echt al veel, ik spreek het kind aan op een manier dat bij hen past. Ik vind het wel lastig om echt tijd te maken. Die tijd moet er wel zijn.

I: Bedankt voor het delen van jouw ervaringen.

Bijlage 13: Open coding interviews bovenbouwleerkrachten

Transcriptie interview respondent 5.1

Dit interview is op 16 maart 2017 om 15.15 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R5.1'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarbij je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, jouw kennis en de wijze waarop je de meer- en hoogbegaafden begeleidt. De resultaten daarvan heb ik hier liggen. Bij een aantal vragen zal ik die erbij pakken. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij nodig hebt om de meer- en hoogbegaafden in de klas te begeleiden. Wanneer ik spreek over meer- en hoogbegaafden, heb ik het over de kinderen die in aanmerking komen voor de plusklas.

R5.1: Oké. Dat is wel een goeie.

I: Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om meer en hoogbegaafden zo goed mogelijk te kunnen begeleiden?

R5.1: Wat ik dan nodig heb als leerkracht bedoel je?

I: Ja

R5.1: Waar ik nu tegenaan loop is de tijd. Ik heb tijd nodig of mankracht om mijn basisgroep op te vangen, zodat ik een moment heb met hen.

Daarnaast moet je ook over kennis beschikken om de juiste vragen te kunnen stellen en om tegemoet te kunnen komen aan die kinderen. Aan de ene kant denk ik dus tijd en aan de andere kant kennis. In mijn geval mis ik die.

I: Hoe geef jij nu de differentiatie vorm binnen jouw groep?

R5.1: Uhm. Nu krijgen zij een verkorte instructie en verkort werk eigenlijk. Er worden stukjes geschrapt voor ze en daarnaast hebben ze hun pluswerk waar ik 1 keer in de week met hun naar ga kijken. Zij doen al veel zelfstandig.

I: Als zij dan zelfstandig aan het werk zijn. Wat doe jij dan nog voor hen?

R5.1: Ik heb hier een structurele ronde. Deze geldt voor iedereen. De plusgroep gaat als eerst aan het werk, dan de basisgroep en dan de verlengde instructiegroep. Zodra iedereen aan het werk is, begint mijn rond. Dan ga ik ook langs de meer begaafde leerlingen. Maar als zij zeggen: 'ik snap het niet', ga ik het niet klakkeloos uitleggen. Dat is misschien wat jij bedoelt. Ik ga meer met hen in gesprek. Ik zet ze meer aan het denken.

I: Wat voor soort vragen stel je dan?

R5.1: Ik begin altijd met: 'heb je het goed gelezen?' Want ze zijn hier makkelijk uitgevallen en slordig. Vaak deel ik de opdracht op in stappen. Dan kijken we per stukje, wat moeten we als eerste doen. De opdrachten zijn vaak wat groter, vooral bij rekenen. Als ze de start hebben gemaakt, komen ze er wel. Ze lopen dan vast, omdat ze te snel willen gaan. Het komt neer op samen lezen en een hint geven. En 'wat nou als je dit doet?' Soms zeg ik het verkeerde en soms stuur ik ze wel de goede richting op. Dan komen ze erachter wat wel of niet moet.

I: Zelfsturend leren past het best bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde leerlingen. In de vragenlijst heb je aangegeven dat je niet

Tijd of mankracht voor organisatie

Kennis om juiste vragen te stellen

Verkorte instructie
Minder werk

1x per week samen naar het werk kijken

Structurele loopronde

Niet het antwoord
klakkeloos uitleggen

In gesprek gaan, kinderen aan het denken zetten

Opdracht verdelen in stappen

Samen de opdracht lezen

Hints geven

Soms de verkeerde kant op sturen

weet wat zelfsturend leren inhoudt. Dat is wanneer zij werken in Acadin. Dan bepalen zij hun eigen stappen in Acadin. Het is daarbij belangrijk dat de leerkracht daarin ruimte, richting en ruggeleuning biedt. Hoe begeleid jij de leerlingen wanneer zij zelfsturend leren?

R5.1: Gaat het over mij of over K.?

I: Over jou.

R5.1: In mijn tijd zitten ze niet aan Acadin. Ze werken maar 1 keer per week in Acadin. Ik weet ook niet of dat dat moet.

I: Is dat dan wanneer zij in de plusklas zitten?

R5.1: Ja.

I: Buiten die tijd werken zij in de klas niet aan Acadin.

R5.1: Nee.

I: Weet jij hoe je de leerlingen kan begeleiden bij het zelfsturend leren?

R5.1: Nee. In het geval van Acadin niet. Ik weet daar niets van. De plusklas is een los stukje. Daar gaan ze heen en komen ze van terug. Ik krijg terugkoppeling, omdat ik die aan de leerkracht van de plusklas vraag. En wat ik hoor van de kinderen.

I: Het stellen van hogere orde denkvragen draagt bij aan de kritische houding van meer- en hoogbegaafde leerlingen. In de vragenlijst heb je aangegeven 'soms wel en soms niet' weet wat de taxonomie van Bloom inhoudt. En vaak niet weet hoe je deze in kan zetten. Kun je vertellen wat voor soort vragen je de leerlingen stelt als je hen begeleidt tijdens het zelfstandig werken?

R5.1: Ik vind dat een beetje lastig om te zeggen. Het zijn geen vragen waarin ik ze iets wil voorkauwen. Ik kan niet echt een voorbeeld noemen.

I: Dus je zet ze wel aan het denken met jouw vragen?

R5.1: Liever wel. Ik ga de leerlingen niets voorkauwen, ik zet ze liever aan het denken.

I: Vind je dat je genoeg kennis hebt over de meer- en hoogbegaafden om hen zo goed mogelijk te kunnen begeleiden?

R5.1: Nee.

I: Welke knelpunten ervaar je dagelijks?

R5.1: Wat ik al zei aan het begin van dit gesprek: 'kennis'. Ik denk dat je veel kan doen met begeleiding in weinig tijd, maar ik weet niet hoe ik moet begeleiden. Dat doe ik nu op gevoel. Daardoor is het niet efficiënt en heb ik meer tijd nodig die ik eigenlijk niet heb.

I: Wat zou je daar specifiek bij willen leren?

R5.1: Die vragen. Wat voor vragen kan ik stellen en wat ik van ze kan verwachten. Ik verwacht wel dat ze preciezer zijn, maar dat zijn ze niet. Ligt het aan mij of ligt het aan hen.

I: Oké meer gericht op de vragen die je meer- en hoogbegaafden kan stellen.

R5.1: Ja.

I: Zou de plusklasleerkracht iets voor jou kunnen betekenen?

R5.1: Ik denk het wel. Ik weet niet in welke vorm. We koppelen weleens wat terug naar elkaar, maar dat gaat dan over de leerling. Niet zozeer over de kennis die zij daar toepast. Ik denk wel dat ik daar veel uit zou kunnen halen.

I: Hoe ervaar jij de samenwerking nu?

Niet wetende dat kinderen in de klas aan Acadin moeten werken

Weet niets van Acadin

Terugkoppeling vragen aan de plusklasleerkracht

Begeleiding waarbij de kinderen niets wordt voorgerekend

Kinderen aan het denken zetten

Niet voldoende kennis voor de begeleiding

Niet efficiënt werken

Meer tijd nodig

Goede vragen stellen

Weten wat van kinderen verwacht kan worden

Kennis van de plusklasleerkracht is relevant

Prima samenwerking

Leerkracht neemt initiatief

Verwachtingen van de leerkracht

R5.1: Wel prima. Ik moet zeggen dat ik de dingen die ik weet, weet omdat ik ernaar vraag. Ik wist eerst bijvoorbeeld helemaal niet wat zij gingen doen. De plusklasleerkracht is ook mijn duo collega van deze groep, dus de drempel om iets te vragen is laag. Maar ik weet niet wat er van mij verwacht word. Ik heb er ook niet aan gedacht om dat te vragen.

I: Hoe zou jij een optimale samenwerking willen zien?

R5.1: Het is nu goed. Maar ik zou meer willen weten over wat de kinderen daar doen en ik zou tips willen krijgen voor de dagelijkse praktijk in de reguliere klas. In een evaluatiegesprek voor of na een blok.

I: Een van de dingen die theorieën aangeven, is om iedere 6 weken intervisie bijeenkomsten te organiseren waarbij leerkrachten bij elkaar zitten en eventueel de plusklasleerkracht als expert. Wat zou je daarvan vinden?

R5.1: Dat zou ik goed vinden. Ik mis nu de kennis. De plusklas staat voor mij nu los, terwijl dat wat mij betreft meer uitgedruppeld mag worden over de basisklas. De kinderen hebben hier tijd over. Als ik had geweten dat de kinderen ook aan Acadin in de klas konden werken, zou dat heel mooi zijn. Er ligt wel een kans.

I: Ik heb geen vragen meer. Zijn er nog dingen die jij wil benoemen over dit onderwerp?

R5.1: Nee.

I: Oké. Dank je wel voor dit interview.

Transcriptie interview respondent 5.2

Dit interview is op 21 maart 2017 om 15.15 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R5.2'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarvan je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, kennis die je hebt en over de begeleidingswijze van meer- en hoogbegaafden. De resultaten zal ik er bij een aantal vragen bij pakken. Het doel van dit interview is informatie van jou krijgen over wat jij nodig hebt om meer- en hoogbegaafden zo goed mogelijk te kunnen begeleiden. Als ik het heb over meer- en hoogbegaafden heb ik het over de kinderen die deel mogen nemen aan de plusklas. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om meer- en hoogbegaafden in de klas zo goed mogelijk te kunnen begeleiden?

R5.2: Ruimte, een extra ruimte waar de kinderen kunnen werken. Tijd, in een klas van 30 kinderen vind ik het ingewikkeld om hen tijd te geven. Ik ben geneigd om meer de zwakkere leerlingen te helpen. Expertise, ik weet niet altijd hoe ik de kinderen kan helpen bijvoorbeeld met het plusschrift van rekenen.

I: Dus tijd, ruimte en expertise. Bedoel je dan de expertise op het gebied van begeleiden of de opdrachten?

R5.2: Ik denk het begeleiden. De opdrachten zijn soms ingewikkeld. Ik denk dat als ik beter weet hoe de opdrachten in elkaar zitten, dat ik de kinderen dan ook beter kan begeleiden. Misschien is er wel een speciale manier van begeleiden. Bijvoorbeeld hoe ik vragen kan stellen aan leerlingen.

Wat zijn de activiteiten in de plusklas?

Tips voor de dagelijkse praktijk

Evaluatiegesprekken voor of na een blok

Intervisie: goed

Kennis over de plusklas

Het zou fijn zijn als de kinderen ook in de klas aan Acadin kunnen werken

Ruimte om te kunnen werken

Tijd om de kinderen te begeleiden

Vakinhoudelijke expertise

Expertise voor de begeleiding

Samen naar het plusschrift kijken

I: Wat doe je momenteel aan de begeleiding van meer- en hoogbegaafden in jouw groep?

R5.2: Zij werken allemaal op een eigen lijn. Ik zorg ervoor dat zij een plusschrift hebben en dat ik regelmatig met hen ga zitten. Om samen na te kijken en om na te gaan wat zij wel of niet hebben begrepen.

I: Hoe vaak is regelmatig?

R5.2: 1 keer in de week of 1 keer in de 2 weken. De kinderen doen heel veel zelf. Ze mogen ook dingen op de computer opzoeken of de rekenspellen die ze kennen op de computer doen.

I: Hoe ziet de differentiatie er in jouw klas uit?

R5.2: Bij spelling en rekenen zijn er 3 niveaus. In het instructieonafhankelijk niveau zit ook nog een niveau. Er zijn kinderen die het minst maken, kinderen die het gemiddelde maken, kinderen die net geen plusniveau hebben, zij maken ook een extra gedeelte en dan zijn er nog de pluskinderen.

I: Welke rol speel jij in hun begeleiding?

R5.2: Ze kunnen bij mij komen als zij vragen hebben. Ik zorg ervoor dat de spullen klaarliggen, bijvoorbeeld dat KIEN gekopieerd is, zodat zij daarmee aan de slag kunnen. Ik kijk of zij in een plusschrift kunnen werken als dat nodig is. Bij sommige opgaven moeten de kinderen gewoon meedoen. De overgang van groep 4 naar groep 5 is best groot. Zij moeten bij de instructielessen meedoen en bij de zelfstandige lessen mogen ze zelf de keus maken of zij de instructie willen volgen. En ik kijk samen met hen de plusschriften na.

I: Het zelfsturend leren past het best bij meer- en hoogbegaafde kinderen. Dat is wanneer zij werken in Acadin. Hoe begeleid jij de kinderen hierbij?

R5.2: Niet. Dat krijgen zij in groep 5 voor het eerst. Er is ook maar 1 groepje die dat doet. Zij gaan daar op woensdag zelf naartoe. Er is daar heel soms tijd voor, maar dan krijgen ze geen hulp van mij. Zij werken daar dan zelfstandig aan.

I: Met het stellen van hogere orde denkvragen stimuleer je het kritische denkvermogen van kinderen. Je hebt in de vragenlijst aangegeven dat je niet weet wat de taxonomie van Bloom is. Kan je aangeven wat voor vragen je stelt als de kinderen bezig zijn met een project?

R5.2: Ik vind de manier van vragen stellen best lastig, omdat de kinderen zelf al best veel weten. Ik ben geneigd om gesloten vragen te stellen, dus hier probeer ik al wat meer op te letten. Ik toon wel interesse in de kinderen. Dat probeer ik door zoveel mogelijk open vragen te stellen om erachter te komen hoe ver ze zijn en wat zij kunnen. Soms vraag ik hen ook wat ze nodig hebben van mij.

I: Vind je dat je genoeg kennis hebt van meer- en hoogbegaafden om hen in de klas te kunnen begeleiden?

R5.2: Zeker niet. Ik vind eigenlijk dat het niet kan met 30 kinderen in de klas. Ze werken op zoveel verschillende niveaus. Ik merk dat ik op verschillende gebieden te kort schiet.

I: Je zegt nu dus dat het met 2 handen niet lukt om iedereen genoeg te kunnen helpen.

R5.2: Precies. Vorig jaar had ik een stagiaire die een hele dag les moest geven. Toen was het makkelijker om tussendoor groepjes mee te nemen om hen te begeleiden.

I: Zijn er nog andere knelpunten die je ervaart?

1x per week of 1x per twee weken overleg

Kinderen mogen op de computer werken

Instructieonafhankelijk niveau bestaat uit 2 niveaus: plusklaskinderen en kinderen die extra maken

Kinderen mogen vragen stellen

Beoordelen of kinderen in een plusschrift mogen werken

Kinderen werken niet in Acadin

Vragen stellen lastig

Open vragen stellen

De leerkracht vraagt wat de kinderen nodig hebben

Zeker niet voldoende kennis

Begeleiding niet mogelijk met 30 kinderen

Leren kinderen uit te dagen met juiste vraagstelling

R5.2: Ik wil graag leren hoe ik de kinderen met de vraagstelling beter kan uitdagen.

I: Kan de plusklasleerkracht iets voor jou betekenen?

R5.2: Dat denk ik wel. Zij heeft al heel veel expertise.

I: Hoe zie je dat voor je?

R5.2: Ik zou het fijn vinden om een keer te kijken wat zij precies doet. De kinderen komen altijd enthousiast terug en maken mooie presentaties. Ik vind het leuk om een keer in groepsverband te zien wat ze precies doen.

I: We gaan nu naar het laatste deel van het interview. Dit gaat over de samenwerking met collega's. Je hebt net gezegd dat je niet precies weet wat de kinderen in de plusklas doen. Hoe ervaar je de samenwerking met de plusklasleerkracht?

R5.2: Dat is bij ons een beetje anders, omdat zij voor 1 dag in de week mijn groep draait. Dus ze kent de kinderen al. Maar ik weet niet wat zij in de plusklas doet. Zij schrijft wel een stukje voor op het rapport. Ik heb eigenlijk niet echt zicht op wat de kinderen in de plusklas doen.

I: Op welke manier zou jij de samenwerking vorm willen geven?

R5.2: Misschien kan zij tips geven over hoe ik de kinderen verder kan helpen in de klas. En over waar zij mee bezig zijn en hoe ik ze daarbij verder kan helpen. Ik denk wel dat er in groep 5 minder ruimte voor is dan in hogere klassen. De kinderen in mijn klas zijn ook al wel toe aan iets extra's.

In de hogere groepen zijn de kinderen zelfstandiger en kunnen ze daar zelf mee aan de slag. De kinderen bij mij hebben al wel geleerd om zelfstandig een laptop te pakken en hoe dat opgestart moet worden.

I: Hoe zouden jij en de plusklas leerkracht met elkaar kunnen samenwerken om de kinderen te helpen?

R5.2: Dat we de kinderen een keer bespreken. Niet pas aan het eind van het project, maar ook tussendoor. Dat kan ze ook zeggen waarin ik de kinderen nog kan stimuleren.

I: Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten elke 6 weken bij elkaar kunnen zitten voor een intervisiebijeenkomst. Dan staat de begeleiding van meer- en hoogbegaafden op de agenda. Wat zou jij daarvan vinden?

R5.2: Goed. Maar daar moet ik ook weer tijd voor vinden. Er moet al zoveel, maar er is geen tijd voor. Eigenlijk moet het gewoon, ik zou er voor open staan. Wel in mijn achterhoofd dat dit er weer bijkomt.

I: Ik heb geen vragen meer. Wil jij nog dingen benoemen?

R5.2: Het is niet de bedoeling dat de meer- en hoogbegaafden zich gaan vervelen of onder gaan presteren. Daarvoor is het van belang dat je weet wanneer een kind meer- of hoogbegaafd is. Ik denk dat ik daar te weinig van af weet. Ik had vorig jaar een meisje in de klas, waarvan ik zeker weet dat ze hoogbegaafd is, maar ze kwam nooit aan haar pluswerk toe. Het is ook best lastig om dan te weten wat ik moet doen. Het durven loslaten vind ik ook best lastig als leerkracht, omdat ik er te weinig vanaf weet.

I: Oké. Bedankt voor je deelname aan het onderzoek.

Transcriptie interview respondent 6.1

Dit interview is op 20 maart 2017 om 12.15 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R6.1'.

Plusklasleerkracht heeft veel expertise

Kijken in de plusklas

Geen kennis over wat de plusklasleerkracht en kinderen doen in de plusklas

Plusklasleerkracht schrijft een stuk voor het rapport
Tips krijgen over hoe de kinderen verder geholpen kunnen worden in de klas

Kennis over waar de kinderen mee bezig zijn
In groep 5 weinig ruimte

Kinderen doorspreken

Intervisie: goed, leerkracht staat er open voor

Geen tijd voor intervisie

Kennis over meer- en hoogbegaafden herkennen en daarmee omgaan

Loslaten

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarin je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, de kennis die je van meer- en hoogbegaafden hebt en over de wijze waarop je deze leerlingen begeleidt. De resultaten van deze vragenlijst zal ik er bij een aantal vragen bij pakken. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij als leerkracht nodig hebt om deze kinderen te kunnen begeleiden. Als ik het heb over meer- en hoogbegaafden bedoel ik de leerlingen die in de plusklas zitten of hebben gezeten. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om meer- en hoogbegaafden te kunnen begeleiden in de klas?

R6.1: Er moet voldoende plusmateriaal aanwezig zijn. Ik denk dat het belangrijk is dat je als leerkracht de basisstof kunt compacten en daaruit kunt halen wat de leerlingen wel moeten maken. Het is ook belangrijk om regelmatig in gesprek te gaan met die kinderen over wat ze missen en hoe het gaat. Hun werk moet ook goed gecontroleerd worden, vooral bij die kinderen zie ik dat zij vaak snel werken en dingen over het hoofd zien die ze eigenlijk wel weten. Je moet ook kunnen doorvragen als ze aan het werk zijn. Je moet verdiepingsvragen kunnen stellen.

I: Je hebt al een aantal voorbeelden gegeven. Hoe ziet de differentiatie er in de klas precies uit?

R6.1: Ik werk met 3 niveaus in de klas. Het instructieafhankelijk niveau, het basisoniveau en het instructie onafhankelijk niveau. De meer- en hoogbegaafden zitten in het instructie onafhankelijk niveau. Daarnaast hebben zij een aangepast programma. Zij hoeven niet mee te doen met de instructies. Voor deze kinderen staat in het groepsplan wat zij naast de dingen voor de instructie onafhankelijke groep moeten doen of juist niet hoeven te doen. Bijvoorbeeld bij spelling hoeven zij niet alle dictees mee te doen en zij hoeven niet alle basisopdrachten te maken. Zij moeten dan werken in het plusschrift voor spelling.

I: Welke rol speel jij daarin?

R6.1: Ik bespreek 2 keer per week met hen het programma, wat zij moeten maken en op welke momenten zij in de klas moeten zijn. Zij weten dan wanneer zij aan Acadin kunnen werken.

I: Tijdens Acadin werken de kinderen zelfsturend. Dat past het best bij meer- en hoogbegaafde leerlingen. Hoe begeleid jij de kinderen tijdens het zelfsturend leren?

R6.1: Dat is lastig, omdat ik dan bezig ben met de rest van de klas en de kinderen verder weg zitten. Ik laat de kinderen van te voren bij mij komen om te kijken wat er gemaakt moet worden. Wanneer zij zelfsturend aan de slag gaan, loop ik naar ze toe om te kijken of het allemaal lukt. Ik probeer wel 1 keer in de week met de kinderen te bespreken waar zij mee bezig zijn met Acadin. Dan kan ik hier meer verdieping in geven.

I: Hoe ziet zo'n gesprek er dan uit?

R6.1: De kinderen leggen mij het onderwerp voor waarmee ze bezig zijn. Als eerst vraag ik naar hun leervraag. Als die goed in elkaar zit, komen vaak vanzelf de verdiepende vragen. 'Over welk onderwerp binnen je leervraag wil je informatie opzoeken? Hoe ga je die informatie opzoeken? Wat wil je dat de klas daarover weet, nadat je dit gepresenteerd hebt?' Ik vraag ook of de manier waarop zij presenteren begrijpelijke taal is voor de kinderen in de klas. Dat vraagt van de pluskinderen zich verplaatsen in kinderen van de klas. Zij moeten door hebben dat de kinderen in de klas anders denken dan zij.

Voldoende plusmateriaal
Basisstof compacten
Gesprekken met leerlingen
Werk goed controleren
Verdiepingsvragen kunnen stellen

Aangepast programma voor meer- en hoogbegaafden

Geen instructie

Speciaal groepsplan

2x per week gesprek over wat de kinderen moeten maken en wanneer zij aan Acadin kunnen werken

Begeleiding is lastig, omdat de rest van de groep ook aandacht nodig heeft

Bespreken wat de kinderen moeten maken
1x per week gesprek over Acadin
Verdiepende vragen stellen
Leren verplaatsen in de ander

I: Oké. Kan jij de kinderen voldoende faciliteren als de kinderen in Acadin werken?

R6.1: Als ik een stagiaire heb wel, maar als ik de klas alleen moet draaien, kom ik soms tijd te kort. Ik probeer zo'n overleg wel te plannen op een moment wanneer de rest van de klas mij niet nodig heeft. Want tijdens het zelfstandig werken, zijn er al groepjes die extra begeleiding nodig hebben.

I: Het stellen van hogere orde denkvragen draagt bij aan de kritische houding van meer- en hoogbegaafde leerlingen. Je hebt aangegeven dat je niet weet wat de Taxonomie van Bloom inhoudt. Wat voor soort vragen stel je de leerlingen wanneer de kinderen zelfstandig werken aan een opdracht? Of wanneer zij er niet uitkomen?

R6.1: Ik vraag als eerst of zij goed gelezen hebben. Vaak wijs ik hen op bepaalde woorden die de opdrachten verduidelijken. Ik vraag hen wat zij denken dat daarmee bedoeld wordt. Tijdens het rekenen vraag ik hen naar verschillende rekenstrategieën die ze toepassen. Ik vind het lastig om vragen te stellen die bij hun denkwijze passen. Ik probeer hen wel vragen te stellen die hen aan het denken zetten, zonder dat ik daarbij het antwoord geef. Ik probeer ze wel te sturen richting een bepaalde strategie of een bepaalde denkwijze die in de opdracht gevraagd wordt.

I: Wat voor soort vragen stel je als de kinderen werken in Acadin?

R6.1: Verdiepingsvragen op het onderwerp. Voornamelijk richting hun eigen leervraag. Die leervraag stellen zij vaak heel uitgebreid. Ik help hen bij het concreter maken van hun onderwerp. Dat doe ik door vragen te stellen over wat zij vooral willen leren. Ik stel ook vragen om het inlevingsvermogen beter te ontwikkelen.

I: Vind je dat je genoeg kennis hebt over meer- en hoogbegaafden om hen zo goed mogelijk te kunnen begeleiden?

R6.1: Ik heb wel de basiskennis, maar het kan altijd beter.

I: Zijn er knelpunten die je nu ervaart in de dagelijkse praktijk?

R6.1: Niet specifiek. Ik merk soms wel dat ik op het gebied van rekenen het naslagwerk erbij moet pakken om te kijken wat er bedoeld wordt. Omdat ik meer bezig ben met het basisoniveau en instructieafhankelijk niveau, zit het instructie onafhankelijk niveau niet goed in mijn hoofd. Ik zou willen dat het instructie onafhankelijk niveau wat meer op de voorgrond zou liggen.

I: Wat zou je nog graag willen leren?

R6.1: Ik wil graag leren hoe ik de aandacht tussen de meer- en hoogbegaafden en de instructie afhankelijke groep evenwichtig kan verdelen. Ik ben hierbij op zoek naar een organisatievorm om nog beter tegemoet te kunnen komen aan de meer- en hoogbegaafden. Mijn tijd gaat nu vaak naar het helpen van de instructie afhankelijke groep.

I: Oké. Het laatste deel van het interview gaat over het samenwerken met collega's. In de vragenlijst heb je aangegeven dat je 'vaak wel' weet wat de kinderen doen in de plusklas. Hoe ervaar jij de samenwerking met de plusklas leerkracht?

R6.1: Goed. Ik kan altijd bij haar aankloppen voor meer informatie. Ik ga ook zelf naar haar toe, omdat ik wil weten wat de kinderen doen.

I: Hoe zou jouw ideaalbeeld eruitzien met de samenwerking tussen jou en de plusklas leerkracht?

R6.1: Het is een idee om een soort heen-en-weer-schriftje te gebruiken. Daarin kunnen de plusklas leerkracht en ik opschrijven waar de kinderen mee bezig zijn en waar zij hulp bij nodig hebben. Dan weet de plusklas

Hulp van stagiaire
Tijd te kort voor
begeleiding

Opdrachten
verduidelijken

Vragen naar reken
strategieën

Juiste vragen stellen in
lastig

Sturen richting een
bepaalde denkwijze van
de opdracht

Basiskennis is aanwezig,
kan altijd beter

Vakinhoudelijke kennis
over rekenen

Leren hoe verschillende
niveaus evenveel
aandacht kunnen krijgen

Een goede
organisatievorm
toepassen

Leerkracht vraagt
informatie van de
plusklasleerkracht

Heen-en-weer schriftje

leerkracht op woensdag hoe ver de leerlingen zijn en op vrijdag kan ik hen daarbij helpen in mijn begeleidingstijd.

I: Wat kan de plusklasleerkracht voor jou betekenen om de begeleiding van de meer- en hoogbegaafden?

R6.1: Wat ik net al zei. Als we elkaar blijven informeren, ben ik op de hoogte en weet ik hoe ik de kinderen het best kan begeleiden. De plusklas leerkracht heeft alle inzichten en kennis al. Andersom natuurlijk ook. Als ik opschrijf waar de kinderen mee bezig zijn en wat zij moeilijk vonden. Dan kan ze dat bijvoorbeeld op maandag doorlezen en op woensdag daar verder op in gaan met deze kinderen. Het zou ook fijn zijn om een eigen inlogcode te hebben voor Acadin. Dan kan ik zien waar de kinderen mee bezig zijn, zonder dat ik dat aan de kinderen hoeft te vragen.

I: Tot slot. Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten om de 6 weken intervisie bijeenkomsten organiseren om samen te spuien over de beste begeleidingswijze van meer- en hoogbegaafden. Wat zou je daarvan vinden?

R6.1: Aan de ene kant zou ik dat goed vinden. Aan de andere kant, kost het wel weer meer tijd. Het is dan weer iets extra's. Daar komen we tijd te kort voor, terwijl we die kinderen wel goed willen begeleiden. Maar 1 keer per halfjaar vergt al minder tijd. Dan moet het wel goed gepland worden.

I: Ik heb geen vragen meer. Zijn er nog dingen die jij wil benoemen over dit onderwerp?

R6.1: Nee, ik vond het een fijn interview.

I: Dank je wel.

Transcriptie interview respondent 6.2

Dit interview is op 20 maart 2017 om 09.15 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R6.2'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarin je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, kennis en begeleidingswijze van meer- en hoogbegaafden. De resultaten daarvan heb ik hier liggen, bij een aantal vragen pak ik deze resultaten erbij. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij nodig hebt om meer- en hoogbegaafden te begeleiden. Wanneer ik het heb over meer- en hoogbegaafden, bedoel ik de leerlingen die in aanmerkingen komen voor de plusklas. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om meer- en hoogbegaafden te begeleiden in de klas?

R6.2: Begeleidingstijd waarin ik de kinderen ondersteunen en materiaal om de kinderen op weg te helpen.

I: Wat voor materiaal heb je nodig?

R6.2: De kinderen werken nu in Acadin. Ik denk dat er veel meer is. Het pluswerk van de methode schiet soms nog tekort.

I: Wat doe je nu aan de begeleiding van de meer- en hoogbegaafden in jouw klas?

R6.2: De kinderen komen 1 keer in de week bij mij aan tafel. Dan behandel ik het werk dat ze de komende week moeten maken. Ik laat ze dit vooraf al bekijken, zodat zij met vragen kunnen komen. Ik kijk waarbij zij ondersteuning nodig hebben en dat leg ik uit. Als zij aan het werk zijn, loop ik naar hen toe om vragen die zij hebben te beantwoorden.

I: Hoe geef jij de differentiatie vorm in de klas?

Elkaar blijven informeren

Intervisie: goed, maar
kost extra tijd
1x per halfjaar

Begeleidingstijd
Materiaal om mee te
werken

Pluswerk methode niet
voldoende

1x per week gesprek
Werk van de week
bespreken
Vragen beantwoorden
Verkorte instructie

R6.2: Op de weektaak staat wat de kinderen moeten maken. Zij hoeven de basisinstructie niet te volgen, tenzij zij dit zelf willen. Soms krijgen zij instructie in verkorte vorm.

I: Hoe ziet de differentiatie eruit tijdens het werken?

R6.2: De kinderen maken dan wat er op de weektaak staat. Bij rekenen en spelling werken de kinderen in een plusschrift. Bij taal differentieer ik soms met verschillende steropdrachten.

I: Welke rol neem jij dan aan?

R6.2: Een begeleidende rol.

I: Kan je dat omschrijven?

R6.2: Als de kinderen ergens tegenaan lopen, probeer ik ze te begeleiden door te kijken naar hoe ze het kunnen aanpakken.

I: Wat voor vragen stel je daarbij?

R6.2: Dat is afhankelijk van waar ze mee bezig zijn. Ik kan geen voorbeeld noemen.

I: Zijn het procesgerichte of productgerichte vragen?

R6.2: Ik denk op het proces. Daar valt nog winst te behalen, daar ben ik me van bewust. Soms vind ik het lastig om de juiste vragen te stellen om de diepere laag te bereiken.

I: Daar komen we zo nog op terug. Het zelfsturend leren past het best bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafden. Dat is wanneer zij werken in Acadin. In de vragenlijst heb jij aangegeven dat je 'soms wel/soms niet' weet wat zelfsturend leren inhoudt. Hoe begeleid jij de kinderen als zij werken in Acadin?

R6.2: Bijna niet. Ik heb te weinig kennis van wat het programma inhoudt.

I: Kun je de kinderen voldoende faciliteren als zij werken in Acadin?

R6.2: Inmiddels wel. Er is een vast moment gecreëerd wanneer zij op een bepaalde plek kunnen werken aan hun project.

I: Het stellen van hogere orde denkvragen draagt bij aan de kritische houding van meer- en hoogbegaafden. In de vragenlijst heb je aangegeven dat je niet weet wat de Taxonomie van Bloom inhoudt. Wat voor soort vragen stel je de kinderen wanneer zij werken aan een project of bepaald onderwerp?

R6.2: Ik probeer ze te stimuleren om dieper te gaan naar de inhoud. Ik probeer open vragen te stellen, zodat zij gaan nadenken over het onderwerp. 'Wat zou je nog meer kunnen doen? Hoe kun je dit oplossen?'

I: Vind je dat je genoeg kennis hebt over meer- en hoogbegaafden?

R6.2: Nee.

I: Welke knelpunten ervaar je?

R6.2: Ik vraag me vaak af of het werk dat de leerlingen aangeboden krijgen voldoende is. Ik ervaar nu dat het werk te veel voor ze is, ze krijgen het werk ook niet allemaal af. Ik vraag me af of ik ze pluswerk moet blijven geven of juist niet. Ik probeer dat zo goed mogelijk af te stemmen, maar dat is best moeilijk.

I: Wat zou je graag willen leren?

R6.2: Wanneer het goed is voor de leerlingen, dus wanneer hebben zij genoeg goede leerstof. Ik heb al wel de stap gemaakt dat de kinderen minder basiswerk hoeven te maken. Dat gaat dit jaar al beter. Ik laat de kinderen meer aan het plusprogramma werken. Maar aan het pluswerk merk ik dat het te veel of juist te makkelijk is. Ik wil hier graag een balans in vinden. Ik wil de begeleiding graag verbeteren, mijn vraagstelling mag beter. Ik moet ook achter het programma Acadin gaan zitten om te kijken

Begeleidende rol

Hulp bij het aanpakken van opdrachten

Procesgerichte vragen

Diepgaande vragen stellen is lastig

Weinig kennis van Acadin

Vast moment om aan Acadin te werken
Open vragen stellen

Niet voldoende kennis over meer- en hoogbegaafden
Wanneer is het werk genoeg? Of te veel?
Kennis over verwachtingen van de leerlingen
Balans vinden in het aan te bieden werk
Vraagstelling verbeteren
Kennis over Acadin
Door tijdgebrek minder aandacht voor plusleerlingen

wat het precies inhoudt. Door gebrek aan tijd heb ik minder aandacht voor de plusleerlingen.

I: Zou de plusklasleerkracht iets voor jou kunnen betekenen?

R6.2: Het ideaalbeeld zou een aparte leerkracht zijn voor deze groep leerlingen. De klassen zijn nu erg groot. Er is een grote basisgroep en een grote groep instructieafhankelijke groep. Er is dan minder aandacht voor de plusleerlingen. Ik wil het wel heel graag, maar kom hier niet aan toe.

I: Je hebt nu het ideaalbeeld geschetst. Kan je ook vertellen wat je van de plusklasleerkracht nodig hebt als je deze leerlingen in jouw groep moet begeleiden?

R6.2: Ik hoop dat ze mij dan kan helpen met het stellen van de juiste vragen. Ik zou meer willen weten wat de plusklasleerkracht in de plusklas doet. Daar moet ik eigenlijk zelf achteraan. Het zou fijn zijn als de plusklasleerkracht een keer uitlegt hoe Acadin werkt en hoe zij de lessen in de plusklas aanpakt. Ik zou weleens willen zien hoe zij de plusklas draait om mij meer inzicht te geven.

I: Het laatste deel van het interview gaat over de samenwerking met collega's. Je hebt aangegeven dat je niet zo goed weet wat de kinderen precies doen in de plusklas doen. Hoe ervaar je de samenwerking met de plusklas leerkracht?

R6.2: Minimaal. I: Hoe ziet de samenwerking/communicatie eruit?

R6.2: We spreken elkaar eigenlijk alleen met de presentaties en als de plusklas leerkracht het stukje voor het rapport aanlevert, hebben we het er kort over.

I: Hoe zou je de samenwerking willen zien?

R6.2: Elke week kort contact om te bespreken hoe het gaat met het project en wat het kind de komende week in de klas nog kan doen. Dit kan ook in een schriftje of 1 keer in de maand. De plusklasleerkracht schrijft ook voor de rapporten een stukje, dat is eigenlijk ook het enige wat ik ervan weet. Ik zou meer inhoudelijk contact willen met de leerkracht over de ontwikkeling van de kinderen.

I: Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten intervisie bijeenkomsten organiseren om te spuien over de beste begeleidingswijze. Wat zou jij ervan vinden om hier iedere 6 weken over bij elkaar te komen?

R6.2: Gaat dat inhoudelijk over pluskinderen of over de leerlingen uit de plusklas?

I: Inhoudelijk over meer- en hoogbegaafden.

R6.2: Het is fijn dat er dan een moment gecreëerd wordt. Dat vind ik fijn.

I: Oké. Ik heb geen vragen meer. Wil jij nog dingen benoemen?

R6.2: Nee.

I: Bedankt voor je deelname aan het interview.

Transcriptie interview respondent 7.1

Dit interview is op 22 maart 2017 om 13.45 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R7.1'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld over de kennis die je hebt van meer- en hoogbegaafden, jouw grondhouding en de begeleiding die je geeft aan meer- en hoogbegaafden. Je kon aangeven in hoeverre je bepaalde leerkrachtvaardigheden toepast. De resultaten daarvan heb ik hier liggen. Bij een aantal vragen pak ik die erbij. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij als leerkracht nodig hebt om de meer- en hoogbegaafden te begeleiden in jouw klas. Als ik het heb over meer- en hoogbegaafden, bedoel ik de leerlingen die recht hebben op een plekje in de plusklas.

Aparte klas voor deze leerlingen

Groep te groot
Plusklasleerkracht kan helpen bij het stellen van de juiste vragen

Uitleg over Acadin

Meekijken in de plusklas

Minimale samenwerking

Elke week of maand een bespreking

Plusklasleerkracht schrijft een stukje voor het rapport
Meer inhoudelijk contact over de ontwikkeling van de kinderen

Intervisie: fijn dat er een moment gecreëerd wordt

R7.1: Gaat dat over dit schooljaar?

I: Ja. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om de meer- en hoogbegaafden in jouw klas te kunnen begeleiden?

R7.1: Ik heb genoeg materiaal in de klas. De uitdaging van de leerlingen die in de plusklas zitten is hoog genoeg.

I: Wat doe je momenteel aan de begeleiding van de meer- en hoogbegaafden?

R7.1: Ik bied het pluswerk voor spelling en rekenen aan. Ik laat ze ook extra werken aan Acadin.

I: Oké. Hoe ziet de differentiatie er in de klas uit?

R7.1: Voor alle kinderen?

I: Ja.

R7.1: De kinderen werken op het niveau waarop ze zitten. Dit wisselt tussen kinderen die werken in het maatschrift of de plusopdrachten, de uitgebreide oefeningen. Dit is allemaal aan de methode gebonden.

I: Zijn er naast de methode gebonden opdrachten nog dingen die de leerlingen doen?

R7.1: Op dit moment komen ze daar niet aan toe, groep 7 is een druk jaar. Maar ik zou ze aan extra werk kunnen zetten wat uitdagend en zinvol is.

Bijvoorbeeld Junior Informatie.

I: Welke rol speel jij in de begeleiding van meer- en hoogbegaafden?

R7.1: Ik verzorg naast de plusklasleerkracht de extra ondersteuning voor Acadin. Niet inhoudelijk, maar wel bij het opzoeken van vragen.

I: Hoe ziet die ondersteuning er dan uit?

R7.1: Ik maak er af en toe tijd voor als ik merk dat zij behoefte hebben aan het stellen van vragen.

I: Komt de vraag dan vanuit het kind zelf?

R7.1: Ja, want de opdracht krijgen ze van de plusklas leerkracht of van zichzelf. Want in Acadin moeten de kinderen zelf ontdekkend/vragend werken.

I: Daar ga ik nu vragen over stellen. Het zelfsturend leren past het best bij meer- en hoogbegaafden. Dat is wanneer de kinderen werken in Acadin. Daarbij is het belangrijk dat jij als leerkracht richting, ruimte en ruggeleuning biedt. Hoe ziet jouw begeleiding eruit als de kinderen werken in Acadin?

R7.1: Ik bied de kinderen hooguit extra tijd om daaraan te werken. Ik ga ze niet extra bevragen. Als zij vragen hebben, maak ik daar tijd voor.

I: Oké. Een manier om hen het kunnen begeleiden, is het stellen van hogere orde denkvragen. Hiermee kan jij het kritisch denkvermogen stimuleren. Is er een bepaalde manier van vraagstelling die jij hanteert?

R7.1: Als de kinderen met een vraag komen, ga ik op die vraag wel in. Maar ik stel dan een vraag terug naar de kinderen om door te vragen. Ik wil ze stimuleren om zelf daarin door te denken.

I: Je geeft dus het antwoord niet, maar je stelt vragen terug?

R7.1: Ja, behalve als het een 'weet' iets is. Dan geef ik het antwoord of laat ik ze het achter de computer zelf opzoeken. Dat is wel de meest makkelijke manier in de interactie. Ik wil dat ze zelf nadenken en tot oplossingen komen. Maar echte hulpmiddelen of handleidingen heb ik daar niet voor.

I: Lukt het om de kinderen voldoende te faciliteren wanneer zij willen werken in Acadin?

R7.1: Op dit moment wel. Zij pakken een laptop en dan gaan zij naar hun werkplek toe. Dan zitten zij voor mij op een hele verre plek in het gebouw. Daar kan ik tussendoor niet komen.

Genoeg materiaal in de klas

Pluswerk en werken aan Acadin

Methode gebonden werk op het eigen niveau

Als het nodig is extra werk aanbieden

Hulp voor de leerlingen bij het zoeken naar antwoorden

Kinderen kunnen vragen stellen

Kinderen krijgen tijd om aan Acadin te werken

Geen specifieke begeleiding

Vragen terug stellen
Kinderen zelf laten nadenken

Kinderen zelf tot oplossingen laten komen
Geen specifieke hulpmiddelen

Werken met laptop
Geen werkplek in de buurt

I: Zijn er nog dingen die jij in de klas nodig hebt om de kinderen te kunnen begeleiden bij het zelfsturend leren?

R7.1: Dan komen we bij materiële dingen. Dan zou ik graag de laptops in de klas willen hebben of heel dichtbij.

I: Vind je dat je genoeg kennis hebt over meer- en hoogbegaafden om hen in de klas te kunnen begeleiden?

R7.1: Ik probeer het wel, maar ik weet niet of ik voldoende kennis heb. Ik kan altijd meer leren.

I: Ervaar je bepaalde knelpunten in de dagelijkse praktijk?

R7.1: Nee.

I: Wat zou je nog graag willen leren om de kinderen beter te kunnen begeleiden?

R7.1: Hoe ik het eindresultaat van het gemaakte werk kan beoordelen. Ik weet niet wanneer het voldoende toereikend is op de vraag die ze gesteld hebben bij Acadin.

I: Heb je het dan over de eisen van de presentatie van Acadin?

R7.1: Ja, de eisen van de uiteindelijke resultaat dat bereikt is. En wat ik mag verwachten van de kinderen. De plusklasleerkracht beoordeelt het werk, maar ik zou best willen weten hoe ik het kan beoordelen. En hoe ik het traject beter kan begeleiden.

I: Wat zou de plusklas leerkracht voor jou kunnen betekenen?

R7.1: Dan komen we uit op tijd, uitleg, bij elkaar komen, klassenconsultatie.

I: Hoe zie je dat voor je?

R7.1: Dat we de kinderen en de eisen van de opdrachten bespreken. Die kunnen we dan bekijken en bespreken.

I: Het laatste deel van het interview gaat over de samenwerking met collega's en de plusklas leerkracht. Hoe ziet de samenwerking tussen de plusklas leerkracht en jou er nu uit?

R7.1: De samenwerking is intermenselijk goed, maar te kort en te weinig. Inhoudelijk vind ik het af en toe matig. Ik weet tussendoor niet veel over wat de kinderen doen. Daar moet ik eigenlijk meer van weten om ze beter te kunnen begeleiden.

I: Hoe zou je de samenwerking vorm geven?

R7.1: Moeilijk. Dan zou ik meer tijd en faciliteit moeten krijgen.

I: Kan je dat uitleggen?

R7.1: Als ik een keer in de plusklas kan kijken waar de kinderen mee bezig zijn en welke eisen de plusklas leerkracht stelt, kan ik zelf ook kijken of de kinderen aan deze eisen voldoen.

I: Wat kunnen jullie voor elkaar betekenen?

R7.1: Ik heb behoefte om bijvoorbeeld te overleggen met de plusklasleerkracht, want ik wil weten wat er van de kinderen verlangd wordt en hoever zij zijn.

I: Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten intervisiebijeenkomsten moeten organiseren om samen te spuien over de beste begeleidingswijze van meer- en hoogbegaafden. Wat zou jij daarvan vinden?

R7.1: Mooi. Alleen komt het er wel weer bij. Ik vind dat dat dan 1 op 1 moet met de plusklas leerkracht en niet met alle leerkrachten bij elkaar. Er moet een korte lijn zijn met de plusklasleerkracht.

I: Ik heb geen vragen meer. Zijn er nog punten die jij wil benoemen die relevant zijn voor het onderzoek?

R7.1: Nee.

I: Oké. Bedankt.

Laptop in de klas

Kan altijd meer kennis opdoen

Leren hoe werk beoordeeld moet worden

Leren welke eisen gesteld moeten worden

Leren hoe het traject begeleid moet worden

Consultatie

Eisen bespreken

Samenwerking te weinig

Kennis over wat de kinderen doen om ze beter te begeleiden

Samenwerking moeilijk, weinig tijd

Kijken in de plusklas

Overleg met de plusklasleerkracht

Weten wat van de kinderen verlangd wordt

Intervisie: mooi, 1 op 1 met plusklasleerkracht
Komt er wel weer bij

R7.1: Graag gedaan.

Transcriptie interview respondent 7.2

Dit interview is op 21 maart 2017 om 16.00 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R7.2'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarvan je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. De resultaten daarvan zal ik er bij een aantal vragen bij pakken. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij nodig hebt om de meer- en hoogbegaafden te begeleiden in jouw klas. Als ik het over meer- en hoogbegaafden heb, bedoel ik de kinderen die in aanmerking komen voor de plusklas. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om de meer- en hoogbegaafden in jouw klas te kunnen begeleiden?

R7.2: Je moet extra uitdagend materiaal hebben op het gebied van taal, spelling, rekenen en wereldoriëntatie. Dat heb ik.

I: Wat heb je nog meer nodig om deze kinderen te kunnen begeleiden?

R7.2: Tijd om eventueel extra uitleg te geven of te controleren of het werk goed gaat. De kinderen moeten tijd hebben om aan de computer te kunnen werken.

I: Wat doe je nu aan de begeleiding van de meer- en hoogbegaafden in jouw klas?

R7.2: Niet zoveel als ik zou willen, maar dat komt omdat de uitvallers momenteel meer aandacht nodig hebben. Ik gebruik vaak het eerste half uur leestijd om met de uitvallers aan de slag te gaan.

I: Wat doe je wel voor de meer- en hoogbegaafden?

R7.2: Aan het begin van het jaar en vorig jaar had ik meer aandacht voor ze. Ik heb deze groep nu voor het ze jaar. De kinderen hebben een plusschrift, ze mogen werken in Acadin, daar hebben ze extra tijd voor. Ik merk dat bij 1 van de plusleerlingen de animo voor het extra werk niet zo groot is. Die is tevreden met de dingen die hij doet. Hij is vooral met zijn vriendjes bezig. Ik denk dat dat nu belangrijker is.

I: Hoe ziet de differentiatie er in jouw klas uit?

R7.2: Ik heb kinderen met een basisprogramma, plusprogramma en een maatschrift. En ik loop rondes.

I: Is er in de begeleiding nog verschil tussen de groepen?

R7.2: De kinderen die in het maatschrift werken, krijgen na de gewone instructie nog verlengde instructie. Af en toe neem ik het eerste half uur van de dag om dingen met de pluskinderen te bespreken. We hebben gehad dat de kinderen te weinig maakten van het plusschrift. In gesprek probeerde ik erachter te komen, wat daar oorzaken van waren. De kinderen moeten kritisch zijn op wat zij doen.

I: Dit doe je dan tijdens dit half uur?

R7.2: Ja, eens in de twee weken. Behalve tijdens rekenen. Dan kan ik tijdens rekentijd als ze met het pluswerk aan de slag gaan de kinderen begeleiden.

I: Het zelfsturend leren past het best bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafden. Je hebt in de vragenlijst aangegeven dat je weet wat het zelfsturend leren inhoudt. Wat voor soort vragen stel je de kinderen als zij werken in Acadin?

R7.2: Daarin begeleid ik ze niet. Puur met het extra werk in de klas. Want de dagen waarop ze aan Acadin werken, ben ik er niet.

Uitdagend materiaal op het gebied van taal, rekenen, spelling, rekenen en wo

Tijd om uitleg te geven
Tijd om werk te controleren
Tijd, zodat kinderen aan de pc kunnen werken

Uitvallers hebben meer aandacht nodig

Kinderen werken in een plusschrift en in Acadin

Rondes lopen

Kinderen moeten kritisch zijn in wat zij doen

1x per twee weken overleg en begeleiding

Geen begeleiding bij Acadin

I: Stel de kinderen werken aan een project waarin ze zelf dingen moeten uitzoeken. Hoe begeleid je de kinderen dan?

R7.2: Ik merk dat de kinderen te weinig de diepte ingaan. Dat merk ik ook aan de presentaties die zij maken.

I: Wat voor soort vragen zou je de kinderen stellen om de diepte in te gaan?

R7.2: 'Wat zou je nog meer over het onderwerp kunnen vertellen?' Ze blijven heel erg aan de oppervlakte.

I: Vind je dat je genoeg kennis hebt over meer- en hoogbegaafden om hen te begeleiden?

R7.2: Ja, ik heb 2 kinderen die hoogbegaafd zijn.

I: Zijn er bepaalde knelpunten die je ervaart in hun begeleiding?

R7.2: Tijd.

I: Zijn er nog dingen die je wil leren?

R7.2: Ik zou meer over Acadin willen weten en wat de kinderen daarmee doen.

I: Kan de plusklas leerkracht iets voor jou betekenen?

R7.2: Nee. De plusklasleerkracht doet het goed, ze mag nog wel meer eisen stellen aan het werk van de kinderen.

I: Het laatste deel van het interview gaat over de samenwerking met collega's. Hoe ervaar je de samenwerking met de plusklas leerkracht?

R7.2: Ik werk eigenlijk niet echt met haar samen. Ik heb er niet veel mee te maken, omdat ik maar 2 dagen in de groep sta. De plusklasleerkracht krijgt wel alle ruimte als ze dat nodig heeft met de bouwvergadering.

I: Hoe ziet jullie communicatie eruit?

R7.2: Veel gaat per mail of in de wandelgangen. Dat is goed zo.

I: Gaat het dan over de kinderen of over organisatorische zaken?

R7.2: Allebei, maar vooral over organisatorische zaken.

I: Op welke manier zou je de samenwerking met de plusklas leerkracht vorm willen geven?

R7.2: Ik weet niet aan wie het ligt. Maar ik wil wel meer weten over wat ze in de plusklas doen. Dan kan ik de kinderen daar tussendoor ook een vraag over stellen.

I: Er zijn theorieën die zeggen dat leerkrachten intervisiebijeenkomsten moeten organiseren om te spuien over de beste begeleidingswijze van meer- en hoogbegaafden. Wat zou jij daarvan vinden?

R7.2: Niet. Ik heb nu te veel op m'n bord. Ik doe aan coachingsvaardigheden en leergesprekken met kinderen, dat kan ik daarbij gebruiken.

I: Denk je wel dat het zinvol is?

R7.2: Ja, maar dan kan het een keer in een bouwvergadering en ook niet iedere 6 weken.

I: Ik heb geen vragen meer. Wil jij nog wat kwijt over dit onderwerp?

R7.2: Nee.

I: Bedankt voor je deelname aan het onderzoek.

Transcriptie interview leerkracht 7.3

Dit interview is op 16 maart 2017 om 12.15 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R7.3'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarin je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, de kennis die je over de onderwijsbehoeften van meer en hoogbegaafden hebt en over de wijze waarop je die leerlingen begeleidt. De

Kinderen gaan weinig de diepte in

Kinderen blijven aan de oppervlakte

Genoeg kennis

Tijdgebrek

Meer informatie over Acadin

Geen samenwerking

Overleg in de wandelgangen of per mail

Contact over organisatorische zaken

Meer informatie over activiteiten in de plusklas
Vragen stellen

Intervisie: nee, te veel andere dingen
Mogelijk in een bouwvergadering
Iedere 6 weken te veel

resultaten heb ik hier liggen, die zal ik er misschien zomenteen bij pakken. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij nodig hebt om de meer- en hoogbegaafden in de klas te kunnen begeleiden. Wanneer ik spreek over meer- en hoogbegaafden, heb ik het over de kinderen die recht hebben op een plekje in de plusklas.

R7.3: Dus de Acadin groep.

I: Ja. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om meer- en hoogbegaafden zo goed mogelijk te kunnen begeleiden?

R7.3: Ik denk dat er tijd voor moet zijn, tijd voor moet maken en werkzaamheden voor de hoogbegaafden of meer begaafden.

I: Welke werkzaamheden bedoel je?

R7.3: Activiteiten die ze kunnen doen, lessen, projecten. Dat daar binnen handbereik makkelijk tijd voor is. Bedoel je dat?

I: Oké, als jij als leerkracht tijd hebt en de benodigde materialen hebt, zijn dat voor jou de randvoorwaarden?

R7.3: En kennis hebben en de juiste vragen leren stellen is ook wel heel belangrijk. Hoe stel je de juiste leervragen.

I: Wat doe je momenteel al aan de begeleiding van de meer- en hoogbegaafden in jouw klas?

R7.3: Niet heel veel. Wat ik wel doe, is: ik geef ze de tijd om te werken. Het dagelijkse programma passen we aan voor hen. Ik loop langs en stel vragen aan ze. Maar dat zijn niet echte leervragen waarmee je in gesprek kunt gaan. Hoe gaat het nou? Waar denk je uit te komen? Nee, dat doen we niet.

I: Hoe ziet de differentiatie voor de meer- en hoogbegaafden eruit?

R7.3: Wat betreft het werk?

I: Ja en begeleiding van jou.

R7.3: Ze werken meestal in het plusprogramma. Dus dan hebben ze al compacte stof. Als ze klaar zijn, mogen ze aan Acadin werken. Maar we hebben wel afgesproken dat ze op vaste dagen, zoals vrijdag aan Acadin kunnen werken. Dan hebben ze vrijstelling van ander werk voor anderhalf uur of een uur om aan hun werkstuk te werken.

I: Dan heb je het over het werkstuk van Acadin?

R7.3: Ja.

I: Welke rol heb jij daar dan in? Want, je zegt net dat je het programma voor hun maakt en voor hun aanpast. Welke rol speel jij nog meer in hun begeleiding?

R7.3: Tijdens hun werkzaamheden vragen of er hulp nodig is. Dus tijdens dat uurtje dat ze aan de slag gaan, werken ze bij Erik op de kamer of bij mij in het lokaal. Dus dat is dichtbij, waar ik ook heel makkelijk vragen kan stellen.

I: Dus als zij een vraag hebben, bied jij je aan voor hulp.

R7.3: Ik bied me aan voor hulp en als zij een vraag hebben, kunnen zij die stellen.

I: Oké. Het zelfsturend leren past het best bij de onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafden en in de vragenlijst heb je aangegeven dat je niet zo goed weet wat zelfsturend leren inhoudt. Volgens het zelfsturend leren moet de leerkracht, leerlingen richting, ruimte en ruggensteun bieden. Dit is vooral wanneer zij werken in Acadin. Is er nog een bepaalde begeleidingswijze die jij daarbij hanteert?

R7.3: Nee. Niet echt. Wat zei je dat zelfsturend leren was?

I: Richting, ruimte en ruggensteun.

R7.3: Soms kijk ik weleens mee naar wat zij maken en daar stel ik vragen over, maar niet dat ik daar structureel over in gesprek ga. Ruimte die hebben ze met

Tijd, zodat de kinderen kunnen werken aan pluswerk

Kennis om de juiste leervragen te stellen

Kinderen krijgen tijd om te werken

Leerkracht stelt vragen over hoe het gaat

Klaar met compacte leerstof, werken aan Acadin

Kinderen hebben een vast moment voor Acadin

Vragen of ze hulp nodig hebben

Leerkracht biedt hulp aan

de tijd voor het uurtje Acadin en ruggeleuning is gewoon helpen als dat nodig is. Verder niet specifiek.

I: Kun je de leerlingen voldoende faciliteren?

R7.3: Met materiaal lukt dat wel, met ruimte ook. Maar ik denk vooral met leergesprekken met de leerlingen voeren. Van welke kant wil je op? En wat denk je? En wat wil je leren? En doelen stellen. Een hoofddoel. Dat denk ik nog niet. En misschien is dat ook een goede voor de leerlingen.

I: Wat bedoel je?

R7.3: We zijn nog maar net begonnen met Acadin, althans dit is het 2e jaar. Dat ze moeten weten hoe ze meer inhoud kunnen geven aan datgene dat ze onderzoeken. Om daar de juiste vragen voor te stellen.

I: En wat heb jij daarvoor nodig?

R7.3: De kennis om de juiste vragen te kunnen stellen. De ruimte kunnen we bieden. Een moment samen zitten en te praten over het project waarmee ze bezig zijn. Dat is het belangrijkste wat ik daarvoor nodig heb.

I: Dat is meteen de brug naar het volgende onderwerp. Dat is het stellen van hogere orde denkvragen volgens de Taxonomie van Bloom.

R7.3: Ja die kende ik niet. Dat was ook een van de vragen.

I: Dat klopt. Dat heb je inderdaad ook aangegeven in de vragenlijst. Deze vragen zijn nodig om kinderen kritisch te laten nadenken. Zijn er al een bepaald soort vragen die je de leerlingen stelt over hun werk?

R7.3: Vooral waarom vragen. 'Waarom heb je bepaalde keuzes hebben gemaakt? Waarom kies je hiervoor? En hoe?' Vooral de W en H vragen. Ik weet wel dat ik zo min mogelijk moet proberen om gesloten antwoorden te geven.

I: Dat jij gesloten antwoorden moet geven?

R7.3: Ja, dat gewoon, dat ik de vragen te afgebakend ga stellen waardoor ik ze niet de vrijheid geef om hun eigen richting op te gaan.

I: Je hebt net aangegeven dat je kennis mist op het gebied van stellen van vragen. Zijn er nog andere knelpunten die je ervaart bij de begeleiding van meer en hoogbegaafden?

R7.3: In het kiezen van een onderwerp is een kind vrij. Acadin is een grote kennisbak waar allerlei projecten staan waar ze de opdrachten kunnen uitkiezen. Op het moment dat ze daarmee bezig zijn, dat ze de juiste vragen krijgen van mij. Ik weet niet of het nodig is om een stapje daarvoor te maken om samen met het kind te bepalen welk onderwerp interessant is.

I: Dus dat je de leerlingen begeleidt bij het kiezen van een onderwerp.

R7.3: Ja en daarna het begeleiden bij het werken. De juiste vragen stellen, de juiste diepgang zien te krijgen in de antwoorden van de opdracht.

I: Zijn er nog dingen die je daarbij wil leren?

R7.3: Ik denk dat ik vooral inzicht moet hebben in de interesses van de leerlingen. Een kind moet wel interesse hebben in het onderwerp, wil het überhaupt met het onderwerp aan de slag gaan. Ik wil wel de mogelijkheid hebben om te kijken in Acadin om te weten wat het aanbod is. En ik wil weten hoe ik de juiste diepgang kan krijgen door het stellen van vragen.

I: Ik heb verder geen vragen meer over het onderdeel begeleiding. Zijn er misschien nog dingen die daarover kwijt wil?

R7.3: De begeleiding, nee.

I: Het volgende stukje gaat over de samenwerking met collega's. Je hebt in de vragenlijst aangegeven dat je soms wel en soms niet weet wat de kinderen in de plusklas doen. Hoe ervaar je de samenwerking met de plusklasleerkracht?

Geen specifieke begeleidingswijze voor Acadin

Voldoende materiaal en plek

Leergesprekken met kinderen voeren

Juiste vragen stellen bij het onderzoeken

Ruimte om samen te kunnen zitten

W en H vragen stellen
Open vragen stellen

Leerlingen ruimte willen bieden om eigen richting op te gaan

Kinderen helpen bij het kiezen van een onderwerp in Acadin

Diepgang krijgen in de opdracht

Inzicht in de interesses van leerlingen

Kennis over het aanbod in Acadin

R7.3: Wat minder. Maar dat ligt ook aan mezelf. Je moet wel weten waar de kinderen mee bezig zijn. Dat kan ik de kinderen gaan vragen, dat doe ik ook niet altijd. Ik weet wel waar ze mee bezig zijn als ze aan de slag zijn met een onderwerp. In welk stadium ze zitten, weet ik niet.

I: Hoe ziet de samenwerking/communicatie tussen jou en de plusklasleerkracht eruit?

R7.3: Vooral mondelinge communicatie. Af en toe een gesprekje, maar niet structureel.

I: Een gesprekje waarover?

R7.3: Over hoe ze werken. Hoe ver ze zijn met de opdracht. Of ze een presentatie moeten houden. Meer de basale dingen. Het is niet zo dat ik een discussie met K. houd.

I: En op welke manier zou je de samenwerking vorm willen geven? Wat kunnen jullie voor elkaar betekenen? Wat hebben jullie van elkaar nodig?

R7.3: Ik denk een makkelijk toegankelijk systeem voor de leerkrachten fijn is. Dan kan je op een eigen moment kijken wat het kind aan het doen is, hoe het project loopt en hoe de planning loopt.

I: Dus het gaat het over, dat jij middels het systeem in de computer wil weten hoe het project van de kinderen loopt.

R7.3: Ja, dat ik kan kijken wat hebben ze gedaan. Want dat kan je in 5 minuten even doen wanneer het mij uitkomt. Dan hoeft je niet en tijd vrij te maken om naar elkaar te gaan.

I: Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten iedere 6 weken moeten spuien over de begeleiding van meer- en hoogbegaafden. Wat zou jij ervan vinden om bij elkaar te komen met de bovenbouwleerkrachten hierover?

R7.3: Ik denk dat zou best wel handig zou zijn. Maar elke 6 weken is denk ik wel veel. Hoe lang werken de kinderen aan een project in Acadin?

I: 10 weken.

R7.3: Dat zou wel kunnen. Dan zo zo'n intervisie halverwege een project kunnen.

I: En als de intervisie gaat over het leren, leren.

R7.3: Ik zou het wel heel handig vinden zo'n intervisie met leerkrachten en om het erover te hebben. Het moet wel een bepaalde inhoud hebben, iemand kan dan een minipresentatie houden of er kan een bepaald onderwerp centraal staan. Daar kunnen we dan over discussiëren.

I: Zijn er nog punten over dit onderzoeksonderwerp die niet aanbod zijn geweest, maar die je wel graag wil benoemen?

R7.3: Ja ik zou wel een uitbreiding willen van het hele pakket van wat ze kunnen doen. Ik hoor van andere scholen dat ze ook aan projecten werken als hele grote groep. Bijvoorbeeld zo'n LEGO Leage of filosoferen. Filosoferen ze al in de plusklas?

I: Ja, elke week en daarna werken ze aan de projecten. Je zei dat je meer wil dan de school nu heeft?

R7.3: Mijn zoontje heeft in zo'n plusgroep gezeten en hij kreeg een werkmap gericht op zijn interesses waarmee hij ook in de klas aan de slag kon. Dat zou ik wel fijn vinden. Ik denk dat de kinderen dat ook wel fijn vinden.

I: Oké. Bedankt voor je deelname aan het interview.

R7.3: Graag gedaan.

Samenwerking: wat minder

Mondelinge communicatie, niet structureel

Gesprek over basale dingen

Makkelijk toegankelijk systeem voor de leerkracht (Acadin)

Op de hoogte zijn van de opdracht van de kinderen

Intervisie: handig, 6 weken is veel
Intervisie halverwege een project

Minipresentatie voor kennisoverdracht, discussie

Te weinig opdrachten voor plusklasleerlingen

Werkmap aansluitend op interesses voor plusklasleerlingen

Transcriptie interview respondent 8.1

Dit interview is afgenomen op 22 maart 2017 om 13.15 uur. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R8.1'.

I: Je hebt vorige week een vragenlijst ingevuld waarvan je van een aantal stellingen kon aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, kennis en begeleiding. Bij een aantal vragen pak ik de resultaten erbij. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij nodig hebt om de meer- en hoogbegaafden in jouw klas te kunnen begeleiden. Als ik het heb over de meer- en hoogbegaafden, bedoel ik de kinderen die recht hebben op een plekje in de plusklas. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om de meer- en hoogbegaafden in de klas te kunnen begeleiden?

R8.1: Een goed klassenmanagement. Het is voor mij en de kinderen die in het plusprogramma van de methode werken duidelijk wat zij moeten doen. Dit staat ook in de weektaak. Dat geeft mij overzicht. Met de kinderen die in de plusklas werken is dat wat lastiger, omdat zij ook in Acadin werken zonder dat de plusklasleerkracht daarbij is. Zij kijkt af en toe wel mee. Maar ik merk dat het er soms bij inschiet om de kinderen te begeleiden. Dat is organisatorisch haast onmogelijk. Ik heb in de klas best veel kinderen die ook mijn hulp nodig hebben of die er niet zo goed tegen kunnen als ik te lang met een ander groepje bezig ben. Dat vind ik wel heel jammer.

I: Jij zou dus graag de mogelijkheid willen om die kinderen ook te begeleiden?

R8.1: Ik wil de kinderen ook graag de tijd bieden die zij nodig hebben.

Misschien ligt het aan deze groep, maar het zal ook zeker een stukje organisatie zijn. Het lukt nu wel om een extra instructie voor spelling in te roosteren, maar de begeleiding van de pluskinderen hangt er een beetje bij.

I: Zijn er nog andere randvoorwaarden waaraan voldaan moet worden?

R8.1: Ja, genoeg spullen. Soms zijn alle laptops in gebruik als de kinderen in Acadin willen werken. In de klas heb ik maar 2 computers die ook nodig zijn voor andere dingen. Daarom houdt het soms op. Dit is een essentieel onderdeel.

I: Wat doe je nu aan de begeleiding van meer- en hoogbegaafden in de klas?

R8.1: Ik heb altijd vaste momenten in de week waarbij ik met de pluskinderen van taal, rekenen en spelling ga zitten. Dit zijn ook vaak dezelfde kinderen. Dit doe ik aan de verlengde instructietafel of wanneer zij op de gang hebben gewerkt. Zij komen dan verantwoorden wat zij hebben gedaan. Dit gebeurt structureel. Ik laat ze veel zelf oplossen. Soms komen ze met vragen waarvan ik denk dat zij dat zelf kunnen uitzoeken. Bij de kinderen die nu zelfstandig werken in Acadin, ga ik wel langs en vraag ik waar ze mee bezig zijn. Maar ik zou dat graag als vast moment willen. Ik doe dat al wel meer dan eerst, maar het kan nog veel beter.

I: Hoe ziet de differentiatie er in jouw klas uit?

R8.1: Met spelling, lezen, rekenen en taal heb ik de basisgroep, de instructieafhankelijke groep en de instructie onafhankelijke groep. De kinderen hebben ook op hun eigen niveau extra werk. De pluskinderen maken dit of zij werken aan Acadin. Het gedifferentieerd werken wordt binnen de methode Staal wel makkelijker gemaakt.

I: Welke rol speel jij in de begeleiding van de meer- en hoogbegaafden?

R8.1: Ik laat de pluskinderen veel zelfstandig werken. Aan het eind van de week moeten ze aan mij komen laten zien wat zij gedaan hebben.

Goed
klassenmanagement
waarbij aandacht is voor
meer- en hoogbegaafden

Tijd

De begeleiding hangt
erbij

Genoeg laptops

Vast moment in de week
met pluskinderen

Zij verantwoorden wat zij
hebben gedaan

Geen structurele
begeleiding bij het
werken in Acadin

Pluswerk op eigen niveau

Gedifferentieerd werken
binnen methode is
gemakkelijk

Contact aan het eind van
de week

I: Wanneer de kinderen werken in Acadin, werken zij zelfsturend. De leerkracht moet hier ruimte, richting en ruggeleuning bieden. Hoe begeleid jij de kinderen bij het zelfsturend leren?

R8.1: De kinderen zitten dan meestal op de gang. Ik zorg ervoor dat ik ook daar langsloop. Dan vraag ik of de kinderen vooruit kunnen. Dat is een hele oppervlakkige vraag. Maar het ligt aan de tijd en mogelijkheid die ik heb om op de gang te blijven. Ik vraag de kinderen ook naar hun plannen, welke volgende stappen ze willen zetten, welke stappen ze al hebben gezet. Ik probeer dan meer in de diepte te gaan.

I: Met de taxonomie van Bloom kan je de kinderen stimuleren om kritisch te denken. Je hebt in de vragenlijst aangegeven dat je 'soms wel/soms niet' weet wat de taxonomie van Bloom inhoudt.

R8.1: Dat ligt heel erg aan het onderwerp, de klassensituatie, aan de ICT spullen. Ik weet vaak wel hoe het moet, maar heb de rust niet om ervoor te gaan zitten. Ik wil het wel anders, maar dat vind ik moeilijk.

I: Wat voor soort vragen stel je als je met de kinderen in gesprek bent?

R8.1: Bijvoorbeeld 'Wat is je volgende stap? Waarom is dat jouw volgende stap?' Als ze op onderzoek uit zijn naar iets. Vraag ik hen naar het proces dat ze gaan doorlopen. 'Hoe ziet de weg eruit? Wat ga je eerst doen? Wat heb je nodig om die stappen te nemen? Heb je de stappen gevolgd?'

I: Vind je dat je genoeg kennis hebt over meer- en hoogbegaafden om hen te kunnen begeleiden?

R8.1: Ik denk wel dat ik ze kan begeleiden in de basis. Als het gaat over de onderzoekende houding stimuleren, heb ik de kennis niet paraat. Dat zit niet echt in mijn systeem, bijvoorbeeld als ze in Acadin werken. Ik wil ook weten hoe ik de kinderen verder kan helpen als ze daarin werken.

I: Zijn er nog andere knelpunten die je in de dagelijkse praktijk ervaart?

R8.1: Ik heb er in dit gesprek al een aantal genoemd. De plek waar de kinderen kunnen zitten, de ICT middelen die ze nodig hebben, de tijd die ik moet hebben om ze te begeleiden. Dit zijn de drie basis dingen die ik moeilijk vind.

I: Oké. Zijn er nog dingen die je wil leren als het gaat om de begeleiding van de kinderen?

R8.1: Ik denk dat ik altijd kan blijven leren. En de kinderen leggen soms de lat niet zo hoog voor zichzelf en zijn snel tevreden. Ik wil wel leren hoe ik de juiste vragen kan stellen om tot de juiste stappen te komen.

I: Zou de plusklasleerkracht iets voor jou kunnen betekenen?

R8.1: Ik vind dat zij het heel goed doet. Toen de plusklas leerkracht in de klas kwam om te kijken naar de presentaties, merkte ik dat zij met haar vraagstellingen meer de diepte in gaat. Zij is hierin een goed voorbeeld. Ik denk dat zij in de klassen moet blijven komen. Misschien ook meer overlegmomenten over de kinderen die bij haar werken. Ik weet wel dat het heel lastig is, omdat iedereen het druk heeft. Ik denk wel dat dat heel waardevol zal zijn. Dan kan zij ook haar ervaringen van die kinderen delen.

I: Hoe ervaar je de samenwerking met de plusklasleerkracht?

R8.1: Heel goed. Mijn kinderen zitten nu niet in de plusklas. Maar als de kinderen vragen hebben, mogen zij wel naar de plusklasleerkracht. Ze is heel flexibel. Ik zou meer willen zien van hoe zij werkt met de kinderen.

I: Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten om de 6 weken intervisiebijeenkomsten moeten organiseren om samen te spuien over de beste begeleidingswijze van meer- en hoogbegaafden. Wat zou jij daarvan vinden?

Kinderen werken op de gang

Rondes lopen

Vragen naar hun plannen

Begeleiding hangt van de tijd af

Geen tijd om rustig met deze kinderen te zitten

Vragen over wat zij doen en gaan doen

Voldoende basiskennis

Weinig kennis over de onderzoekende houding stimuleren

Kennis over hoe de kinderen geholpen kunnen worden bij Acadin

Leren juiste vragen te stellen

Plusklasleerkracht komt in de klas bij presentaties, goed

Meer overlegmomenten over kinderen die daar werken
Iedereen heeft het druk
Overleg is waardevol

Kinderen kunnen altijd bij de plusklasleerkracht terecht

R8.1: Dan zou ik het wel als een onderdeel van de bouwvergadering willen zien dat elke keer weer terugkomt. Anders wordt het wel erg veel. Ik vind het wel belangrijk. Want ik denk dat wij veel van elkaar kunnen leren.

I: Ik heb geen vragen meer. Heb jij nog punten die je wil benoemen die van belang zijn voor dit onderzoek?

R8.1: Nee.

I: Bedankt voor je deelname aan het onderzoek.

Transcriptie interview respondent 8.2

Dit interview is op 20 maart 2017 om 15.15 uur afgenomen. In de uitwerking wordt de interviewer met een 'I' aangegeven en de leerkracht met 'R8.2'.

I: Vorige week heb je een vragenlijst ingevuld. Daarin kon je van een aantal stellingen aangeven in hoeverre je deze toepast. Dit ging over jouw grondhouding, kennis en begeleidingswijze. De resultaten zal ik er bij een aantal vragen bij pakken. Met dit interview wil ik informatie krijgen over wat jij nodig hebt om meer- en hoogbegaafden te begeleiden in de klas. Als ik het heb over meer- en hoogbegaafden dan bedoel ik de kinderen die in de plusklas zitten of hebben gezeten. Aan welke randvoorwaarden moet volgens jou voldaan worden om meer- en hoogbegaafden zo goed mogelijk te begeleiden?

R8.2: Tijd inplannen. Een dag zit al erg vol, dan vind ik het lastig om ook tijd te vinden voor deze kinderen. Ik plan het wel in, maar kom er vaak niet aan toe.

I: Tijd om de kinderen te begeleiden of tijd voor de kinderen?

R8.2: Beide. De kinderen hebben veel plustaken, zij vinden het lastig om het werk binnen de tijd af te hebben. Dit heb ik al veranderd. Deze kinderen mogen eerst het pluswerk maken en daarna het reguliere werk. Dat vinden zij veel fijner werken. Ze hebben dan bijna geen tijd meer om te werken in Acadin. Ook denk ik er niet zo veel aan en vind ik het lastig om tijd te vinden om de kinderen te begeleiden.

I: Zijn er nog andere randvoorwaarden waaraan voldaan moet worden?

R8.2: Er is genoeg passende leerstof, daar ligt het niet aan. En over Acadin weet ik niet zoveel.

I: Wat doe je momenteel aan de begeleiding van meer- en hoogbegaafden in de groep?

R8.2: Ik probeer minimaal 1 keer per week met deze kinderen aan tafel te zitten en te kijken naar wat zij hebben gedaan en waar zij tegenaan lopen. Meestal gaat het goed. Deze kinderen zijn heel zelfstandig.

I: Zijn er nog andere manieren hoe jij de differentiatie vorm geeft, behalve dan je net al genoemd hebt?

R8.2: Tijdens het rekenen werken wij niet meer met de boeken van de methode, maar alleen met de doelen. Daarin moeten de kinderen zichzelf uitdagen, maar ik daag hen ook uit. Ik stel hogere eisen aan hen dan aan de andere kinderen.

I: Kan je misschien een voorbeeld noemen?

R8.2: Vandaag waren wij bezig met grote getallen. Voor hen zijn de getallen nog groter. Ik verwacht van hen meer dan van de kinderen die in een maatschrift werken. Zij moeten verder kijken en meer op onderzoek uitgaan.

I: Welke rol heb jij daarin?

R8.2: Ik vraag aan de leerlingen wat zij aan het doen zijn en waarin zij hulp nodig hebben. Ik probeer ze door vragen te stellen verder te laten denken dan waar zij mee bezig zijn.

I: Wat voor soort vragen stel je?

Intervisie: als onderdeel van een bouwvergadering, anders erg veel
Intervisie kan veel van geleerd worden

Tijd inplannen

Kinderen krijgen werk niet af

Geen tijd voor Acadin

Geen tijd voor de begeleiding bij Acadin

Geen kennis over Acadin

1x per week overleg

Hogere eisen aan hen stellen

Kinderen moeten meer onderzoeken

Vragen stellen, zodat zij verder denken

R8.2: Een voorbeeld van vandaag. De kinderen gingen onderzoeken hoeveel tafels er in de school zijn. De kinderen zeiden dat ze alle klassen rondgaan om de tafels te tellen. Ik vraag hen dan hoe ze het anders aan kunnen pakken. 'Hoe kan je dat onderzoek groter maken of wat denk je dat het antwoord zal zijn?' De kinderen bedachten hoeveel kinderen er op school zitten en kwamen op 400. Zij zagen in dat 400 niet een groot getal is. 'Als je dezelfde soort opdracht doet met grote getallen waar kom je dan op uit?' Zij realiseerden zich dat zij hier veel meer informatie voor nodig hebben als ze het bijvoorbeeld hebben over heel Nederland of de wereld. Zo laat ik ze zelf verder denken.

I: Mooi voorbeeld. Het zelfsturend leren past het best bij meer- en hoogbegaafden. Dat is wanneer zij werken in Acadin, maar ook wanneer zij werken aan zo'n rekenopdracht die jij de leerlingen geeft. Dan gaan de leerlingen zelf onderzoeken. In de vragenlijst heb je aangegeven dat je 'soms wel/soms niet' weet wat het zelfsturend leren inhoudt en 'vaak niet' weet hoe je de leerlingen hierbij kan begeleiden. Welke rol neem jij aan als de kinderen zelfsturend leren?

R8.2: Ik ben nu bezig met een cursus over de onderzoekende houding van kinderen tijdens het rekenen. Daar ben ik me meer in aan het verdiepen. Ik probeer de kinderen door te laten denken door vragen te blijven stellen. Ik wil wel graag dat de ideeën van kinderen komen en dat zij naar oplossingen gaan zoeken.

I: Daarbij stelt het stellen van hogere orde denkvragen. Je hebt in de vragenlijst aangegeven dat je weet wat de taxonomie van Bloom inhoudt, maar dat je niet weet wat voor soort vragen je aan de leerlingen kan stellen. Heb je wel eens hogere orde denkvragen gesteld aan leerlingen?

R8.2: Niet bewust. Ik ben daar nu vooral met rekenen mee bezig ben, maar het kan bij veel meer. Ik moet dat bewuster doen. Ik krijg vandaag wel van een observant terug dat ik goede vragen kan stellen. Ik ben er een beetje bang voor dat ik suggestieve vragen stel of dat ik te snel het antwoord wil geven.

I: Vind je dat genoeg kennis hebt over meer- en hoogbegaafden om hen zo goed mogelijk te begeleiden?

R8.2: Ik denk dat het altijd meer kan.

I: Ervaar je in de dagelijkse praktijk knelpunten?

R8.2: Nu niet echt. Ik heb een keer een kind in de klas gehad met een hoog IQ en extreem laag scoorde. Daarvan wist ik niet wat ik daarmee kon.

I: Zijn er dingen die je wil leren om de meer- en hoogbegaafde kinderen bij jou in de klas beter te begeleiden?

R8.2: Waar ik nu al mee bezig ben. Dus hoe ik de kinderen naar een hoger niveau kan tillen.

I: Oké. Kan de plusklasleerkracht iets voor jou betekenen?

R8.2: Ik zou het fijn vinden om met de plusklas leerkracht te kijken naar hoe het programma Acadin werkt.

I: Het laatste deel van het interview gaat over de samenwerking met de plusklas leerkracht. Hoe ervaar je de samenwerking met de plusklasleerkracht?

R8.2: Dat is al beter dan hoe het eerst was. Wij krijgen nu een stukje voor het rapport door en de leerkracht is erbij als er gepresenteerd wordt. Dan hoor ik ook wat zij van dingen vindt. Er is geen overleg over hoe het gaat met de kinderen. Daar moet ik zelf wat actiever in zijn.

Vragen hoe zij zaken anders kunnen aanpakken

Kinderen verder laten denken

Onderzoekende houding stimuleren
Kinderen laten doordenken
Kinderen stimuleren om het antwoord te vinden

Goede vragen stellen

Suggestieve vragen stellen

Leren hoe kinderen een niveau hoger kunnen komen
Kijken naar Acadin

Plusklasleerkracht levert een stukje voor het rapport aan

I: Op welke manier zou je de samenwerking tussen jou en de plusklas leerkracht vorm willen geven?

R8.2: Door bijvoorbeeld een gesprekje over hoe het gaat met de leerlingen. Dan weten we van elkaar waar wij tegenaan lopen in de begeleiding van deze kinderen.

I: Er zijn theorieën die adviseren dat leerkrachten om de 6 weken intervisiebijeenkomsten organiseren over de beste begeleidingswijze. Wat zou jij daarvan vinden?

R8.2: Dat zou ik wel goed vinden. Bijvoorbeeld in een bouwoverleg.

I: Ik heb geen vragen meer. Heb jij nog punten over dit onderwerp die je wil benoemen?

R8.2: Ik denk nooit dat ik ergens genoeg van weet. Ook over dit onderwerp. Onbewust doe ik echt al veel, ik spreek het kind aan op een manier dat bij hen past. Ik vind het wel lastig om echt tijd te maken. Die tijd moet er wel zijn.

I: Bedankt voor het delen van jouw ervaringen.

Gesprek over de leerlingen

Weten waar aandacht voor moet zijn bij de begeleiding van de leerlingen

Intervisie: goed, in een bouwoverleg

Onbewust veel kennis

Lastig om tijd te maken

Bijlage 14: Schema's met codes per deelvraag

Randvoorwaarden
Tijd of mankracht voor organisatie
Kennis om juiste vragen te stellen
Goede vragen stellen
Weten wat van kinderen verwacht kan worden
Ruimte om te kunnen werken
Kennis over meer- en hoogbegaafden herkennen
Voldoende plusmateriaal
Basisstof compacten
Gesprekken met leerlingen
Werk goed controleren
Verdiepingsvragen kunnen stellen
Begeleidingstijd
Tijd om de kinderen te begeleiden
Vakinhoudelijke expertise
Expertise voor de begeleiding
Materiaal om mee te werken
Genoeg materiaal in de klas
Uitdagend materiaal op het gebied van taal, rekenen, spelling, rekenen en wo
Tijd om uitleg te geven
Tijd, zodat de kinderen kunnen werken aan pluswerk
Tijd, zodat kinderen aan de pc kunnen werken
Tijd om werk te controleren
Kennis om de juiste leervragen te stellen
Goed klassenmanagement waarbij aandacht is voor meer- en hoogbegaafden
Tijd
Tijd inplannen

Begeleiding
Verkorte instructie
Minder werk
1x per week samen naar het werk kijken
Structurele loopronde
Niet het antwoord klakkeloos uitleggen
Terugkoppeling vragen aan de plusklasleerkracht
Het zou fijn zijn als de kinderen ook in de klas aan Acadin kunnen werken
Samen naar het plusschrift kijken
Kinderen mogen op de computer werken
Kinderen mogen vragen stellen
Beoordelen of kinderen in een plusschrift mogen werken
Kinderen werken niet in Acadin
De leerkracht vraagt wat de kinderen nodig hebben
Open vragen stellen
Aangepast programma voor meer- en hoogbegaafden
Geen instructie
Speciaal groepsplan
2x per week gesprek over wat de kinderen moeten maken en wanneer zij aan Acadin kunnen werken
Bespreken wat de kinderen moeten maken
1x per week gesprek over Acadin
Verdiepende vragen stellen
Leren verplaatsen in de ander
Hulp van stagiaire
Opdrachten verduidelijken
Vragen naar reken strategieën
Sturen richting een bepaalde denkwijze van de opdracht
1x per week gesprek
Werk van de week bespreken
Vragen beantwoorden
Verkorte instructie
Weektaak wordt ingezet
Begeleidende rol
Hulp bij het aanpakken van opdrachten
Procesgerichte vragen
Vast moment om aan Acadin te werken
Open vragen stellen
In gesprek gaan, kinderen aan het denken zetten
Opdracht verdelen in stappen
Samen de opdracht lezen
Hints geven
Soms de verkeerde kant op sturen
Begeleiding waarbij de kinderen niets wordt voorgekauwd
Kinderen aan het denken zetten
1x per week of 1x per twee weken overleg
Als het nodig is extra werk aanbieden
Instructieonafhankelijk niveau bestaat uit 2 niveaus: plusklaskinderen en kinderen die

extra maken
Pluswerk en werken aan Acadin
Methodegebonden werk op het eigen niveau
Hulp voor de leerlingen bij het zoeken naar antwoorden
Kinderen kunnen vragen stellen
Kinderen krijgen tijd om aan Acadin te werken
Geen specifieke begeleiding
Vragen terug stellen
Kinderen zelf laten nadenken
Kinderen zelf tot oplossingen laten komen
Werken met laptop
Kinderen werken in een plusschrift en in Acadin
Rondes lopen
Kinderen moeten kritisch zijn in wat zij doen
1x per twee weken overleg en begeleiding
Geen begeleiding bij Acadin
Kinderen gaan weinig de diepte in
Kinderen blijven aan de oppervlakte
Genoeg kennis
Kinderen krijgen tijd om te werken
Geen specifieke begeleidingswijze voor Acadin
Leerkracht biedt hulp aan
Vragen of ze hulp nodig hebben
Kinderen hebben een vast moment voor Acadin
Leerkracht stelt vragen over hoe het gaat
Klaar met compacte leerstof, werken aan Acadin
Voldoende materiaal en plek
W en H vragen stellen
Open vragen stellen
Kinderen helpen bij het kiezen van een onderwerp in Acadin
Vast moment in de week met pluskinderen
Zij verantwoorden wat zij hebben gedaan
Geen structurele begeleiding bij het werken in Acadin
Pluswerk op eigen niveau
Gedifferentieerd werken binnen methode is gemakkelijk
Contact aan het eind van de week
Kinderen werken op de gang
Rondes lopen
Vragen naar hun plannen
Begeleiding hangt van de tijd af
Vragen over wat zij doen en gaan doen
1x per week overleg
Hogere eisen aan hen stellen
Kinderen moeten meer onderzoeken
Vragen stellen, zodat zij verder denken
Vragen hoe zij zaken anders kunnen aanpakken
Kinderen verder laten denken
Onderzoekende houding stimuleren
Onbewust veel kennis
Kinderen laten doordenken

Kinderen stimuleren om het antwoord te vinden
Goede vragen stellen

Knelpunten
Niet wetende dat kinderen in de klas aan Acadin moeten werken
Weet niets van Acadin
Meer tijd nodig
Kennis over de plusklas
Vragen stellen lastig
Zeker niet voldoende kennis
Begeleiding niet mogelijk met 30 kinderen
Leren kinderen uit te dagen met juiste vraagstelling
Geen kennis over wat de plusklasleerkracht en kinderen doen in de plusklas
In groep 5 weinig ruimte
Geen tijd voor intervisie
Loslaten
Begeleiding is lastig, omdat de rest van de groep ook aandacht nodig heeft
Tijd te kort voor begeleiding
Juiste vragen stellen is lastig
Basiskennis is aanwezig, kan altijd beter
Vakinhoudelijke kennis over rekenen
Leren hoe verschillende niveaus evenveel aandacht kunnen krijgen
Een goede organisatievorm toepassen
Pluswerkmethode niet voldoende
Diepgaande vragen stellen is lastig
Weinig kennis van Acadin
Niet voldoende kennis over meer- en hoogbegaafden
Wanneer is het werk genoeg? Of te veel?
Kennis over verwachtingen van de leerlingen
Balans vinden in het aan te bieden werk
Vraagstelling verbeteren
Kennis over Acadin
Door tijdgebrek minder aandacht voor plusleerlingen
Niet voldoende kennis voor de begeleiding
Niet efficiënt werken
Verwachtingen van de leerkracht
Geen specifieke hulpmiddelen
Geen werkplek in de buurt
Laptop in de klas
Kan altijd meer kennis opdoen
Leren hoe werk beoordeeld moet worden
Leren welke eisen gesteld moeten worden
Leren hoe het traject begeleid moet worden
Uitvallers hebben meer aandacht nodig
Tijdgebrek
Meer informatie over Acadin
Leergesprekken met kinderen voeren
Juiste vragen stellen bij het onderzoeken
Ruimte om samen te kunnen zitten
Leerlingen ruimte willen bieden om eigen richting op te gaan
Diepgang krijgen in de opdracht
Inzicht in de interesses van leerlingen
Kennis over het aanbod in Acadin

Te weinig opdrachten voor plusklasleerlingen
Werkmap aansluitend op interesses voor plusklasleerlingen
De begeleiding hangt erbij
Genoeg laptops
Geen tijd om rustig met deze kinderen te zitten
Voldoende basiskennis
Weinig kennis over de onderzoekende houding stimuleren
Kennis over hoe de kinderen geholpen kunnen worden bij Acadin
Leren juiste vragen te stellen
Iedereen heeft het druk
Kinderen krijgen werk niet af
Geen kennis over Acadin
Geen tijd voor de begeleiding bij Acadin
Geen tijd voor Acadin
Suggestieve vragen stellen
Leren hoe kinderen een niveau hoger kunnen komen
Lastig om tijd te maken

Samenwerking
Leerkracht neemt initiatief
Prima samenwerking
Kennis van de plusklasleerkracht is relevant
Wat zijn de activiteiten in de plusklas?
Plusklasleerkracht heeft veel expertise
Kijken in de plusklas
Plusklasleerkracht schrijft een stuk voor het rapport
Tips krijgen over hoe de kinderen verder geholpen kunnen worden in de klas
Kennis over waar de kinderen mee bezig zijn
Kinderen doorspreken
Intervisie: goed, leerkracht staat er open voor
Leerkracht vraagt informatie van de plusklasleerkracht
Heen-en-weer schriftje
Elkaar blijven informeren
Intervisie: goed, maar kost extra tijd
1x per halfjaar
Aparte klas voor deze leerlingen
Groep te groot
Plusklasleerkracht kan helpen bij het stellen van de juiste vragen
Uitleg over Acadin
Meekijken in de plusklas
Minimale samenwerking
Elke week of maand een bespreking
Plusklasleerkracht schrijft een stukje voor het rapport
Meer inhoudelijk contact over de ontwikkeling van de kinderen
Intervisie: fijn dat er een moment gecreëerd wordt
Tips voor de dagelijkse praktijk
Evaluatiegesprekken voor of na een blok
Intervisie: goed
Consultatie
Eisen bespreken
Samenwerking te weinig
Kennis over wat de kinderen doen om ze beter te begeleiden
Kijken in de plusklas
Overleg met de plusklasleerkracht
Weten wat van de kinderen verlangd wordt
Intervisie: mooi, 1 op 1 met plusklasleerkracht
Komt er wel weer bij
Intervisie: nee, te veel andere dingen
Mogelijk in een bouwvergadering
Iedere 6 weken te veel
Contact over organisatorische zaken
Overleg in de wandelgangen of per mail
Meer informatie over activiteiten in de plusklas
Geen samenwerking
Samenwerking: wat minder
Mondelinge communicatie, niet structureel
Gesprek over basale dingen
Makkelijk toegankelijk systeem voor de leerkracht (Acadin)

Op de hoogte zijn van de opdracht van de kinderen
Intervisie: handig, 6 weken is veel
Intervisie halverwege een project
Minipresentatie voor kennisoverdracht, discussie
Plusklasleerkracht komt in de klas bij presentaties, goed
Meer overlegmomenten over kinderen die daar werken
Overleg is waardevol
Kinderen kunnen altijd bij de plusklasleerkracht terecht
Intervisie: als onderdeel van een bouwvergadering, anders erg veel
Intervisie kan veel van geleerd worden
Kijken naar Acadin
Plusklasleerkracht levert een stukje voor het rapport aan
Gesprek over de leerlingen
Weten waar aandacht voor moet zijn bij de begeleiding van de leerlingen
Intervisie: goed, in een bouwoverleg

Bijlage 15: Axiale codering

Randvoorwaarden	
Tijd of mankracht voor organisatie	Begeleidingstijd
Tijd	Begeleidingstijd
Tijd inplannen	Begeleidingstijd
Tijd om uitleg te geven	Begeleidingstijd
Gesprekken met leerlingen	Begeleidingstijd
Werk goed controleren	Begeleidingstijd
Begeleidingstijd	Begeleidingstijd
Tijd om de kinderen te begeleiden	Begeleidingstijd
Tijd om werk te controleren	Begeleidingstijd
Kennis om juiste vragen te stellen	Juiste vraagstelling
Goede vragen stellen	Juiste vraagstelling
Kennis om de juiste leervragen te stellen	Juiste vraagstelling
Verdiepingsvragen kunnen stellen	Juiste vraagstelling
Materiaal om mee te werken	Plusmateriaal
Genoeg materiaal in de klas	Plusmateriaal
Uitdagend materiaal op het gebied van taal, rekenen, spelling, rekenen en wo	Plusmateriaal
Voldoende plusmateriaal	Plusmateriaal
Tijd, zodat de kinderen kunnen werken aan pluswerk	Tijd creëren voor de kinderen
Tijd, zodat kinderen aan de pc kunnen werken	Tijd creëren voor de kinderen
Goed klassenmanagement waarbij aandacht is voor meer- en hoogbegaafden	Klassenmanagement
Weten wat van kinderen verwacht kan worden	Verwachtingen van kinderen
Ruimte om te kunnen werken	Ruimte
Kennis over meer- en hoogbegaafden herkennen	Herkennen
Basisstof compacten	Compacten
Vakinhoudelijke expertise	Vakinhoudelijke expertise
Expertise voor de begeleiding	Kennis voor begeleiding

	Klassenmanagement
1	Begeleidingstijd
2	Plusmateriaal
3	Tijd creëren voor de kinderen
4	Ruimte
5	Compacten

	Kennis
1	Juiste vraagstelling
2	Kennis voor begeleiding
3	Verwachtingen van kinderen
4	Vakinhoudelijke expertise
5	Herkennen

Begeleiding	
Vragen stellen, zodat zij verder denken	Uitdagen door vraagstelling
Vragen hoe zij zaken anders kunnen aanpakken	Uitdagen door vraagstelling
Kinderen verder laten denken	Uitdagen door vraagstelling
Kinderen laten doorddenken	Uitdagen door vraagstelling
Kinderen stimuleren om het antwoord te vinden	Uitdagen door vraagstelling
Goede vragen stellen	Uitdagen door vraagstelling
Open vragen stellen	Uitdagen door vraagstelling
In gesprek gaan, kinderen aan het denken zetten	Uitdagen door vraagstelling
Vragen naar rekenstrategieën	Uitdagen door vraagstelling
Denkwijze van de leerling sturen	Uitdagen door vraagstelling
Procesgerichte vragen	Uitdagen door vraagstelling
Niet het antwoord klakkeloos uitleggen	Uitdagen door vraagstelling
Begeleiding waarbij de kinderen niets wordt voorgekauwd	Uitdagen door vraagstelling
Kinderen aan het denken zetten	Uitdagen door vraagstelling
Vragen terugstellen	Uitdagen door vraagstelling
Kinderen zelf laten nadenken	Uitdagen door vraagstelling
Kinderen zelf tot oplossingen laten komen	Uitdagen door vraagstelling
Kinderen moeten kritisch zijn in wat zij doen	Uitdagen door vraagstelling
Leerkracht stelt vragen over hoe het gaat	Uitdagen door vraagstelling
W en H vragen stellen	Uitdagen door vraagstelling
Open vragen stellen	Uitdagen door vraagstelling
Kinderen gaan weinig de diepte in	Uitdagen door vraagstelling
Kinderen blijven aan de oppervlakte	Uitdagen door vraagstelling
Rondes lopen	Uitdagen door vraagstelling
Verdiepende vragen stellen	Uitdagen door vraagstelling
1x per week of 1x per twee weken overleg	Overleg met de kinderen
1x per week overleg	Overleg met de kinderen
Vast moment in de week met pluskinderen	Overleg met de kinderen
Zij verantwoorden wat zij hebben gedaan	Overleg met de kinderen
Contact aan het eind van de week	Overleg met de kinderen
Vragen over wat zij doen en gaan doen	Overleg met de kinderen
Vragen naar hun plannen	Overleg met de kinderen
1x per week gesprek	Overleg met de kinderen
Werk van de week bespreken	Overleg met de kinderen
Samen de opdracht lezen	Overleg met de kinderen
2x per week gesprek over wat de kinderen moeten maken en wanneer zij aan Acadin kunnen werken	Overleg met de kinderen
Bespreken wat de kinderen moeten maken	Overleg met de kinderen
1x per week gesprek over Acadin	Overleg met de kinderen
Samen naar het plusschrift kijken	Overleg met de kinderen
1x per week samen naar het werk kijken	Overleg met de kinderen
1x per twee weken overleg en begeleiding	Overleg met de kinderen
Structurele loopronde	Overleg met de kinderen
Open vragen stellen	Overleg met de kinderen
Leerkracht biedt hulp aan	Vragen beantwoorden
Vragen of ze hulp nodig hebben	Vragen beantwoorden

Hulp voor de leerlingen bij het zoeken naar antwoorden	Vragen beantwoorden
Kinderen kunnen vragen stellen	Vragen beantwoorden
Kinderen helpen bij het kiezen van een onderwerp in Acadin	Vragen beantwoorden
Kinderen mogen vragen stellen	Vragen beantwoorden
De leerkracht vraagt wat de kinderen nodig hebben	Vragen beantwoorden
Vragen beantwoorden	Vragen beantwoorden
Opdrachten verduidelijken	Vragen beantwoorden
Hulp bij het aanpakken van opdrachten	Vragen beantwoorden
Rondes lopen	Vragen beantwoorden
Pluswerk en werken aan Acadin	Kinderen werken aan Acadin
Kinderen krijgen tijd om te werken	Kinderen werken aan Acadin
Kinderen hebben een vast moment voor Acadin	Kinderen werken aan Acadin
Klaar met compacte leerstof, werken aan Acadin	Kinderen werken aan Acadin
Kinderen mogen op de computer werken	Kinderen werken aan Acadin
Vast moment om aan Acadin te werken	Kinderen werken aan Acadin
Kinderen krijgen tijd om aan Acadin te werken	Kinderen werken aan Acadin
Geen specifieke begeleiding	Geen specifieke begeleiding
Geen begeleiding bij Acadin	Geen specifieke begeleiding
Geen specifieke begeleidingswijze voor Acadin	Geen specifieke begeleiding
Geen structurele begeleiding bij het werken in Acadin	Geen specifieke begeleiding
Verkorte instructie	Compacten
Minder werk	Compacten
Geen instructie	Compacten
Verkorte instructie	Compacten
Kinderen werken in een plusschrift en in Acadin	Verrijken
Methodegebonden werk op het eigen niveau	Verrijken
Pluswerk op eigen niveau	Verrijken
Aangepast programma voor meer- en hoogbegaafden	Compacten en verrijken
Speciaal groepsplan	Compacten en verrijken
Als het nodig is extra werk aanbieden	Compacten en verrijken
Het zou fijn zijn als de kinderen ook in de klas aan Acadin kunnen werken	Wordt niet aan Acadin gewerkt
Kinderen werken niet in Acadin	Wordt niet aan Acadin gewerkt
Kinderen moeten meer onderzoeken	Onderzoekende houding stimuleren
Onderzoekende houding stimuleren	Onderzoekende houding stimuleren
Terugkoppeling vragen aan de plusklasleerkracht	Contact met plusklasleerkracht
Begeleiding hangt van de tijd af	Tijd bepaalt begeleiding
Hogere eisen aan hen stellen	Hogere eisen stellen
Kinderen werken op de gang	Ruimte op de gang
Gedifferentieerd werken binnen methode is gemakkelijk	Differentiatie binnen methode
Onbewust veel kennis	Onbewuste kennis
Beoordelen of kinderen in een plusschrift mogen werken	Plusgroep samenstellen
Leren verplaatsen in de ander	Empathisch vermogen ontwikkelen

Hulp van stagiaire	Hulp in de klas
Weektaak wordt ingezet	Zelfstandigheid bevorderen
Begeleidende rol	Begeleidende rol
Opdracht verdelen in stappen	Opdracht kleiner maken
Hints geven	Hints geven
Soms de verkeerde kant op sturen	Op dwaalspoor zetten
Genoeg kennis	Voldoende kennis
Werken met laptop	Gebruik van laptop
Instructieonafhankelijk niveau bestaat uit 2 niveaus: plusklaskinderen en kinderen die extra maken	2 niveaus instructieonafhankelijk
Voldoende materiaal en plek	Voldoende materiaal en ruimte

	Begeleiding nu
1	Uitdagen door vraagstelling
2	Overleg met de kinderen
3	Vragen beantwoorden
4	Kinderen werken aan Acadin
5	Geen specifieke begeleiding
6	Compacten
7	Verrijken
8	Compacten en verrijken
9	Wordt niet gewerkt aan Acadin
10	Onderzoekende houding stimuleren

Knelpunten	
Suggestieve vragen stellen	Juiste vraagstelling
Leren hoe kinderen een niveau hoger kunnen komen	Juiste vraagstelling
Leren juiste vragen te stellen	Juiste vraagstelling
Weinig kennis over de onderzoekende houding stimuleren	Juiste vraagstelling
Diepgang krijgen in de opdracht	Juiste vraagstelling
Leergesprekken met kinderen voeren	Juiste vraagstelling
Juiste vragen stellen bij het onderzoeken	Juiste vraagstelling
Diepgaande vragen stellen is lastig	Juiste vraagstelling
Vraagstelling verbeteren	Juiste vraagstelling
Juiste vragen stellen in lastig	Juiste vraagstelling
Leren kinderen uit te dagen met juiste vraagstelling	Juiste vraagstelling
Vragen stellen lastig	Juiste vraagstelling
Geen tijd om rustig met deze kinderen te zitten	Tijd
Iedereen heeft het druk	Tijd
Tijdgebrek	Tijd
Geen tijd voor de begeleiding bij Acadin	Tijd
Geen tijd voor Acadin	Tijd
Lastig om tijd te maken	Tijd
Door tijdgebrek minder aandacht voor plusleerlingen	Tijd
In groep 5 weinig ruimte	Tijd
Geen tijd voor intervisie	Tijd
Tijd te kort voor begeleiding	Tijd
Meer tijd nodig	Tijd
Niet wetende dat kinderen in de klas aan Acadin moeten werken	Kennis over Acadin
Weet niets van Acadin	Kennis over Acadin
Geen kennis over Acadin	Kennis over Acadin
Kennis over hoe de kinderen geholpen kunnen worden bij Acadin	Kennis over Acadin
Kennis over het aanbod in Acadin	Kennis over Acadin
Meer informatie over Acadin	Kennis over Acadin
Kennis over Acadin	Kennis over Acadin
Weinig kennis van Acadin	Kennis over Acadin
Kennis over de plusklas	Kennis over de plusklas
Geen kennis over wat de plusklasleerkracht en kinderen doen in de plusklas	Kennis over de plusklas
Voldoende basiskennis	Algemene kennis
Inzicht in de interesses van leerlingen	Algemene kennis
Kan altijd meer kennis opdoen	Algemene kennis
Niet voldoende kennis voor de begeleiding	Algemene kennis
Leren hoe het traject begeleid moet worden	Algemene kennis
Niet voldoende kennis over meer- en hoogbegaafden	Algemene kennis
Zeker niet voldoende kennis	Algemene kennis
Basiskennis is aanwezig, kan altijd beter	Algemene kennis

Uitvallers hebben meer aandacht nodig	Klassenmanagement
Ruimte om samen te kunnen zitten	Klassenmanagement
Begeleiding niet mogelijk met 30 kinderen	Klassenmanagement
Leren hoe verschillende niveaus evenveel aandacht kunnen krijgen	Klassenmanagement
Een goede organisatievorm toepassen	Klassenmanagement
Begeleiding is lastig, omdat de rest van de groep ook aandacht nodig heeft	Klassenmanagement
Niet efficiënt werken	Klassenmanagement
De begeleiding hangt erbij	Klassenmanagement
Leren hoe werk beoordeeld moet worden	Verwachtingen
Leren welke eisen gesteld moeten worden	Verwachtingen
Wanneer is het werk genoeg? Of te veel?	Verwachtingen
Kennis over verwachtingen van de leerlingen	Verwachtingen
Balans vinden in het aan te bieden werk	Verwachtingen
Pluswerkmethode niet voldoende	Plusmateriaal
Geen specifieke hulpmiddelen	Plusmateriaal
Te weinig opdrachten voor plusklasleerlingen	Plusmateriaal
Werkmap aansluitend op interesses voor plusklasleerlingen	Plusmateriaal
Genoeg laptops	Laptops
Laptop in de klas	Laptops
Leerlingen ruimte willen bieden om eigen richting op te gaan	Loslaten
Loslaten	Loslaten
Vakinhoudelijke kennis over rekenen	Vakinhoudelijke kennis
Geen werkplek in de buurt	Ruimte
Verwachtingen van de leerkracht	Rol van de leerkracht
Kinderen krijgen werk niet af	Tijd voor de kinderen

	Kennis gerelateerde knelpunten
1	Juiste vraagstelling
2	Kennis over Acadin
3	Algemene kennis
4	Verwachtingen
5	Loslaten, vakinhoudelijke kennis, rol van de leerkracht

	Organisatorische knelpunten
1	Tijd
2	Klassenmanagement
3	Plusmateriaal
4	Laptops, ruimte, tijd voor de kinderen

Samenwerking	
Leerkracht neemt initiatief	Kennis van de plusklasleerkracht inzetten
Kennis van de plusklasleerkracht is relevant	Kennis van de plusklasleerkracht inzetten
Tips krijgen over hoe de kinderen verder geholpen kunnen worden in de klas	Kennis van de plusklasleerkracht inzetten
Tips voor de dagelijkse praktijk	Kennis van de plusklasleerkracht inzetten
Kennis over wat de kinderen doen om ze beter te begeleiden	Kennis van de plusklasleerkracht inzetten
Contact over organisatorische zaken	Kennis van de plusklasleerkracht inzetten
Plusklasleerkracht kan helpen bij het stellen van de juiste vragen	Kennis van de plusklasleerkracht inzetten
Overleg is waardevol	Kennis van de plusklasleerkracht inzetten
Kinderen kunnen altijd bij de plusklasleerkracht terecht	Kennis van de plusklasleerkracht inzetten
Weten waar aandacht voor moet zijn bij de begeleiding van de leerlingen	Kennis van de plusklasleerkracht inzetten
Leerkracht vraagt informatie van de plusklasleerkracht	Kennis van de plusklasleerkracht inzetten
Plusklasleerkracht heeft veel expertise	Kennis van de plusklasleerkracht inzetten
Kijken naar Acadin	Kennis over Acadin krijgen
Makkelijk toegankelijk systeem voor de leerkracht (Acadin)	Kennis over Acadin krijgen
Kennis over waar de kinderen mee bezig zijn	Kennis over Acadin krijgen
Op de hoogte zijn van de opdracht van de kinderen	Kennis over Acadin krijgen
Uitleg over Acadin	Kennis over Acadin krijgen
Consultatie	Gesprek over de kinderen
Mondelinge communicatie, niet structureel Gesprek over basale dingen	Gesprek over de kinderen
Overleg in de wandelgangen of per mail	Gesprek over de kinderen
Overleg met de plusklasleerkracht	Gesprek over de kinderen
Gesprek over de leerlingen	Gesprek over de kinderen
Evaluatiegesprekken voor of na een blok	Gesprek over de kinderen
Meer inhoudelijk contact over de ontwikkeling van de kinderen	Gesprek over de kinderen
Elke week of maand een bespreking	Gesprek over de kinderen
Meer overlegmomenten over kinderen die daar werken	Gesprek over de kinderen
Elkaar blijven informeren	Gesprek over de kinderen
Kinderen doorspreken	Gesprek over de kinderen
Intervisie: goed, in een bouwoverleg	Intervisie: goed, in bouwoverleg
Intervisie: fijn dat er een moment gecreëerd wordt	Intervisie: fijn
Intervisie: goed	Intervisie: goed
Intervisie: handig, 6 weken is veel	Intervisie: handig, 6 weken te veel
Intervisie halverwege een project	Intervisie: halverwege project
Minipresentatie voor kennisoverdracht, discussie	Intervisie: minipresentatie + discussie
Intervisie: als onderdeel van een bouwvergadering, anders erg veel	Intervisie: onderdeel van een bouwvergadering

Intervisie kan veel van geleerd worden	Intervisie: kennis opdoen
Intervisie: goed, maar kost extra tijd 1x per halfjaar	Intervisie: prima, 1x per half jaar
Intervisie: goed, leerkracht staat er open voor	Intervisie: prima
Intervisie: nee, te veel andere dingen Mogelijk in een bouwvergadering Iedere 6 weken te veel	Intervisie: nee of in een bouwvergadering
Intervisie: mooi, 1 op 1 met plusklasleerkracht Komt er wel weer bij	Intervisie: mooi, 1 op 1
Prima samenwerking	Samenwerking is prima
Minimale samenwerking	Samenwerking is minimaal
Geen samenwerking	Samenwerking is er niet
Samenwerking: wat minder	Samenwerking is minder
Samenwerking te weinig	Samenwerking is te weinig
Meekijken in de plusklas	Kijken in de plusklas
Kijken in de plusklas	Kijken in de plusklas
Kijken in de plusklas	Kijken in de plusklas
Wat zijn de activiteiten in de plusklas?	Kijken in de plusklas
Meer informatie over activiteiten in de plusklas	Kijken in de plusklas
Plusklasleerkracht schrijft een stuk voor het rapport	Stukje voor het rapport
Plusklasleerkracht levert een stukje voor het rapport aan	Stukje voor het rapport
Plusklasleerkracht schrijft een stukje voor het rapport	Stukje voor het rapport
Aparte klas voor deze leerlingen	Aparte klas
Groep te groot	Aparte klas
Eisen bespreken	Gesprek over verwachtingen
Weten wat van de kinderen verlangd wordt	Gesprek over verwachtingen
Plusklasleerkracht komt in de klas bij presentaties, goed	Plusklasleerkracht in de klas bij presentaties
Heen-en-weer schriftje	Schriftelijke communicatie

	Reacties op interventie
1	Intervisie: goed, in bouwoverleg
2	Intervisie: fijn
3	Intervisie: goed
4	Intervisie: handig, 6 weken te veel
5	Intervisie: halverwege project
6	Intervisie: minipresentatie + discussie
7	Intervisie: onderdeel van een bouwvergadering
8	Intervisie: kennis opdoen
9	Intervisie: prima, 1x per half jaar
10	Intervisie: prima
11	Intervisie: nee of in een bouwvergadering
12	Intervisie: mooi, 1 op 1

	Samenwerking momenteel
--	------------------------

1	Samenwerking is prima
2	Samenwerking is minimaal
3	Samenwerking is er niet
4	Samenwerking is minder
5	Samenwerking is te weinig
6	Stukje voor het rapport
7	Plusklasleerkracht in de klas bij presentaties

	Wensen voor de samenwerking
1	Kennis van de plusklasleerkracht inzetten
2	Kennis over Acadin krijgen
3	Gesprek over de kinderen
4	Kijken in de plusklas
5	Gesprek over verwachtingen
6	Aparte klas
7	Schriftelijke communicatie

Bijlage 16: Checklist 'taxonomie van Bloom'

Toelichting

Een van de meest gebruikte manier om verschillende kennisniveaus in te delen, is op basis van de taxonomie van Bloom. Deze is tussen 1948 en 1956 ontwikkeld door de onderwijspsycholoog Benjamin Bloom, als algemeen model voor de doelstellingen van het leerproces. De taxonomie onderscheidt verschillende niveaus, oplopend in moeilijkheidsgraad:

- kennis reproductie
- inzicht
- toepassing
- analyse
- creatie/synthese
- evaluatie

Onderstaand schema ordent deze niveaus in toenemende moeilijkheid. Het schema op de volgende pagina beschrijft wat de leerling bij dergelijke niveaus moet doen en wat hij aan vragen en eindopdrachten zou kunnen verwachten. De taxonomie biedt uitkomst bij het [formuleren van leerdoelen en het vaststellen van het beheersingsniveau](#). Het helpt allereerst bij het bepalen van het beoogde eindgedrag in algemene zin (kennis reproduceren, inzicht hebben in, toepassen, analyseren, creëren of evalueren). Van daaruit kan de taxonomie inspiratie bieden bij het vaststellen van wat de leerling moet doen (schema, kolom 3) en welke vraagtypen de leerling moet beheersen (kolom 4).

In kolom 3 staan geschikte handelingswerkwoorden die gebruikt kunnen worden bij het formuleren van leerdoelen. Afhankelijk van het gekozen eindgedrag en afhankelijk van wat de leerling moet doen, zal het vraagtype verschillen. Als bijvoorbeeld wordt volstaan met het reproduceren van kennis (woordjes, formules, jaartallen, et cetera) dan is de vraagstelling anders dan wanneer leerlingen eerder verworven kennis moet toepassen in een nieuwe situatie. Ter illustratie:

niveau/beoogd eindgedrag	wat de leerling doorgaans moet doen	voorbeeldvragen
kennis reproduceren	dingen beschrijven	<i>Wat is een tachograaf en hoe wordt die gebruikt?</i>

Op basis hiervan kan het volgende leerdoel worden geformuleerd: *De leerling kan beschrijven wat een tachograaf is en hoe een tachograaf wordt gebruikt.*

In blok II, deelopdracht 1 en in blok III, deelopdracht 2a wordt naar deze checklist taxonomie van Bloom verwezen.

niveau/ beoogd eindgedrag	omschrijving	wat de leerling doorgaans moet doen bij dit niveau	voorbeeldvragen bij dit niveau	wat de leerling zou kunnen maken bij dit niveau	Vragen op dit niveau:	
					pas ik toe	zou ik kunnen toepassen
reproduceren	Een kennisvraag vraagt naar parate objectieve kennis.	feiten of gebeurtenissen reproduceren	<i>In welke landen is op 1-1-2002 de euro ingevoerd?</i>	• een "spiekbriefje" • een tabel • een lijst met belangrijke gebeurtenissen • een feitenoverzicht • een tijdsbalk • een kaart • een schema of mindmap • een woordenlijst • een begrippenlijst met omschrijvingen • een quiz met feitenvragen		
		noemen of opsommen	<i>Wat zijn de belangrijkste bodemschatten in Zuid-Afrika?</i>			
		een begrip definiëren	<i>Wat verstaan we onder "werkloosheid"?</i>			
		dingen beschrijven	<i>Wat is een tachograaf en hoe wordt die gebruikt?</i>			
		feitelijke verbanden leggen	<i>Wie was Albert Einstein en wat was zijn betekenis voor de Natuurkunde?</i>			
		dingen herkennen, aanwijzen, onderstrepen, aankruisen	<i>Waar zitten de nieren?</i>			
inzicht hebben in	Over inzichtvragen moet je meestal even nadenken: je moet eerder verworven kennis en inzichten aanboren en in eigen woorden omschrijven, samenvatten, uitleggen of toelichten.	selecteren en samenvatten	<i>Welke geografische factoren zijn van invloed op de economische positie van Rotterdam?</i>	• een samenvatting • een lijst met belangrijke gebeurtenissen • een tijdbalk • een grafische voorstelling van zaken • een stroomschema • een tabel met oorzaak- gevolg of overeenkomsten - verschillen • een quiz met doordenkvragen		
		een verklaring, bewijs of onderbouwing geven	<i>Hoe kwam Hitler aan de macht?</i>			
		in eigen woorden weergeven	<i>Hoe planten spinnen zich voort?</i>			
		in een tekening of schema weergeven	<i>Hoe zit de menselijke bloedsomloop in elkaar?</i>			
		gevolgen voorspellen	<i>Wat gebeurt er met de werkloosheid als de inflatie stijgt?</i>			
niveau/ beoogd eindgedrag	omschrijving	wat de leerling doorgaans moet doen bij dit niveau	voorbeeldvragen bij dit niveau	wat de leerling zou kunnen maken bij dit niveau	Vragen op dit niveau:	
					pas ik toe	zou ik

					kunnen toepassen	
toepassen	Bij toepassingsvragen moet je eerder verworven kennis en inzichten in een nieuwe situatie gebruiken om een probleem op te lossen.	voorbeelden geven	<i>Geef een voorbeeld van een understatement.</i>	• een werkstuk • een model waarmee je uitlegt hoe iets werkt • een handleiding • een spel waarin ideeën van het te bestuderen object naar voren komen • een presentatie • een demonstratie • een voorstelling • een poster • een expositie		
		uitleggen	<i>Wat bedoelde Hamlet toen hij zei "To be or not to be, that is the question?"</i>			
		grote lijnen aangeven	<i>Hoe is het Koninkrijk der Nederlanden ontstaan?</i>			
		beschrijven	<i>Wat is het periodiek systeem der elementen?</i>			
		verschillen en overeenkomsten aangeven	<i>Hoe zou een regeerakkoord tussen socialisten en liberalen eruit kunnen zien?</i>			
		een plan van aanpak uitlijnen	<i>Hoe zou de regering van Italië de werkloosheid kunnen bestrijden?</i>			
		oplossingen voorstellen	<i>Hoe kunnen we het fileprobleem oplossen?</i>			
		een hypothese opstellen, een test of experiment uitvoeren	<i>Waarom bloeit een hortensia in de ene tuin blauw en in de andere roze?</i>			
		aantonen dat	<i>Bewijs dat er niet een grootst priemgetal is.</i>			

niveau/ beoogd eindgedrag	omschrijving	wat de leerling doorgaans moet doen bij dit niveau	voorbeeldvragen bij dit niveau	wat de leerling zou kunnen maken bij dit niveau	Vragen op dit niveau:	
					pas ik toe	zou ik kunnen toepassen

		laten zien hoe	<i>Hoe kun je een computer gebruiken bij het leren?</i>		
		een probleemsituatie met kennis van zaken aanpakken	<i>Hoe zou je eerste hulp verlenen aan dit slachtoffer met ademhalingsproblemen?</i>		
		concrete gevallen toetsen aan abstracte definities	<i>Welke landen zijn volgens deze definitie socialistisch?</i>		
		een opgave oplossen of berekening maken	<i>Wat is de snelheid waarmee een kogel van 1 kg de grond raakt als die op aarde op 1 meter hoogte wordt losgelaten en je de luchtwrijving mag verwaarlozen?</i>		
analyseren	Bij een analysevraag moet je een ingewikkeld probleem zien te vereenvoudigen om er met jouw kennis en inzicht vat op te krijgen. Je ontleedt het bijvoorbeeld in deelproblemen, herleidt het tot een patroon of een onderliggend probleem, of concentreert je op relevante aspecten, zoals belangrijke kenmerken, oorzaken of gevolgen. Een analysevraag vergt doorgaans kritische en gedegen (voor)onderzoek.	in delen splitsen	<i>Welke milieurisico's brengt een kerncentrale met zich mee?</i>	• een onderzoeksverslag • een beschouwing • een overzicht waarin de kritische stappen worden weergegeven • een grafische voorstelling • een vragenlijst om aan informatie te komen • een checklist • een tabel • een documentaire	
		patronen beschrijven	<i>Welke oorzaken kun je na het bestuderen van de Russische en Amerikaanse revoluties aangeven voor het ontstaan van revoluties?</i>		
		bewijzen voor conclusies aangeven	<i>Onderbouw of weerleg de volgende stelling: de perceptie van de kwaliteit van de gezondheidszorg door het publiek, stemt niet overeen met de objectieve kwaliteit.</i>		
niveau/ beoogd eindgedrag	omschrijving	wat de leerling doorgaans moet doen bij dit niveau	voorbeeldvragen bij dit niveau	wat de leerling zou kunnen maken bij dit niveau	Vragen op dit niveau: pas ik toe zou ik kunnen toepassen
		classificeren	<i>Is milieuvervuiling primair een technisch, economisch of politiek probleem?</i>		
		onderzoeken	<i>Heeft het regeringsbeleid in de periode 2002-2004 wezenlijk bijgedragen aan het drastisch reduceren van de</i>		

creëren (synthese)	Creatievragen zijn erop gericht met je kennis en inzicht nieuwe ideeën, producten of zienswijzen tot stand te brengen. Dat vergt creativiteit. Bij synthesevragen zijn uiteenlopende antwoorden mogelijk.		werkloosheid in die periode?		
		vergelijken	Vergelijk deze cursus "Actief Leren" met de adviezen van de studentenpsychologen van de Universiteit Leiden.		
		ontwerpen	Ontwerp de ideale stad.	• een kunstwerk • een film of video • een toneelstuk of cabaret • een lied of compositie • een krant of site • een omslag voor een cd, boek, tijdschrift, • een spel of simulatie • een creatief essay • een PowerPointpresentatie	
		scheppen	Schrijf een toneelstuk dat jouw leven weergeeft.		
		samenstellen	Schrijf een regeerakkoord op basis van je eigen politieke overtuigingen, als je 50/50 moet samenwerken met een andere politieke partij.		
		schrijven	Schrijf een artikel voor een zaterdagkrant over jouw oplossing voor het fileprobleem.		

niveau/ beoogd eindgedrag	omschrijving	wat de leerling doorgaans moet doen bij dit niveau	voorbeeldvragen bij dit niveau	wat de leerling zou kunnen maken bij dit niveau	Vragen op dit niveau:	
					pas ik toe	zou ik kunnen toepassen
		ontwikkelen	Ontwikkel een computersimulatie waarmee je de oplossing van een derdegraads vergelijking kunt benaderen.			
		voorspellen en extrapoleren	Wat zou er gebeuren als het gebruik van soft drugs zou worden verboden?			
		kennis op verschillende terreinen combineren	Wat zijn de potentiële economische gevolgen van de uitbraak van een ernstige ziekte in de veehouderij?			

evalueren	Een evaluatievraag vraagt naar een beargumenteerd oordeel en standpunt. Bij een evaluatie-vraag verantwoord je een handelwijze, bepaal je de waarde van iets of iemand; je kiest uit verschillende mogelijkheden de beste oplossing voor een probleem, je beoordeelt een kunstwerk of je ontwikkelt en verdedigt een eigen mening.	concluderen	<i>Zou de oorspronkelijke evolutietheorie van Darwin naar hedendaagse maatstaven stand houden?</i>	• een betoog • een overredende toespraak • een bijdrage aan een debat • een lijstje met criteria waarmee je je werk kunt beoordelen. • een oordeel of vonnis • een advies		
		beargumenteren	<i>Is het huidige economische systeem in Nederland het definitieve systeem?</i>			
		waarde aangeven	<i>Wie is de beste parlementariër - en waarom?</i>			

niveau/ beoogd eindgedrag	omschrijving	wat de leerling doorgaans moet doen bij dit niveau	voorbeeldvragen bij dit niveau	wat de leerling zou kunnen maken bij dit niveau	Vragen op dit niveau:	
					pas ik toe	zou ik kunnen toepassen
	Evaluatievragen doen een beroep op kennis en inzicht, maar ook op persoonlijke overtuigingen en zijn dus op uiteenlopende manieren te beantwoorden.	bekritisieren	<i>Wat zijn de zwakke punten van de troonrede van dit jaar?</i>			
		kiezen en de keuze verantwoorden	<i>Zou invoering van de doodstraf een goede zaak zijn?</i>			
		besluiten	<i>Hoeveel maanden celstraf zou je geven aan iemand die schuldig is aan een verkeersongeval met dodelijke afloop?</i>			

